

Definitieve versie d.d. 1 juli 2009

BETALINGSOVEREENKOMST DEFENSIE - VWS

Ondergetekenden,

1. Het Ministerie van Defensie, te dezen vertegenwoordigd door Brigade-generaal drs. A.J.A. Beukering, Commandant Bedrijfsgroep Facility Services van het Commando Diensten Centra, domicilie houdend en gevestigd te 's-Gravenhage,

Hierna te noemen "Defensie"

2. Het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, te dezen vertegenwoordigd door mevrouw drs. P. Huitsing, Directeur Eenheid Oorlogsgetroffenen en Herinnering WO II, domicilie houdend en gevestigd te 's-Gravenhage,

Hierna te noemen "VWS"

Tezamen te noemen "Partijen"

Overwegende dat:

- Aan deze overeenkomst de brief nr. OHW-U-2782806 d.d. 26 juli 2007 ten grondslag ligt, ondertekend door zowel de Staatssecretaris van VWS en de Staatssecretaris van Defensie, waarin ondergetekenden het als hun gezamenlijke verantwoordelijkheid zien om maximale synergie te organiseren tussen het nieuwe herinneringscentrum en de bestaande functies op het landgoed Bronbeek.
- Er op 15 augustus 2008 een convenant voor Bronbeek is ondertekend door de volgende partijen:
 - De Staatssecretaris van Defensie
 - De Staatssecretaris van VWS
 - De Minister van Wonen, Werkgelegenheid en Integratie
 - De Burgemeester van de gemeente Arnhem
 - De Commissaris van de Koningin van de provincie Gelderland
 - De voorzitter van het bestuur van de Stichting Indisch Herinneringscentrum Bronbeek
 - De voorzitter van het bestuur van de Stichting Kumpulan
- Deze partijen zich op basis van het convenant zullen verbinden om een visie te ontwikkelen – op basis van de bestaande functies op het landgoed – zodat ook in de toekomst het landgoed Bronbeek haar Indische karakter kan behouden.
- Er tussen Defensie en VROM/Rijksgebouwendienst een zogenoemde interne verhuurovereenkomst is afgesloten m.b.t. het landgoed Bronbeek en waarmee deze overeenkomst niet in strijd mag zijn.
- Er daarnaast tussen Defensie en het Indisch Herinnerings Centrum Bronbeek (IHCB) een gebruiksovereenkomst, hierna te noemen "Gebruiksovereenkomst" (zie bijlage A bij deze overeenkomst) en een Dienstverleningsovereenkomst (zie bijlage B bij deze overeenkomst), zijn afgesloten.
- Naar de huidige maatstaven van het Nederlands recht Defensie en VWS deel uitmaken van dezelfde rechtspersoon en beide dus geen rechtssubjecten zijn in de zin van het Nederlands recht. Defensie en VWS beide beseffen dat een en ander in hun onderlinge verhouding niet civielrechtelijk afdwingbaar is.

Definitieve versie d.d. 1 juli 2009

KOMEN OVEREEN

Artikel 1. Duur en ingangsdatum

1. Deze overeenkomst wordt aangegaan voor de duur van 16 jaren, te weten van 1 januari 2008 tot en met 31 december 2023. De looptijd is gelijk aan de interne verhuurovereenkomst van Defensie met de Rijksgebouwendienst voor Bronbeek.
2. De periode van 1 januari 2008 tot 1 mei 2009 heeft alleen betrekking op het gebruik van 50m2 kantoorruimte door het IHCB. Vanaf 1 mei 2009 is de gehele ruimte zoals beschreven in de artikel 2, lid 1, van de Gebruiksovereenkomst in gebruik.
3. Indien de in artikel 2 van de Gebruiksovereenkomst genoemde expositieruimten beschikbaar gesteld worden, geldt deze overeenkomst ook voor deze ruimten.
4. Indien niet uiterlijk 15 maanden voor afloop van de in lid 1 genoemde termijn, derhalve voor 30 september 2022 de overeenkomst wordt opgezegd, wordt deze overeenkomst onder dezelfde voorwaarden en bepalingen voor onbepaalde tijd voortgezet. Voor de opzegging van deze overeenkomst dient een termijn van 15 maanden in acht genomen te worden en kan slechts tegen de eerste januari van enig daarna volgend jaar geschieden.
5. De overeenkomst kan worden opgezegd indien er sprake is van:
 - o Herroeping van het politiek besluit omtrent de vestiging van het IHCB op het landgoed Bronbeek;
 - o Liquidatie van de rechtspersoon Stichting Indisch Herinneringscentrum Bronbeek;
 - o Wederzijds goedvinden.

Artikel 2. Vergoeding

1. Voor het gebruik van de in artikel 2 van de Gebruiksovereenkomst genoemde ruimten door het IHCB en de in artikelen 6 en 8 van de Gebruiksovereenkomst te leveren diensten betaalt VWS aan Defensie een vergoeding van € 90.000,- op jaarbasis. Over dit bedrag wordt geen omzetbelasting in rekening gebracht.
2. Voor de in artikel 1, lid 2, genoemde periode bedraagt deze vergoeding in afwijking van het in lid 1 genoemde bedrag € 10.000,-
3. Vanaf 1 mei 2009, tot aan de datum waarop de in artikel 2 van de Gebruiksovereenkomst genoemde expositieruimten aan het IHCB beschikbaar gesteld worden, bedraagt de huurvergoeding €15.000,- op jaarbasis.
4. De vergoeding wordt door tussenkomst van het Financieel Dienstencentrum Defensie, één maal per jaar gevorderd bij VWS. De betalingstermijn voor deze vordering is 30 dagen.
5. De vergoeding genoemd in lid 2 wordt in één keer gefactureerd.

Artikel 3. Aanpassing vergoeding

De vergoeding wordt jaarlijks aangepast conform de door de Rijksgebouwendienst gehanteerde indexering zoals bedoeld in de Regeling Standaard Interne Verhuurovereenkomst Rijksgebouwendienst 2008. Indien deze regeling wordt gewijzigd of vervangen door een nieuwe regeling, geschiedt de aanpassing conform de dan geldende indexering.

Definitieve versie d.d. 1 juli 2009

Artikel 4. Verzuim, ingebrekestelling en geschillenbeslechting

1. Een partij zal in geval van een toerekenbaar tekortschieten in de nakoming van zijn verplichtingen eerst in verzuim zijn wanneer de ander hem bij schriftelijke aanmaning in gebreke heeft gesteld, waarbij een redelijke termijn voor nakoming is vergund en nakoming binnen die termijn is uitgebleven.
2. Alle geschillen voortvloeiende uit deze overeenkomst tussen Defensie en VWS worden in onderling overleg tussen partijen opgelost. Bij uitblijven van een oplossing wordt het geschil op het naast hogere niveau neergelegd.

Artikel 5. Wijzigingen op deze overeenkomst

Wijzigingen op deze overeenkomst vinden plaats met wederzijds goedvinden.

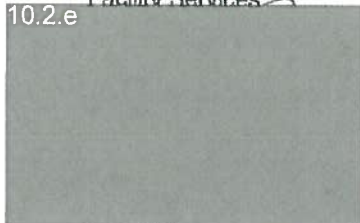
Artikel 6. Domiciliekeuze

1. Defensie en VWS kiezen voor mededelingen, aanzeggingen, correspondentie en al het overige terzake van de uitvoering van deze overeenkomst domicilie aan hun in de aanhef van deze overeenkomst vermelde adres.
2. Voor wettelijke aanzeggingen en mededelingen aan VWS en Defensie geldt hiervoor hun wettelijke adres.
3. Partijen geven elkaar zo spoedig mogelijk bericht van een voorgenomen wijziging in domiciliekeuze.

's-Gravenhage,

Commandant Bedrijfsgroep
Facility Services

10.2.e

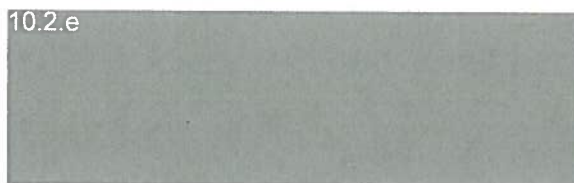

Drs. A.J.A. Beukering
Brigade-generaal

Datum: 07-07-2009

Directeur Eenheid Oorlogsgetroffenen en
en Herinnering WO II

10.2.e

Drs. P. Huitsing

Datum: 14-07-2009

Bijlage A – Gebruiksovereenkomst Defensie en IHCB, d.d. 23 april 2009
Bijlage B – Dienstverleningsovereenkomst Defensie en IHCB (volgt)

CONCEPT

**Zorgvuldigheid en visie zijn
nodig voor een toekomstvaste
positionering voor het
landgoed Bronbeek**

Amsterdam, 23 januari 2012

BOER&CROON

Voorwoord

Op 15 augustus 2008 hebben (i) het Ministerie van Defensie (**Defensie**), (ii) het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (**VWS**), (iii) de Minister van Wonen, Wijken en Integratie, (iv) het Indisch Herinneringscentrum Bronbeek (**IHCBB**), (v) de stichting Kumpulan, (vi) de gemeente Arnhem en (vii) de provincie Gelderland een bestuurlijk convenant gesloten om gezamenlijk tot een toekomstvisie te komen voor de ontwikkeling van landgoed Bronbeek (**Bronbeek**). Het uitgangspunt is dat partijen zich zullen inzetten "*om het landgoed Bronbeek, in lijn met zijn historie, voor de herinnering aan Nederlands-Indië te behouden*".

Het getekende convenant geeft een vertrekpunt voor en op hoofdlijnen de gedeelde visie van de verschillende partijen op de toekomst van Bronbeek. Tot nu toe heeft het convenant echter nog te weinig sturing gebracht om de partijen bij elkaar te krijgen en een toekomstvastе positionering voor Bronbeek te realiseren. In dit kader is Boer & Croon benaderd om de mogelijkheden voor het realiseren van een toekomstvastе positionering van Bronbeek te onderzoeken.

In dit document treft u daarom achtereenvolgens aan:

- Waarom nu het moment is om de toekomstvastе positionering van Bronbeek te realiseren
- Vier mogelijke stippen aan de horizon
- Aandachtspunten voor de selectie van een stip aan de horizon en
- De voornaamste vervolgacties

1. Nadenken over Bronbeek is nu nodig	3
2. Stippen aan de horizon	7
3. Aandachtspunten bij selectie stip	13
4. Realiseren stippen aan de horizon	17

Bijlagen

Nadenken over Bronbeek is nu nodig

Bronbeek voldoet op dit moment niet aan de doelstellingen van Defensie en VWS

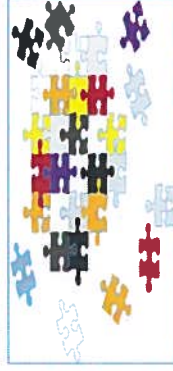
	Doelstelling	Huidige situatie	Afwijking
Defensie	Koloniaal Militair Invalidenhuis (Schenkingsakte)	- Tehuis voor 50 post-actieve veteranen (65+) met verzorging - Geen AWBZ vergunning	 - Niet-koloniaal - Niet-invalide - Leveren wel zorg
	Erkenning en waardering, herinneren & herdenken (1990)	- Vijf militaire gedenktekens & urnenmuur - Beperkt Defensie museum - Tijdelijke expositie Indisch Verhaal	 Bronbeek voldoet, maar heeft geen functie in andere veteranen kaders (Complex De Basis, Veteraneninstituut en Veteranenplatform)
	Ondersteunen van bijeenkomsten van veteranen en reünisten (1990)	- Verouderde Kumpulan - Capaciteitsgebrek De Kumpulan (aldus IHCB) - Commandant Bronbeek	 Bronbeek voldoet, maar heeft visie op modernisering van de ondersteuning
VWS	Nationaal Indisch Herinneringscentrum	- IHCB - Tijdelijke expositie Indisch verhaal in zes zalen 10 Indische gedenktekens (waarvan 4 militaire)	 - Grote initiatieven blijven uit (Nog) niet de status van een nationaal herinneringscentrum

Nadenken over Bronbeek is nu nodig

De huidige situatie op Bronbeek is niet toekomstbestendig ^{doel 2} op de middellange termijn

Er is nog geen partij opgestaan die de leiding neemt in het debat over de toekomst van Bronbeek

Operationele samenwerking tussen de betrokken partijen op Bronbeek verloopt niet altijd goed

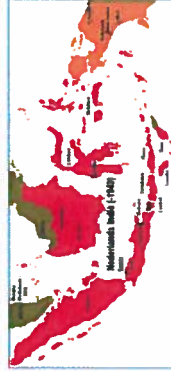
Bronbeek is verouderd en behoeft op termijn investeringen om de huidige functies te kunnen blijven aanbieden; de kwaliteit van verzorging wordt nu nog positief beoordeeld, maar dit kan onder druk komen te staan

De opvang van Bronbeek moet beoordeeld worden in het kader van de VWS plannen om de financiering van wonen en zorg te scheiden

De vraag naar de woonvoorziening in Bronbeek neemt af: er is bij veteranen minder belangstelling voor het geldende militair regime en meer behoefte aan ruimte en comfort. Daarnaast is deze opvang veel duurder dan elders.

Het aantal veteranen met een militaire historie in Nederlands-Indië neemt af en zal uiteindelijk verdwijnen

Nu is het moment om te beslissen over de toekomst richting ^{doc. 2} van Bronbeek

- Bronbeek kost Defensie nu meer dan € 5 miljoen per jaar, hier ligt een significant besparingspotentieel
- Het budget van Defensie staat onder druk: Defensie heeft een besparingsopdracht gekregen van € 1 miljard
- Nog een bezuinigingsronde (bij Defensie en VWS) is niet ondenkbaar, details worden in februari bekend gemaakt

- De Veteranenwet is door de Eerste Kamer en Tweede Kamer aangenomen
- Het aanbieden van wonen aan post-actieve veteranen kan een uitwerking zijn van het zorg dragen voor 'erkenning en waardering van veteranen'
- Zomer 2012 dient Defensie, in de vorm van Algemene maatregelen van Bestuur, nieuw beleid in de Tweede Kamer voor te hangen ten aanzien van het aanbieden van wonen en verzorging / de 'tehuisfunctie' (Bronbeek)

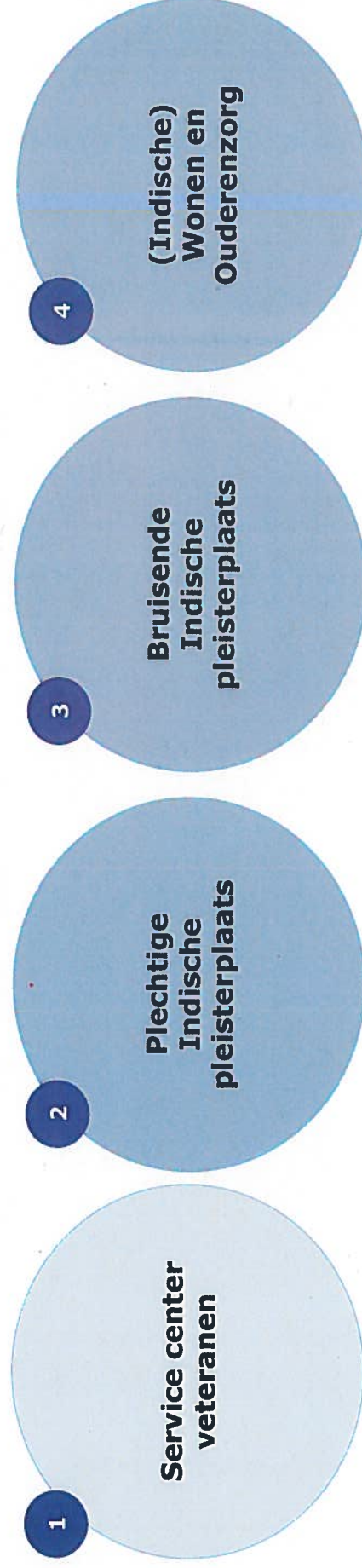
- Complex De Basis vormt met De Basis en het Veteraneninstituut momenteel het zwaartepunt voor de uitvoering van het veteranenbeleid van Defensie
- De Basis is bezig met nieuwbouw op Complex De Basis
- Hierdoor komt er geschikte alternatieve huisvesting voor post-actieve veteranen vrij (offerte voor 50-100 bewoners)
- Deze locatie is goedkoper, kent meer voorzieningen dan Bronbeek en biedt bovendien meerpersoons woonruimte aan
- Dit alternatief vervalt als er niet tijdig een beslissing wordt genomen

1. Nadenken over Bronbeek is nu nodig
2. **Stippen aan de horizon**
3. Aandachtspunten bij selectie stip
4. Realiseren stippen aan de horizon

Bijlagen

Stippen aan de horizon

Wij zien vier mogelijke toekomstvaste posities van Bronbeek, ^{apc. 2} waarvan drie in de Indische traditie

Stip 1: Bronbeek wordt een centraal service punt voor veteranen doc. 2

Kernwoorden:

Concentreren van de uitvoering van het veteranenbeleid, shared service center gericht op veteranen, militair karakter

Functionies:

Erkennen, waarderen, verbinden, ontmoeten, wonen (en verzorging)

Activiteiten:

Officiële ontvangsten / ceremonies, museum, woningen, kantorencomplex (voor bijvoorbeeld veteraneninstituut en veteranenplatform), congrescentrum, locatie voor onderzoek

Doelgroep:

Veteranen (zowel actief als post-actief)

Functionies:

Blijven:

- Commandant en staf
- Huidige en toekomstige veteranen
- Militaire monumenten
- Urnenmuur
- "Kumpulan 2.0"
- "Defensie museum 2.0"
- Kas
- Ondergrondse museumopslag (met nieuwe functie)

Verplaatsen:

- IHCB
- Indisch verhaal
- Indische monumenten

Financiering:

- Private inkomsten: sponsoring, kaartverkoop museale activiteiten, verhuur ruimte aan veteraneninstituut / veteranenplatform / veteranenverenigingen die op Bronbeek gehuisvest worden, congresinkomsten, V-fonds
- Overheidsbijdrage; Rijksoverheid (Defensie)

Risico's:

- Kosten Bronbeek blijven hoog
- Onderhoudsinvesteringen zijn nodig
- Steven V-fonds om de erkenning, waardering en zorg voor veteranen en politie op Complex De Basis samen te brengen
- Weerstand verplaatsen IHCB

Stip 2: Bronbeek wordt een officiële Indische pleisterplaats^{doc. 2} met een statige en plechtige sfeer

Kernwoorden:	Indische pleisterplaats, statig, plechtig, respect, rust, eerbied, formeel, ceremonieel, gedenken en herdenken
Functionies:	Herinneren, herdenken, verbinden
Activiteiten:	Officiële ontvangsten / ceremonies, museum, kantorencomplex, congrescentrum, locatie voor onderzoek
Doelgroep:	Indische gemeenschap
Functionies:	Blijven: • Mogelijk huidige veteranen • IHCB • "Indisch Verhaal 2.0" • Indische monumenten • "Kumpulan 2.0" • Kas • Ondergrondse museumopslag (met nieuwe functie) Verplaatsen: • Commandant en staf • Nieuwe veteranen • Defensie museum • Militair monument en urnenmuur • Kinderboerderij
Financiering:	• Private inkomsten: sponsoring, kaartverkoop museale activiteiten, verhuur ruimte aan Indische organisaties die op Bronbeek gehuisvest worden, congresinkomsten • Overheidsbijdrage; Rijksoverheid (Defensie in transitiefase, VWS), Provincie Gelderland en/of Gemeente Arnhem
Risico's:	• Sluitend krijgen van begroting is een risico, zeker gezien huidig economisch klimaat en overheidsbezuinigingen (overheidsfinanciering is op korte termijn en waarschijnlijk ook op langere termijn noodzakelijk) • Vinden van Indische organisaties die zich willen vestigen op Bronbeek • Weerstand van huidige Bronbeek bewoners

Stip 3: Bronbeek wordt een bruisende Indische pleisterplaats met een levendige en open sfeer ^{doc. 2}

Kernwoorden:	Indische pleisterplaats, levendig, veel mensen, open karakter, private zorg is mogelijkheid, plezier voor jong en oud, speels leren, financieel zelfredzaam, commercieel
Functionies:	Verbinden en commerciële exploitatie
Activiteiten:	Hotel en congrescentrum, horeca, kinderboerderij, vlindertuin, toko, spa, verkoop Indische kunst, Indisch museum, Indische bruiloften, terras, horeca, filmhuis, theater
Doelgroep:	Indische gemeenschap en breder
Functionies:	Blijven: • IHCB • "Indisch Verhaal 2.0" • "Kumpulan 2.0" • "Kinderboerderij en kas 2.0" • Ondergrondse museum opslag (met nieuwe functie) Verplaatsen: • Commandant en staf • Veteranen • Monumenten • Defensie museum • Urnenmuur
Financiering:	• Private inkomsten: exploitatie en verhuur van winkel- en kantoorruimte (mogelijk aan Indische organisaties), wonen (huur), zorg (private bijdrage en mogelijk AWBZ) en/of hotel/congres faciliteiten • Overheidsbijdrage; incidentele bijdrage in transitiebudget (Defensie, VWS, Gemeente, Provincie)
Risico's	• Te weinig private animo voor het exploiteren van Bronbeek/te weinig vraag • Indische gemeenschap is niet geïnteresseerd in Bronbeek als locatie • Weerstand van huidige Bronbeek bewoners, buurtbewoners of andere belanghebbenden

Stip 4: Voortzetting van het zorgverleden; Bronbeek komt volledig in het teken van (Indische) ouderenzorg en wonen te staan

Kernwoorden:	(Indische) Ouderen (veteranen en burgers), zorg, wonen, verpleging, AWBZ, uitbesteding van Defensie aan particuliere partij, statig
Functionies:	Wonen en zorg
Activiteiten:	Grootchalig (luxe) woon- en zorgcomplex (residentieel en AWBZ) in eerste instantie met Indisch karakter
Doelgroep:	Ouderen (eventueel uit de Indische gemeenschap)
Functionies:	Blijven: • Veteranen • Kinderboerderij en kas • Monumenten en urnenmuur • "Kumpulan 2.0" • Ondergrondse museum opslag (met nieuwe functie) Verplaatsen: • Commandant en staf • IHCB • Musea (Defensiemuseum + Indisch verhaal)
Financiering:	• Private financiering: huurinkomsten en servicebijdragen van de bewoners en/of V-fonds • Overheidsbijdrage; zorg gefinancierd vanuit de AWBZ en indien veteranen op Bronbeek blijven zal Defensie de private bijdrage van deze veteranen financieren
Risico's:	• Geen interesse van V-fonds en private instellingen om te investeren in Bronbeek en te exploiteren • Weerstand van huidige Bronbeek bewoners (mogelijkheid is om huidige bewoners op Bronbeek te laten blijven)

1. Nadenken over Bronbeek is nu nodig
2. Stippen aan de horizon
- 3. Aandachtspunten bij selectie stip**
4. Realiseren stippen aan de horizon

Bijlagen

Bij de selectie van de stip aan de horizon dient Defensie met ^{doc. 2} name rekening te houden met een viertal punten

Veteranenwet	• Het doel van de Veteranenwet is om "De veteraan en zijn/haar relaties van bijzondere zorg te voorzien indien een uitzondering hiertoe aanleiding geeft, en hen zeker te stellen van een overheidsbeleid dat erkenning en waardering door de Nederlandse samenleving bevordert" • Het aanbieden van woonruimte aan post-actieve veteranen als woonachtig op Bronbeek leidt tot erkenning en waardering binnen de militaire- en veteranengemeenschap • Voor genereren van erkenning en waardering door de Nederlandse samenleving is meer nodig dan het aanbieden van wonen
Rechtsgelijkheid	• Niemand mag zonder voldoende grond gunstiger of ongunstiger worden behandeld dan anderen die in dezelfde situatie verkeren • Als Defensie wonen aanbiedt aan een specifieke groep post-actieve veteranen dan dient daar een grondslag voor te zijn • Hierbij dient ook gelet te worden op het kabinetsbeleid om wonen en zorg in toenemende mate te scheiden
Complex De Basis	• Er is een wens om de uitvoering van het veteranenbeleid te concentreren om zodoende synergievoordelen op het gebied van schaal en kennis te behalen • Complex De Basis vormt onder andere door het huisvesten van het Veteraneninstituut, BNMO, Bond van Wapenbroeders, maatschappelijk werk van De Basis een zwaartepunt in het veteranenlandschap • De Basis is echter geen defensieonderdeel en incorporeert in een concentratiescenario een uitbestedingsrisico • Er is ook een risico dat bij het uitblijven van een beslissing door Defensie, de politie de voornaamste partij wordt in Complex De Basis
Kosten op Bronbeek	• Tehuisfunctie Bronbeek kost momenteel € 100.000 per veteraan • In Complex De Basis kan wonen en verzorging voor minder dan € 24.000 per veteraan geleverd worden

Ook VWS kent een viertal specifieke aandachtspunten voor de selectie van een stip

 Belofte	• IHCb is opgericht om een nationaal Indisch herinneringscentrum te creëren • IHCb heeft hier invulling aan gegeven door verschillende relatief kleinschalige initiatieven; bijvoorbeeld het stripverhaal over Indië en de tentoonstelling Het Indisch verhaal • Vastgesteld moet worden of de belofte hiermee voldoende vervuld is • Vastgesteld moet worden of IHCb de partij is om deze belofte waar te maken en/of andere partijen hier beter voor toegerust zijn
 Kosten	• Subsidie van VWS aan IHCb is € 300.000 per jaar. • De huurkosten van Bronbeek alleen zijn al € 1,7 miljoen per jaar • Er moet besloten worden over de hoogte van een structurele bijdrage aan een nationaal Indisch herinneringscentrum • Er moet besloten worden over een eenmalige transitiebijdrage mocht Defensie besluiten om (gedeeltelijk) te vertrekken van Bronbeek
 Invulling	• Een nationale Indische pleisterplaats kan een statige en/of plechtige sfeer hebben (stip 2) • Een nationale Indische pleisterplaats kan een levendige, bruisende en commerciële sfeer hebben (stip 3)
 Indisch karakter	• Het Indische karakter straalt niet direct van Bronbeek af • Voorafgaand aan de vestiging van het IHCb op Bronbeek in 2008 zijn de mogelijke vestigingslocaties onderzocht: interesse vanuit verschillende gemeentes was beperkt • Het is de vraag of de Schenkingsakte, Koninklijke besluiten en/of regeling Bronbeek aanleiding geven om het Indisch karakter op Bronbeek te behouden

Daarnaast dient zowel Defensie als VWS rekening te houden ^{doc. 2} met een vijftal algemene punten

Schenkingsakte

- Volgens de Schenkingsakte mag Bronbeek "nimmer" enige andere bestemming krijgen dan dat van Koloniaal Militair Invalidenhuis
- Het is de vraag of de Schenkingsakte gewijzigd kan worden: mogelijkheid hiertoe dient in kaart gebracht te worden
- Bereidheid om actie te ondernemen om de Schenkingsakte en het Koninklijk Besluit te laten amenderen kan nodig zijn

Ontwikkel-mogelijkheden

- De ontwikkelmogelijkheden op Bronbeek worden beperkt door de hoge monumentale waardeverwachting van bijna alle onderdelen van Bronbeek
- Ontwikkelmogelijkheden op Bronbeek dienen in kaart gebracht te worden
- Bereidheid om actie te ondernemen / om met de Rijksgebouwendienst en andere partijen te spreken over de ontwikkelmogelijkheden op Bronbeek kan nodig zijn

Gedenktekens

- Voor het creëren van een levendige en bruisende sfeer op Bronbeek dienen de gedenktekens en urnenmuur verplaatst te worden
- Het verplaatsen van de gedenktekens en urnenmuur zal weerstand oproepen bij de betrokkenen

Huurovereen-komsten

- De huurovereenkomsten voor Bronbeek lopen tot 2023, m.u.v. de huurovereenkomst voor De Kumpulan die tot 2041 loopt
- De totale huurprijs is € 1,7 miljoen per jaar
- Bereidheid om huurovereenkomsten tussentijds te beëindigen en de daaraan verbonden kosten te accepteren

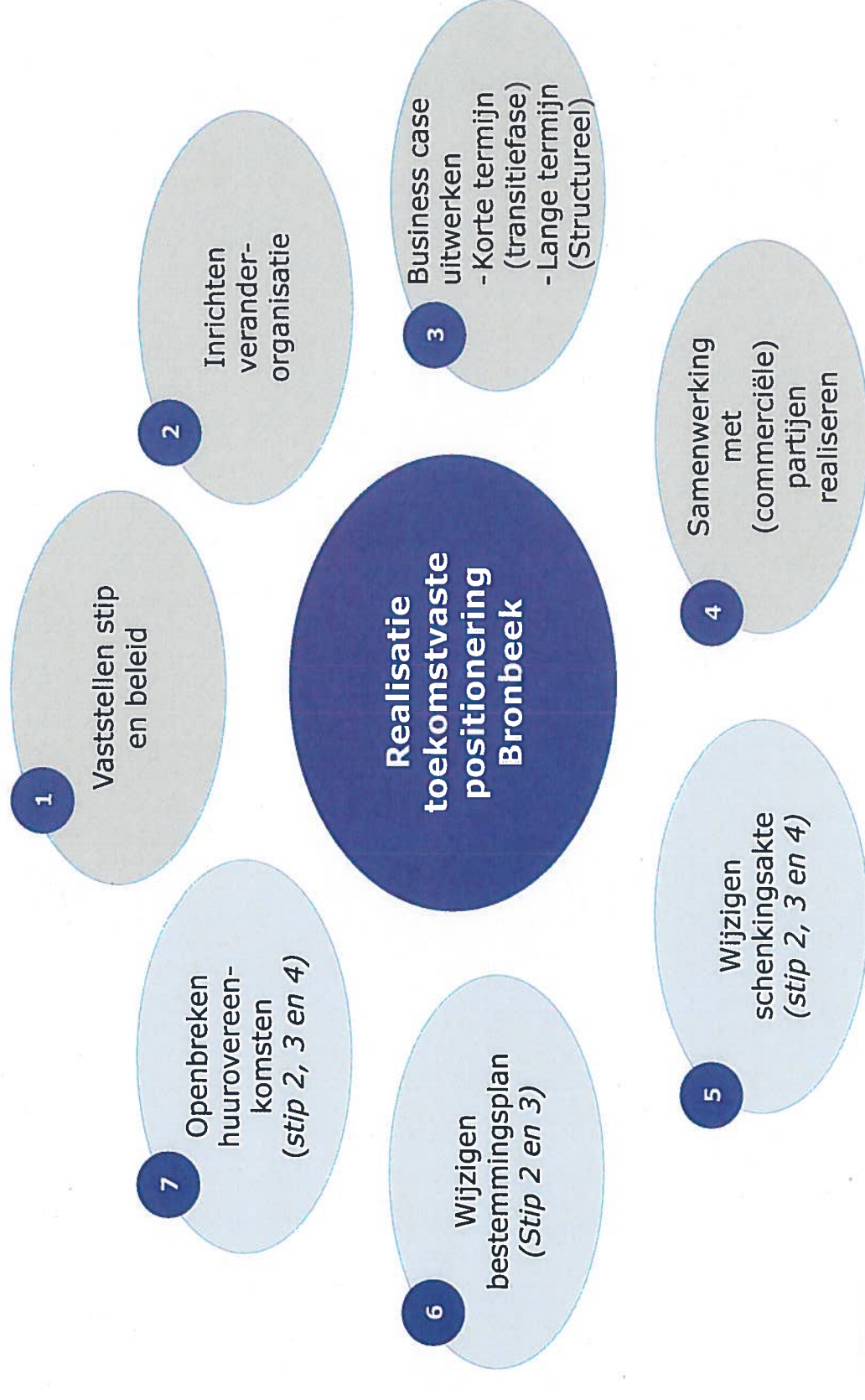
Bestemmings-plan

- Bronbeek kent voornamelijk de bestemming "groen" en "maatschappelijke doeleinden", De Kumpulan heeft een "horeca " bestemming
- Bij commerciële exploitatie of nieuwbouw (op een locatie die nu als "groen" aangegeven is) zal het bestemmingsplan gewijzigd moeten worden
- Wijzigen van het bestemmingsplan kan lang duren

1. Nadenken over Bronbeek is nu nodig
2. Stippen aan de horizon
3. Aandachtspunten bij selectie stip
4. **Realiseren stippen aan de horizon**

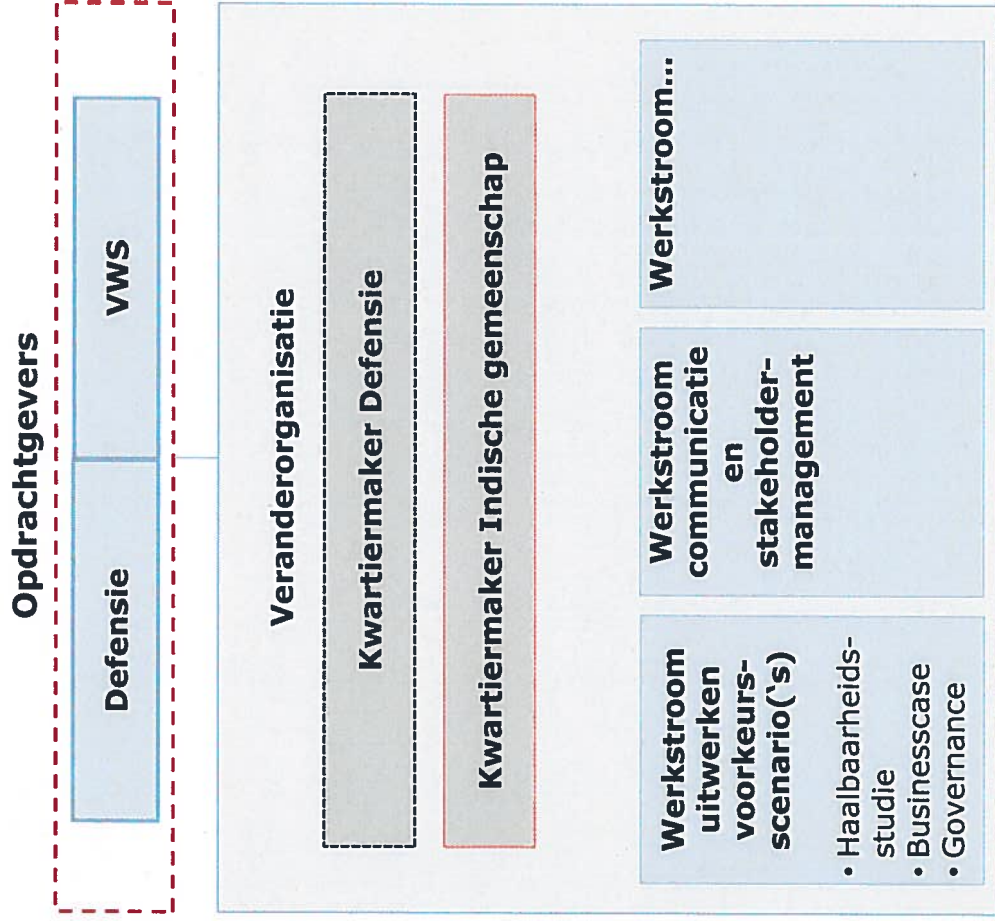
Bijlagen

Om een toekomstvast scenario voor Bronbeek te realiseren,^{doc. 2} moeten er een aantal stappen gezet worden

Stappen die in elk scenario nodig zijn

Essentieel is hierbij dat er een sterke veranderorganisatie komt met aandacht voor de succesfactoren doc. 2

Het realiseren van een toekomstvast positionering kent de volgende kritieke succesfactoren:

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

Het bestuur van
Stg Indisch Herinneringscentrum Bronbeek
Velperwg 147
6824 MB Arnhem

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX DEN HAAG
T 070 340 79 11
F 070 340 78 34
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

10.2.e

T 070 10.2.e

Ons kenmerk
SP/56141/2012

Relatienummer
1226701
Subsidienummer
320837
Verplichtingennummer
560006495

Bijlagen

Uw brief
26-9-2012

Datum 9-11-2012
Betreft Subsidieverlening instellingssubsidie 2013

Geacht bestuur,

Naar aanleiding van uw subsidieaanvraag d.d. 26 september 2012, met kenmerk 85-12-ES, bericht ik u het volgende.

Inhoudelijke overwegingen

In uw activiteitenplan heeft u opgenomen dat u voornemens bent in 2013 een aantal activiteiten uit te voeren. Het gaat hierbij om het beheer en management van het Herinneringscentrum en om de zorg voor herinnering en bewustmaking om blijvend betekenis te geven aan de herinnering van de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië door middel van educatieve en voorlichtingsactiviteiten en het beheer van een webportaal.

Samenwerking tussen de vier door VWS gesubsidieerde herinneringscentra acht ik van groot belang, zowel op inhoudelijk als op bedrijfsmatig gebied. Met instemming heb ik kennisgenomen van uw voornemens tot duurzame samenwerking met de andere herinneringscentra, om het Landelijk Steunpunt Gast sprekers te ondersteunen en met dit Steunpunt samen te werken opdat activiteiten elkaar kunnen versterken.

Zoals ik u al eerder heb laten weten, blijf ik graag inhoudelijk in gesprek met u over het 'meerjaren activiteitenplan 2011-2015'.

In uw jaarplan geeft u aan, dat u zich ook wilt gaan richten op herdenkingen. Het Nationaal Comité 4 en 5 mei is het kenniscentrum voor herdenken en vieren. Ik neem daarom met instemming kennis van uw voornemen tot samenwerking met Stichting Herdenking 15 augustus 1945 en Nationaal Comité 4 en 5 mei.

Deze activiteiten passen binnen de hoofdlijnen van mijn beleid, zoals bekend gemaakt aan de Tweede Kamer (artikel 2 Kaderregeling VWS-subsidies).

Ik ben bereid voor het jaar 2013 subsidie te verlenen voor vorenbedoelde activiteiten. Ik hecht eraan, dat de activiteiten, met inachtneming van de door mij gemaakte kanttekeningen, worden uitgevoerd conform de door u ingediende stukken.

Wanneer zich omstandigheden voordoen die van belang kunnen zijn voor een beslissing tot wijziging, intrekking of vaststelling van de subsidie dient u dit zo spoedig mogelijk schriftelijk aan mij mede te delen (artikel 41 van de Kaderregeling VWS-subsidies).

Ons kenmerk
SP/56141/2012

Subsidieverlening

Gelet op de hierboven vermelde overwegingen, verleen ik u hierbij voor het jaar 2013 een instellingssubsidie van maximaal € 469.245,- voor vorenbedoelde activiteiten.

Dit is een subsidie als bedoeld in artikel 8, onder f van de Kaderregeling VWS-subsidies.

Op deze subsidie is de volgende wet- en regelgeving van toepassing:

- de Kaderwet VWS-subsidies
- de Kaderregeling VWS-subsidies¹

Van het verleende subsidiebedrag worden de volgende delen in aanmerking genomen voor een eventuele bijstelling in verband met de ontwikkeling van het prijspeil, onderscheidenlijk van de kosten van de arbeidsvoorwaarden:

- loongevoelig € 270.225
- prijsgevoelig € 199.020

Bij de subsidieverlening is met de hiervoor bedoelde bijstelling nog geen rekening gehouden.

Subsidievaststelling

Binnen **22 weken** na afloop van 2013 moet een aanvraag tot vaststelling van de subsidie worden ingediend. Voor de vorm en inhoud van deze aanvraag tot vaststelling verwijs ik u naar Kaderregeling VWS-subsidies.

In dit geval betekent dit dat de verantwoordingsstukken **uiterlijk 3 juni 2014** in mijn bezit moeten zijn.

Wanneer u tussentijds vragen heeft over de verdere procedure kunt u contact opnemen met deze directie, telefonisch onder nummer 070 3405555 of via e-mail dp_5555-s@minvws.nl. Het postadres is:

Ministerie van VWS
T.a.v. de directie Bedrijfsvoering afdeling Subsidies
Postbus 16006
2500 BA DEN HAAG

Bevoorschotting

De bevoorschotting zal plaatsvinden door middel van maandelijks, automatische overschrijvingen, conform het in artikel 33 van de Kaderregeling VWS-subsidies weergegeven bevoorschottingsschema, onder vermelding van het subsidienummer 320837.

¹ Voor de meest actuele versie van de vigerende wet- en regelgeving verwijs ik u naar www.rijksoverheid.nl

De voorschotten zullen worden overgemaakt op uw rekeningnummer 0652221580.

AWB-procedure

Ons kenmerk
SP/56141/2012

Hebt u vragen over deze beslissing of bent u het er niet mee eens? Belt u dan eerst met uw contactpersoon. Naam en telefoonnummer staan rechts op de eerste pagina van deze brief. Misschien kunnen wij uw bezwaar wegnemen.

Komen we er samen niet uit? Dan kunt u alsnog een bezwaarschrift sturen. Dit moet binnen zes weken na de datum die bovenaan deze brief staat. Let op: doe dit op tijd, anders kan uw bezwaar niet behandeld worden. Noem in het bezwaarschrift uw naam en adres, en de datum en het kenmerk van deze brief (dit kenmerk vindt u in de rechterkantlijn). Geef aan waarom u het niet eens bent met de beslissing. Vergeet niet om uw bezwaarschrift te ondertekenen en van een datum te voorzien. Wilt u zo vriendelijk zijn om een kopie van deze brief mee te sturen met het bezwaarschrift.

Het bezwaarschrift stuurt u naar:

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Directie Wetgeving en Juridische Zaken
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

U kunt uw bezwaarschrift ook faxen naar: (070) 340 59 84.

Ik verzoek u bij alle correspondentie omtrent deze subsidie het subsidienummer 320837 te vermelden.

Hoogachtend,

de staatssecretaris van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,
namens deze,
de directeur Maatschappelijke Ondersteuning,

10.2.e

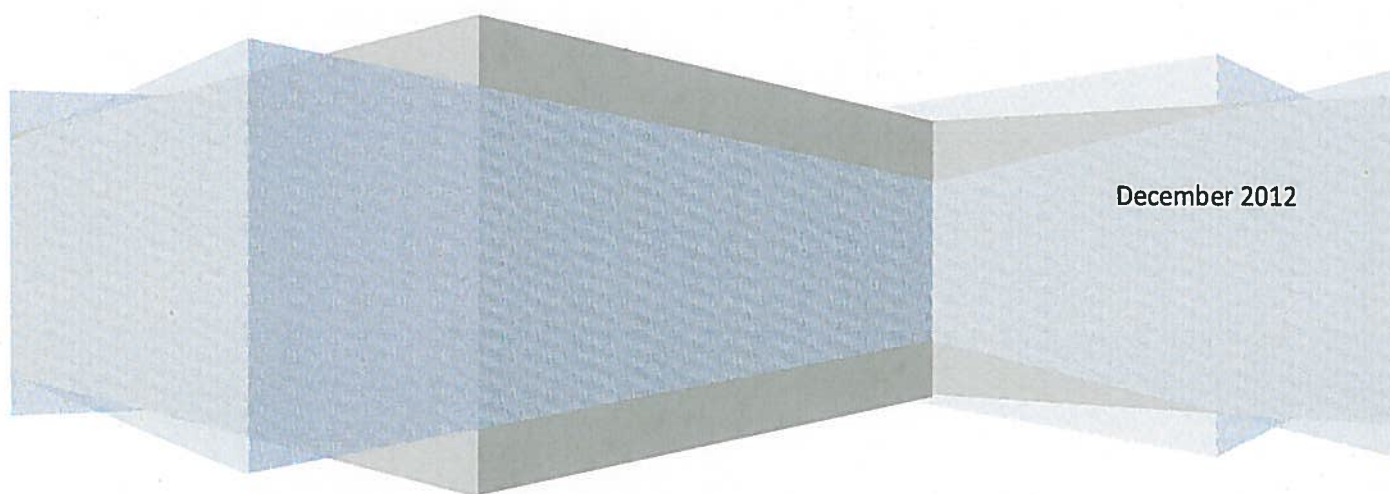

drs. E.T.J. van Kooten

Samenwerken met resultaat?

*Onderzoek naar de mogelijkheden van samenwerking op bedrijfsvoering voor de
4 Herinneringscentra in Nederland*

10.2.e

December 2012

Versie beheer

Versie	Datum	Korte beschrijving wijzigingen
0.1	27-11-2012	Eerste versie rapport Samenwerking
0.23	03-12-2012	Concept versie voor review Directeuren HCs
0.27	13-12-2012	Voorstel definitieve versie naar Directeuren HCs
1.0	20-12-2012	Definitieve versie

Plaats: Utrecht

Datum: December 2012

Bedrijfsnaam: Capgemini Nederland B.V.

© 2012 Capgemini. De informatie in dit document mag noch geheel noch gedeeltelijk op enigerlei wijze worden aangepast, gewijzigd of veeelvoudigd zonder voorafgaande toestemming van Capgemini

VOORWOORD

Voorliggend stuk is het eindrapport van het onderzoek door Capgemini naar de mogelijkheden van samenwerking binnen de bedrijfsvoering van de vier Herinneringscentra in Nederland te weten Herinneringscentrum Kamp Amersfoort, Herinneringscentrum Kamp Westerbork, Herinneringscentrum Kamp Vught en het Indisch Herinneringscentrum.

Het onderzoek naar samenwerking heeft plaatsgevonden in de periode oktober en november van 2012. Het verzoek voor dit onderzoek en de formulering van de onderzoeksvraag is gekomen vanuit de afdeling Oorlogsgetroffenen en Herinnering WOII bij VWS. 10.2.e 10.2.e van het Indisch Herinneringscentrum voert namens de Herinneringscentra de formele regie in deze opdracht.

Afstemming heeft plaatsgevonden met directeurs en medewerkers van de vier Herinneringscentra, waarmee een zo breed mogelijke visie en informatie op dit thema is verkregen. Het eindrapport komt voor verantwoordelijkheid van Capgemini.

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Samenvatting.....	5
2. Aanleiding	7
3. Aanpak	9
3.1 Vraagstelling	9
3.2 Resultaat.....	9
3.3 Aanpak.....	9
4. Vaststelling van de huidige situatie (AS-IS).....	11
4.1 Inkomsten, lasten en prestaties HCs.....	13
4.2 Benchmark op bedrijfsvoeringsaspecten	22
5. Verkenning van de mogelijkheden (TO-BE)	36
5.1 Visie van Capgemini op samenwerking en bedrijfsvoering.....	36
5.2 Verkenning feitelijke TO BE gericht op samenwerkingsmogelijkheden.....	37
5.3 Vaststelling ondersteunende bedrijfsvoeringstaken	38
5.4 Inschatting van haalbaarheid van samenwerking.....	39
5.5 Eindconclusie samenwerkingsvoordeel	42
6. Conclusie en advies.....	45
Nabeschouwing.....	46
7. Bijlagen.....	47

1. Samenvatting

VWS subsidieert 4 Herinneringscentra voor het in stand houden van betekenisvolle WO II locaties en herinneringen en het bieden van informatie, herdenking en bezinning. Vanuit de zorg dat door de huidige financieel-economische omstandigheden de HCs geconfronteerd gaan worden met een taakstelling wil VWS de mogelijkheden verkennen om door betere samenwerking een hoger rendement te halen. VWS heeft de HCs verzocht aan dit onderzoek mee te werken en feitelijk regisseur cq. opdrachtgever te zijn.

De afdeling Oorlogsgetroffenen en Herinnering WOII van VWS heeft Capgemini gevraagd te onderzoeken of er concrete, cijfermatig onderbouwde schaal- en synergievoordelen in de back office zijn te behalen, die daarmee tot (financiële) versterking van de vier HC's leiden.

Het onderzoek is uitgevoerd in vier fasen:

- De eerste fase bestond uit voorbereidende activiteiten met als resultaat een afgestemde aanpak.
- De tweede fase was gericht op een analyse van de huidige situatie met als resultaat een beschrijving en vergelijking van de huidige situatie van bedrijfsvoering binnen de HCs (AS-IS).
- In de derde fase is een verkenning uitgevoerd naar de samenwerkingsmogelijkheden in de toekomstige situatie met als resultaat een beschrijving van de samenwerkingsmogelijkheden op bedrijfsvoering voor de HCs (TO-BE). Deze verkenning van bedrijfsprocessen is in 3 stappen uitgevoerd:
 1. Vaststelling van de locatie-onafhankelijke processen binnen de back-office processen (objectief)
 2. Vaststelling van de ingeschatte haalbaarheid (op basis van beoordeling HCs)
 3. Vaststelling van de mogelijke schaal- en synergievoordelen van samenwerking op onderdelen met bij punt 1 en 2 een positieve uitkomst.
- Tot slot is in de vierde fase het project afgerond met het presenteren van de resultaten en het verwerken van de resultaten in dit rapport.

Tijdens het onderzoek zijn locatie-onafhankelijke activiteiten benoemd, waarop theoretisch door de HCs zou kunnen worden samengewerkt zonder dat dit direct het profiel van de HCs schaadt.

Een locatie-onafhankelijke taak – zo bleek – is geen garantie dat er niet toch enige verbondenheid met de locatie bestaat. Het gaat dan (weliswaar) in wezen om een puur ondersteunende bedrijfsvoeringstaak, echter de afspraken daarover in de uitvoering zijn wel degelijk op regionaal niveau verankerd. Daarmee wordt het haalbaarheidsniveau van het daadwerkelijk (dus in de praktijk) kunnen sharen van een taak gereduceerd.

Haalbaarheidsinschattingen door de HCs van de genoemde samenwerkingsmogelijkheden toonden deze locatie-verbondenheid. De huidige inrichting van activiteiten werd bepaald door o.a. eigen kwaliteitseisen, maar ook door de gecreëerde zakelijke relaties op basis van wederkerigheid, duurzaamheid en het willen versterken van de lokale economie. Door de HCs wordt verwacht dat

gaan samenwerking op deze activiteiten negatief zou kunnen uitpakken voor een deel van deze aspecten.

Op basis van de resultaten van het onderzoek naar de samenwerkingsmogelijkheden tussen de HCs kan geconcludeerd worden dat samenwerking op ondersteunende bedrijfsvoeringsactiviteiten in theorie mogelijk is. Bij een hypothetische besparing per genoemd onderwerp van 10 procent levert het een totale besparing op van €92.271 euro. Indien ook gekeken wordt naar de ingeschatte haalbaarheid door de HCs in combinatie met de ondergrens van €5.000, moet geconstateerd worden dat er nog maar €25.350 aan besparingen overblijft voor 4 HCs op basis van een besparingshypothese van 10 procent. Afgezet tegen realisatie- en regiekosten lijkt het dan niet zinvol om deze vorm van samenwerking concreet uit te voeren.

Op basis van deze conclusie willen we de HCs het volgende adviseren:

- Stel met VWS het verschil vast in verwachting rondom samenwerking tussen de HCs. Waarom wordt door VWS ingezet op operationele samenwerking en wat zou in de ogen van VWS een haalbare besparing (mede in het licht van dit rapport) moeten zijn? Zet met elkaar in op een actieve interactie tussen HCs en VWS over bedrijfsvoering van de 4 HCs, maar ook over inhoud, bestaansrecht en deelbaarheid van (ondersteunende) taken. Dit om met de HCs en VWS binnen de context van de huidige financieel-economische omstandigheden scherp te blijven op de financiële omstandigheden van de HCs.
- Vanuit de visie op samenwerking en bedrijfsvoering kunnen de HCs effectief tijd besteden aan het vinden van synergievoordelen op (deel-)terreinen die voor minstens 2 partijen interessant zijn. Hoe kunnen HCs leren van elkaar en van andere soortgelijke partijen in de uitvoering van hun primaire taken en de ondersteunende taken, het betrekken van hun (lokale) omgeving en het regelen van financiering? Het van elkaar leren en het wederzijds overnemen van werkwijzen kan leiden tot synergievoordelen, die misschien niet onmiddellijk kwantificeerbaar zijn, maar uiteindelijk wel tot rendementsverbeteringen en/of besparingen kunnen leiden.

2. Aanleiding

VWS subsidieert 4 Herinneringscentra voor het in stand houden van betekenisvolle WO II locaties en het bieden van informatie, herdenking en bezinning: Herinneringscentrum Kamp Westerbork (in het vervolg: Westerbork), Nationaal Monument Kamp Vught (Vught), Nationaal Monument Kamp Amersfoort (Amersfoort) en het Indisch HC (IHC). De laatstgenoemde biedt herinnering aan de Japanse bezetting van Nederlands-Indië tussen 1942-1945 en is bij afwezigheid van een historische locatie in Nederland gevestigd in Bronbeek.

Deze HCs vormen tezamen een wezenlijk onderdeel van de infrastructuur die de Nederlandse regering ondersteunt om de herinnering aan en de lessen van de Tweede Wereldoorlog levend te houden. Hoewel onderling verschillend van grootte en sterkte en inbedding in de verschillende gemeenschappen delen ze de ambitie een deel van de herinnering van WOII levend te houden, ieder met een eigen verhaal. Een ambitie, die gezien de toenemende belangstelling en bezoekersaantallen, in een maatschappelijke behoefte lijkt te voorzien.

De vier HCs ontvangen voor dit doel structureel subsidie vanuit VWS. Het basisbedrag is voor alle HCs gelijk, individueel zijn er aanvullingen gedaan op basis van specifieke kenmerken van een HC. Voor dit bedrag verwacht VWS dat de HCs de locatie in stand houden en voorlichting geven. Alle HCs zijn met een focus op de inhoud gegroeid in hun bereik en ambities. Westerbork is het oudste en grootste centrum en heeft voldoende ruimte en mogelijkheden voor een solide bedrijfsvoering in deze financieel moeilijke tijden, Vught is middelgroot met een VWS subsidie die bijna de helft uitmaakt van de exploitatie, Amersfoort en IHC zijn de jonge organisaties en door volledige afhankelijkheid van de VWS subsidie het meest kwetsbaar.

In het licht van de huidige financieel-economische omstandigheden en het zo efficiënt mogelijk omgaan met belastinggeld acht VWS het raadzaam om de mogelijkheden te verkennen om door betere samenwerking een hoger rendement te halen. Daarnaast genoemd: financiële veerkracht, efficiëntere bedrijfsvoering of meer bestuurlijke slagkracht. Gezocht wordt naar concrete, cijfermatig onderbouwde schaal- en synergievoordelen in de back-office en bedrijfsvoering. Tot nu toe zijn volgens VWS de HCs buiten alle taakstellingen gebleven, maar, in het licht van een nieuw Regeerakkoord, zou alsnog besloten kunnen worden tot een taakstelling op het terrein van oorlogsgetroffenen en herinnering. VWS heeft aan de HCs gevraagd voorstellen daarvoor te doen en stelt via een memo een onderzoek voor om dit verder te onderbouwen¹. Deze memo is opgenomen in de bijlage.

De HCs gaven in een reactie² aan samenwerking te ambiëren, maar geen perspectieven te zien op mogelijke verdere verkenning van samenwerking op bedrijfsvoering. In deze notitie, tevens in bijlage) wordt gemeld dat er veel is dat bindt en overeenkomsten geeft, maar dat ook veel zaken van elkaar afwijken. Ontstaan en achterban, ontwikkeling, huidige schaal, financiering, genereren eigen inkomsten, aantal fte's, regionale worteling, beleid en prioriteiten en positionering in de maatschappij. De HCs zijn van mening dat eerst een helder beeld moet worden ontwikkeld op de

¹ Memo Onderzoek VWS-herinneringscentra (Amersfoort, IHC, Vught, Westerbork), dr. M.A.D. Delen, September, 2012

² Notitie Onderzoek Samenwerking Herinneringscentra, 10.2.12 namens alle HCs, Oktober 2012

meerwaarde van samenwerking op basis van het unieke van ieder HC: waar, op welke wijze en in welke mate valt er winst te halen op de door het Ministerie aangegeven punten. Vanuit dit heldere beeld kunnen mogelijkheden voor samenwerking worden gevonden die vooral breder gaan dan bedrijfsvoering, zoals publieksbereik, profilering en deskundigheidsbevordering.

Vanuit VWS wordt dit bredere onderzoek op dit moment nog niet ondersteund. Aangegeven wordt door VWS dat hiervoor een ander traject loopt via een apart opgerichte stichting ter bevordering van samenwerking tussen oorlogsmusea en herinneringscentra (SMH40-45, Stichting Musea en Herinneringscentra 1940-1945). Op basis van de behoefte bij VWS meer operationele samenwerking tussen de HCs te creëren wil VWS graag de mogelijkheden daartoe in beeld krijgen.

10.2.e 10.2.e directeur van IHC, is gevraagd het onderzoek te regisseren. Voor VWS is zij daarmee formeel opdrachtgever van het onderzoek. Vanuit de overige HCs wordt dit opdrachtgeverschap niet ondersteund en is het opdrachtgeverschap daarmee blijvend onderwerp van discussie geworden.

De onderzoeksvraag, zoals verwoord in de memo van VWS, is voor alle partijen leidend geweest voor het onderzoek van de HC's:

"Zijn er concrete, cijfermatig onderbouwde schaal- en synergievoordelen in de back office te behalen, die daarmee tot (financiële) versterking van de vier HC's leiden?"

Hiermee ligt de focus van dit onderzoek op de back-office processen van de HCs en wordt gezocht naar optimalisatie van de back-office processen van de HCs. Complete integratie van de vier HCs wordt door VWS uitgesloten. Concretisering van de uitkomsten is ook voor na het onderzoek. Na afronding van dit onderzoek zullen, bij overdracht van de onderzoeksresultaten aan VWS, de volgende stappen in gezamenlijk overleg tussen de HCs en VWS bepaald moeten worden.

3. Aanpak

3.1 Vraagstelling

Vanuit de zorg dat door de huidige financieel-economische omstandigheden de HCs geconfronteerd gaan worden met een taakstelling wil VWS de rendementsvoordelen van samenwerking tussen de HCs verkennen. De afdeling Oorlogsgetroffenen en Herinnering WOII van VWS heeft Capgemini gevraagd te onderzoeken of er concrete, cijfermatig onderbouwde schaal- en synergievoordelen in de back office zijn te behalen, die daarmee tot (financiële) versterking van de vier HC's leiden. VWS heeft de HCs verzocht aan dit onderzoek mee te werken en feitelijk regisseur cq. opdrachtgever te zijn.

3.2 Resultaat

Een belangrijke randvoorwaarde voor dit onderzoek is de beschikbare tijd. Er zijn 200 uur beschikbaar gesteld door Capgemini ten behoeve van dit onderzoek.

VWS heeft in de eerder genoemde memo een aantal gewenste resultaten benoemd. Vanuit de beperking van tijd is een indeling gemaakt in basisresultaten en extra's (bij nog beschikbare tijd):

Basisresultaten:

Vaststelling van de huidige situatie (AS-IS)

- Een overzicht van de huidige back-office processen,
- een benchmark van de prestaties van elk HC ten opzichte van de andere HCs,
- een benchmark van de kosten en fte's welke zijn gemoeid met belangrijke onderdelen van de bedrijfsvoering elk van de HCs.

Verkenning van de mogelijkheden (TO-BE)

- een verkenning en de evt. bereidheid tot samenwerking op bedrijfsvoeringsthema's,
- een beschrijving van de risico's en randvoorwaarden van de voorstellen tot samenwerking.

Advies en vervolg samenwerking HCs

- een advies hoe tot nadere samenwerking op de verschillende terreinen te komen.

Aanvullend (bij beschikbare tijd):

Externe benchmark

- Benchmark ten opzichte van normcijfers die gehanteerd worden voor vergelijkbare instellingen

Toekomstscenario's

- de rendementswinst die geboekt kan worden door een intensievere samenwerking en
- de eventuele frictiekosten die aan een intensievere samenwerking vooraf gaan.
- Tevens vragen we twee beschreven en uitgewerkte scenario's; een zonder taakstelling met de vraag hoe door intensievere samenwerking in de bedrijfsvoering een beter resultaat bereikt kan worden en de tweede met een taakstelling (circa 8 %) met de vraag hoe de intensivering van de samenwerking leidt tot een gelijkblijvend resultaat.

3.3 Aanpak

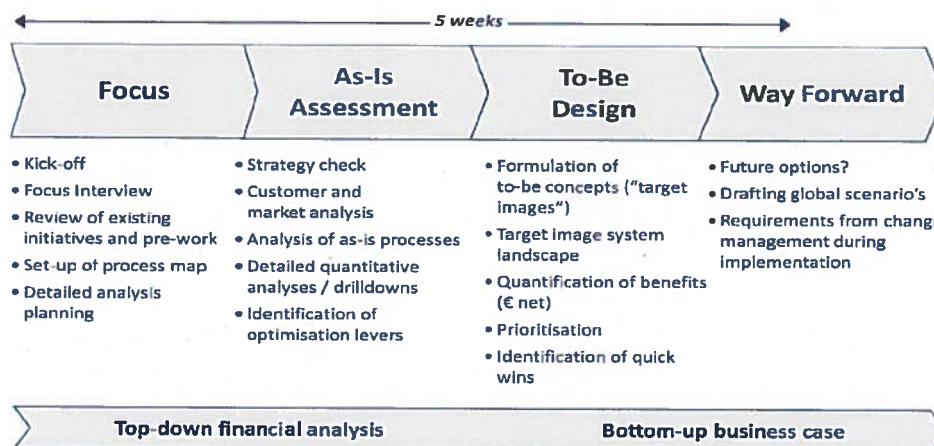
Het plan van aanpak is vooraf doorgesproken met de directeuren van de HCs en met VWS. Hierbij is rekening gehouden met de volgende uitgangspunten:

- Toepassing van business analyse methodieken
- Maximale medewerking en betrokkenheid vanuit HCs en VWS voor dit onderzoek
- Maximale transparantie in bedrijfsresultaten en activiteiten
- Heldere vraagstelling en opdrachtgeverschap.

Het onderzoek is uitgevoerd in vier fasen:

- De eerste fase bestond uit voorbereidende activiteiten, waaronder het verzamelen van materialen ter voorbereiding van de gesprekken en het plannen van het onderzoek, en de eerste oriënterende gesprekken met betrokkenen. Het resultaat is een afgestemde aanpak.
- De tweede fase is gericht op een analyse van de huidige situatie. Relevante literatuur is bestudeerd, er zijn werkbezoeken geweest bij de locaties en er zijn interviews met directeuren en medewerkers uitgevoerd. Er zijn 2 terugkoppelmomenten geweest met de directeuren ter verificatie van de uitkomsten. Het resultaat is een beschrijving van de huidige situatie (AS-IS).
- In de derde fase is een verkenning uitgevoerd naar de samenwerkingsmogelijkheden in de toekomstige situatie. Op basis van de resultaten van de tweede fase zijn de potentiële mogelijkheden in kaart gebracht voor samenwerking tussen de HCs. In interviews en workshop met de directeuren zijn deze uitkomsten besproken en zijn de kritische succesfactoren voor samenwerking vastgesteld. De extra doelstellingen zijn niet meer opgepakt. Het resultaat is een beschrijving van de samenwerkings-mogelijkheden op bedrijfsvoering (TO-BE).
- Tot slot is in de vierde fase het project afgerond met het presenteren van de resultaten en het verwerken van de resultaten in dit rapport. Het resultaat van deze fase is een (formeel) afgerond onderzoek.

In het onderstaande overzicht is het plan van aanpak schematisch weergegeven:

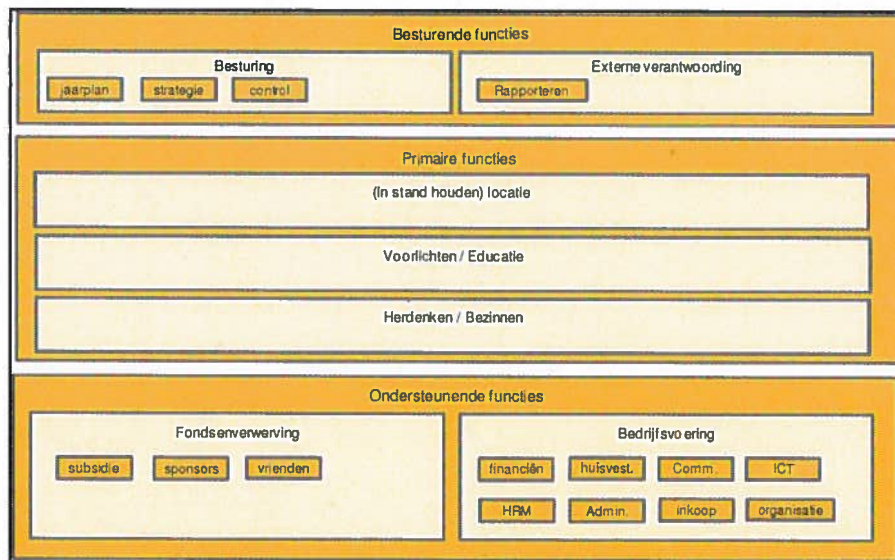
4. Vaststelling van de huidige situatie (AS-IS)

De analyse van het huidige proces bij de vier HCs heeft zich vanuit de opdracht gefocust op de back-office processen van de vier organisaties.

Als startpunt zijn vanuit alle HCs jaarverslagen en jaarrekeningen verstrekt. Voor alle organisaties waren de gegevens vanuit de jaarrekening 2011 leidend. Deze documenten zijn geanalyseerd en de bevindingen gevalideerd in gesprekken met directeuren en medewerkers van de HCs tijdens werkbezoeken op de locaties. Uit analyse van de jaarrekeningen bleek dat er geen standaard wordt gehanteerd voor de presentatie van bedrijfsresultaten van de HCs. Dit maakt vergelijking onderling op papier erg moeilijk. Interviews en nabewerking van gegevens bleek noodzakelijk om gegevens vergelijkbaar te maken. Ook op aspecten als de omvang van een HC, de volwassenheid van de organisatie en zijn ophanging in de maatschappij (nationaal of regionaal) bleken de organisaties zo verschillend dat vergelijking van gegevens niet altijd makkelijk was (het gevoel van 'appels en peren').

Met bijna gelijke doelstelling vanuit de subsidieverstreking van VWS is daarom gestart met een analyse op de geleverde resultaten per HC. Vandaar uit zijn de voor alle HCs aanwezig primaire en ondersteunende processen vastgesteld en zijn cijfers verzameld. Voor deze ondersteunende processen is een benchmark uitgevoerd. Bedrijfsvoeringsaspecten worden op deze wijze 'zo clean' mogelijk naast elkaar gezet en zullen hier en daar van aanvullende opmerkingen en/of een toelichting worden voorzien.

In de afbeelding hieronder worden de basis bedrijfsprocessen binnen de HC organisatie weergegeven.

Figuur 1 Basis bedrijfsprocessen

De centra, beschouwd als organisatorische entiteit, bestaan uit een aantal componenten. Allereerst zijn er de primaire functies. Ze onderbouwen het bestaansrecht van de organisatie. Primaire functies bestaan uit 3 onderdelen:

1. *In stand houden en Beheren van de locatie;*
dit is het authentieke en belangrijkste deel van het centrum. Het gaat hier om het bewaken van de kwaliteit van het feitelijke erfgoed. Dat waar de herinnering aan ontleend wordt.
2. *Voorlichten en Educatie;*
in deze primaire functie zit een missie en een visie besloten. Er is veelvuldig met de centra over gesproken.
3. *Herdenken & Bezinnen;*
dit betreffen de activiteiten welke op de locatie plaats (kunnen) vinden.

Naast de primaire functies kennen de HCs besturende en ondersteunende functies. Deze maken het mogelijk de primaire functies uit te voeren. De bedrijfsvoeringfuncties worden gepositioneerd in de ondersteunende functies.

Van belang tijdens het onderzoek en in het bijzonder de interviews is dat gesprekken over bedrijfsvoering of ondersteunende activiteiten steeds weer gekoppeld worden aan inhoudelijke of wel primaire taken en functies. Kort gezegd: Onderzoek naar bedrijfsvoeringsaspecten kan niet volledig los worden gezien van de primaire functies. In de volgende paragraaf "Inkomsten, lasten en prestaties HCs" zijn eerst de prestaties per centrum weergegeven, afgezet tegen inkomsten en lasten en zijn diverse weergaves en overzichten gegenereerd. De paragraaf daarna bestaat uit benchmark-overzichten. Deze overzichten geven bedrijfsvoeringsaspecten weer welke dan een relatie hebben met primaire functies en soms ook onafhankelijk daarvan gezien kunnen worden. In dat geval gaat het om echte ondersteunende taken zoals office-processen.

Samenvattend kennen de genoemde functies als onderdeel van de totale bedrijfsvoering de volgende definities:

Primaire functies:	In stand houden van locatie en zingeving(1); educatie & voorlichting (2); (3) herdenken & bezinnen
Ondersteuning:	Alle taken die nodig zijn rondom bedrijfsvoering en fondsenwerving en niet zijn toe te wijzen aan de primaire taken: (1)Locatie (zoals hier bedoeld), (2) educatie & voorlichting, (3) herdenken & bezinnen en aan de besturende functies
Besturende functies:	Alle taken die nodig zijn voor besturing en externe verantwoording

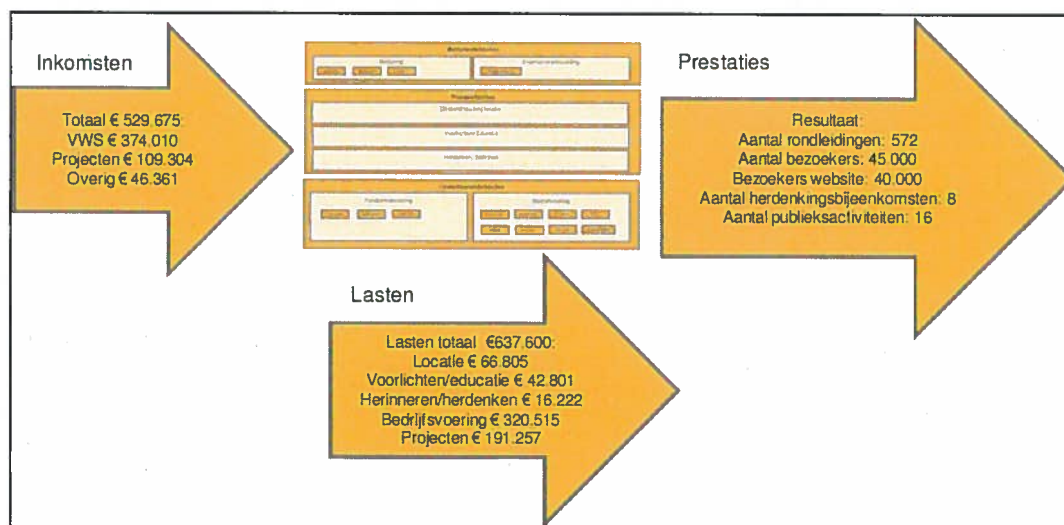
4.1 Inkomsten, lasten en prestaties HC's

In onderstaande overzichten zijn de volgende begrippen gedefinieerd:

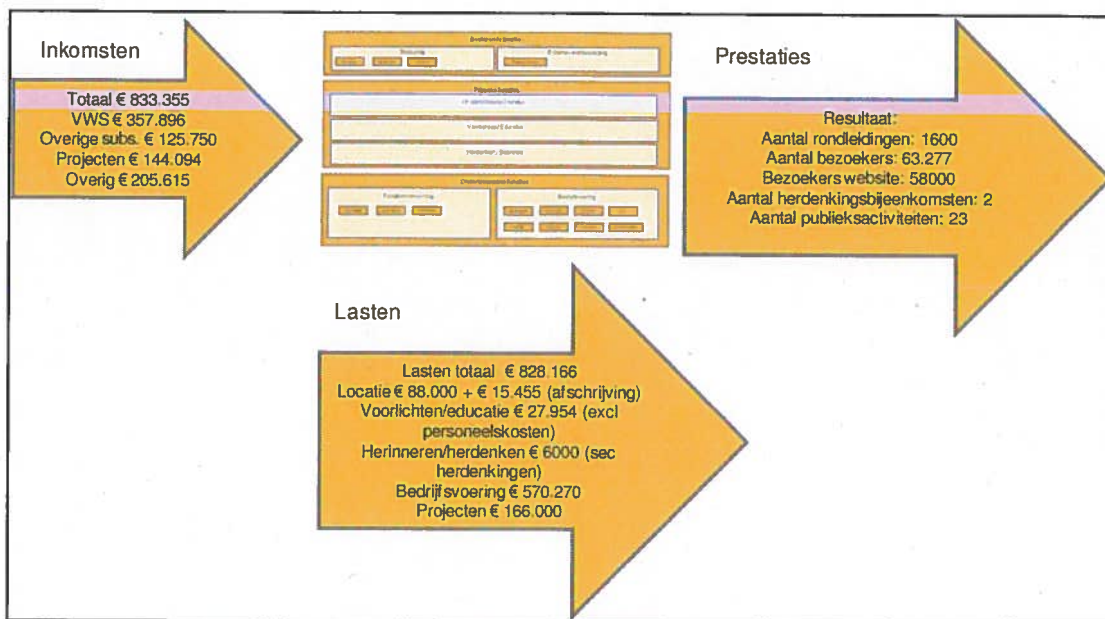
Begrip	definitie
Aantal rondleidingen:	Aantal rondleidingen waarbij minimaal één persoon van het HC de rondleiding verzorgt (vrijwillig of betaald maakt niet uit)
Aantal bezoekers:	Totaal aantal fysieke bezoekers (wel of niet rondgeleid en wel of niet betaald)
Reservering Locatie:	Het jaarlijkse bedrag dat "opzij" wordt gezet teneinde de locatie in stand te kunnen houden (niet bestemd als huisvestingskosten)
Lasten:	Het totaal aan uitgaven in 2011
Inkomsten:	Het totaal aan inkomsten in 2011
VWS:	Het in 2011 ontvangen bedrag van VWS aan subsidie
Projecten:	Het in 2011 ontvangen bedrag bestemd voor projecten
Andere subsidies:	Subsidies in 2011 verstrekt door andere partijen dan VWS
Overige inkomsten:	Alle andere inkomsten dan subsidies zoals: eigen verdiensten (bv kaartverkoop), giften, rentes van spaarrekeningen e.d.

Per overzicht of groep van overzichten volgt een toelichting op de gepresenteerde cijfers.

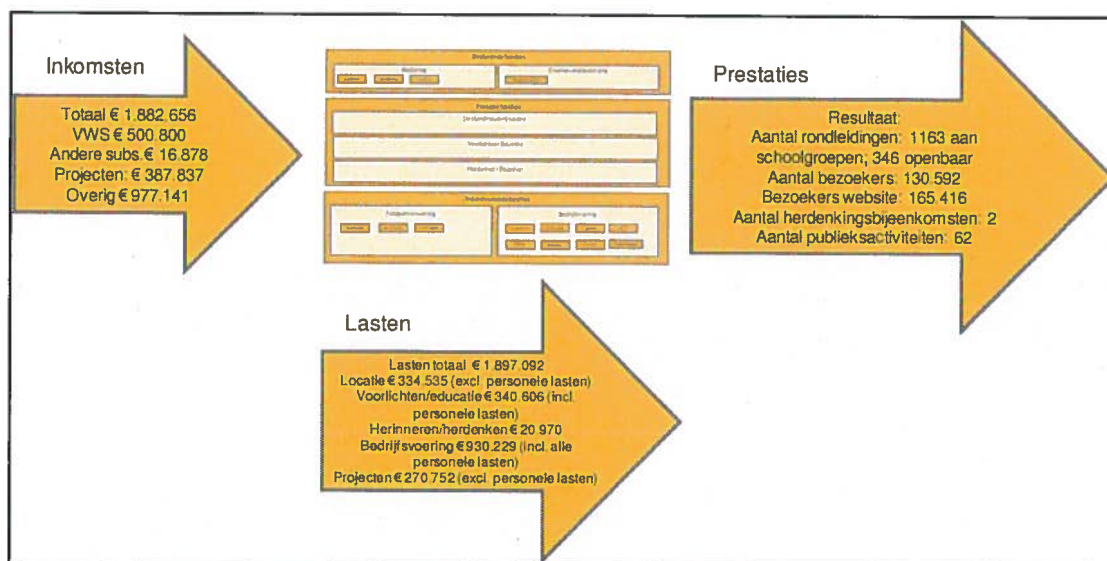
4.1.1 Inkomsten, lasten en prestaties per HC

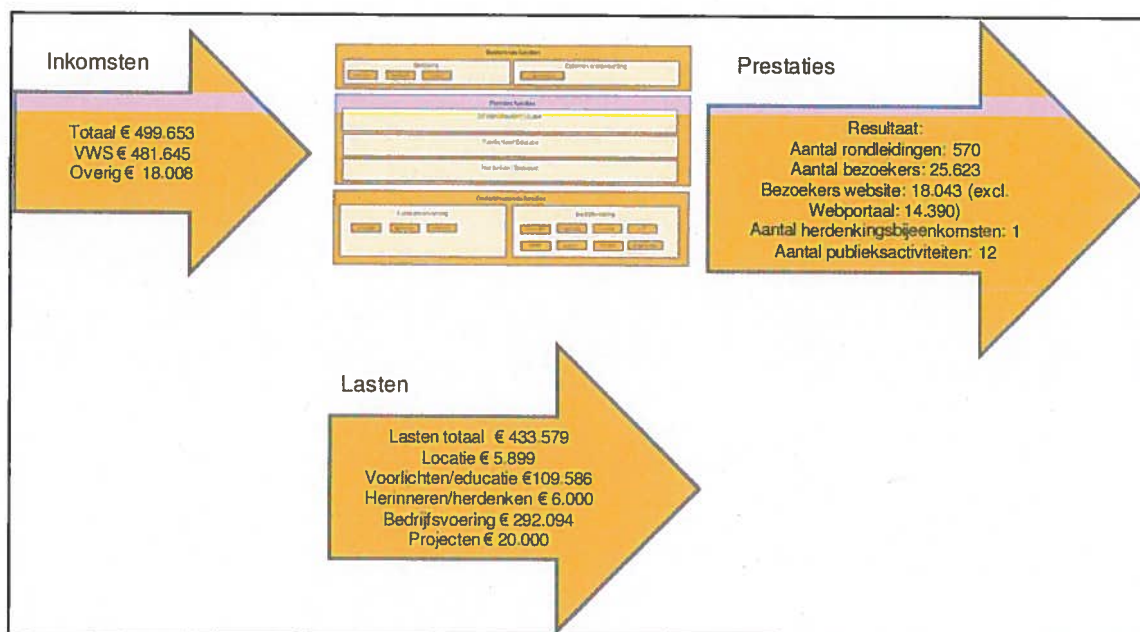
Figuur 2 Inkomsten, lasten en prestaties van Amersfoort

Figuur 3 Inkomsten, lasten en prestaties van Vught

Figuur 4 Inkomsten, lasten en prestaties van Westerbork

Figuur 5 Inkomsten, lasten en prestaties van IHC

Toelichting op de figuren 2 t/m 5:

Bovenstaande afbeeldingen geven illustratief weer wat er bedrijfsmatig in een centrum gebeurt. Het proces van bedrijfsvoering vereist een bepaalde input, die wordt verwerkt en specifieke lasten levert en als output zijn er kwantitatieve en kwalitatieve prestaties te onderkennen. Vermeldenswaardig in dit verband is dat het onderzoek niet één hanteerbare sleutel kon vinden om kwaliteit van uitkomsten te meten en daarmee te benchmarken. Vragen als “wat probeer je met het centrumbezoek over te brengen”, “wat wil je nou echt voorlichten” en “wanneer ben je daar dan in geslaagd” zijn daarvoor interessant. Aangegeven werd dat al eens eerder onderzoek naar meten van kwaliteitsrendement is gedaan, maar dat dit onderzoek geen duidelijkheid heeft gebracht.

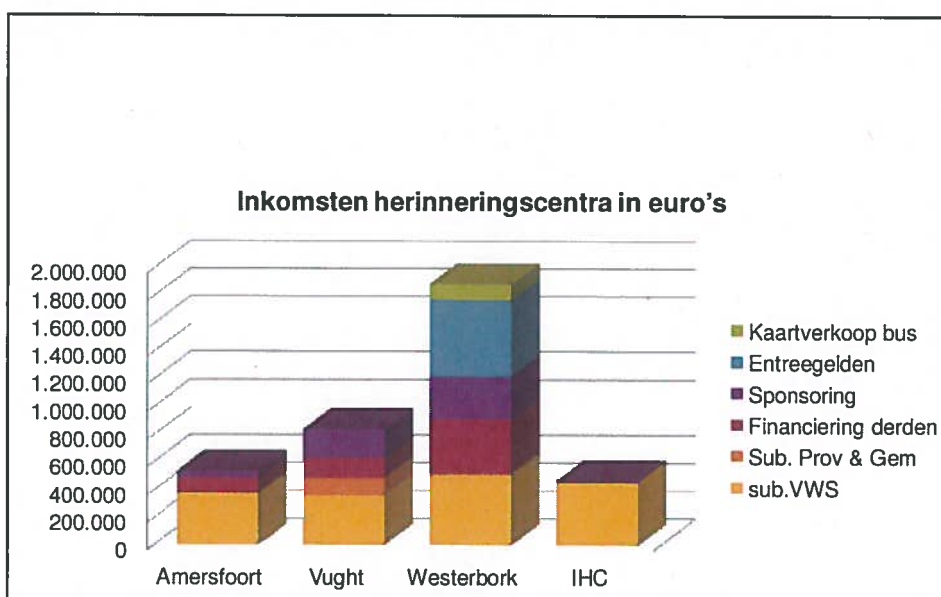
De input bestaat uit financiële middelen. Ieder centrum krijgt ruim 350K tot 500K aan subsidie van VWS. Daarnaast worden subsidies van gemeenten en/of provincies verkregen. Dit zijn aanzienlijk kleinere bedragen en gebleken is dat ze veel energie vragen om ze daadwerkelijk te verkrijgen. Daarnaast zijn er voor projecten aparte subsidiestromen, veelal van het Nationaal Comité afkomstig. Tot slot zijn er de overige inkomsten. Dit zijn giften en sponsorgelden, maar kunnen ook zelf gegenereerde inkomsten zijn door kaartverkoop zoals bij Westerbork duidelijk het geval is.

De lastenkant betreft de uitgaven. Omdat de primaire functies de belangrijkste zijn is er gekeken welke bedragen naar resp. locatie, educatie & voorlichting en herinneren & herdenken, zijn gegaan. Daarnaast is onderzocht welke bedragen naar de projecten zijn gegaan. Dit betrof (uiteraard) veel en meestal de projectsubsidies. Overige lasten zijn onder de post bedrijfsvoering geschaard. Hierbij moet gedacht worden aan de ondersteunende functies zoals ICT, inkoop, kantoorartikelen (kortom COPAFIJTH). De personeelskosten blijken steeds de grootste kostenpost hierin.

Bij de prestaties is vastgelegd wat de score is op de afzonderlijke items. De keuze van de items is ingegeven vanuit diverse documenten, bevestigd en aangevuld door de interviews. De volgende items zijn gescoord: Aantal rondleidingen, aantal bezoekers, bezoekers website of portal, aantal herdenkingsbijeenkomsten en aantal publieksactiviteiten.

4.1.1 Inkomsten, lasten en prestaties vergeleken

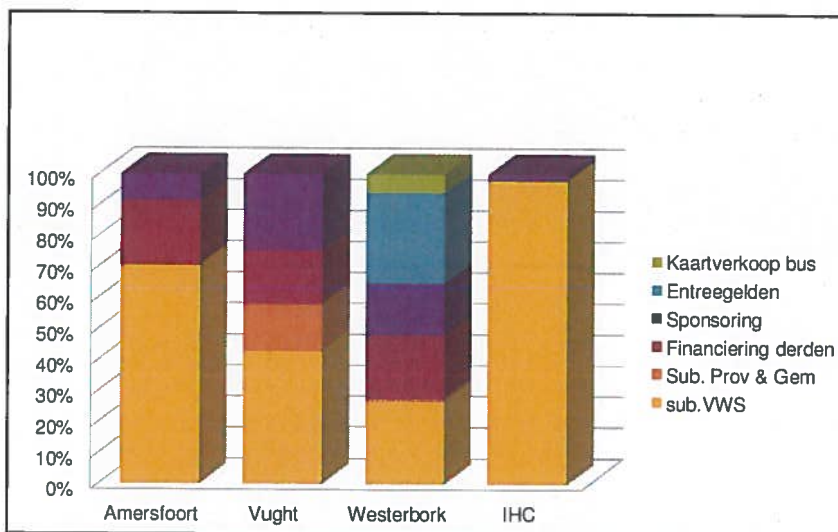
De volgende afbeeldingen presenteren vanuit diverse gezichtspunten de inkomsten, lasten en prestaties.

Figuur 6 Uitsplitsing van inkomsten per centrum

Toelichting figuur 6:

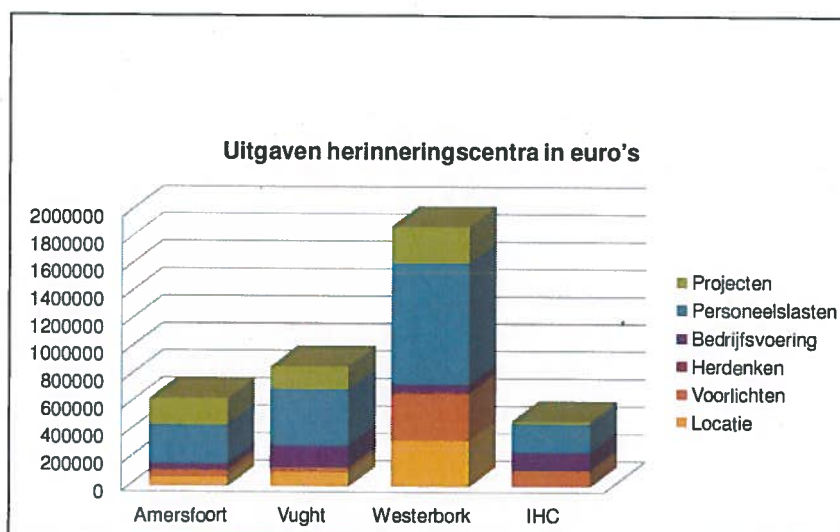
Duidelijk zichtbaar in bovenstaande grafiek is een soortgelijke subsidieverstreking van VWS aan de 4 HCs. Daarnaast is goed te zien dat Westerbork behoorlijke extra inkomsten genereert door entreegelden en kaartverkoop voor de bus, ten opzichte van de totaal inkomsten bijna 40%.

Figuur 7 Procentuele verdeling van inkomsten per centrum

Toelichting figuur 7:

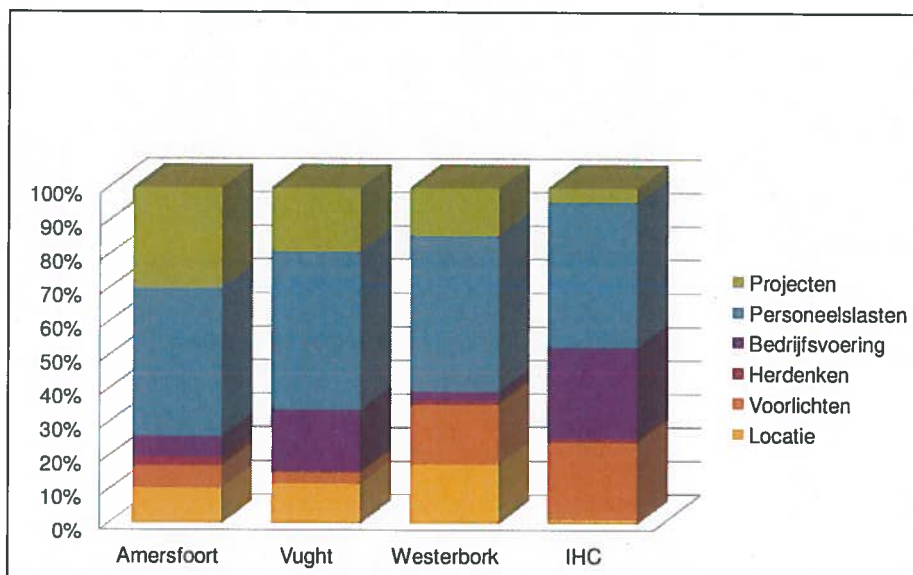
In deze procentuele verdeling van inkomsten komt voor sommige centra duidelijk de grote afhankelijkheid van VWS naar voren door het gemis van andere inkomsten.

Figuur 8 Uitsplitsing van uitgaven per centrum

Toelichting figuur 8:

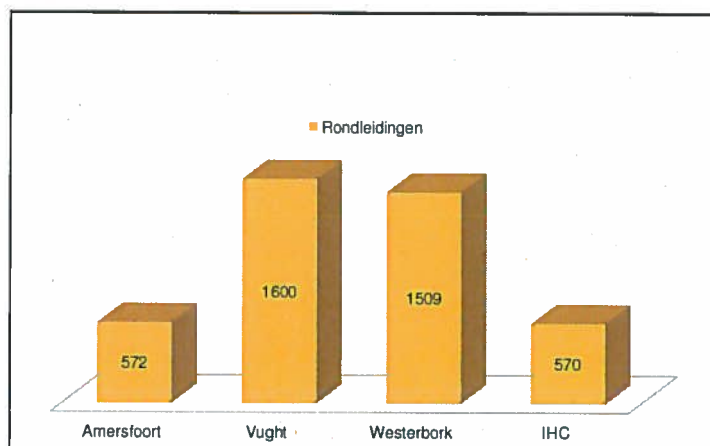
Bij het in kaart brengen van de uitgaven is primair uitgegaan van de jaarverslagen van 2011. Vandaar uit zijn gegevens nog geverifieerd met de HCs. Voor de vergelijkbaarheid moesten personeelslasten van een post in sommige gevallen worden geabstraheerd of juist er in onder worden gebracht. brengen. De waarden in de grafiek geven nu een reëel beeld ten opzichte van de uitgaven van elkaar.

Figuur 9 Procentuele verdeling van uitgaven per centrum

Toelichting figuur 9:

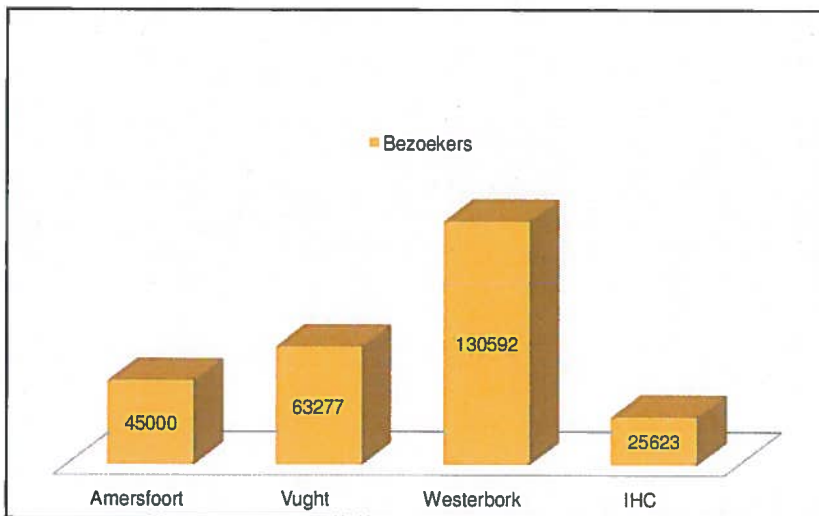
Goed zichtbaar is het dat de personeelslasten overall ruwweg zo'n 50 procent van de totale uitgaven bedragen. Daarnaast is nog een flink stuk personeelslasten "verstopt" in bedrijfsvoering. Bij IHC is duidelijk zichtbaar dat niet over een eigen locatie wordt beschikt en dat daar nauwelijks lasten mee zijn gemoeid.

Figuur 10 Aantal rondleidingen per centrum in 2011

Toelichting figuur 10:

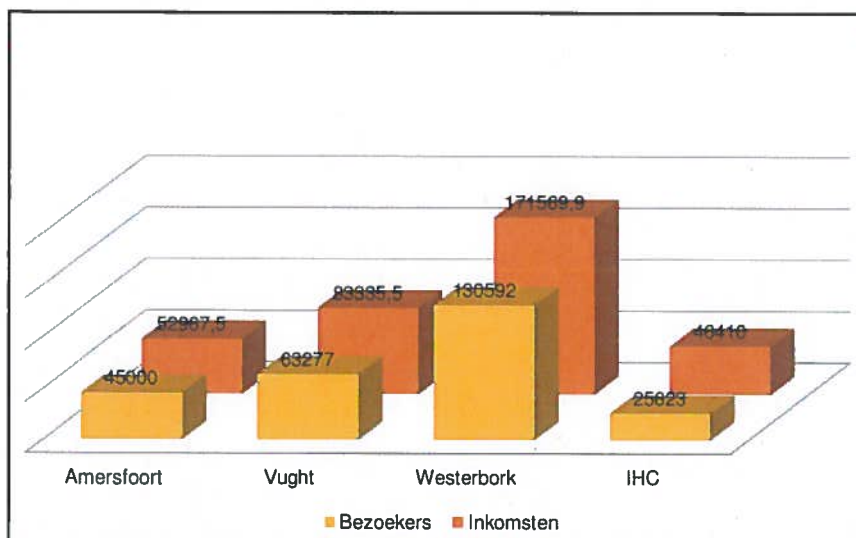
Bij IHC worden de rondleidingen niet zelf gegeven, maar door museum Bronbeek gefaciliteerd.

Figuur 11 Aantal bezoekers per centrum in 2011

Toelichting figuur 11:

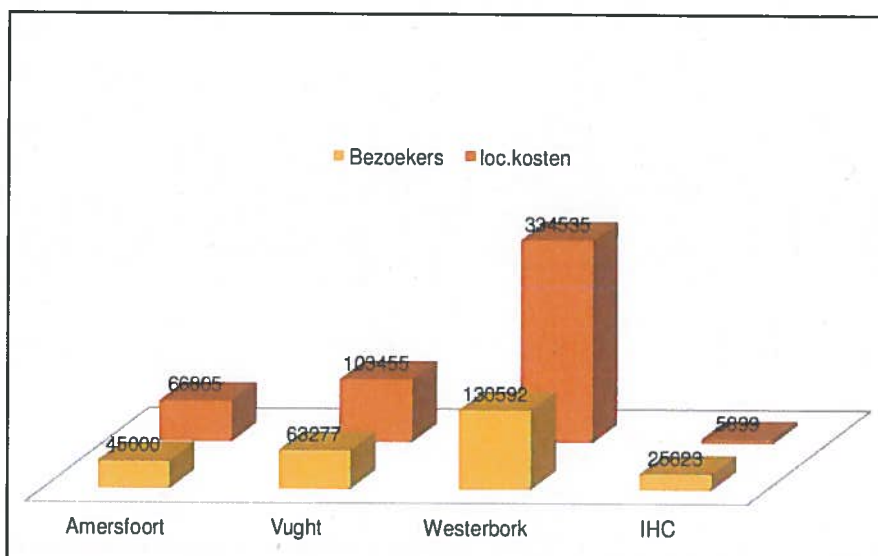
Bij IHC worden er geen eigen bezoekers geteld, maar betreft het bezoekers aan museum Bronbeek. Voor Amersfoort geldt dat het bezoekersaantal bij benadering klopt. Officiële tellingen kunnen niet worden gedaan, omdat een groot deel van het terrein altijd voor het publiek toegankelijk is.

Figuur 12 Bezoekers afgezet tegen inkomsten

Toelichting figuur 12:

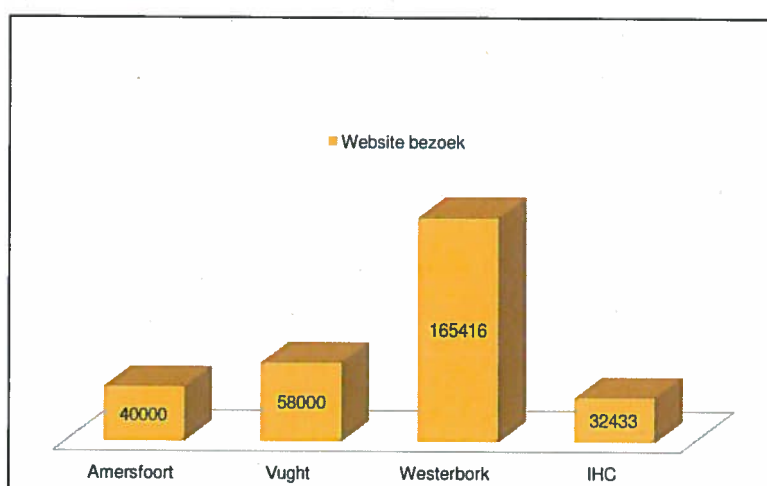
Eerste indruk is een redelijk evenredig beeld: meer bezoekers en meer inkomsten. Toch is de relatie niet zo hard als hier gesuggereerd, want Westerbork vraagt voor het museum entreegelden. Tevens worden entreegelden betaald voor "Het verhaal van Indië" van IHC (museum Bronbeek).

Figuur 13 Bezoekers afgezet tegen locatiekosten

Toelichting figuur 13:

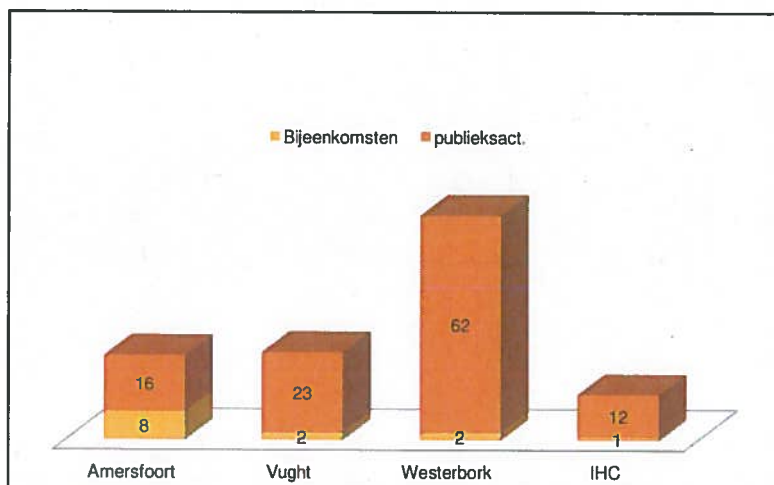
Locatiekosten is een belangrijke kostenpost bij Amersfoort, Vught en Westerbork. Er komen, zoals in de interviews is genoemd, toenemende aantallen bezoekers naar de HCs. De cijfers van IHC bieden geen aanleiding om conclusies uit te trekken: geen eigen bezoekers en geen eigen locatiekosten anders dan de huur van een opslagruimte.

Figuur 14 Aantal bezoekers van website per centrum in 2011

Toelichting figuur 14:

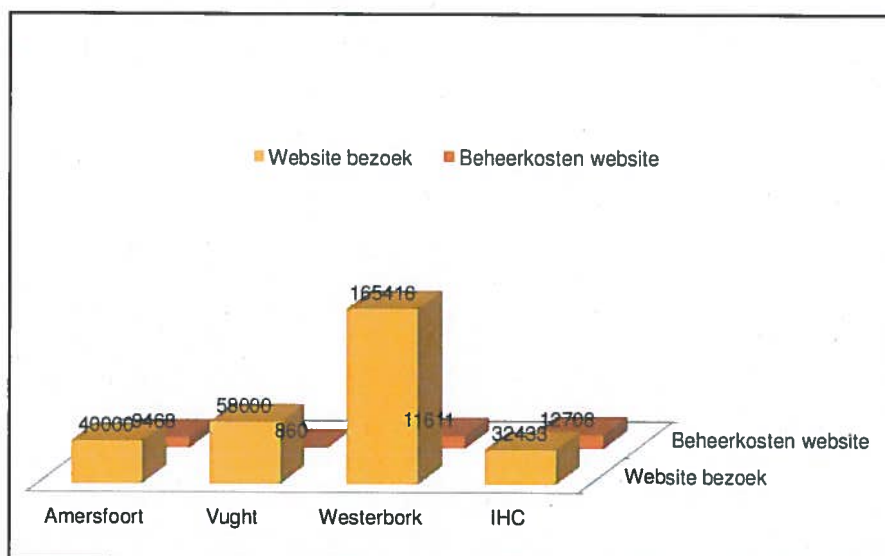
Voor ieder HC geldt dat de bezoekersaantallen de afgelopen jaren toenemen. De HCs concluderen daaruit dat er maatschappelijk meer belangstelling is voor de informatie die zij kunnen leveren.

Figuur 15 Aantal herdenkingsbijeenkomsten en publieksactiviteiten

Toelichting figuur 15:

Bijeenkomsten betreffen herdenkingsbijeenkomsten, zoals 4 en 5 mei e.d. Publieksactiviteiten betreffen speciale evenementen gekoppeld aan de locatie. Echter deze kunnen ook buiten de locatie plaatsvinden, zoals lezingen e.d.

Figuur 16 Website bezoek afgezet tegen beheerkosten van de website

Toelichting figuur 16:

Zichtbaar is dat Westerbork het grootste en ook het bekendste herinneringscentrum is. De kosten van het beheer van de website bestaan voornamelijk uit hosting kosten.

4.2 Benchmark op bedrijfsvoeringsaspecten

4.2.1 Onderhoud locatie

	Amersfoort	Vught	Westerbork	Indisch HC	Totaal
Totaal lasten	€ 637.600	€ 828.166	€ 1.897.092	€ 433.579	€ 3.796.437
Roerende goederen (onderhoud)	€ 11.598	€ 13.138	48.728	€ 2.796	€ 76.260
Onroerende goederen (onderhoud)	€ 6.329 (gebouwen)	€ 8.738	63.705	0	€ 78.772
Reservering locatie onderhoud	€ 7.500	€ 29.327	127.008	0	€ 163.835
Onderhoud buitenruimtes	€ 32.854 (terrein)	€ 18.936	*	0	€ 51.790
Museale apparatuur (beamers ed)	-	€ 1.398	2.335	0	€ 3.733
Schoonmaakkosten	€ 1.957**	€ 4.705**	43.835	0	€ 50.497
Verzekeringen	€ 7.596	€ 5.069	10.937	0	€ 23.602
Beveiligingen bewaking	€ 3.230	€ 1.375	3.414	0	€ 8.019
Totaal locatiekosten detaillering	€ 71.064	€ 82.686	€ 299.962	€ 2.796	€ 456.508

Figuur 17 Benchmark kosten van beheren en in stand houden van de locatie

*Is niet onderscheiden. Kosten zijn opgenomen in de kosten van het onroerend goed (onderhoud)

** Exclusief fte's

Toelichting:

Onder locatie wordt de authentieke plek, inclusief terrein, gebouwen en monumenten verstaan. Dit is de kern van het bestaansrecht van het centrum. Om de locatie kwalitatief in stand te houden en de continuïteit ervan te bewaken zijn locatiekosten vereist. Voor de HCs is dit tussen de 10-15% van de totale lasten. IHC vormt hierop de uitzondering vanwege het gemis van locatiekosten. De 4 HCs kunnen zich goed vinden in de genoemde posten, de registratie en de wijze van boekhouden is (uiteraard) niet altijd gelijk. Toch, kijkend naar de totalen, wordt volgens de HCs een zeer reëel beeld verstrekt op het gebied van de locatiekosten.

4.2.2 Huisvesting

	Amersfoort	Vught	Westerbork	Indisch HC	Totaal
Totaal lasten	€ 637.600	€ 828.166	€ 1.897.092	€ 433.579	€ 3.796.437
Huisvestingskosten*	€ 25.636	€ 110.240	€ 189.273	€ 6.695	331.844
Kantoorkosten	€ 21.078	€ 32.465	€ 78.352	€ 15.685	147.580
Kantoorruimte	Minimaal	Voldoende	Voldoende	Voldoende	
Depotruimte/opslag	Ext. € 11.713 **	Niet extern	Ext. € 8.150	Ext. € 5.899**	25.762
Totaal	58.427	142.705	275.775	28.279	505.186

Figuur 18 Benchmark kosten van huisvesting en organisatie

*Overlap met locatiekosten gezien het feit dat ruimten voor bezoekers veelal ook de ruimte betreft waar personeel is gehuisvest.

** Verwachting is dat het bedrag de komende tijd zal afnemen.

Toelichting:

Onder huisvesting (al dan niet op de locatie geplaatst) wordt de benodigde kantoorruimten door personeel (betaald/vrijwillig) verstaan. Huisvestingskosten zijn kosten van de kantoorruimtes voor het personeel. Onder kantoorkosten worden de kosten van meubilair, papier, prullenbakken e.d. verstaan. De kosten vermeld bij depotruimte betreffen de kosten besteed aan opslag van materiaal bedoeld ter ondersteuning van de instandhouding van locatie. Kijkend naar de grootte van de centra en hun locaties en ruimtes op de locatie is er een vrij lineaire verdeling te zien in kosten.

4.2.3 Communicatie

	Amersfoort	Vught	Westerbork	Indisch HC	Totaal
Totaal lasten	€ 637.600	€ 828.166	€ 1.897.092	€ 433.579	€ 3.796.437
Contentbeheer website	<1 Fte	<1 Fte	<1 Fte	<1 Fte	
Bezoekers websites	40.000	58.000*	165.416	32.433**	
PR	€ 527	€ 10.443	€ 43.010	€ 10.634	€ 64.614
nieuwsbrief	€ 33.908	€ 7.761	€ 13.771	n.v.t. (digitaal)	€ 55.440
Oplage nieuwsbrief	3300	1100	6500	1200	
Frequentie nieuwsbrief	3 x p/j	2 x p/j	2 x p/j	4 x p/j	
Totaal	€ 34.425	€ 18.204	€ 56.781	€ 10.634	€ 120.054

Figuur 19 Benchmark Communicatie

* Volgens de communicatiemedewerker van Vught zou het programma dat deze gegevens bijhoudt niet geheel betrouwbaar zijn. Het bezoekersaantal zou dus kunnen variëren.

** Corporate website: 12.979 HetVerhaalvanIndie.com: 5.064. Indieinoorlog.nl: 14.390

Toelichting:

Hier wordt met name de communicatieactiviteiten naar 'buiten' bedoeld. Inzichtelijk is geworden dat voor de instandhouding van de locatie en (vergroting van) het bereik van publiek communicatie van essentieel belang is. Een opmerkelijk verschil is zichtbaar in de nieuwsbrieven en de daarmee gemoeide kosten. Amersfoort heeft gekozen voor een nieuwsbrief in tijdschrift stijl. Hierdoor zijn de kosten bij Amersfoort relatief hoog.

4.2.4 ICT

	Amersfoort	Vught	Westerbork	Indisch HC	Totaal
Totaal lasten	€ 637.600	€ 828.166	€ 1.897.092	€ 433.579	€ 3.796.437
Computer & software (licenties)	€ 2.494	€ 10.188	€ 26.920	€ 6.196	€ 45.798
Beheer & exploitatie	€ 810	***	***	€ 12.708	€ 13.518
Beheer Website	€ 9.468	€ 860	€ 11.611	€ 12.708 *	€ 34.647
Beheer webportaal				€ 98.952**	€ 98.952
Welke pakketten	AFAS, MS Office	ADLIB, EXACT, MS OFFICE	MS Office, Exact, HCIS****	Twinfield, MS Office	-
Totaal	€ 12.772	€ 11.048	€ 38.531	€ 130.564	€ 192.915

Figuur 20 Benchmark ICT

* € 12.708 is voor het beheer en onderhoud van het interne netwerk (computers, printers, software, backup service en server). De hostingkosten van de corporate website zijn €900,-.

** Betreft het Webportaal van IHC en de koppeling met andere databanken. In 2011 betroffen dit hogere kosten i.v.m. het ontwikkelen van een engelse vertaling.

*** De gegevens konden door de centra niet worden geëxpliciteerd.

**** Betreft door Westerbork in eigen beheer ontwikkeld HC informatie Systeem.

Toelichting:

ICT-kosten zijn te beschouwen als kosten om kantoorautomatisering te realiseren (hardware en software). ICT betreft een inmiddels niet meer weg te denken vorm waarmee bedrijfsprocessen worden ondersteund. Alle HC's beschikken over computers en een aantal financieel en administratieve pakketten. Deze worden beheerd in huis of door een externe partij. Daarnaast beschikken de HCs ook over een website die bezoekers een beeld verschaffen van de authentieke plek. De webkosten betreffen de kosten die benodigd zijn voor het publiceren van data via de website. In de tabel hierboven zijn deze terug te vinden als "beheer website". Dit gebeurt in de meeste gevallen via een externe hostingpartij. Het beheer van het webportaal van het IHC valt daar niet onder. Hier gaat het specifiek om het ontsluiten van eigen databanken en die van derde aangesloten partijen. Voor dit onderdeel ontvangt IHC van VWS een specifieke vergoeding bovenop het basisdeel van het subsidiebedrag.

4.2.5 Personeelskosten

	Amersfoort	Vught	Westerbork	Indisch HC	Totaal
Totaal lasten	€637.600	€828.166	€1.897.092	€433.579	€3.796.437
Aantal FTE	5.1	7.7	20	2.6	
Kosten vast personeel	€280.843 Per fte 55K	€411.652 Per fte 53K	€880.099 Per fte 44K	€206.037 Per fte 79K	1.778.631
Aantal vrijwilligers	70	100	65	10	
Vrijwilligers-kosten	3.622 Per vrijw. €51	9.079 Per vrijw. €90	10.123 Per vrijw. €155	0	22.824
Rollen en aantallen	Directeur (1 fte) 2 Algemene dienst (2fte) Coördinator gidsen (0,3 fte) ICT/communicatie (0,4 fte) Bureau coördinator (0,6 fte) Medewerker Planning (0,4) Educatief medewerker (0,4) Administrateur (Inhuur)	Directeur (1 fte) Educ./voortlichting (0,6 fte) Collectie/docu (1,1 fte) Jaarprogramma (0,5 fte) Exposities (0,3 fte) Onderhoud en beheer (0,5 fte) Financieel desk. (0,2 fte) Communicatie en PR (1 fte) Operationeel Manager (0,9 fte) Secretariaat (0,6 fte) Huismeester (1 fte)	Directeur (1fte) Conservator (1fte) Dir. Secretaresse (2fte) LSG coördinator (1fte) Personeelsadv. (0,5fte) Educ. Medewerker (5fte) Receptiemedw (3fte) Mdw. Financiën (1 fte) Hoofd Bedrijfsvoering (1fte) Documentalist (2fte) Coord publ beg. (1fte) Beheerder (1fte) Mdw. PR en marketing (0,5fte)	Directeur (1 fte) Office manager (1fte) Webredacteur / redacteur (0,6) Per 1/5/12 educatiemedw. (1fte)	
Totaal	284.465 (44%)	420.731 (50%)	890.222 (46%)	206.307 (47%)	1.801.455 (48%)

Figuur 21 Benchmark personeelskosten

Toelichting:

Onder personeel wordt verstaan alle fte's. Kosten van vast personeel zijn de kosten van de fte's. Dit betreft salariskosten en overige onkosten voor personeel. Vrijwilligers betreffen de medewerkers zonder salaris. Hiervoor bestaan overigens wel vrijwilligerskosten. Hierbij moet gedacht worden aan jaarlijks diner, cadeaubonnen of studiekosten. Bij rollen en aantallen in de tabel wordt het aantal fte (dus betaalde krachten) verdeeld over de aanwezige rollen per HC.

Opmerkelijk verschil tussen Westerbork en de andere centra is dat voor educatie en voorlichtingsactiviteiten Westerbork professionele krachten (pabo- afgestudeerden medewerkers) inzet, terwijl de andere HCs voor die activiteiten gebruik maken van vrijwilligers. Dit verklaart het groot aantal educatief medewerkers bij Westerbork.

De totale kosten betreffen alle kosten van personeel, extern personeel en vrijwilligers opgeteld.

4.2.6 Externe personeelskosten

	Amersfoort	Vught	Westerbork	Indisch HC	Totaal
Totaal lasten	€ 637.600	€ 828.166	€ 1.897.092	€ 433.579	€ 3.796.437
Kosten externe inhuur	€ 22.851	€ 5.000*	€ 17.466	€ 10.118	55.435
Externe rollen en fte	Administrateur (40 dagen)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	
Totaal	€ 22.851	€ 5.000	€ 17.466	€ 10.118	55.435

Figuur 22 Benchmark externe personeelskosten

*Eenmalig bedrag i.v.m. advisering inzake het beleidsplan.

Toelichting:

Onder extern personeel wordt verstaan personeel dat is ingehuurd voor een specifieke functie of taak. Het gaat dan veelal om accountants, horeca-medewerkers of adviseurs e.d. Deze kosten zijn goed vergelijkbaar onderling.

4.2.7 Ondersteuning tbv. educatie en voorlichting

	Amersfoort	Vught	Westerbork	Indisch HC	Totaal
Inzet op voorlichting (fte)	Ca 0,2	1 fte	1 fte	1 fte **	3,2
Inzet op educatie (fte)	0,44	0,6 fte	7 fte	0 fte	8,04
Kosten ondersteunend materiaal en faciliteiten	€ 8.000	€ 17.137 *	42.182***	2.456	103.824
Totaal	8.000	17.137	42.182	2.456	103.824

Figuur 23 Benchmark kosten en fte inzet op Educatie & Voorlichting

*Productie en verzenden van lespakketten.

**In 2011 was voorlichting/educatie samen. Zodoende 1 fte op Voorlichting die ook werd ingezet op educatie.

***Het bedrag van €42.182 bestaat ondermeer uit educatie Paboreis Ravensbrück van €18.000. Daarnaast is er een bedrag van €46.261 incidenteel uitgegeven.

Toelichting:

Voor de HCs zijn educatie en voorlichting cruciaal voor een herinneringscentrum. Tijdens het onderzoek is regelmatig gesproken over de scope van voorlichting en educatie (en welke visies liggen hieraan ten grondslag). Dit bepaalt in grote mate de omvang van de kostenpost van dit onderdeel.

In onderstaande tabellen zijn daarom voor het complete beeld de werkzaamheden op het gebied van Voorlichting en Educatie per centrum qua activiteiten verder uitgediept.

	Amersfoort	Vught	Westerbork	Indisch HC
Werkzaamheden voorlichting (benoem taken)	a. Beleid en uitvoering van alle externe communicatie b. Mediacontacten c. Publieksonderzoek	a. Zorgdragen voor een efficiënte communicatie omtrent doelstellingen en activiteiten NM Kamp Vught b. Verantwoordelijk voor alle communicatie-uitingen en kanalen c. Verantwoordelijk voor contacten met pers d. Verantwoordelijk voor marketing e. Het leveren van beleidsbijdragen op het gebied van communicatie en marketing f. Verantwoordelijk voor publieksonderzoek g. Leveren van bijdragen aan organisatie van het jaarprogramma	Idem als Vught	Voorlichting via 3 Indië in Oorlog, Het Verhaal van Indië (website en tentoonstelling) en stripboek De Terugkeer. Daarnaast podiumactiviteiten

Figuur 24 Uitdieping van werkzaamheden inzake voorlichting

	Amersfoort	Vught	Westerbork	Indisch HC
Werkzaamheden educatie (benoem taken)	a. Beleid en ondersteuning van alle educatieve activiteiten b. Contacten met educatieve instellingen	a. Ontwikkelen van educatieve materialen, programma's en arrangementen, zorgdragen voor een adequate uitvoering ervan, alsmede communicatie hierover b. Aansturing, training en kwaliteitsbewaking van (vrijwillige) rondleiders c. Het leveren van beleidsbijdragen op het gebied van educatie d. Onderhouden van contacten met scholen e. Netwerken f. Financiële verantwoordelijkheid (o.a. subsidie-aanvragen en verantwoording)	Idem als Vught	Activiteiten gericht op onderwijs en gerelateerd aan stripboek De Terugkeer.

Figuur 25 Uitdieping van werkzaamheden inzake educatie

4.2.8 Ondersteuning t.b.v. herdenken en bezinnen

	Amersfoort	Vught	Westerbork	Indisch HC	Totaal
Totaal lasten	€ 637.600	€ 828.166	€ 1.897.092	€ 433.579	€ 3.796.437
Aantal jaarlijkse bijeenkomsten	16	23	62***	12****	
Aantal jaarlijkse herdenkingen	8 herdenkingen waarvan 4 voor andere organisaties	2	2	1	
Inzet (in dagen) *	Niet bijgehouden	Niet te berekenen	Niet te berekenen	onbekend	
Kosten ondersteunend materiaal en faciliteiten	€ 36.680	€ 22.795**	€ 59.019	€ 5.000	€ 123.494

Figuur 26 Benchmark Herdenken en bezinnen

*Ten behoeve van het onderzoek is voor deze benchmark Herdenken en Bezinnen, gevraagd naar de hoeveelheid dagen die gemoeid waren met het organiseren ervan. Geen van de centra kon deze vraag concreet beantwoorden.

**Kosten van het jaarprogramma exclusief projecten.

***Exclusief openbare rondleidingen.

**** het IHC geeft aan dat ze geen eigen ruimte hebben om bijeenkomsten te organiseren, deze vinden op andere locaties plaats.

Toelichting:

Herdenken en bezinnen is een primaire functie van een HC. De wijze van organisatie en kostentoedeling gebeurt divers en is locatieafhankelijk. Vergelijking is hierdoor moeilijk in beeld te brengen.

4.2.9 Financiële administratieve processen

	Amersfoort	Vught	Westerbork	Indisch IIC	Totaal
Totaal lasten	€ 637.600	€ 828.166	€ 1.897.092	€ 433.579	€ 3.796.437
Aantal Fte Fin. Admin.	Inhuur 40 dagen	0,2 fte	1 fte	0,2 fte	
Kosten fin. Pakket (+ aantal licenties)	€ 1.570	€ 550	€ 550	€ 1.440	€ 4110
Kosten ext. uitbesteding	€ 12.612	nvt	€ 1074*	€ 13.200	€ 26.886
Kosten accountants inhuur	€ 6.856	€ 2.850	€ 13.405	€ 8.392	€ 31.503
Begroting (uitgedrukt in dagen)	2 a 3	2	4	3	
Jaarrekening (uitgedrukt in dagen)	5	5	8	5	
Overige kosten (uitgedrukt in dagen)	-	0	100***	1a 2**	
Totaal	21.038	3.400	15.029	23.032	62.499

Figuur 27 Benchmark financiële administratieve processen

*Ten behoeve van geldtransport

**Inzet accountants voor controleverklaring bij instellingsubsidie

***Schatting van Westerbork ten behoeve van het aanvragen en verantwoorden van (incidentele) subsidies

Toelichting:

De financieel administratieve processen zijn goed vergelijkbaar. Opvallend zijn de hoge kosten van Amersfoort en het IHC. Deze worden verklaard door de hoge kosten van externe uitbesteding.

4.2.10 Personeel- en salaris administratie

	Amersfoort	Vught	Westerbork	Indisch HC	Totaal
Totaal lasten	€ 637.600	€ 828.166	€ 1.897.092	€ 433.579	€ 3.796.437
Aantal Fte pers. Admin.	*	**	0,5	0,01***	
Kosten HRM Pakket (+ aantal licenties)	nvt	nvt	nvt	n.v.t.	
Kosten Sal. Pakket (+ aantal licenties)	idem	nvt	nvt	n.v.t.	
Kosten ext. Uitbesteding HRM	€ 3.500	€ 6.000	nvt	n.v.t.	€ 9.500
Kosten ext. Uitbesteding Salarisverwerking	Zie boven	Zie boven	€ 4061	€ 972	€ 5.033
Totaal	€ 3.500	€ 6.000	€ 4061	€ 972	€ 14.533

Figuur 28 Benchmark Personeels en Salarisadministratie

*Uitbesteed aan een extern salaris bureau

**Uitbesteed aan de gemeente Vught voor een totaal bedrag van € 6000, inclusief salarisadministratie.

***Directeur geeft mutaties door en verwerkt vakantiedagen

Toelichting:

Deze taken en activiteiten zijn goed vergelijkbaar. Feit is dat op dit moment ieder HC dat op eigen wijze heeft gerealiseerd. Afspraken met lokale partners uit de directe omgeving spelen hierbij een rol.

4.2.11 Logistieke administratie

	Amersfoort	Vught	Westerbork	Indisch HC	Totaal
Totaal lasten	€ 637.600	€ 828.166	€ 1.897.092	€ 433.579	€ 3.796.437
Aantal Fte planning Admin.	0,3	1,5 *	0,5 **	0 fte	
Welke middelen worden gebruikt (intranet, excel, outlook)	Excel, agenda, mail	Intranet in ontwikkeling Papieren agenda, outlook, telefoon	papier; telefoon; email; excel	n.v.t.	

Figuur 29 Benchmark Logistieke planning van gidsen en rondleidingen

*Ook inzet voor andere taken

** Onderdeel van de personeelsadministratie

Toelichting:

Ook hier geldt dat vergelijking van de werkzaamheden gerechtvaardigd is. De logistieke planning en de daarmee gepaard gaan de werkzaamheden berusten op locatie afhankelijke (vrijwilligersgerichte) afspraken en veelal handmatige ondersteuning.

4.2.12 Overzicht kosten administratieve processen

	Amersfoort	Vught	Westerbork	Indisch HC	Totaal
Totaal lasten	€ 637.600	€ 828.166	€ 1.897.092	€ 433.579	€ 3.796.437
Personeels&salaris administratie	€ 3.500	€ 6.000	€ 4.061*	€ 972	€ 14.533
Financiële administratie	€ 12.612	€ 14.000**	€ 20.029***	€ 23.032	€ 69.673
Logistieke administratie	€ 12.000	Fte ****	Fte *****	nvt	€ 12.000
Totaal	€ 31.805	€ 20.000	€ 24.090	€ 24.004	€ 99.699

Figuur 30 Benchmark kosten en fte's administratieve processen

*Exclusief 0.5 fte

** Personeelskosten

***Exclusief 1 fte voor ondermeer begroting, jaarrekening en verantwoording.

****Logistieke kosten zijn een ondefinieerbaar deel van de salariskosten van de operationeel manager en bureaumdw.

***** Logistieke kosten betreffen een ondefinieerbaar deel van de personeelsadministratie van Westerbork

Toelichting:

De kosten gemoeid met de administratieve processen zijn deels fte-kosten en deels externe uitbesteding. Bij personeels- en logistieke administratie is gekozen voor locatiespecifieke inrichting. Bij financieel administratieve processen is bij alle centra relatief hoge kosten door externe inhuur.

4.2.13 Overzicht kosten office processen

	Amersfoort	Vught	Westerbork	Indisch HC	Totaal
Totaal lasten	€637.600	€828.166	€1.897.092	€433.579	€3.796.437
Fte	0,6	1,5 *	2	0,21	
Bijzondere werkzaamheden en evt. bijkomende kosten (secretariaat, mailings verzenden, uitnodigingen etc.) **	€19.363			€5.753	€25.116
Totaal	€19.363			€5.753	€25.116

Figuur 31 Benchmark Office processen

*Deels ook andere taken besteed

**De secretariaatswerkzaamheden zijn op diverse wijze ondergebracht in de administratieve organisatie. Daardoor worden ze op verschillende manieren geregistreerd (euro's, fte e.d.)

Toelichting:

Officeprocessen betreffen ondersteunende secretariële werkzaamheden. Kosten ten behoeve van secretariaatswerkzaamheden worden per centrum op uiteenlopende wijze bijgehouden. Bij Amersfoort betreft het een eenduidig bedrag. Bij Vught zijn deze kosten soms verborgen in personeelskosten en soms juist bij een specifieke activiteit (portokosten e.d.). Bij Westerbork zijn de kosten weer ondergebracht bij het personeel (2 fte).

4.2.14 Fondsenwerving

	Amersfoort	Vught	Westerbork	Indisch HC	Totaal
Totaal lasten	€637.600	€828.166	€1.897.092	€433.579	€3.796.437
Fte	0,1	Nvt*	0,5	0,1	
Werkzaamheden subsidies (in dagen)	weinig	Variabel	100	0,1	
Werkzaamheden sponsors (in dagen)	weinig	Niet te kwantificeren			
Werkzaamheden vriendenorg. (in dagen)	Zeer weinig	Niet te kwantificeren	0,1 fte	Is pas eind 2011 opgericht	
Onderhoudt u een relatieadministratie? (ja/nee)	ja	ja	ja	Ja	

Figuur 32 Benchmark Fondsenwerving

*Diverse medewerkers zijn hier als onderdeel van hun taak mee belast

Toelichting:

Het aspect van fondsenwerving geeft een te divers beeld om hier iets op te concluderen. Kosten van dit onderdeel niet in beeld te krijgen.

4.2.15 Inkoop

	Amersfoort	Vught	Westerbork	Indisch HC	Totaal
Totaal lasten	€ 637.600	€ 828.166	€ 1.897.092	€ 433.579	€ 3.796.437
Fie	Zeet beperkt	Niet te kwantificeren	Niet te kwantificeren	-	
Horeca/catering (kosten)	Ca € 6.000	€ 13.424	€ 110.195	n.v.t.	€ 129.619
boeken	*	€ 7.242**	-	-	€ 7.242
Totaal	€ 6.000	€ 20.666	€ 110.195	-	€ 136.861

Figuur 33 Benchmark inkoop

*Met locale leveranciers wordt zo veel mogelijk korting overeen gekomen.

** Sterk wisselend

Toelichting:

Veel ondersteunende processen worden door de HCs ingekocht. Variërend van groenvoorziening en locatieonderhoud tot accountancy. Inkoopprocessen zijn ten behoeve van het onderzoek niet afzonderlijk gedefinieerd. Wel zijn er duidelijke inkoopfuncties aanwezig bij de HC's. Deze zijn veelal ondergebracht binnen reguliere processen van de organisatie. Bijvoorbeeld bij het in standhouden en beheren van de locatie wordt het onderhoud aan het terrein en gebouwen vaak ingekocht bij specifieke bedrijven. Op zichzelf zijn inkoopprocessen steeds goed met elkaar vergelijkbaar. Een belangrijk punt bij inkoopprocessen is dat de inkoopafspraken vaak in regionaal verband worden gemaakt. Daarmee wordt getracht zo effectief en goedkoop mogelijke afspraken te realiseren. Vanuit de directe relaties kunnen momenteel financieel gunstige contracten worden bedongen. Als wordt gekeken naar samenwerkingsmogelijkheden in het kader van de TO BE (volgende hoofdstuk)

zou verder onderzoek in dit kader moeten uitwijzen naar wat het effect van schaalvergroting en anonimisering van inkooprelaties op de kwaliteitsafspraken en prijsafspraken zijn.

Bovenstaande tabel geeft de inkoopprocessen weer welke niet direct aan reguliere functies zijn toebedeeld. Op het onderdeel horeca zijn de HCs anders ingericht. Horeca als onderdeel van de inkoop is bij Westerbork in een aparte stichting ondergebracht. IHC heeft enkel inkoopprocessen op kantoorartikelen en boeken. Alle andere processen worden gefaciliteerd door VWS en Defensie.

5. Verkenning van de mogelijkheden (TO-BE)

De verkenning naar samenwerkingsmogelijkheden tussen de HCs is gebaseerd op de aanname vanuit VWS dat er binnen de HCs voor een deel generieke bedrijfsprocessen te onderkennen zijn, die feitelijk locatie-onafhankelijk zijn en daarmee mogelijk met elkaar te integreren. Als daarmee door schaal- en synergievoordelen op deze onderdelen een hoger rendement behaald kan worden of meer financiële veerkracht ontstaat zou dat een reden kunnen zijn deze samenwerking formeel te gaan inrichten.

Door VWS is aangegeven dat het doel niet is te komen tot voorstellen voor complete integratie van de vier HCs. Daarvoor hebben ze volgens VWS allemaal vanuit verleden en doelgroep een eigen raison d'être. Ook besluitvorming over de te nemen stappen ligt na het onderzoek. Het rapport zal hier in deze verkenning dus geen uitspraak over doen.

5.1 Visie van Capgemini op samenwerking en bedrijfsvoering

De modernisering van de overheid staat prominent op de politieke agenda. Een gedateerde bedrijfsvoering en de overheidscultuur werken remmend op de modernisering van de interne organisatie. Organisaties in de publieke sector zullen zich in de toekomst meer en meer richten op hun eigenlijke kerntaken. Bijkomende, gerelateerde en afgeleide taken van dergelijke organisaties zullen steeds meer worden uitgevoerd door gespecialiseerde organisaties. In essentie is hier sprake van een organisatiemodel met samenwerkingsverbanden tussen autonome maar ook wederzijds afhankelijke partijen, die erop gericht zijn gezamenlijk een taak uit te voeren. Hierbij worden taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen organisaties opnieuw verdeeld en wordt de manier waarop de taken worden gecoördineerd, opnieuw vormgegeven.

Een belangrijk vraagstuk is wat de kernactiviteiten van de betrokken organisaties zijn en welke activiteiten wellicht beter door anderen in het netwerk of in gezamenlijkheid kunnen worden uitgevoerd. Een voorbeeld van een nieuwe wijze van organiseren is het shared service center.

Vaak denken (semi-)overheidsorganisaties en publieke instellingen dat shared services alleen iets is voor het bedrijfsleven, maar Capgemini constateert dat ook deze organisaties de voordelen van concentratie van ondersteunende functies succesvol kunnen behalen. Diverse ontwikkelingen, herkenbaar bij overheidsorganisaties, maar meer en meer ook bij publieke instellingen, dragen hiertoe bij:

- De rationaliseringstendens binnen de overheidssector. In toenemende mate zien we continue afweging van kosten en baten in relatie tot klantgericht denken.
- De overheid wordt steeds kritischer naar zichzelf en hecht grotere waarde aan doelmatigheid en efficiëntie en wordt hiertoe ook aangespoord vanuit de economische crisis.
- Veel bedrijfseconomische principes, zoals kritieke prestatie-indicatoren, benchmarking en kwaliteitszorg, zijn in de publieke sector overgenomen.

Sharing services of meer samenwerken is een uiting van een meer fundamentele ontwikkeling in (semi-)overheid en bedrijfsleven. Het is niet enkel een instrument voor efficiency of een uiting van

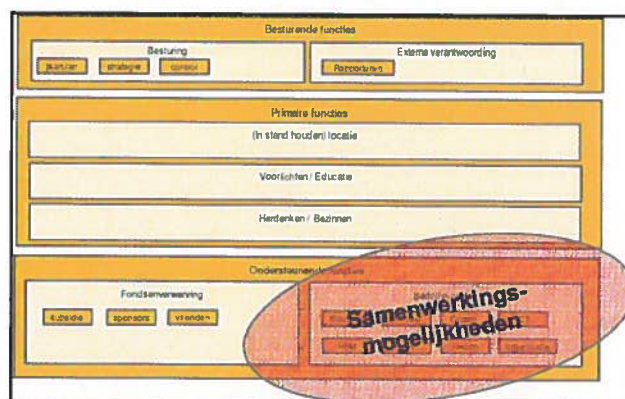
samenwerking. Het gaat ook om de vormgeving van nieuwe organisatiestructuren en managementmodellen als onderdeel van het vernieuwingsproces van de publieke sector. Door het ingrijpende karakter van complexe verandertrajecten is het strategische gehalte van dergelijke projecten toegenomen. Voorwaarde voor het creëren van shared services is dat inzicht bestaat in de organisatorische processen, waardoor het effect ervan zorgvuldig ingeschat kan worden. Het model van een shared services-benadering kan alleen met succes worden toegepast, als deze door bestuur en management wordt gezien als een vorm van zich nieuw ontwikkelende patronen van waardecreatie. Door deze benadering ontstaat een steeds scherper inzicht in de benodigde competenties in een organisatie. Hierdoor kan beter bepaald worden welke taken en processen weliswaar noodzakelijk zijn, maar in beleidsmatig opzicht niet kritisch.

5.2 Verkenning feitelijke TO BE gericht op samenwerkingsmogelijkheden

Vanuit bovenstaande – en gerelateerd aan de aan Capgemini verstrekte opdracht – zijn de 4 HCs geanalyseerd vanuit de bedrijfsvoeringsoptiek. Dat wil zeggen dat is gekeken naar locatie-onafhankelijke taken. In feite worden hier de ondersteunende bedrijfsvoeringstaken beschouwd. Daarmee wordt voor de HCs als publieke instellingen verkend of er schaal- en synergievoordelen te behalen zijn door samenwerking op deze ondersteunende bedrijfsvoeringstaken.

Tijdens de eerste gesprekken van het onderzoek bleek al snel dat de samenwerkingsmogelijkheden van de HCs zich op dit moment enkel kunnen concentreren op de pure bedrijfsvoerings- en ondersteunende onderdelen.

De primaire functies van ieder centrum zijn dermate locatiespecifiek en per organisatie verschillend dat samenwerking op die onderdelen niet of nagenoeg niet mogelijk is. Het effect van het locatiespecifieke karakter is gezien de fysieke locatie niet op te heffen. Alle organisaties zijn gebonden aan hun locatie en die locaties liggen ver uit elkaar.

Hooguit zou in uitvoering van primaire taken in de toekomst door standaardisatie op inhoudelijke processen meer samengewerkt kunnen worden, maar dit vereist gezamenlijke visie en beleid binnen het werkterrein van de HCs en mogelijk breder. De mening vanuit de HCs is dat eerst hierover duidelijkheid moet komen, voordat uitspraak kan worden gedaan over de uitvoering (en eventuele samenwerking) van de backoffices.

Daarnaast biedt een locatie-onafhankelijke taak – zo is gebleken – geen garantie dat er niet toch enige verbondenheid met de locatie bestaat. Het gaat dan (weliswaar) in wezen om een puur ondersteunende bedrijfsvoeringstaak, echter de afspraken daarover in de uitvoering zijn wel degelijk op regionaal niveau verankerd. Daarmee wordt het haalbaarheidsniveau van het daadwerkelijk (dus in de praktijk) kunnen sharen van een taak gereduceerd.

Op basis van shared services-gedachte zou samenwerking op bedrijfsvoeringsaspecten op bijvoorbeeld de inkoop van ICT, het inhuren van externe accountancy e.d. schaal en

synergievoordelen moeten kunnen opleveren, mits de kwaliteit per centrum geborgd blijft zoals men die is gewend. Om hier een uitspraak over te doen is het van belang de haalbaarheid van de samenwerking te onderbouwen met cijfers. Met name het kostenaspect zal moeten uitwijzen of samenwerking ook dat rendementsvoordeel oplevert wat men ervan verwacht. De vraag daarbij is wel wat de samenwerking de HCs concreet zou moeten opleveren en of dat de investering waard is.

De samenwerkingsmogelijkheden zijn onderzocht op de ondersteunende bedrijfsvoeringstaken. Deze zijn in een gezamenlijke workshop afgeleid vanuit het totaal van alle bedrijfsprocessen en taken (de AS IS). In deze workshop is bepaald welke taken behoren tot de ondersteunende bedrijfsvoeringstaken. Tevens is weergegeven wat het te besparen bedrag zou zijn bij een rendementshypothese van 10 procent.

Vanuit de visie van Capgemini, in combinatie met het zogeheten haalbaarheidsaspect zijn de volgende 3 criteria opgesteld:

1. De te beschouwen bedrijfsvoeringstaak dient als afzonderlijke bedrijfsmodule geplaatst, vervangen of gedeeld te kunnen worden. Er wordt daarbij gekeken naar locatie-onafhankelijke processen en taken.
2. Vanuit het perspectief van waardecreatie, dient sharing daadwerkelijk rendement ofwel synergievoordeel op te leveren. Rendement is door de 4 HCs aangegeven als er een gezamenlijke besparing van 5.000 euro of meer bij een hypothetische besparing van 10 procent.
3. Inschatting van de haalbaarheid waarbij veelal is beoordeeld in hoeverre op regionaal niveau bestaande contracten en afspraken zijn los te koppelen van de locatie en daarmee ook zijn om te buigen naar bedoeld rendement.

In de volgende paragrafen worden respectievelijk de bedrijfsvoeringstaken (locatie-onafhankelijk), de praktische haalbaarheidsoordelen en de conclusies op basis van 5.000 euro ondergrens weergegeven.

5.3 Vaststelling ondersteunende bedrijfsvoeringstaken

Vanuit de AS IS zijn onderstaande processen benoemd als locatie-onafhankelijke en ondersteunende bedrijfsvoeringstaken. Naast deze activiteiten zijn de mogelijkheden voor samenwerking benoemd en is het potentiële bedrag aan besparing gegeven op basis van een hypothese van 10 procent. In de groene vlakken staan de bedragen welke voldoen aan de ondergrens van 5.000 euro

Bedrijfsactiviteiten	Samenwerkingsmogelijkheden	10 procent besparing (vanaf 5.000 euro)
Onroerende goederen (onderhoud)	Ja, onder voorwaarden van behoud van kwaliteit van dienstverlening	7.877
Onderhoud buitenruimtes	Ja, onder voorwaarden van behoud van kwaliteit van dienstverlening	5.179
Museale apparatuur (beamers ed)	Wordt door de directeuren niet zinvol geacht	373
Schoonmaakkosten	Ja, onder voorwaarden van behoud van kwaliteit van dienstverlening	5.049

Verzekeringen	Ja, onder voorwaarden van behoud van kwaliteit van dienstverlening	2.360
Beveiliging en bewaking	Ja, onder voorwaarden van behoud van kwaliteit van dienstverlening	801
Huisvestingskosten*	Ja met name Nutsvoorziening	
Kantoorkosten	Ja, onder voorwaarden van behoud van kwaliteit van dienstverlening	14.758
PR	Ja. Met name drukwerk	6.461
nieuwsbrief	Ja. Met name drukwerk	5.544
Computer & software (licenties)	Ja, onder voorwaarden van behoud van kwaliteit van dienstverlening	4.579
Beheer Website	Ja, Met name hostingkosten	3.464
Kosten externe inhuur	Ja, mogelijk .	5.543
Kosten fin. Pakket (+ aantal licenties)	Ja	411
Kosten ext. uitbesteding	Ja	2.688
Kosten accountants inhuur	Ja	3.150
ext. Uitbesteding HRM	Ja	950
ext. Uitbesteding Salarisverwerking	Ja	503
Personeels&salaris administratie	Ja	1.453
Financiële administratie	Ja	6.967
Logistieke administratie	Ja	1.200
Horeca/catering (kosten)	Ja	12.961
Theoretische besparingen		92.271

De voorlopige conclusie op basis van de theoretische beschouwing van locatie-onafhankelijke en ondersteunende bedrijfsvoeringstaken bij de HCs: Op basis van dit overzicht zouden de genoemde taken theoretisch een totale besparing van 92.271 euro kunnen opleveren bij een hypothetische besparing van 10 procent per onderdeel.

5.4 Inschatting van haalbaarheid van samenwerking

Tijdens de verkenning is door de HCs aangegeven dat er meerdere concrete omstandigheden zijn die de haalbaarheid van samenwerking beïnvloeden. De HCs is daarom gevraagd een inschatting te geven van de haalbaarheid per mogelijk samenwerkingsonderdeel, waarbij veelal is beoordeeld in hoeverre op regionaal niveau bestaande contracten en afspraken zijn los te koppelen van de locatie en daarmee ook zijn om te buigen naar bedoeld rendement.

Het leveren van kwaliteit wordt door de HCs als belangrijkste randvoorwaarde voor de keuze van een leverancier benoemd. Volgens Westerbork is een HC een publieksgerichte instelling waarin de bezoeker centraal staat. De bezoeker dient serieus te worden genomen en dient een optimale

'presentatie' te krijgen: zowel rondom het gebouw, in het museum alsook op het kampterrein. Kwaliteit, ook in de zin van schoon en (alle apparatuur) goed werkend. Dit betekent dat zaken die hier niet aan voldoen, onmiddellijk hersteld dienen te worden. Betrouwbaarheid, het bieden van service en het geven van deskundig advies zijn hierbij belangrijk.

Indien haalbaarheid niet aan de orde is voor bepaalde activiteiten, is per HC in onderstaande tabel daarvoor de argumentatie opgenomen.

Voor Westerbork geldt dat als wordt gesproken over lokale afspraken m.b.t. het afnemen van diensten er sprake is van een langdurige en betrouwbare leveranciersrelatie met een duurzaam karakter, gericht op:

- versterking van de lokale economie
- duurzaamheid (zoals de keuze voor biogas)
- maatschappelijke verantwoordelijkheid (inzet van bedrijven die sociaal-economisch zwakke groepen werk- en leerervaring bieden)
- wederkerigheid (Essent die zowel Vught als Westerbork structureel financieel ondersteund als beschermer/bedrijfsvriend)
- samenwerking met in omvang vergelijkbare instellingen op provinciaal niveau om tot voordeel te komen

Bedrijfs-activiteiten	Inschatting van haalbaarheid Westerbork	Inschatting van haalbaarheid Amersfoort	Inschatting van haalbaarheid IHC	Inschatting van haalbaarheid Vught	Conclusie Haalbaarheid	Argumentatie
Onroerende goederen (onderhoud)	niet zinvol: lokale afspraken	niet zinvol, lokale afspraken	n.v.t.	wellicht	Negatief	2 keer niet, 1 keer wellicht en 1 keer nvt door geen onroerend goed aanwezig
Onderhoud buitenruimtes	niet zinvol: lokale afspraken	ja	n.v.t.	Zeer twijfelachtig, wij sluiten binnenkort overeenkomst met groenopleiding	Negatief	1 keer nvt, 2 keer twijfelachtig door goede lokale afspraken, 1 keer ja
Museale apparatuur (beamers ed)	nee	niet zinvol, weinig apparaten	Geen synergievoordeel te behalen	Nee	Negatief	4 keer niet
Schoonmaak kosten	ja, wellicht	ja	n.v.t.	ja, wellicht	Positief	1 keer ja, 2 keer ja wellicht, 1 keer nvt
Verzekeringen	nauwelijks	ja	Ja, maar is wel heel beperkt synergievoordeel	wellicht, maar beperkte 'netto-winst' verwachting	Positief	2 keer ja, 2 keer ja wellicht maar beperkte winst
Beveiliging en bewaking	gezien de mogelijke besparing niet zinvol	ja	Geen synergievoordeel te behalen	Nee	Negatief	1 keer ja, 3 keer niet zinvol weinig winst

Huisvesting kosten*	zie Vught: gekd ook voor Westerbork	ja	n.v.t.	Ja, wellicht. Echter is het wél zo dat Essent, onze energie-leverancier, als tegenprestatie voor 2500 euro "beschermers" is.	Wellicht	1 keer ja, 2 keer wellicht gezien een soort van sponsoraafspraken, 1 keer nvt
Kantoorkosten	ja, wellicht	ja	Ja, haalbaar	ja, wellicht	Positief	2 keer ja en 2 keer ja wellicht
PR	nee	niet zinvol, geen kosten	Ja, haalbaar	door uitwisseling goedkope en goede adressen valt voor sommigen winst te halen.	Wellicht	1 keer niet, 1 keer ja, 1 keer niet zinvol, 1 keer wellicht
nieuwsbrief	nee	niet zinvol, te diverse verschijningsvormen	Ja, haalbaar	zie boven, geldt dan m.n. voor A'foort	Negatief	3 keer niet, 1 keer ja
Computer & software (licenties)	ja, wellicht	niet zinvol, lokale afspraken	X	software zeer beperkt, eventueel winst door info-uitwisseling over goedkope licenties	Wellicht	1 keer ja wellicht, 1 keer niet zinvol, 1 keer beperkte winst
Beheer Website	nee	ja, zeer beperkte opbrengst	X	wellicht	wellicht	1 keer ja, 1 keer niet, 1 keer wellicht
Kosten externe inhuur	ja, wellicht	ja	In principe is het te onderzoeken, maar bij IHC gaat het meestal om specifieke expertise op vlak WO2 Nederlands-Indië	is de vraag, aard van externe inhuurpartners verschilt nogal.	Positief	2 keer ja, 2 keer wellicht
Kosten fin. Pakket (+ aantal licenties)	nee, niet zinvol	niet zinvol, lokale afspraken	Geen synergievoordeel te behalen	nee	Negatief	4 keer niet zinvol
Kosten ext. uitbesteding	nee	ja, zeer beperkte opbrengst	Ja, synergie voordelen kunnen onderzocht worden. Opbrengst lijkt minimaal	wellicht	Positief	1 keer niet, 3 keer ja wellicht maar met weinig winst
Kosten accountants inhuur	ja, wellicht	ja	Ja, echter nauwelijks synergievoordeel te behalen	tja, wij zijn goedkoop uit!	Positief	4 keer ja, maar met weinig winst
ext. Uitbesteding HRM	nee	nvt		kleine winstmarge	Negatief	3 keer niet, weinig winst
ext. Uitbesteding Salarisverwerking	nee	niet zinvol, te lage opbrengst	Nee, te marginaal	idem	Negatief	4 keer weinig voordeel
Personeels & salaris administratie	nee (eigen medewerker)	niet zinvol, te lage opbrengst	Nee, te marginaal.	idem (bij ons zit dit alles in één bedrag, inclusief begeleiding en adviezen PZ)	Negatief	4 keer weinig voordeel
Financiële administratie	nee (eigen medewerker)	niet zinvol, lokale afspraken	Ja, haalbaar	wellicht	Negatief	2 keer niet, 1 keer wellicht en 1 keer te marginaal

Logistieke administratie	nee (eigen medewerker)	ja, zeer beperkte opbrengst	Nee, te marginaal	wellicht	Negatief	2 keer niet, 1 keer wellicht en 1 keer ja maar zeer beperkte winst
Horeca/catering (kosten)	nee	niet zinvol, lokale afspraken	n.v.t.	wellicht	Negatief	2 keer niet, 1 keer wellicht en 1 keer ja, maar speelt niet
Hypothetische besparing voor positief haalbare ingeschatte onderdelen					€ 26.139	

De voorlopige conclusie op basis van de ingeschatte haalbaarheid: Genoemde taken zouden een totale besparing van 26.139 euro kunnen opleveren bij een hypothetische besparing van 10 procent per onderdeel.

5.5 Eindconclusie samenwerkingsvoordeel

De eindconclusie wordt gevormd door bovenstaande resultaten te koppelen aan de gehanteerde besparingsondergrens van €5.000, dus enkel de bedragen mee te nemen die hoger zijn dan €5.000. Het totale besparingspotentieel wordt daarmee een bedrag van €25.350 voor de gezamenlijke HCs.

Bedrijfsactiviteiten	Samenwerkingsmogelijk heden	10 procent besparing	Conclusie vanuit inschatting haalbaarheid:	Conclusie bij hanteren criterium ondergrens €5.000
Onroerende goederen (onderhoud)	Ja, onder voorwaarden van behoud van kwaliteit van dienstverlening	€7.877	Negatief	
Onderhoud buitenruimtes	Ja, onder voorwaarden van behoud van kwaliteit van dienstverlening	€5.179	Negatief	
Museale apparatuur (beamers ed)	Wordt door de directeuren niet zinvol geacht	€373	Negatief	
Schoonmaak kosten	Ja, onder voorwaarden van behoud van kwaliteit van dienstverlening	€5.049	Positief	Schoonmaakkosten (5.049)
Verzekeringen	Ja, onder voorwaarden van behoud van kwaliteit van dienstverlening	€2.360	Positief	
Beveiliging en bewaking	Ja, onder voorwaarden van behoud van kwaliteit van dienstverlening	€801	Negatief	
Huisvesting kosten*	Ja met name Nutsvoorziening		Wellicht	
Kantoorkosten	Ja, onder voorwaarden van behoud van kwaliteit van dienstverlening	€14.758	Positief	Kantoorkosten (14.758)
PR	Ja. Met name drukwerk	56.461	Wellicht	
nieuwsbrief	Ja. Met name drukwerk	€5.544	Negatief	

Computer & software (licenties)	Ja, onder voorwaarden van behoud van kwaliteit van dienstverlening	€4.579	Wellicht	
Beheer Website	Ja, Met name hostingkosten	€3.464	wellicht	
Kosten externe inhuur	Ja, mogelijk .	€5.543	Positief	Kosten externe inhuur (5.543)
Kosten fin. Pakket (+ aantal licenties)	Ja	€411	Negatief	
Kosten ext. uitbesteding	Ja	€2.688	Positief	
Kosten inhuur accountants	Ja	€3.150	Positief	
ext. HRM Uitbesteding	Ja	€950	Negatief	
ext. Uitbesteding Salaris-verwerking	Ja	€503	Negatief	
Personeels & salaris administratie	Ja	€1.453	Negatief	
Financiële administratie	Ja	€6.967	Negatief	
Logistieke administratie	Ja	€1.200	Negatief	
Horeca / catering (kosten)	Ja	€12.961	Negatief	
		Theoretische besparingen	Ingeschat als haalbaar	Haalbaar met ondergrens van €5.000
Totaal		92.271	26.139	25.350

Eindconclusie:

Resumerend leidt het onderzoek naar samenwerkingsmogelijkheden op gebied van bedrijfsvoering in de back-office tot de volgende besparingsinschattingen:

1. Op basis van de benoemde ondersteunende bedrijfsvoeringsactiviteiten bedraagt de theoretische besparing € 92.271 bij een hypothetische besparing van 10 procent per onderdeel.
2. Gecombineerd met de inschatting op praktische haalbaarheid levert het een totale besparing van €26.139 op.
3. Gerelateerd aan de ondergrens van 5.000 euro levert het een besparing op van €25.350 voor alle HCs. Gemiddeld per HC bedraagt het een besparing van €6.337.

Worden bovenstaande besparingen gerelateerd aan de realisatiekosten van de samenwerking, dan is het goed denkbaar dat deze kosten hoger uitvallen dan de besparingen opleveren. Immers, om daadwerkelijk samenwerkingsvormen op genoemde thema's te implementeren moeten allerlei werkzaamheden worden uitgevoerd. Hierbij valt te denken aan: het uitzoeken en vergelijken van contracten en afspraken op regionaal niveau, selectietrajecten van diverse externe leveranciers, onderhandelingstrajecten met leveranciers, organiseren van besluitvormingstrajecten en het

invoeren van de aangepaste werkwijze per HC. De kosten die daarmee gepaard gaan vormen de realisatiekosten en het is niet de verwachting dat deze lager zullen zijn dan €25.350.

Naast realisatiekosten ontstaan er bij samenwerking regiekosten. Door de onderdelen, waarvoor samenwerking een haalbare optie lijkt, samen te voegen is goede organisatie noodzakelijk. Dat wil zeggen dat centralisatie of concentratie van deze taken dient te worden gerealiseerd. Besturing van dit proces wordt met name gerealiseerd door regievoering. En hiermee ontstaat een feitelijk nieuwe taak in een veranderd organisatiepatroon. Daarnaast dient deze taak bemenst te worden. Het is aannemelijk dat de invulling ervan ver onder een halve fte zou kunnen blijven, echter de structurele kosten die gepaard gaan met de tijdsbesteding van regievoering zullen naar verwachting hoger uitvallen dan de nu verwachte besparingen.

6. Conclusie en advies

Op basis van de resultaten van het onderzoek naar de samenwerkingsmogelijkheden tussen de HCs kan geconcludeerd worden dat samenwerking op ondersteunende bedrijfsvoeringsactiviteiten in theorie mogelijk is. Bij een hypothetische besparing per genoemd onderwerp van 10 procent levert het een totale besparing op van €92.271 euro. Indien ook gekeken wordt naar de ingeschatte haalbaarheid door de HCs in combinatie met de ondergrens van €5.000, moet geconstateerd worden dat er nog maar €25.350 aan besparingen overblijft. Afgezet tegen realisatie- en regiekosten lijkt het dan niet zinvol om deze vorm van samenwerking concreet uit te voeren.

Op basis van deze conclusie willen we de HCs het volgende adviseren:

- Stel met VWS het verschil vast in verwachting rondom samenwerking tussen de HCs. Waarom wordt door VWS ingezet op operationele samenwerking en wat zou in de ogen van VWS een haalbare besparing (mede in het licht van dit rapport) moeten zijn? Zet met elkaar in op een actieve interactie tussen HCs en VWS over bedrijfsvoering van de 4 HCs, maar ook over inhoud, bestaansrecht en deelbaarheid van (ondersteunende) taken. Dit om met de HCs en VWS binnen de context van de huidige financieel-economische omstandigheden scherp te blijven op de financiële omstandigheden van de HCs.
- Vanuit de visie op samenwerking en bedrijfsvoering kunnen de HCs effectief tijd besteden aan het vinden van synergievoordelen op (deel-)terreinen die voor minstens 2 partijen interessant zijn. Hoe kunnen HCs leren van elkaar en mogelijk andere partijen in de uitvoering van hun primaire taken en de ondersteunende taken, het betrekken van hun (lokale) omgeving en het regelen van financiering? Het van elkaar leren en het wederzijds overnemen van werkwijzen kan leiden tot synergievoordelen, die misschien niet onmiddellijk kwantificeerbaar zijn, maar uiteindelijk wel tot rendementsverbeteringen en/of besparingen kunnen leiden.

Nabeschuwing

Tijdens het onderzoek werd door de gesprekken met de directeuren van de HCs en met VWS duidelijk dat de verwachtingen ten aanzien van de samenwerking tussen de HCs niet volledig met elkaar overeen kwamen.

Daar waar VWS verwacht dat de HCs operationeel met elkaar gaan samenwerken viel op dat de HCs hun samenwerking bij voorkeur gericht op markt en inhoud houden. De HCs verwachten op hun beurt van VWS helderheid op visie en beleid op de herinneringscentra in Nederland. Met andere woorden: 'wat maakt de herinneringscentra uniek en hoe dienen zij zich te positioneren?' Vanuit deze visie willen de HCs de meerwaarde van samenwerking beantwoord hebben, voordat zij samenwerking gaan formaliseren. Deze inhoudelijke discussie wordt vanuit VWS niet ondersteund, de jaarlijkse beoordeling van de resultaten van de HCs door VWS wordt door de HCs zelf als boekhoudkundig ervaren.

De HCs profileren zich zelf op hun onderlinge verschillen; uiteraard de fysieke locatie, de eigen historie en de belangengroepen, maar ook het nationale/regionale karakter, de omvang en de mogelijkheden om eigen inkomsten te genereren (en daarmee de economische zelfstandigheid) spelen een grote rol. Dit wordt bevestigd in het onderzoek, ook de locatie onafhankelijke activiteiten zijn deels niet generiek door lokale en organisatie eigen invloeden. De vraag die tijdens het onderzoek rees: welk belang hebben de HCs om op bedrijfsvoeringsaspecten met elkaar te gaan samenwerken? Het lijkt de HCs meer te 'kosten' dan het ze oplevert.

Samenwerking bevat wat ons betreft vier kernelementen: doelen, intensiteit, afhankelijkheid en vertrouwen. De doelen zijn uitgangspunt bij de keuze voor de vorm van intensiteit: Laag (autonoom), midden (projectmatig/langdurig) en hoog (integratie). Afhankelijkheid zorgt ervoor dat partijen deel blijven uitmaken van de samenwerking. Vertrouwen laat partners sneller en beter met elkaar samenwerken. Op basis van het HC-zijn praten de HCs met elkaar en vinden zij elkaar in het HC directeuren-overleg. De wens is uitgesproken dat op basis van inhoud samenwerking verder wordt vormgegeven. Als organisatie zijn de HCs autonoom en willen zij dit ook blijven. De HCs onderscheiden zich vaak door op regionaal niveau contracten en afspraken te hebben gemaakt. Vanuit dit gegeven is een samenwerkingsdoelstelling op bedrijfsondersteunende activiteiten niet altijd logisch en unaniem deelbaar. Hoewel met dit onderzoek beperkt rendementsvoordeel haalbaar lijkt, lijkt nog meer het zoeken naar een échte win-win en deling van risico's en opbrengsten een behoorlijke uitdaging.

7. Bijlagen

- Memo Herinnerings centra Doel en reikwijdte van het onderzoek.doc / VWS / dr. 10.2.e (apart toegevoegd)
- Notitie Onderzoek Samenwerking Herinneringscentra 2012-04-11.doc / Namens de HCs / 10.2.e (apart toegevoegd)

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

Het bestuur van
Stg Indisch Herinneringscentrum Bronbeek
Velperwg 147
6824 MB Arnhem

Bezoekadres:
Rijnstraat 50
2515 XP DEN HAAG
T 070 340 79 11
F 070 340 78 34
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

10.2.e

T 070 10.2.e

Datum 27-11-2013
Betreft Verlening instellingssubsidie 2014

Ons kenmerk
SP/63525/2013

Relatienummer
1226701

Subsidienummer
322014

Verplichtingennummer
560009211

Geacht bestuur,

Naar aanleiding van uw subsidieaanvraag d.d. 27-9-2013, met kenmerk 106-13-ES, bericht ik u het volgende.

Uw brief
27-9-2013

Inhoudelijke overwegingen

In uw activiteitenplan heeft u opgenomen dat u voornemens bent in 2014 een aantal activiteiten uit te voeren. Het gaat hierbij om het beheer en management van het Herinneringscentrum en om de zorg voor herinnering en bewustmaking om blijvend betekenis te geven aan de herinnering van de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië door middel van educatieve en voorlichtingsactiviteiten en het beheer van een webportaal. Deze activiteiten passen binnen de hoofdlijnen van mijn beleid, zoals bekend gemaakt aan de Tweede Kamer (artikel 2 Kaderregeling VWS-subsidies).

Met instemming heb ik kennis genomen van uw voornemen tot of voortzetting van samenwerking met andere herinneringscentra, de Stichting Herdenking 15 augustus 1945, het Landelijk Steunpunt Gast sprekers en het Nationaal Comité 4 en 5 mei en andere organisaties.

Als vervolg op het door de vier herinneringscentra ondernomen Benchmarkonderzoek, wil ik graag de daarin opgenomen cijfers verzameld volgens de systematiek van deze Benchmark, jaarlijks opnieuw met de andere herinneringscentra vergelijken. Dit verzoek zal ik ook aan de andere herinneringscentra doen.

Bij wijze van pilot wil ik u gedurende het kalenderjaar 2014 beperkt tot één jaar de kans geven om verbinding te maken met plaatsen van herinnering in Indonesië. Mijn grote aarzeling bij dit onderdeel van de subsidie is dat de effecten van uw instellingssubsidie in Nederland moeten plaatshebben. Daarbij wil ik ook uw aandacht vragen voor de verhouding tussen kosten en baten, want hoeveel mensen gaan dit gebruiken in relatie tot de kosten? Hierover ontvang ik voor **1 augustus 2014** graag een nadere uitwerking van u. Momenteel is de verwerving van externe financiering in de exploitatie van het IHC te verwaarlozen. Dat zou omhoog kunnen. Ik kan mij voorstellen dat externe financiering kan bijdragen aan het welslagen van dit projectonderdeel.

Ik ben bereid voor 2014 subsidie te verlenen voor vorenbedoelde activiteiten. Ik hecht eraan, dat de activiteiten, met inachtneming van de door mij gemaakte kanttekeningen, worden uitgevoerd conform de door u ingediende stukken. Wanneer zich omstandigheden voordoen die van belang kunnen zijn voor een beslissing tot wijziging, intrekking of vaststelling van de subsidie dient u dit zo spoedig mogelijk schriftelijk aan mij mede te delen (artikel 41 van de Kaderregeling VWS-subsidies).

Ons kenmerk
SP/63525/2013

Subsidieverlening

Gelet op de hierboven vermelde overwegingen, verleen ik u hierbij voor het jaar 2014 een instellingssubsidie van maximaal € 476.380,- ten behoeve van vorenbedoelde activiteiten.

Dit is een subsidie als bedoeld in artikel 8 f van de Kaderregeling VWS-subsidies.

Op deze subsidie is de volgende wet- en regelgeving van toepassing:

- de Kaderwet VWS-subsidies;
- de Kaderregeling VWS-subsidies¹.

Van het verleende subsidiebedrag worden de volgende delen in aanmerking genomen voor een eventuele bijstelling in verband met de ontwikkeling van het prijspeil, onderscheidenlijk van de kosten van de arbeidsvoorwaarden:

- loongevoelig	€ 276.982
- prijsgevoelig	€ 199.398

Bij de subsidieverlening is met een hiervoor bedoelde bijstelling nog geen rekening gehouden.

Subsidievaststelling

Binnen **22 weken** na afloop van 2014 moet een aanvraag tot vaststelling van de subsidie worden ingediend. Voor de vorm en inhoud van deze aanvraag tot vaststelling verwijs ik u naar Kaderregeling VWS-subsidies.

In dit geval betekent dit dat de verantwoordingsstukken uiterlijk **3 juni 2015** in mijn bezit moeten zijn.

Wanneer u tussentijds vragen heeft over de verdere procedure kunt u contact opnemen met deze directie, telefonisch onder nummer 070 3405555 of via e-mail dp_5555-s@minvws.nl. Het postadres is:

Ministerie van VWS

T.a.v. de directie Organisatie, Bedrijfsvoering en Personeel, afdeling Subsidies
Postbus 16006
2500 BA DEN HAAG

¹ Voor de meest actuele versie van de vigerende wet- en regelgeving verwijs ik u naar www.rijksoverheid.nl

Bevoorschotting

Ons kenmerk
SP/63525/2013

De bevoorschotting zal plaatsvinden door middel van maandelijks, automatische overschrijvingen, conform het in artikel 33 van de Kaderregeling VWS-subsidies weergegeven bevoorschottingsschema, onder vermelding van het subsidienummer.

De voorschotten zullen worden overgemaakt op uw rekeningnummer 0652221580.

AWB-procedure

Hebt u vragen over deze beslissing of bent u het er niet mee eens? Kijk eens op <http://www.rijksoverheid.nl/ministeries/vws/bezwaarschriften-vws>. Daar wordt uitgelegd wat u kunt doen als u het niet eens bent met de beslissing en misschien bezwaar wilt maken. Er staan voorbeelden waarmee u de kans op een succesvol bezwaar kan inschatten.

U kunt ook bellen met uw contactpersoon. Zijn naam en telefoonnummer staan rechts op de eerste pagina van deze brief. Misschien kan hij uw bezwaar wegnemen.

Wilt u toch een bezwaarschrift sturen, dan moet dit binnen zes weken na de datum die bovenaan deze brief staat. Let op: doe dit op tijd, anders kan uw bezwaar niet behandeld worden. Noem in het bezwaarschrift uw naam en adres, en de datum en het kenmerk van deze brief (dit kenmerk vindt u in de rechterkantlijn). Geef aan waarom u het niet eens bent met de beslissing. Vergeet niet om uw bezwaarschrift te ondertekenen en van een datum te voorzien. Wilt u zo vriendelijk zijn om een kopie van deze brief mee te sturen met het bezwaarschrift?

Het bezwaarschrift stuurt u naar:

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Directie Wetgeving en Juridische Zaken
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

U kunt uw bezwaarschrift ook faxen naar: (070) 340 59 84 of mailen naar:
WJZ.bezwaarenberoep@minvws.nl.

Ik verzoek u bij alle correspondentie omtrent deze subsidie het subsidienummer 322014 te vermelden.

Ons kenmerk
SP/63525/2013

Hoogachtend,

de staatssecretaris van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,
namens deze,
de directeur Maatschappelijke Ondersteuning,

10.2.e

drs. E.T.J. van Kooten

Eens
Oneens

Stem en reageer
op onze website

De nieuwe stelling

Geheimhouding afschaffen

Praat je met de koning, dan mag je daar buiten de paleismuren niets over zeggen. Dat is democratie uit het jaar nul. Dus gaat Kamerlid Linda Voortman (GroenLinks) deze week niet naar het kennismakingsgesprek voor nieuwe Kamerleden met koning Willem-Alexander en koningin Máxima. Omdat gesprekken met de koning geheim moeten blijven, vindt Voortman het gesprek zinloos tijdverdrift voor een volksvertegenwoordiger die juist in de openbaarheid moet treden. Afschaffen dus die Koninklijke geheimhouding. Dat past niet meer bij modern koningschap anno 2014.

Waarover zij praten, blijft geheim.

FOTO ANP

doc. 6
WOENSDAG 2 APRIL

Regionaal 15

Metropoli

Nederlandse Tweede Wereldoorlog-musea en herinneringscentra (2013)

Friesland

1. Titus Brandsma Museum
2. Kazemattenmuseum Kornwerderzand
3. Fries Verzetmuseum
4. Bunkermuseum Schiel

Groningen

5. Onderduikadres Jozef en Regina Meijer
6. Museum Canadian Allied Forces 1940-1945
7. Museum Verzameling 40-45
8. Museum voor Oorlogshistorie

Drenthe

9. Historische Collectie Regiment Stoottroepen Prins Bernhard
10. Museum Ergens in Nederland 1939-1945
11. Herinneringscentrum Kamp Westerbork

Overijssel

12. Informatiecentrum Canadese begraafplaats Holten
13. Memory Oorlogs- en Vredesmuseum
14. Twents Oorlogsmuseum 1940-1945

Gelderland

15. Aaltense Oorlogs- en Verzetcollectie 1940-1945
16. Markt 12 - Euregioaal Museum voor de Vrijheid
17. Arnhem's Oorlogsmuseum '40-'45
18. Indisch Herinneringscentrum / Museum Bronbeek
19. Collectie '40-'45
20. Museum Vliegbase Deelen
21. Museum De Maurits 1940-1945
22. Militair Historisch Museum De Veteraan 1935-1945
23. Oorlogsmuseum Niemandslaan
24. Graaf's Kazematten Museum
25. Nationaal Bevrijdingsmuseum 1944-1945
26. Achterhoeks Museum 1940-1945
27. Betuws Oorlogsmuseum The Island 1944-1945
28. AVOC Crash museum 1940-1945
29. Airborne Museum 'Hartenstein'
30. Maas & Waals Museum 1939-1945
31. Cilder Collection Wolfheze
32. Museum 'Opdat wij niet vergeten. 1939-1945'

Flevoland

33. Nationaal Monument Kamp Amersfoort
34. Informatiecentrum Militair Ereveld Grebbeberg
35. Museum Het Verschoen Dorp
36. Hoeve De Beek 'Grebbele in het Vliet'

Noord-Holland

37. CRASH Luchtvaart- en Verzetmuseum '40-'45
38. Anne Frank Huis
39. Monument en Museum de Hollandsche Schouwburg
40. Verzetmuseum Amsterdam
41. Luchtvaart Museum Icarus et Mars Museum
42. Cherie ten Boom Museum 'De Schuilplaats'
43. 'Luchtvaartmuseum Fort Veldhuis'
44. Militair Mobiel-Depot 40-45
45. Oorlogsmuseum West-Friesland
46. Bunkermuseum 1940-1945 Schagen en omstreken
47. Luchtoort en Oorlogsmuseum Texel
48. Atlantikwall Wapens & Munition Museum
49. Bunkier Museum IJmuiden

Rotterdam

50. Museum - Kind in Oorlog
51. Museum 1940-1945
52. Verzetmuseum Zuid-Holland
53. Atlantikwall-Museum
54. Silber Bunker
55. Museum Johannes Postschool
56. Oorlogs-Verzetmuseum Rotterdam
57. Atlantikwall Museum Scheveningen
58. Bunkermuseum Den Haag

Bedum

59. Groningen
60. Harkstede
61. Midwolda

Assen

62. Emmen
63. Hoogharen

Holten

64. Nijverdal
65. Vriezenveen

Aalten

66. Aalten
67. Schaarsbergen
68. Arnhem
69. Beekbergen
70. Deelen
71. Doersburg
72. Eefde
73. Gendt
74. Grave
75. Groesbeek
76. Hengelo
77. Heeren
78. Lieveide
79. Oosterbeek
80. Winsen
81. Wolfheze
82. Zelfhem

Zeeland

60. Wings to Victory Museum
61. Gdynia Museum
62. Bevrijdingsmuseum Zeeland
63. Oorlogsmuseum Switchback
64. Klein Museum Het Vosse Gat
65. Bunkermuseum Vlissingen, 'Bunker Oranjemolen'
66. Dijk- en oorlogsmuseum
67. Bunkermuseum Zoutelande

Noord-Brabant

68. Militair Historisch Museum Achtmaal
69. Museumpark Bevrijdende Vliegers
70. General Maczek Museum
71. Museum Oorlog en Vrede
72. Museum De Beweging Jaren 1939-1950
73. De Jaren 1940-1945. De Jaren Nederlands-Indië
74. Museum Brigade en Garde Prinses Irene
75. Oorlogsmuseum Ossendrecht
76. Oorlogsmuseum Overloot
77. Nationaal Monument Kamp Vught

Limburg

78. Eyewitness, Beek
79. Museum Expositie 40-45
80. Streekmuseum Maastlant '44
81. Museum Oorlog in de Peel
82. Roerdriehoek Museum
83. Expositie Luchtvaart 1939-1945

Rhenen

84. Nunspeet
85. Woudenberg

Aalsmeerbrug

86. Amsterdam
87. Amsterdam
88. Assendelft
89. Haarlem
90. Heemskerk
91. Loosdrecht
92. Midwoud
93. Schagen
94. Texel
95. Urnuuden
96. Urnuuden

Den Haag

97. Dordrecht
98. Gouda
99. Hoek van Holland
100. Noordwijk
101. Oostvoorne
102. Rijkers-Kijsoord
103. Rotterdam
104. Den Haag
105. Voorburg

Amsterdam

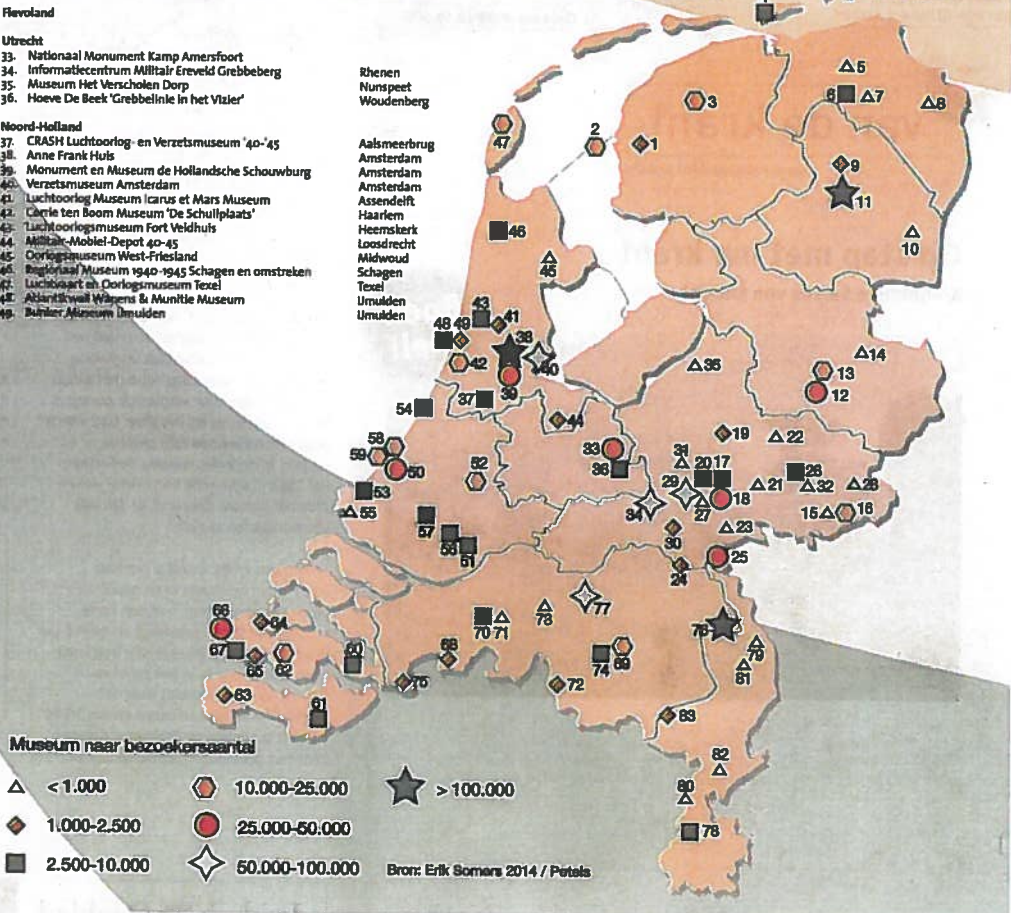
106. Nieuwoud
107. Oostburg
108. Venn
109. Middelburg
110. Westkapelle
111. Middelburg

Achtmaal

112. Best
113. Breda
114. Hooge Mierde
115. Loon op Zand
116. Olischof
117. Ossendrecht
118. Overloot
119. Vught

Beek

120. Blijdenwijk
121. Grevenbicht
122. Melderslo
123. Montfort
124. Nederweert

trek

Verdubbeling bezoekers

Van de in totaal 83 oorlogsmusea zijn achttien instellingen een officieel 'geregi-streerd museum'. In 2012 ontvingen deze 83 Nederlandse museale oorlogsinstellingen in totaal 1.188.000 bezoekers. Hierbij zijn voor het Anne Frank Huis slechts de Nederlandse bezoekers mee-gerekend. (Het totaal aantal bezoeken aan het Anne Frank Huis bedroeg alleen al dat jaar bijna 1,2 miljoen). Kijk je naar de cijfers van tien beeld-bepalende musea, dan is de publieke belangstelling voor de oorlogsmusea ten opzichte van de periode 1996 tot 2013 bijna verdubbeld.

Wat natuurlijk ook helpt is dat mensen meer vrije tijd hebben en er meer op uittrekken. „We zoeken naar de plaatsen waar we kunnen voelen, verdieping kunnen vinden. Daarom zijn juist historische plekken zo populair. Denk aan de magische aantrekkingskracht van het Anne Frankhuis. Daar heeft de onderdruk zich afgespeeld, dat maakt verschil.“

Bron: Erik Somers 2014 / Petals

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Staatssecretaris

Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
OHW (team D)

Ontworpen door

10.2 e 10.2 e

10.2 e

T 070-340 10.2 e

M 06 10.2 e

10.10.2 e minvws.nl

Datum

14 juli 2014

Kenmerk

646059-124020-DMO

Zaaknummer

Afschrift aan

10.2 e (DMO)

C:\Users\PLINCKLE\AppData\Local\Microsoft\Windows\Temporary Internet Files\Content.Outlook\7TMKF YIP\discussienota visie herinnering WOII.docx

nota

(ter beslissing)

beleidskeuzes herinnering WOII (incl herdenken/vieren)

Directeur DMO

DGLZ

1 Aanleiding voor deze nota

Vanuit diverse kanten wordt momenteel nagedacht over de toekomst van herinneren, herdenken en vieren. Daarbij komt de vraag naar voren: wat is de visie van VWS hierop? Zowel inhoudelijk als wijze van sturing vanuit VWS. Deze nota geeft hiervoor een aantal lijnen weer. De gekozen richting zal worden vertaald in de wijze van omgang met betrokken veldorganisaties – waaronder het Nationaal Comité 4 en 5 mei (NC).

Op 17 juli een uur staat gereserveerd om voldoende doordacht de VWS-lijn te bepalen. Afstemming voorafgaand aan het reces is nodig in verband met de gezamenlijke input met AZ richting het NC (in het verlengde van uw gesprek met 10.2 e en 10.2 e cs). Het NC presenteert haar conceptvisie in september, afwijkende input vanuit VWS kan het beste vooraf worden ingebracht.

Ter kleuring/beeldvorming treft u in de bijlage een overzicht aan waarin is opgenomen welke groepen slachtoffers onderwerp van herdenking zijn tijdens nationale herdenkingen WOII in andere (Europese) landen.

2 Beslispunten, advies en mogelijk alternatief

U wordt gevraagd te beslissen over:

- a) De vertaling van de VWS-beleidsdoelen naar een inhoudelijke visie vanuit een aantal "piketpalen";
- b) De wijze van sturing die VWS daarbij moet hanteren naar organisaties. Voor het NC heeft dit tevens betrekking op invulling regierol en inzet van VWS tov nieuwe voorzitter en directeur.

Ambtelijk zal vervolgens gezorgd worden voor de vertaling in werkwijze en ordenings- en veranderopgave bij en met organisaties.

3 Toelichting beslispunten, concrete suggesties per onderdeel

Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
OHW (team D)

Kenmerk
646059-124020-DMO

In de begroting staat over de herinnering aan WOII opgenomen:

Bij de herinnering WOII staat centraal dat mensen beseffen, mede op basis van de gebeurtenissen uit WOII, wat het betekent om in vrijheid te leven. Het is belangrijk om de herinnering WOII levend te houden en te borgen dat blijvend betekenis kan worden gegeven aan het verhaal van 'de oorlog'.

Het belang van het levend houden van de herinnering geldt niet alleen voor (nabestaanden van) mensen die deze oorlog hebben meegemaakt, maar juist ook voor nieuwe generaties. Generaties van nu (en later) moeten betekenis kunnen geven aan alle facetten van deze geschiedenis. Dat geldt zowel voor de oorlog zoals deze zich in Nederland en Europa heeft afgespeeld, en dan vooral de Holocaust als dieptepunt van het menselijk handelen, maar evenzo voor de oorlog (en de Bersiap-periode - 1945-1949) in voormalig Nederlands-Indië. De betekenis van het levend houden van de herinnering aan WO II is gerelateerd aan hedendaagse vraagstukken van grondrechten, democratie, (internationale) rechtsorde en vrijheid. Het ministerie van VWS zorgt dat er een infrastructuur is die dat mogelijk maakt.

Het overkoepelend streven om deze herinnering levend te houden vertaald zich op dit moment naar:

- het streven om de herinnering gedragen te laten zijn door de samenleving;
- een zeer terughoudende houding vanuit VWS voor de inhoudelijke vormgeving van zowel de herinnering als de rituelen van herdenken en vieren;
- De herinnering moet worden vertaald naar het heden via:
 - o herinneren in musea ("ieder kind naar een herinneringscentrum of museum");
 - o via educatie (leerdoelen primair en secundair onderwijs)
 - o erfgoed en onderzoek (o.a. NIOD, verbinding recente genocides);
 - o rituelen die passen in deze tijd en een invulling zijn van onze (nationale) identiteit.

Rol Nationaal Comité 4/5 mei

In 2010 is ervoor gekozen om de taken van het NC uit te breiden, waarmee de regierol voor zowel herinnering als herdenken/vieren meer in de samenleving kwam te liggen. Haar huidige taken omvatten daarmee:

- herdenken en vieren
 - o het geven van richting aan de zingeving van herdenken en vieren;
 - o de organisatie van de nationale onderdelen van 4 en 5 mei;
 - o bevorderen afstemming van landelijke en plaatselijke manifestaties, kennis en praktische ondersteuning van bovenlokale herdenkingen;
 - o voorlichting om betrokkenheid aan herdenken/vieren te vergroten
- herinneren
 - o Ondersteunen (beleids)ontwikkeling van organisaties die zich richten op herinnering WOII (herinneringscentra, musea);
 - o WOII-organisaties ondersteunen om internationaal kennis en inzichten te wisselen;
 - o Faciliteren van reünies en lotgenotencontacten met een landelijke

- functie;
- Zorg dragen voor het vergroten van kennis en inzicht over WOII, mede om bewustwording over de betekenis van fundamentele grondrechten, democratie, rechtstaat en vrijheid te bevorderen;
- Het laten uitvoeren van toegepast onderzoek dat bouwstenen levert voor andere onderdelen van het beleid.

Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
OHW (team D)

Kenmerk
646059-124020-DMO

a) Visie van VWS vertaald naar een aantal inhoudelijke piketpalen

Zowel herinneringscentra als het NC vragen expliciet naar de inhoudelijk kijk van VWS op de wijze van herinneren, herdenken en vieren. Twee onderliggende bewegingen zijn hierbij relevant:

- VWS heeft de afgelopen 5 jaar stapsgewijs gekozen om meer keuzes en taken bij veldorganisaties – en daarmee de samenleving zelf – te leggen. Dit paste ook in een bredere beweging om als rijksoverheid minder zelf te doen of op te leggen (beperkt aantal kaders meegeven);
- Tegelijkertijd is de specifieke wijze van herdenken en de rol van de rijksoverheid in grote mate een politieke keuze. De terugkerende vraag vanuit organisaties “wat VWS nu eigenlijk vindt” is dan ook begrijpelijk.

Vanuit deze achtergrond leggen we u de volgende vragen/stellingen voor voor de inhoudelijke kant van herinneren, herdenken en vieren:

- i) *WOII als groot historisch incident: een kapstok voor invulling van burgerschap nu – individueel en als samenleving*

Op dit moment staat nationaal de herinnering aan WOII centraal: de historische gebeurtenis. Via schoolprogramma's (het leerdoel 'burgerschap') wordt ook de vertaling naar nu vormgegeven. Dit kan ook nationaal meer invulling krijgen. De ervaringen uit WOII maken duidelijk hoe we individueel en als samenleving met vraagstukken omgaan. Hoe kijken we naar in- en uitsluiting? Waarom vinden we een internationale rechtsorde van belang en welke rol speelt de EU als vredesproject?

Dit betekent dat er een basiskennis over WOII actief naar alle scholieren gebracht dient te worden. Daarnaast zal er maximale creativiteit betracht moeten worden om langs (extra-)curriculaire activiteiten vragen rondom vreedzaam samenleven te agenderen, met name bij jongeren. In welke mate maakt VWS de verbinding naar recentere/actuele gebeurtenissen?

11.1, 10.2.g

[Redacted text block]

- ii) *Reikwijdte van 4 mei – Alleen WOII of breder? Ook historische gebeurtenissen?*

Op dit moment wordt bij de herdenking op 4 mei stilgestaan bij de gehele groep getroffen in WOII en slachtoffers van recentere oorlogssituaties. Alternatieven hierin zijn:

- 11.1, 10.2.g

[Redacted text block]

11.1, 10.2.g

-
-

Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
OHW (team D)

Kenmerk
646059-124020-DMO

De huidige lijn van het NC op basis van de verkennings-
bijeenkomsten lijkt te zijn om doelgroepen zichtbaarder te maken
geven, gebeurtenissen een plek te geven. Zo wordt de kennis en
context concreter gemaakt en meer verbonden met wat er lokaal
gebeurt. Hierbij houdt men vast aan het herdenken van alle
oorlogen sinds WOII. Tevens wil men de verbinding met de
nationale identiteit vergroten.

11.1, 10.2.g

- iii) *Herdenken en vieren – vooral een nationaal gebeuren of
internationale dimensie stapsgewijs dominanter laten zien?*
Zoals uit de bijlage blijkt worden herdenkingen vooral nationaal
vorm gegeven, soms op eenzelfde dag. Hetzelfde geldt in grote
mate voor de bredere herinnering. Via het instellen van de
Liberation Route en een aantal EU-onderzoeksprogramma's (veelal
onder leiding van het NIOD) krijgt de mondiale dimensie (een
Wereldoorlog, ipv een Nazi-bezetting van Nederland) voor de
bredere herinnering al meer aandacht. In welke mate wil VWS dit
ook vertalen in het nationale herdenken en vieren? Is daar
eenzelfde internationale lijn logisch (vgl. Arromanches), willen we
juist het nationale ondersteunen (ritueel als onderdeel van onze
identiteit) of staan we hier open in staan? Voorstel is het
herdenkingsritueel echt als element van onze nationale identiteit te
koesteren, maar de bredere herinnering internationaal uit te
bouwen.

11.1, 10.2.g

- iv) *Vrijheid vier je – hoe dominant moeten de bevrijding en de
verkregen vrijheid zijn op Bevrijdingsdag?*
Er zijn veel Nederlanders die op dit moment deelnemen aan één
van de Bevrijdingsfestivals in het land. Tegelijkertijd kan de vraag
gesteld worden in welke mate men daarbij ook echt de bevrijding
en vrijheid viert of gewoon geniet van een aantal gratis concerten
("Parkpop, maar dan op 5 mei en op het Malieveld").
Het NC wil het programma van 5 mei meer inhoudelijk verbinden
met de herdenking op 4 mei. Wat betekent dit voor de invulling

van 5 mei? Wat vieren wij dan? In welke mate wil VWS dit meesturen?

Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
OHW (team D)

Kenmerk
646059-124020-DMO

11.1, 10.2 g

[Redacted text block]

b) Wijze van sturing en betrokkenheid van VWS

Naast de inhoudelijke lijn kan VWS ook diverse andere wegen bewandelen om haar visie te uiten. Dit raakt ook aan het stuk dat u eerder ontving rondom het al-dan-niet herordenen van de (semi-)publieke taken bij verschillende organisaties.

Hoofdvragen hierbij zijn:

i)

11.1, 10.2 g

[Redacted text block]

[Redacted text block]

ii)

11.1, 10.2 g

[Redacted text block]

11.1, 10.2.g

Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
OHW (team D)

Kenmerk
646059-124020-DMO

11.1, 10.2.g

iii)

11.1, 10.2.g

11.1, 10.2.g

Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
OHW (team D)

Kenmerk
646059-124020-DMO

[illegible]

iv)

11.1, 10.2.g

Bar Index	Relative Length (approximate % of first bar)
1	100%
2	10%
3	85%
4	95%
5	90%
6	100%
7	95%
8	80%
9	90%
10	75%
11	100%

11.1, 10.2.g

4 Draagvlak politiek

Er is geen link met het regeerakkoord. 11.1, 10.2.g

5 Draagvlak maatschappelijk

11.1, 10.2 g

6-9 Financiële en personele gevolgen, juridische haalbaarheid, interne afstemming, gevolgen administratieve lasten

Niet van toepassing.

10.2.e

Bijlage 1 Focus van herdenken internationaal

Bron: vergelijkend onderzoek Nationaal Comité

Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
OHW (team D)

Kenmerk
646059-124020-DMO

Landelijke herdenking specifiek voor WO II:

- Van 15 landen is het bekend dat (de slachtoffers van) de Holocaust op een separate dag worden herdacht: in de Verenigde Staten, Canada, Griekenland, Hongarije, Ierland, Italië, Liechtenstein, Noorwegen, Polen, Portugal, Roemenië, Rusland, Servië, Slovenië en Zweden.
- In Letland en Litouwen wordt de genocide van de joden herdacht.
- In Finland worden de slachtoffers van de Holocaust en andere vervolgingsslachtoffers tijdens de Tweede Wereldoorlog herdacht.
- België herdenkt de genocide gepleegd door de nazi Duitsland.
- Oostenrijk en Duitsland herdenken de slachtoffers van het Nationaal Socialisme.
- In Frankrijk worden zowel de slachtoffers van de racistische en antisemitische misdrijven van de zogenaamde 'regering van de Franse staat' tijdens de Tweede Wereldoorlog herdacht en wordt hulde gebracht aan de 'Righteous among the Nations' uit Frankrijk.

Landelijke herdenking breder dan WO II:

- In zes landen: Kroatië, Tsjechië, Luxemburg, Monaco, Spanje en Zwitserland, wordt een dag van herinnering gewijd aan de slachtoffers van de Holocaust/ Shoah, evenals aan het voorkomen van misdaden tegen de menselijkheid.
- Bulgarije herdenkt de verlossing van de Bulgaarse joden, de slachtoffers van de Holocaust en misdaden tegen de menselijkheid.
- Estland herdenkt de slachtoffers van de Holocaust en alle andere misdaden tegen de menselijkheid.
- Andere landen hanteren bredere herdenkingsdagen, gewijd aan de slachtoffers van andere historische gebeurtenissen in aanvulling op de Holocaust:
 - o In Denemarken worden de slachtoffers van de Holocaust en de slachtoffers van andere genociden herdacht.
 - o De Slowaakse Republiek herdenkt slachtoffers van de Holocaust en van racistisch geweld.
 - o Het Verenigd Koninkrijk herdenkt de slachtoffers van de Holocaust en nazi-vervolgelingen, evenals zij die getroffen zijn door latere genocides in Cambodja, Rwanda, Bosnië en Herzegovina en Darfur.
 - o **Nederland** herdenkt *alle (burgers en militairen) die in het Koninkrijk der Nederlanden of waar ook ter wereld zijn omgekomen of vermoord sinds het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog, in oorlogssituaties en bij vredesoperaties*.

Indisch Herinneringscentrum

BRONBEEK

**INDISCH GEHEUGEN
VOOR DE TOEKOMST**

Indisch Geheugen voor de Toekomst

Jaarplan 2015 Indisch Herinneringscentrum (IHC)

Periode: 1 januari tot en met 31 december 2015

Inhoudsopgave

1. Inleiding	pag. 5
2. Doelstellingen IHC	pag. 9
3. Activiteitenplan	pag. 11
3.1 Organisatie IHC	pag. 11
3.1.1 Personele organisatie	pag. 12
3.1.2 Vrijwilligersorganisatie	pag. 12
3.1.3 Financiële- en salarisadministratie	pag. 13
3.1.4 Functie IHC als herinneringscentrum	pag. 14
3.1.5 Samenwerking met KTOMMB	pag. 15
3.1.6 Samenwerking met andere organisaties	pag. 16
- Stichting Herdenking 15 augustus 1945	
- Herinneringscentra	
- Nationaal Comité 4 en 5 mei	
- Indische organisaties en erfgoedinstellingen	
- Stichting Musea en Herinneringscentra 40-45	
- Universiteit van Amsterdam	
- NIOD	
- Oorlogsgravenstichting	
3.2 Activiteiten IHC	pag. 23
3.2.1 Herinneren in relatie tot herdenken	pag. 23
3.2.2 Voorlichting en educatie	pag. 24
3.2.3 Kennisloket en online media	pag. 30
3.2.4 Podiumactiviteiten	pag. 31
4. Begroting	pag. 33

1. Inleiding

Dit jaarplan is een gedetailleerde uitwerking van de geplande activiteiten van het Indisch Herinneringscentrum (IHC) in 2015. Het is een onderdeel van en sluit aan op het 'Meerjaren activiteitenplan 2011-2015'. De begroting 2015 is opgesteld als onderdeel van de planning- en controlecyclus.

Het IHC is gevestigd op landgoed Bronbeek in Arnhem en is het vierde nationale herinneringscentrum van de Tweede Wereldoorlog¹ in Nederland.

Terugblik

In 2014 heeft het IHC, naast haar reguliere activiteiten, twee grote (extern gefinancierde) projecten uitgevoerd.

In de eerste plaats is met Stichting Herdenking 15 Augustus 1945 (Stichting Herdenking) een convenant gesloten. Daarmee is een verdergaande samenwerking tussen het IHC en Stichting Herdenking in gang gezet. De organisatie van de herdenking op 15 augustus en de randprogrammering hier omheen zijn vervat in het programma Gedeeld Verleden, Gedeelde Toekomst, dat gefinancierd wordt door het vfonds. De eerste stappen zijn gezet om een breder publiek te bereiken en 15 augustus beter op de kaart te zetten in Nederland. Tegelijkertijd zijn activiteiten geïnitieerd om grotere groepen jongeren te bereiken, onder andere met de bijeenkomst INDOroutes en de YouTube en Vlagt u ook? campagne.

In de tweede plaats heeft het IHC de Wereld Express ontwikkeld. Het project is gestart in 2013 en in de zomer van 2014 is de Wereld Express gereed gekomen. De komende drie jaar is dit een belangrijk middel van het IHC om een groot publiek te bereiken en dan vooral jongeren. De Wereld Express is een 12-meter lange trailer die door Nederland reist, op weg naar jongeren die een spannende tentoonstelling willen bezoeken in hun eigen omgeving. De Wereld Express is gemaakt voor jongeren van 10 tot 14 jaar, maar is ook voor volwassenen boeiend. De tentoonstelling gaat over grote thema's, zoals herdenken, anders-zijn, vooroordelen en wonen in een ander land. Gaandeweg ontdekken de bezoekers dat de tentoonstelling vooral over henzelf gaat.

Het IHC heeft meerdere belangrijke stappen gezet op gebied van voorlichting en educatie. Naast de Wereld Express, is een start gemaakt met de ontwikkeling van de educatieve game 'On the Ground Reporter Indonesië'. De game is bedoeld voor jongeren in het mbo-onderwijs en gaat over een jongere die teruggaat naar Indonesië om daar haar familiegeschiedenis te ontdekken. Ook is er samengewerkt met Museum Bronbeek en met het Landelijk Steunpunt Gast sprekers om het verhaal van de Indische geschiedenis aan zoveel mogelijk (jonge) mensen te vertellen. Verder zijn steeds meer mensen betrokken geraakt bij het werk en de doelen van het IHC via digitale media. Facebook, Twitter en de

¹ In het vervolg van dit document wordt onder de 'Tweede Wereldoorlog' ook verstaan de 'nasleep' (Bersiap, onafhankelijkheidsstrijd en repatriëring)

drie websites van het IHC vormen een onmisbaar deel van de voorlichting aan een breed publiek.

In 2014 is de samenhang met andere IHC-sites verbeterd. Bezoekers aan bijvoorbeeld www.indischherinneringscentrum.nl kunnen hierdoor zien dat ze voor inhoudelijke vragen terecht kunnen op het webportaal. Het resultaat is dat het webportaal hierdoor verbeterd is als de inhoudelijke 'poot' (kenniscentrum) van het Indisch Herinneringscentrum. In combinatie met exposure via o.a. de social mediakanalen (nieuw sinds zomer 2013) van het Indisch Herinneringscentrum is de verwachting dat er meer mensen de weg zullen vinden naar www.indieinoorlog.nl.

Met het Koninklijk Tehuis voor Oud-Militairen en Museum Bronbeek (KTOMMB) is in 2014 gewerkt aan de plannen voor een verbouwing van de entree en de Indische zaal van Museum Bronbeek, waarbij voor bezoekers een koffiecorner en een moderne winkel worden ingericht. Het doel hiervan is een publieksvriendelijker uitstraling te creëren voor het museum. Daarnaast is opnieuw onderhandeld over de dienstverleningsovereenkomst tussen KTOMMB en IHC.

Het IHC heeft in 2014 twee (bestaande) wisseltentoonstellingen geprogrammeerd in museum Bronbeek. De tentoonstelling 'Poppenkind', die ontwikkeld is door herinneringscentrum Kamp Westerbork en de tentoonstelling 'Met Stille Trom. F. Springer en het einde van Nieuw-Guinea'. Beide tentoonstellingen zijn ter verdieping van thema's uit 'Het Verhaal van Indië'.

Het webportaal 'Indië in Oorlog', de publiekspresentatie 'Het Verhaal van Indië' (een coproductie met het KTOMMB) en het educatieve stripboek 'De Terugkeer' vormen nog altijd een belangrijke basis van het IHC.

De profilering van het IHC als vierde nationale herinneringscentrum van de Tweede Wereldoorlog, vindt daarnaast voor een belangrijk deel plaats via digitale media. De corporate website en het webportaal zijn vernieuwd en hebben een nieuwe *look en feel* gekregen. De verschillende websites zijn nu duidelijk herkenbaar als IHC-site. Facebook en Twitter zijn integraal onderdeel van de externe communicatie. De informatievoorziening via de verschillende websites is daarmee goed op elkaar afgestemd, waarbij toenemende aandacht geschonken is aan de doelgroep jongeren. Het resultaat daarvan is een overzichtelijk en samenhangend (digitaal) aanbod.

De nieuwe accenten in de informatievoorziening, samen met de vernieuwende educatieve projecten, hebben gezorgd voor een geleidelijke omslag van een gerichtheid op de 1^e en 2^e generatie naar meer aandacht voor de jeugd.

IHC in 2015

Het jaar 2015 is een bijzonder jaar, ook voor het IHC. Het daadwerkelijke einde van de Tweede Wereldoorlog was op 15 augustus 1945, de dag waarop Japan zich aan de geallieerde strijdkrachten overgeeft. Het was het einde van de Japanse bezetting van Nederlands-Indië en het daadwerkelijke einde van de Tweede Wereldoorlog in het Koninkrijk der Nederlanden. Echter, was er daadwerkelijk sprake van vrijheid? Nu, 70 jaar na dato is het goed om stil te staan bij die 'vrijheid'. Hoe kijken we terug op 15 augustus

1945 en waar staan we nu? 70 Jaar na dato zal in 2015 als een rode draad door de activiteiten van het IHC lopen. Het centrale thema daarbij is 'Kind van de oorlog in Indië'.

De belangstelling voor de Tweede Wereldoorlog is 70 jaar na dato nog groot. We bevinden ons wel in een omslagpunt. De ooggetuigen van de oorlog zullen er over een aantal jaren niet meer zijn. Wat rest zijn de documenten, dagboeken, filmmaterialen enz. De Tweede Wereldoorlog heeft voor de nieuwe generaties een andere betekenis. Ook laten zij zich vaak anders informeren, veelal via internet en digitale middelen. Deze ontwikkelingen in hoe de nieuwe generaties (kinderen van de oorlog) zich bezig houden met en laten informeren over de Tweede Wereldoorlog, zal het IHC de komende jaren nauwgezet volgen en er vervolgens op inspelen.

Zonder de eerste generatie uit het oog te verliezen, zijn de eerste stappen gezet om de jongere generaties te bereiken. Dat gaat nog niet zo eenvoudig. Het IHC zal zich in 2015 nog meer hierin verdiepen door vast te stellen wie we daadwerkelijk bedoelen met de jongere generaties. Vervolgens is het van belang die generaties aan te spreken in hun eigen 'taal', bijvoorbeeld door inzet van 'iconen' uit de gemeenschap (zoals Levi van Kempen voor de Wereld Express). Daarnaast wil het IHC de programmering breder inzetten door aansluiting te zoeken bij bestaande festivals/evenementen, die anders zijn dan alleen de gebruikelijke Indische evenementen. Door de doelgroep meer te betrekken bij en deel uit te laten maken van de programmering (samenwerkingspartners, kartrekkers, e.d.), profileert het IHC zich meer en meer als regisseur en coördinator van activiteiten, die tevens andere organisaties faciliteert.

Communicatie via internet (websites, webportaal, Facebook, Twitter) blijft hierin een belangrijke rol spelen. Internet is niet meer weg te denken. Voor jongere generaties staat internet voor contact, samen zijn en geeft het toevoeging aan hun leven.

Het IHC is een netwerkorganisatie. Vanuit die hoedanigheid onderhoudt het IHC een duurzame relatie met diverse organisaties, vrienden, vrijwilligers en betrokkenen. Samen met die organisaties en mensen kan het IHC krachtiger inzetten op het bereiken van zijn doelgroepen.

Het IHC denkt ook na over zijn toekomst, over hoe het zich op de langere termijn effectief kan ontplooiën tot een echt heritage centre. Het IHC is in gesprek met het Vrijheidsmuseum WO II in Nijmegen, waar het een prachtig aanbod heeft gekregen van het fonds (an offer we can't refuse) om een herinneringscentrum met al zijn functies in te kunnen richten.

In dit jaarplan worden de activiteiten verder uitgewerkt in het Activiteitenplan (hoofdstuk 3). Alle activiteiten in hun samenhang (gefinancierd uit de instellingssubsidie, maar ook uit externe subsidies), dragen het motto 'Indisch Geheugen voor de Toekomst'.

De doelen en activiteiten en bijbehorende begroting van dit jaarplan zijn gebaseerd op de *missie* van het IHC:

Het IHC informeert en verhaalt op waardige, inhoudelijke en beeldende wijze over de Tweede Wereldoorlog en de nasleep ervan in Nederlands-Indië en over de Indische

gemeenschap vanaf 1900 tot heden. Het verrijkt kennis, bewustwording en empathie en zet aan tot nadenken over de toenmalige gebeurtenissen, actuele situaties en het eigen handelen.

2. Doelstellingen IHC

Het IHC heeft de taak en de ambitie om *blijvend betekenis te geven aan de herinnering van de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië*. Dit is tevens het hoofddoel van de organisatie. Het levend houden van de herinnering zorgt ervoor dat veel mensen - en voornamelijk de jeugd - zich bewust zijn van de betekenis van WOII in Nederlands-Indië en de gevolgen daarvan destijds voor overzeese landgenoten. Het IHC hanteert daarbij het motto:

Indisch Geheugen voor de Toekomst

De tentoonstelling 'Het Verhaal van Indië', het webportaal 'Indië in Oorlog' en het educatieve stripboek 'De Terugkeer' zijn belangrijke middelen van het Indisch Herinneringscentrum om de aandacht te vestigen op de geschiedenis van de Indische Nederlanders. Op eigen wijze vertellen ze elk het verhaal van de Indische gemeenschap. Ze vormen de basis voor steeds nieuwe activiteiten en producten die het Indisch Herinneringscentrum, zoveel mogelijk samen met anderen, ontwikkelt. Opdat de herinnering blijft bestaan, ook in de toekomst.

De doelen van het IHC zijn meerledig. Allereerst richt het IHC zich op *het overdragen van kennis over Nederlands-Indië en Indonesië met de nadruk op de Tweede Wereldoorlog en de nasleep, de wereldwijde verspreiding van de Indische gemeenschap en de integratie binnen de Nederlandse samenleving. Dit heeft tot doel de kennis over en inzicht in dit hoofdstuk van de Nederlandse geschiedenis te vergroten en daarmee bewustwording en empathie te creëren bij jongeren en volwassenen met alle betrokkenen van deze geschiedenis.*

Ook streeft het IHC ernaar om *van het landgoed Bronbeek dé pleisterplaats voor de Indische gemeenschap te maken*. Daarvoor is de goede samenwerking met KTOMMB in lijn met de Toekomstvisie Bronbeek van groot belang. Daarnaast werkt het IHC vanuit een onafhankelijke positie samen met diverse organisaties en probeert het IHC samenwerking tussen organisaties te bevorderen.

Een ander doel is dat het IHC in Nederland *bekend is als het vierde nationale herinneringscentrum van de Tweede Wereldoorlog* - naast Kamp Westerbork, Kamp Vught en Kamp Amersfoort - dat *toegevoegde waarde* biedt aan de Indische gemeenschap en aan het veld van erfgoedinstellingen.

Samengevat heeft het IHC tot doel:

- *blijvend betekenis geven aan de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië*
- *vergroten van kennis en bewustwording in Nederland (en in het buitenland) over dit hoofdstuk van de vaderlandse geschiedenis*
- *van landgoed Bronbeek dé pleisterplaats voor de Indische gemeenschap maken*
- *toegevoegde waarde bieden aan de Indische gemeenschap en de erfgoedinstellingen als het vierde nationaal herinneringscentrum van de Tweede Wereldoorlog*

3. Activiteitenplan

Het IHC geeft strategisch invulling aan zijn taak om de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië levend te houden met een viertal **kernactiviteiten**:

- Invulling geven aan herinneren in relatie tot herdenken
- Voorlichting geven en educatieve activiteiten ontwikkelen
- Fungeren als (inter)nationaal en centraal kennisloket
- Invulling geven aan podiumactiviteiten

De kernactiviteiten hebben betrekking op de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië en de nasleep daarvan. Voor kernactiviteiten over de periode na de Tweede Wereldoorlog, geldt dat ze altijd een verband hebben met de Tweede Wereldoorlog. Bij de uitvoering van activiteiten wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de reeds beschikbare eigen middelen van het IHC: de publiekspresentatie 'Het Verhaal van Indië', het educatieve stripboek 'De Terugkeer', het fotoboek en de digitale museumtour 'Het Verhaal van Indië', het webportaal 'Indië in Oorlog', de dvd's 'Oorlog in het Paradijs', 'Herinneringen voor de Toekomst', 'Spoor van 100.000 doden', enz.

Het IHC heeft een netwerk van contacten en samenwerkingsverbanden met diverse organisaties. Om goed invulling te geven aan de kernactiviteiten van het IHC, zal het IHC ook in 2015 voortdurend aandacht besteden aan de verdere ontwikkeling van de eigen organisatie en de relatie tot en samenwerking met andere organisaties. In het activiteitenplan wordt dan ook een splitsing gemaakt in 'Organisatie IHC' (paragraaf 3.1) en 'Activiteiten IHC' (paragraaf 3.2).

Gekoppeld aan de activiteiten worden meer specifieke doelen geformuleerd.

3.1 Organisatie IHC

De organisatie van het IHC is blijvend in ontwikkeling. Dat is belangrijk, omdat het IHC zo in staat blijft om zijn ambities waar te maken.

Het IHC heeft de ambitie om zich te profileren als herinneringscentrum van de Tweede Wereldoorlog mét een fysiek ontmoetings- en kenniscentrum dat toegankelijk is voor het publiek. Op landgoed Bronbeek zijn de mogelijkheden daarvoor (tot op heden) beperkt. Het IHC blijft onderzoeken hoe hieraan vorm gegeven kan worden.

Het IHC profileert zich als netwerkorganisatie. Het gaat samenwerkingsverbanden aan met hoofdspelers in het veld, zoals de Stichting Herdenking 15 Augustus 1945, de andere herinneringscentra, het Nationaal Comité 4 en 5 mei, de Universiteit van Amsterdam, Indische organisaties en het Landelijk Steunpunt Gastsprekers. Voor een goede invulling van zijn taken, is het van belang een goed evenwicht te hebben tussen het aantal personeelsleden c.q. vrijwilligers/stagiaires én de hoeveelheid uit te voeren taken.

In de volgende paragrafen wordt dieper ingegaan op de aspecten waarmee de ambities van het IHC verwezenlijkt worden.

3.1.1 Personele organisatie

In 2014 is de staf van het IHC gelijk gebleven. De huidige personeelssamenstelling bestaat uit:

- een directeur (1 fte)
- een office manager/projectmedewerker (1 fte)
- een (web)redacteur/projectmedewerker (0,6 fte)
- een medewerker educatie en voorlichting (1 fte)

Het IHC verricht een groot aantal activiteiten, die steeds meer vragen van de huidige staf. Het is een positieve ontwikkeling dat steeds meer organisaties het IHC weten te vinden als samenwerkingspartner. De verschillende samenwerkingen en het toegenomen aantal (extern gefinancierde) projecten vragen om een grotere personele inzet. Externe financiers vergoeden echter niet de inzet van eigen personeel. Om die reden worden steeds meer vrijwilligers, stagiairs of externe krachten ingezet. Dat geldt ook voor de uitvoering van projecten. Zo is bijvoorbeeld voor de 'Wereld Express' (zie ook hoofdstuk 3.2.2) - binnen de begroting van het project - een coördinator ingehuurd, die grotendeels verantwoordelijk is voor de organisatie (planning en logistiek) en publieksbegeleiding.

Het IHC heeft de ambitie om tot 2020 in te zetten op groei en versterking. Na de opbouw- en consolidatiefase, vraagt de huidige fase om een herijking van functies en activiteiten. Het IHC loopt nu geleidelijk aan tegen de grenzen van de huidige staf aan. Daarom wordt in 2015 de personele samenstelling en functionele invulling extra onder de loep genomen.

Resultaat:

- Een evenwichtige samenstelling van vaste medewerkers en vrijwilligers.
- Flexibele inzet van vrijwilligers en stagiairs.
- Inzet van externe krachten bij de opzet en uitvoering van projecten.
- Inzet coördinator 'Wereld Express', p.m. (gedurende de looptijd van de 'Wereld Express').

3.1.2 Vrijwilligers en stagiaires

Op landgoed Bronbeek heeft KTOMMB een bestaande vrijwilligersorganisatie van ongeveer 50 vrijwilligers, die rondleidingen verzorgen op het landgoed en in het museum waar de publiekspresentatie 'Het Verhaal van Indië' is. Deze vrijwilligers worden ook ingezet in de museumwinkel. Het IHC 'lift mee' op deze vrijwilligersorganisatie van het KTOMMB.

Het IHC heeft een vaste groep vrijwilligers in de regio Arnhem en Den Haag. In Den Haag helpen de vrijwilligers bij de Tong Tong Fair. In Arnhem verrichten zij diverse werkzaamheden: helpen bij podiumactiviteiten, interviews uitwerken, administratieve

werkzaamheden verrichten. Het IHC heeft daarnaast in 2013 enkele stagiaires gehad. In 2014 was dat echter niet het geval.

Het IHC wil in 2015 het aantal vrijwilligers uitbreiden, dat betrokken is bij het interviewproject Verhalen van Indië. Omdat er een tweede interviewteam bij is gekomen, zijn er ook meer vrijwilligers nodig om de interviews uit te werken.

Daarnaast wil het IHC in 2015 weer een stageplek aanbieden. Het IHC hoort vaak dat er in het onderwijs te weinig aandacht is voor de geschiedenis van Nederlands-Indië. Het IHC wil graag dat die bewering onderzocht wordt. Daarom wil het IHC een stageplek creëren, waarbij de stagiair uitzoekt op welke wijze de geschiedenis van Nederlands-Indië in het primair en voortgezet onderwijs wordt behandeld. Daarbij ligt de nadruk op de officiële lesmethodes en schoolboeken: wat staat daar in over Nederlands-Indië?

Resultaat:

- Extra vrijwilligers om de interviews van het project Verhalen van Indië uit te werken.
- Het IHC biedt een stage aan, waarin wordt uitgezocht op welke wijze de geschiedenis van Nederlands-Indië in het primair en voortgezet onderwijs wordt behandeld.

3.1.3 Financiële - en salarisadministratie

De directeur voert de personeelsadministratie. De salarisverwerking is uitbesteed aan een externe partij.

Het is belangrijk dat de financiële - en salarisadministratie van het IHC goed is en goed blijft. Sinds 1 januari 2014 zijn de administratieve processen opnieuw ingericht. In 2015 werkt het IHC op dezelfde wijze als in 2014. Vos Administratie verwerkt de financiële administratie, Deloitte Administratie verzorgt tweemaandelijks financiële rapportages en de jaarrekening. DDJ accountants verzorgt de accountantscontrole. Hoewel dit goed werkt en de administratie op orde is, lijkt de meest ideale invulling van de financiële administratie dat één persoon (in dienst dan wel extern ingehuurd) verantwoordelijk is voor de gehele financiële administratie, - rapportages en het opstellen van de jaarrekening. In 2015 wordt onderzocht of een dergelijke invulling te realiseren is in 2016.

Resultaat:

- In 2015 wordt toegewerkt naar de inzet van één persoon voor de financiële administratie (administratie, periodieke rapportages en jaarrekening).
- De financiële administratie is overzichtelijk en correct.

3.1.4 Functie IHC als herinneringscentrum

Herinnerings- en ontmoetingscentrum IHC

Het IHC wil volledig invulling geven aan zijn functie als vierde herinneringscentrum van de Tweede Wereldoorlog. In de visie van het IHC houdt dat in dat de organisatie aan het publiek een vaste publiekspresentatie kan bieden, met daarbij een ontmoetingscentrum.

Het ontmoetingscentrum biedt ruimte voor de Indische gemeenschap om te ontmoeten, te delen, te herinneren en te herdenken en de mogelijkheid om het Indische gedachtegoed te presenteren. Het is een kerntaak van het IHC en de doelgroep vraagt hier expliciet om.² De ruimte dient tevens als representatieve ontvangstruimte (in aanvulling op de volle kantoorruimte).

De publiekspresentatie 'Het Verhaal van Indië' vormt de vaste presentatie. Deze voorziet voor een deel in de behoefte om de geschiedenis met elkaar te delen. Het is echter geen ontmoetingscentrum. Het IHC blijft de mogelijkheden hiertoe onderzoeken.

Erfgoedmaterialen

In het onderzoek van bureau Boer & Croon (naar het draagvlak en de haalbaarheid van een alternatief voor 'Het Indisch Huis'), staan de door een Indisch Herinneringscentrum te vervullen functies centraal. In het onderzoek is de conclusie getrokken dat veel van het materiaal op het terrein van Nederlands-Indië niet toegankelijk is. Het IHC heeft daarom de taak gekregen om bij de ontsluiting en presentatie van dit materiaal een grote rol te spelen. Het IHC doet dat onder andere door ontsluiting van collecties en archieven van Indische instellingen via het webportaal 'Indië in Oorlog'.

Van een andere orde is het huidige aanbod van materiële objecten en boeken c.q. geschriften. De eerste generatie Indische Nederlanders is van hoge leeftijd. Dat is veelal het moment waarop men op zoek gaat naar een geschikte plek voor de historische materialen uit de tijd van (de Tweede Wereldoorlog in) Nederlands-Indië. Het IHC krijgt zeer regelmatig materialen aangeboden. Sommige materialen (die geen museale waarde hebben) zijn interessant en van belang voor het IHC als kenniscentrum. Het IHC accepteert daarom wel boeken, geschriften en beeldmateriaal, maar is daar terughoudend in. Er wordt geen museale collectie gevormd. In de praktijk geldt voor museale objecten de doorverwijsfunctie. Op het webportaal 'Indië in Oorlog' is daartoe een overzicht van collectievormende instellingen opgenomen, waarin aangegeven is wie welke collecties beheert.

Ondanks dat wordt het IHC door velen gezien als de instelling waar hun persoonlijke objecten bewaard moeten blijven. Om die reden onderzoekt het IHC de mogelijkheid om objecten (op naam van IHC) onder te kunnen brengen in een depot. Het IHC zoekt samenwerking met de relevante instellingen - met Indische collecties in het depot - om afspraken te kunnen maken over het opnemen van IHC collectie in hun depot (Museum Bronbeek, Museon enz.)

² Deze kerntaak staat helder omschreven in de brief van de staatssecretarissen van de ministeries van VWS en Defensie aan de Voorzitter van de Tweede Kamer (d.d. 26 juli 2007; kenmerk OHW-U-2782806) over de oprichting van het Indisch Herinneringscentrum.

Resultaat:

- Eind 2015 beschikt het IHC over een fysiek herinnerings- en ontmoetingscentrum.
- Een up to date overzicht van collectievormende instellingen op het webportaal 'Indië in Oorlog'.
- Een fysieke mogelijkheid om objecten van het IHC op te slaan.

3.1.5 Samenwerking met KTOMMB

Koninklijk Tehuis voor Oud Militairen en Museum Bronbeek (KTOMMB)

Doel: Een maximale synergie organiseren tussen het IHC en de bestaande functies op het landgoed.

In de brief over de oprichting van het IHC (d.d. 26 juli 2007; kenmerk OHW-U-2782806) is een gezamenlijke verantwoordelijkheid gegeven aan het IHC en KTOMMB om een maximale synergie te organiseren tussen het nieuwe herinneringscentrum en de bestaande functies op het landgoed. De ministeries van VWS, Defensie en VROM (Rijksgebouwendienst), de gemeente Arnhem, de provincie Gelderland en het IHC, hebben zich door middel van het convenant verbonden om een toekomstvisie te ontwikkelen, zodat ook in de toekomst het landgoed zijn Indische karakter kan behouden. De toekomstvisie is op 8 maart 2010 door alle partijen ondertekend. Het IHC en het KTOMMB zetten zich in om de beoogde synergie te bereiken tussen het IHC, het KTOMMB en de bestaande functies op het landgoed.

Aanpak:

KTOMMB en IHC hebben in 2014 de verbouwingsplannen voor de entree van het museum en de Indische zaal verder uitgewerkt. De entree krijgt een meer open en uitnodigend karakter. Er komt een gecombineerde koffiecorner met museumwinkel. De Indische zaal wordt een multifunctionele ruimte voor geplande activiteiten. Naar verwachting worden de ruimtes begin 2015 in vernieuwde opzet in gebruik genomen.

De dienstverleningsovereenkomst tussen IHC en KTOMMB is gesloten. Hierin zijn de diensten van KTOMMB aan IHC en vice versa en de onderhoud- en beheerovereenkomst van 'Het Verhaal van Indië' opgenomen. Ten tijde van het opstellen van dit jaarplan was er nog geen gezamenlijke operationele organisatievorm, waaronder de exploitatie van het museum en de aanpalende activiteiten (museumwinkel, koffiecorner, wisselexposities, gidsenorganisatie, gebruik depot, etc.) vallen. IHC en KTOMMB blijven ook in 2015 actief in het ontwikkelen van een gezamenlijke lange termijnvisie op de ontwikkeling van het landgoed, de zorg en het museum.

- Vernieuwde entree met gecombineerde koffiecorner en museumwinkel.
- Gezamenlijke visie KTOMMB en IHC op ontwikkeling landgoed, zorg en museum.
- Ontwikkel- en verbeterplan 'Het Verhaal van Indië'

3.1.6 Samenwerking met andere organisaties

De samenwerking met KTOMMB neemt een centrale plek in vanwege het convenant voor samenwerking op Landgoed Bronbeek. Daarnaast is voor het IHC de samenwerking met Indische organisaties van belang, waarbij een prominente plek is toebedeeld aan Stichting Herdenking 15 Augustus 1945. Als herinneringscentrum van de Tweede Wereldoorlog, werkt het IHC samen met de andere herinneringscentra: Kamp Amersfoort, Kamp Vught en Kamp Westerbork. Het IHC zoekt ook samenwerking met Indonesische counterparts, om zich daadwerkelijk te kunnen richten op de fysieke plek van het Indisch Herinneringscentrum, namelijk Indonesië, het voormalig Nederlands-Indië: bijv. met het museum station Ambarawa, de erevelden en het Erasmushuis in Jakarta.

Het IHC profileert zich dan ook als netwerkorganisatie. Het is duidelijk merkbaar dat het publiek en andere organisaties vertrouwen hebben in het IHC. Het IHC wordt regelmatig benaderd als samenwerkingspartner.

Het IHC denkt ook na over zijn toekomst, over hoe het zich op de langere termijn effectief kan ontplooiën tot een echt heritage centre. Het IHC is in gesprek met het Vrijheidsmuseum WO II in Nijmegen, waar het een prachtig aanbod heeft gekregen van het fonds (an offer we can't refuse) om een herinneringscentrum met al zijn functies in te kunnen richten. Het is nog niet zeker of het Vrijheidsmuseum er daadwerkelijk komt. In het najaar van 2014 vindt hierover besluitvorming plaats.

Het IHC werkt in 2015 samen met de Stichting Herdenking 15 Augustus 1945, de herinneringscentra, het Nationaal Comité 4 en 5 mei, Indische organisaties en erfgoedinstellingen, Stichting Musea en Herinneringscentra 1940-1945, de Universiteit van Amsterdam, het NIOD en de Oorlogsgravenstichting op de hiernavolgende wijze.

Stichting Herdenking 15 Augustus 1945 (Stichting Herdenking)

Doel: Het IHC en Stichting Herdenking geven op een toekomstbestendige wijze vorm aan de Indiëherdenking, zodat ook jongere generaties betrokken blijven bij de herdenking.

Het IHC onderhoudt duurzaam contact met de Stichting Herdenking 15 augustus 1945 (SH). Dit is vastgelegd in een samenwerkingsconvenant.

Herinneren (IHC) is onlosmakelijk verbonden met herdenken (Stichting Herdenking). Bij de organisatie van de Indiëherdenking op 15 augustus in Den Haag komen beide elementen (herinneren en herdenken) bij elkaar. Stichting Herdenking beschikt over een vrijwilligersbestuur, dat vooral uitvoerend is. De bestuursleden zijn op leeftijd en in 2015 treden de laatste eerste generatie bestuursleden af. Stichting Herdenking en het IHC ontwikkelen samen een visie op herdenken in de toekomst en op de organisatie van de Indiëherdenking in de toekomst. Dit doen zij om er voor te zorgen dat er in de toekomst blijvend invulling gegeven kan worden aan de herinnering en herdenking op 15 augustus.

De secretariaat van Stichting Herdenking is ondergebracht bij het IHC. Voor de intensievere samenwerking tussen het IHC en Stichting Herdenking heeft het fonds voor de komende

drie jaar een externe subsidie verleend. De samenwerking omhelst de uitvoering van het herinnerings- en herdenkingsprogramma op 15 augustus, als ook de randprogrammering. De randprogrammmering bestaat uit diverse activiteiten onder de titel 'Gedeeld Verleden, Gedeelde Toekomst'. Dit programma valt onder de extern gefinancierde projecten.

Aanpak:

Het IHC en Stichting Herdenking intensiveren hun samenwerking. Het IHC voert het secretariaat van de SH en gezamenlijk wordt het programma georganiseerd in het World Forum (herinneringsdeel) op 15 augustus. Het Nationaal Comité 4 en 5 mei verleend ondersteuning bij de herdenking bij het Indisch Monument.

Resultaat:

- IHC voert het secretariaat van Stichting Herdenking. Daarvoor zijn externe middelen ter beschikking gesteld.
- Gezamenlijke organisatie van het programma in het World Forum op 15-8.
- Uitvoering van het project 'Gedeeld Verleden, Gedeelde Toekomst'.

Herinneringscentra

Doel: Een duurzame samenwerking tussen de vier nationale herinneringscentra.

Er vindt structureel overleg plaats (6 x per jaar) tussen de directeurs van de vier nationale herinneringscentra, waardoor zij steeds meer verbondenheid met elkaar hebben en krijgen. In het directeurenoverleg worden nieuwe ontwikkelingen gevolgd en wordt onderzocht welke gezamenlijke nieuwe projecten er opgezet kunnen worden. Het streven is een duurzame samenwerking, die toegevoegde waarde oplevert voor zowel de herinneringscentra als het publiek.

Aanpak:

De gemeenschappelijke deler bij de herinneringscentra vormt de Molukse (en deels Indische) geschiedenis. In 2014 is voor de derde maal een gezamenlijke Indische/Molukse dag georganiseerd door de gezamenlijke herinneringscentra. Afspraak is dat de vier herinneringscentra een jaarlijks terugkerende dag organiseren op of rond 21 maart (Gedeeld verleden, gedeelde verhalen), waarbij onderdelen uit de geschiedenis van de Indische en Molukse gemeenschap (in relatie tot de Tweede Wereldoorlog) worden belicht. Ook in 2015 staat deze dag gepland

Op educatief vlak werkt het IHC samen met het Landelijk Steunpunt Gast sprekers (LSG), dat ondergebracht is bij Herinneringscentrum Kamp Westerbork (zie hiervoor hoofdstuk 3.2.2 Voorlichting en educatie).

Resultaat:

- Organisatie van activiteiten op of rond 21 maart 2014 met o.a. aandacht voor de Molukse geschiedenis.
- Voortzetting samenwerking met het LSG op het vlak van educatie.

Nationaal Comité 4 en 5 mei

Doel: Het IHC heeft, op basis van overleg met Indische herdenkingsorganisaties en het Nationaal Comité 4 en 5 mei (NC), een visie op het verankeren van het verleden in de toekomst: het levend houden van de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië.

Het IHC vervult een brugfunctie naar het NC, dat het kenniscentrum is voor herdenken en vieren. Het IHC draagt ertoe bij dat het Nationaal Comité - ondanks de in de naamgeving daarvan genoemde data van 4 en 5 mei - het belang van de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië en de datum 15 augustus blijft erkennen. Het IHC en het NC bieden beiden ondersteuning bij de organisatie van de Indiëherdenking in Den Haag.

Vorige jaar is in een samenwerking tussen het NC en de herinneringscentra, het onderzoeksverslag 'Gijzelaars ontsloten' van Monique Brinks uitgegeven door en gepubliceerd op de website van het NC. Samen met het NC, werken de herinneringscentra aan een online tentoonstelling over dit onderwerp op tweedewereldoorlog.nl.

Aanpak:

Het IHC ondersteunt de herinneringsactiviteiten en het Nationaal Comité ondersteunt de herdenkingsplechtigheid op 15 augustus in Den Haag. Zo werken zij gezamenlijk met Stichting Herdenking 15 Augustus 1945 aan een goed georganiseerde dag in het World Forum en bij het Indisch Monument.

Resultaat:

- Een goed georganiseerde Herdenkingsdag op 15 augustus in Den Haag.
- Online tentoonstelling over (Indische) Gijzelaars in de Tweede Wereldoorlog (in Haren en St. Michielsgestel).

Indische organisaties en erfgoedinstellingen

Doel: Het IHC profileert zich als netwerkorganisatie in het veld van de Indische organisaties en erfgoedinstellingen.

In de IHC database van Indische organisaties zijn bijna 240 organisaties opgenomen. Het IHC volgt nauwgezet de ontwikkelingen in de erfgoedwereld, anticipeert hierop en speelt in op de ontwikkelingen. Daarnaast volgt het IHC wat er leeft binnen de verschillende organisaties, zoekt samenwerking en levert desgevraagd een bijdrage aan de programmering van activiteiten. Tegelijkertijd leert het IHC ook van andere organisaties, door uitwisseling van informatie en praktijkervaringen.

In de huidige situatie zijn verschillende ontwikkelingen in het veld te zien:

- Organisaties kunnen geen opvolgers vinden voor bestuursleden. Daarmee komt de voortzetting van de activiteiten en het behoud van collecties in gevaar.
- Organisaties die in staat zijn een bestuursverjonging (voortzetting door de volgende generatie) door te voeren, geven daarmee ook een nieuwe impuls aan de activiteiten.
- Organisaties krimpen in of kunnen niet meer voortbestaan vanwege een gebrek aan financiële middelen, bijvoorbeeld vanwege het stopzetten van de subsidie, het teruglopen van de uitvoeringstaken of het inkrimpen van de leden/klantenkring.
- Er zijn verschillende Indische organisaties, die door de derde en/of vierde generatie worden opgezet en aangestuurd. Zij zijn succesvol en hebben hun eigen achterban. Hierin is een 'opleving' te zien in de interesse voor de geschiedenis van Indische Nederlanders in brede zin (cultuur, oorlog, repatriëring). Zij profileren zich vooral via internet (o.a. Indisch3, Hoezo Indo, Nasi Idjo) en Facebook (o.a. Indo's Be Like), maar ook via activiteiten.

Aanpak:

Het IHC zal desgevraagd in gesprek gaan met die Indische organisaties (zoals ook met Stichting Herdenking 15 augustus 1945) en erfgoedinstellingen (in relatie tot de Tweede Wereldoorlog) die, vanwege hun veranderende positie, op zoek zijn naar nieuwe ideeën c.q. mogelijkheden om de betreffende organisatie, delen van de organisatie dan wel taken van de organisatie anders te beleggen. Het IHC vervult daarin een adviserende en ondersteunende rol.

Het IHC werkt steeds vaker samenwerken met Indische organisaties van de jongere generaties. Indien gesproken wordt van 'jongere generaties' bedoelt het IHC:

1. 2^e generatie: De baby boomers (geboren tussen 1946-1964) en de generatie X en Y (geboren tussen 1965-1982).
2. 3^e generatie/de kleinkinderen: de new boomers (geboren tussen 1983-2001) en generatie Z (geboren na 1992)

Het IHC zet in 2015 de samenwerking met de jongere generaties voort en verdiept zich verder in hoe die generaties het beste aan te spreken zijn. Daarnaast zet het IHC de programmering breder in door aansluiting te zoeken bij bestaande festivals/evenementen, die anders zijn dan alleen de gebruikelijke Indische evenementen. Door de doelgroep meer te betrekken bij en deel uit te laten maken van de programmering (samenwerkingspartners, kartrekkers, e.d.), profileert het IHC zich meer en meer als regisseur en coördinator van activiteiten, die tevens andere organisaties faciliteert.

In 2015 is het IHC, evenals in 2014, medeorganisator van de jaarlijkse Indiëlezing op 8 maart in Amsterdam. De lezing wordt georganiseerd door de stichtingen: De Brug/Jembatan,

Netwerk Vergeet Mij Niet, Nusantara Amsterdam, Herdenking Gevallen en Slachtoffers in Nederlands-Indië, Gastdocenten WOII ZO Azië, Indisch Herinneringscentrum, 4/5 mei Comité Amsterdam Zuidoost.

Resultaat:

- Een netwerk van Indische organisaties, die elkaar ondersteunen en versterken.
- Samen met Indische jongerenorganisaties, aansluiting bij een (nog nader te bepalen) festival.
- 4e Jaarlijkse Indiëlezing in de Openbare Bibliotheek Amsterdam op 8 maart 2015.

Stichting Musea en Herinneringscentra 1940-1945

Het IHC participeert in de Stichting Musea en Herinneringscentra 1940-1945 (SMH). In 2014 waren er 13 participerende instellingen. SMH profileert zich als brancheorganisatie en stimuleert de samenwerking tussen organisaties.

Aanpak:

Het voltallige bestuur vergadert drie keer per jaar. Daarnaast is er een Dagelijks Bestuur dat geregeld samenkomt. SMH acteert als belangenbehartiger voor oorlogs- en verzetsmusea en herinneringscentra. Daar waar SMH in 2014 vooral een reactieve organisatie was, wil het SMH zich in 2015 meer proactief profileren.

SMH gaat een samenwerking aan met het Netwerk Oorlogsbronnen, zodat alle collecties van de participerende instellingen aangesloten worden.

Resultaat:

- IHC participeert in SMH, dat is een proactieve organisatie is van oorlogs- en verzetsmusea en herinneringscentra.
- IHC neemt deel aan de digitale agenda van 70 jaar na de Tweede Wereldoorlog.

Universiteit van Amsterdam

Het IHC is initiatiefnemer van de bijzondere leerstoel Koloniale en Postkoloniale literatuur- en cultuurgeschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam (UvA). Op het moment van opstellen van dit jaarplan is een kandidaat voorgedragen en is de procedure voor de aanstelling van de bijzonder hoogleraar in volle gang. Naar verwachting wordt de bijzonder hoogleraar in januari 2015 aangesteld voor de duur van 5 jaar. De financiering geschiedt via Stichting Pajong, die beschikt over de hiervoor bestemde gelden. Stichting Pajong stelt de gelden ter beschikking aan het IHC.

Aanpak:

De bijzondere leerstoel is gericht op de postkoloniale herinneringscultuur in de naoorlogse periode. De focus ligt daarbij op de dynamiek van de herinnering en op vormen van cultuurtransfer die deze beïnvloeden (migratie, repatriëring, globalisering). De bijzonder hoogleraar draagt in onderwijs en onderzoek bij aan een beter begrip van de betekenis van het koloniale verleden voor de samenleving van vandaag en morgen.

De bijzonder hoogleraar zal eenmaal per twee jaar een publieke lezing verzorgen, die eveneens bekostigd worden uit de daarvoor bestemde gelden. Op deze wijze geeft het IHC hernieuwd vorm aan de 'Gebaarlezing'.

Resultaat:

- Aanstelling bijzonder hoogleraar aan de UvA in het collegejaar 2014-2015.
- Publieke lezing, i.c. de oratie van de bijzonder hoogleraar.

NIOD

Doel: Het uitvoeren van een structurele samenwerking op het gebied van de verdere uitbreiding en het dynamisch houden van de gezamenlijke kenniscentra 'Netwerk Oorlogsbronnen' en het webportaal 'Indië in Oorlog'.

Het IHC en het NIOD hebben een gezamenlijk Memorandum of Understanding (MoU). In het MoU is de samenwerking tussen beide organisaties met betrekking tot ieders webportaal (resp. 'Netwerk Oorlogsbronnen' en 'Indië in Oorlog') geformaliseerd. In het MoU is vastgelegd dat het IHC collecties m.b.t. WOII in Nederlands-Indië en het NIOD de overige WOII collecties zal aansluiten. Alle collecties zijn c.q. worden, daar waar relevant, over en weer doorzoekbaar. Het MoU doet recht aan de door VWS verstrekte opdracht aan de twee organisaties.

Het NIOD heeft voor 2015 externe financiering aangevraagd voor het project 'Kenniscentrum Oorlogsbronnen: Van portal naar kenniscentrum'. Het belangrijkste doel van dit project is te inventariseren hoe de collecties en kennis het best via het digitale domein naar het publiek gebracht kunnen worden. In het project wordt een aantal verkenningen uitgevoerd op het gebied van beleid, doelgroepen, collecties en collectie houdende instellingen en ontsluitingsstrategieën. Bij doorgang van het project, zal de directeur van het IHC zitting nemen in de werkgroep Beleidsontwikkeling 'Stip op de Horizon'.

De activiteiten in het kader van deze samenwerking zijn uitgewerkt in hoofdstuk 3.2.3.

Oorlogsgravenstichting (in Indonesië, de fysieke plek van het IHC)

Bekostiging: Het IHC dient projectaanvragen in voor externe financiering. Pas nadat de financiering rond is, zal het project van start gaan.

Doel: Een versteviging en verdieping van de samenwerking met de Oorlogsgravenstichting (OGS), die een toegevoegde waarde biedt bij de uitvoering van projecten, waarbij de kennis en expertise van beide organisaties wordt benut.

In samenwerking met de Oorlogsgravenstichting en Leidelmeijer Historisch Onderzoek (uitvoerder), heeft het IHC in 2012 een projectvoorstel geschreven, getiteld: 'Ik lig hier niet alleen'. Verhalen achter de verzamelgraven op de Nederlandse Erevelden in Indonesië." Kortweg het project Verzamelgraven. In dit project worden de persoonlijke verhalen achter de verzamelgraven op de Nederlandse Erevelden in Indonesië beschreven. Deze verzamelgraven bestrijken de periode 1941 tot en met 1950. Het verloop van deze gebeurtenissen, die voor deze mensen de dood tot gevolg hadden, loopt in de tijd synchroon met belangrijke gebeurtenissen in de oorlog en dekolonisatieperiode in Nederlands-Indië (1941 -1950). De verhalen achter de verzamelgraven zijn de 'petites histoires' die de 'grote geschiedenis' een menselijk gezicht geven. In 2013 is het IHC er niet in geslaagd subsidie te verkrijgen voor dit project.

Het project Verzamelgraven is een eerste aanzet van het IHC om verbinding te maken met de werkelijk fysieke plek van het Indisch Herinneringscentrum: Indonesië c.q. voormalig Nederlands-Indië. Vanwege het grote belang van dit project, wordt in 2014 een nieuwe poging ondernomen het project van de grond te krijgen. Daartoe is gekozen voor een stapsgewijze aanpak.

Aanpak:

In de nieuwe aanpak worden de verzamelgraven per ereveld ontsloten en wordt er een combinatie gemaakt met het bredere erfgoedveld. Het IHC wil in 2014 starten met Semarang.

Er wordt aansluiting gezocht bij Indisch erfgoed van Semarang. Nederland heeft een Gemeenschappelijk Erfgoed Fonds ingesteld. Met het fonds worden projecten gefinancierd voor behoud van cultureel erfgoed in Indonesië, zoals gebouwen, oude schepen, musea en archieven. Hierbij zijn ook Nederlandse instellingen en musea betrokken. Het fonds wordt ook gebruikt om erfgoed onder de aandacht te brengen bij een jong en breed publiek. Het IHC zal een aanvraag indienen bij het fonds.

Het IHC benadert een lokale samenwerkingspartner, i.c. Yayasan Widya Mitra, waarmee een 'Heritage walk/tour' wordt ontwikkeld. De tour gaat langs plekken uit het boek 'Reisgids Indonesië' met eventueel uitbreiding naar andere plekken: Ereveld Candi (militairen) 26 verzamelgrave, Ereveld Kalibanteng (burgers) 20 verzamelgraven, Van Deventerschool, Boeloengevangenis, Klooster Bangkok, Kamp Halmaheira, Kamp Lampersari, Tugu Muda Monument, Gedung Lawang Sewu.

De plekken worden (digitaal) overgezet naar Erfgoed op de kaart. Op de erevelden wordt WIFI aangelegd, zodat Erfgoed op de kaart terplekke geraadpleegd kan worden. Via Yayasan Widya Mitra worden lokale simkaarten met internet voorbereid, die toeristen speciaal voor de Heritage tour/walk kunnen verkrijgen. De tour komt zowel in het

Nederlands als in het Indonesisch beschikbaar. Dit deel van de erfgoedreis naar Semarang, kan via Nederlandse reisbureaus (inclusief simkaart) worden aangeboden.

Resultaat:

1. Een webapplicatie ('Erfgoed op de kaart') voor een website en mobiele telefoon van de twee erevelden en overige erfgoedlocaties in Semarang.
2. Verbinding met de fysieke plek (i.c. erfgoedlocaties in Semarang, Indonesië) van het Indisch Herinneringscentrum.

3.2 Activiteiten IHC

Door samen te werken met meerdere partijen, is het IHC beter in staat een breed activiteitenaanbod te realiseren.

Bij de ontwikkeling van activiteiten wordt gebruik gemaakt van de aanwezige infrastructuur en middelen, bestaande uit de publiekspresentatie en het fotoboek en de digitale museumtour 'Het Verhaal van Indië', het stripboek 'De Terugkeer', het webportaal 'Indië in Oorlog' en de dvd 'Oorlog in het Paradijs'.

De activiteiten van het IHC bestaan uit:

1. Herinneren in relatie tot herdenken
2. Voorlichting en educatie
3. Fungeren als (inter)nationaal en centraal kennisloket
4. Ontwikkelen van podiumactiviteiten

3.2.1 Herinneren in relatie tot herdenken

Doel: Het IHC werkt vanuit zijn visie op het verankeren van het verleden in de toekomst aan het levend houden van de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië.

In hoofdstuk 3.1.6. van dit plan is reeds de samenwerking met de Stichting Herdenking 15 Augustus 1945 (Stichting Herdenking) beschreven. In feite valt dat ook onder de activiteiten met betrekking tot 'Herinneren in relatie tot herdenken'. Het IHC werkt sinds 2012 samen met de Stichting Herdenking en in 2014 heeft dat geresulteerd in de ondertekening van een samenwerkingsovereenkomst. De samenwerking is hiermee geïntensiveerd, zodat er nu ook op andere momenten door het jaar heen aandacht wordt besteed aan 15 augustus in de vorm van activiteiten dan wel publiciteit. Het doel hiervan is het op de kaart zetten van 15 augustus, zodat de Indiëherdenking ook voor de toekomst behouden blijft.

Daar waar herdenkingsmonumenten een landschap van herinnering vormen, zijn de verschillende Indiëherdenkingen niet los te koppelen van de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië. Het IHC ziet voor zichzelf de taak om desgevraagd, samen met de particulieren of verschillende herdenkingscomités, inhoud te geven aan de herinnering van verschillende thema's uit de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië. Het IHC heeft hierin geen leidende rol, maar zal op verzoek van organisaties een ondersteunende rol bieden.

Het IHC staat ook open voor initiatieven van particulieren en zelfstandigen om invulling te geven aan de herinneringsfunctie.

Aanpak:

In 2014 worden meerdere activiteiten rondom 15 augustus georganiseerd, onder de titel 'Gedeeld Verleden, Gedeelde Toekomst'. In 2014 bestond dat onder andere uit: YouTube campagne, Indische Salons, INDOroutes, de ontwikkeling van een logo (jasmijn) zoals de *poppy* voor de Engelsen en de Vlagt u ook campagne. Dit programma wordt gedurende 3 jaar extern gefinancierd door het vfonds. Voor 2015 wordt wederom externe financiering aangevraagd en zal de lijn in het programma voortgezet worden.

Resultaat:

- 15 augustus is geborgd voor de toekomst.
- Uitvoering van het project 'Gedeeld Verleden, Gedeelde Toekomst'.

3.2.2 Voorlichting en educatie

Het IHC wil de kennis en bewustwording over de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië verspreiden en stimuleren. Bij Indische Nederlanders en alle mensen die een directe band met deze geschiedenis hebben, maar ook bij Nederlanders die geen enkele relatie hebben met Nederlands-Indië. De geschiedenis van Nederlands-Indië is immers een essentieel onderdeel van de geschiedenis van Nederland. Het IHC ziet voorlichting en educatie dan ook als één van de speerpunten voor 2015.

Met alle educatieve producten en projecten heeft het IHC alle leeftijden iets te bieden. Het IHC constateerde in 2013 dat leerlingen in het vmbo en mbo nog onvoldoende werden bereikt. In 2014 heeft het IHC met de Wereld Express en On the Ground Reporter Indonesië twee belangrijke middelen gemaakt om die doelgroepen te bereiken. In 2015 ligt de primaire focus daarom bij verdere verspreiding van de producten en implementatie van de leermiddelen in het onderwijs.

Voor 2015 is het doel van voorlichting en educatie:

De producten van het IHC die bedoeld zijn voor voorlichting verspreiden onder een breed publiek en de bestaande educatieve middelen wijdverspreid aanbieden aan en implementeren in het onderwijs.

In dit Jaarplan worden voorlichting en educatie besproken als één kerntaak. Daarbij wordt steeds duidelijk verteld welke doelgroep het IHC voor ogen heeft bij een bepaalde activiteit. Voorlichting en educatie zijn immers twee kanten van dezelfde munt, beide bedoeld om bovenstaand doel te behalen.

Activiteiten

In 2015 onderneemt het IHC verschillende activiteiten in het kader van voorlichting en educatie.

De activiteiten in het kader van voorlichting en educatie zijn gericht op:

- Geïnteresseerden in de vaderlandse geschiedenis
- De Indische gemeenschap (verschillende generaties; binnen- en buitenland): allen die zich verbonden voelen met Nederlands-Indië of Indonesië
- Leerlingen primair en voortgezet onderwijs
- Docenten (PO, VO, HO) en wetenschappers geschiedenis en maatschappijleer
- Organisaties werkzaam voor de Indische gemeenschap
- Culturele (erfgoed)instellingen en musea
- Lokale, provinciale en landelijke overheden
- Subsidieverstrekkers en fondsen

1. Wereld Express

Doelgroep:

- *Primair: jongeren van 10 tot 14 jaar*
- *Secundair: alle jongeren en volwassenen die geïnteresseerd zijn in het onderwerp*

De Wereld Express is een 12-meter lange trailer die door Nederland reist, op weg naar jongeren die een spannende tentoonstelling willen bezoeken in hun eigen omgeving. De Wereld Express is gemaakt voor jongeren van 10 tot 14 jaar, maar is ook voor volwassenen boeiend. De tentoonstelling gaat over grote thema's, zoals herdenken, anders-zijn, vooroordelen en wonen in een ander land. Gaandeweg ontdekken de bezoekers dat de tentoonstelling vooral over henzelf gaat.

De Wereld Express is leuk en leerzaam voor een klas, maar is ook interessant voor individuele bezoekers. In de Wereld Express leren bezoekers wat vooroordelen zijn en hoe ze ontstaan. Ze kijken letterlijk naar zichzelf via de ogen van de ander. Ze stellen vragen als: waar ben ik thuis? Hebben mensen een vaderland nodig? Welke gewoonten heb ik? Wat is vreemd? Wat betekenen herdenken en herinneren voor mij? En: hoe kan ik in mijn eigen leefwereld conflicten op een vreedzame manier oplossen? Al deze vragen worden gesteld via speelse, verrassende en leuke werkvormen.

De Wereld Express gaat drie jaar door heel Nederland reizen. Het IHC verhuurt de Express aan lokale organisaties. Dit zijn bijvoorbeeld oorlogs- en verzetsmusea, Indische organisaties, gemeenten, Wereldwinkels, historische verenigingen, bibliotheken, welzijnsinstellingen en grote scholengemeenschappen. Het IHC werft daartoe actief huurders. De organisaties nodigen vervolgens scholen uit om de Express te bezoeken. Het IHC begeleidt hen daarbij en geeft advies en middelen om het scholenbezoek zo goed mogelijk te laten verlopen.

Resultaat:

- De Wereld Express is in het eerste jaar op minimaal acht verschillende locaties te bezichtigen.
- Minimaal 15.000 bezoekers bij de Express in het eerste jaar.

2. On the Ground Reporter Indonesië

Doelgroep:

- *Jongeren in alle klassen van het mbo en de bovenbouw van het voortgezet onderwijs (16 jaar en ouder)*

Begin 2015 lanceert het IHC de nieuwe educatieve game On the Ground Reporter Indonesië. Het IHC maakt de game samen met Butch and Sundance Media (BSM). De game is gemaakt voor jongeren in alle klassen van het mbo en de bovenbouw van het voortgezet onderwijs (16 jaar en ouder).

On the Ground Reporter (OTGR) bestaat tot nu toe uit drie succesvolle games: Darfoer, Afghanistan en Uganda. De games zijn gemaakt door BSM. De games zijn bedoeld voor leerlingen van het voortgezet onderwijs en het mbo. De games worden in het onderwijs gebruikt om de kerndoelen voor Mens en Maatschappij en Burgerschapsonderwijs te behalen. De games zijn een laagdrempelige manier om een groot of onbekend verhaal dichtbij te brengen, zonder het te hoeven versimpelen. Dit is handig voor de docent, leuk voor de leerling en goed voor het onderwijs.

On the Ground Reporter Indonesië speelt zich af in Nederland en Indonesië. In de game wordt het verhaal van de 24^e-jarige Marlot Tak gevolgd. Haar onderzoek naar de geschiedenis van haar Indische familie staat centraal. De speler komt terecht in het hedendaagse Indonesië en gaat op zoek naar de roots van Marlot's familie. Al zoekende ontdekt de speler een land dat sterk in ontwikkeling is en verbindt hij het verleden met het heden. Daarbij is de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië van groot belang.

De game laat de speler kennismaken met het verleden en stimuleert de speler om onderzoek te doen naar actuele thema's. In de game komen vragen naar voren als: hoe gaan jongeren van nu om met hun (Indische) afkomst/familieverhaal? Mag je oordelen over acties uit het verleden en zo ja, hoe doe je dat? Wat is waar en hoe beoordeel je feiten uit het verleden? Wat is er tijdens de Tweede Wereldoorlog en de dekolonisatieoorlog gebeurd? Wat verbindt 1,6 miljoen Nederlanders met Indonesië? Daarmee versterkt de game begrip

en empathie bij jongeren ten opzichte van de Indische Nederlanders en andere betrokkenen bij de geschiedenis van Nederlands-Indië.

Resultaat:

- Lancering van de educatieve game On the Ground Reporter Indonesië.
- De game wordt in het eerste jaar door minimaal 10.000 mbo-studenten en leerlingen uit het voortgezet onderwijs gespeeld.

3. Een theelepeltje rijst

Doelgroep:

- *Leerlingen uit groep 7 en 8 van het primair onderwijs in de regio Arnhem en Den Haag.*

Kinderboekenschrijfster Lieke van Duin schrijft in 2014 en 2015 een nieuw kinderboek: Een theelepeltje rijst (10+). Dit boek gaat over de kinderjaren van haar tante Truus in drie Japanse kampen, zij schrijft het met hulp van haar tante (die nog bijzonder veel herinneringen heeft aan haar kindertijd in Nederlands-Indië). Uitgeverij Ploegsma gaat het boek uitgeven.

Het IHC gaat samen met Lieke van Duin en Uitgeverij Ploegsma een educatief programma rondom het boek maken. Het educatief programma bestaat uit een tentoonstelling en lesmateriaal voor groep 7 en 8 van de basisschool. De tentoonstelling wordt in augustus 2015 geopend in Museum Bronbeek en blijft tot eind 2015 staan. In 2016 reist de tentoonstelling hoogstwaarschijnlijk naar het Museon in Den Haag. Het lesmateriaal bestaat uit een lesbrief bij de tentoonstelling en het boek, gekoppeld aan een bezoek van de schrijfster (en eventueel zelfs haar tante) in de klas.

Resultaat:

- Tentoonstelling 'Een theelepeltje rijst' in Museum Bronbeek en Museon.
- Lesmateriaal voor groep 7 en 8 bij de tentoonstelling en het boek.
- Minimaal 15 scholen bezoeken de tentoonstelling of krijgen een gastles in de klas.

4. Verhalen van Indië

Doelgroep:

- *Ooggetuigen van de Tweede Wereldoorlog en de nasleep daarvan in Nederlands-Indië.*
- *Alle geïnteresseerden in de geschiedenis van Nederlands-Indië.*

Met het interviewproject Verhalen van Indië legt het IHC verhalen vast van mensen die de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië hebben meegemaakt of die rechtstreeks betrokken zijn geweest bij de dekolonisatieoorlog.

In 2014 heeft het IHC een tweede interviewteam gevormd, zodat er meer interviews kunnen worden vastgelegd. Daarnaast is het IHC in overleg met DANS (Data Archiving and Networked Services) in Den Haag. Het IHC wil de interviews in 2015 opslaan bij DANS, zodat alle interviews ook voor de toekomst gewaarborgd kunnen blijven. DANS regelt de (duurzame) opslag van de interviews en kan ook helpen bij het online toegankelijk maken van de interviews.

Resultaat:

- Alle interviews van het IHC worden opgeslagen bij DANS.
- Het IHC zoekt uit in hoeverre het wenselijk en mogelijk is om de interviews online aan te bieden aan een breed publiek.

5. Indische gastlessen uitbreiden

Doelgroep:

- *Leerlingen in de bovenbouw van het primair onderwijs en alle klassen van het voortgezet onderwijs*

In 2013 is het IHC een samenwerking aangegaan met het Landelijk Steunpunt Gastsprekers om het aantal boekingen van een gastles over Nederlands-Indië te verhogen. Het IHC wil graag dat meer scholen een gastles boeken, omdat een gesprek met een ooggetuige jongeren op een unieke manier inzicht geeft in de geschiedenis van Nederlands-Indië.

Het IHC streeft ernaar om het aantal boekingen van een Indische gastspreker in 2015 substantieel te verhogen. Het IHC wil de Indische gastlessen aanbieden in combinatie met de Wereld Express en met een bezoek aan Het Verhaal van Indië. Bij contact met huurders van de Wereld Express wordt expliciet gewezen op de mogelijkheid om een ooggetuige in te zetten op scholen. Dat gebeurt ook bij de werving van scholen voor Het Verhaal van Indië.

Resultaat:

- Minimaal 10% extra gastlessen Nederlands-Indië in 2015.

6. Bezoek 'Het Verhaal van Indië' uitbreiden

Doelgroep:

- *Scholen voor primair en voortgezet onderwijs in de regio Arnhem.*

In 2014 heeft het IHC samen met KTOMMB scholen geworven voor de tentoonstelling 'Het Verhaal van Indië'. De educatiefolder van HVVI is verspreid onder scholen in Arnhem en omgeving. Daarna is met elke school persoonlijk contact gezocht. Duurzame contacten onderhouden met scholen is essentieel gebleken om het bezoek aan HVVI te verhogen.

Het IHC gaat daarom in 2015 samen met KTOMMB door met deze aanpak. De relaties met scholen in de regio wordt geïntensiveerd. Persoonlijk contact staat daarbij centraal. Er worden gerichte bezoeken afgelegd aan scholen en docenten worden actief benaderd. Dat is arbeidsintensief, maar de ervaring leert dat het tegelijkertijd de beste resultaten oplevert.

Resultaat:

- Minimaal 10% extra jeugdbezoekers aan 'Het Verhaal van Indië' in 2015.

7. Ontsluiten passagiers- en bootlijsten

Bekostiging: Het IHC dient projectaanvragen in voor externe financiering. Pas nadat de financiering rond is, zal het project van start gaan.

Doel: Het digitaal toegankelijk maken van de passagiers- van de bootreis naar en van Indië/Indonesië, als aanvulling en ter verdieping van 'Het Verhaal van Indië'.

De bootreis van en naar Nederlands-Indië heeft voor veel families een onuitwisbare herinnering. Bij de verschillende golven van repatriëring had de bootreis een centrale rol. Mensen die zelf de bootreis hebben gemaakt, maar ook de opvolgende generaties, zijn nog altijd op zoek naar passagierslijsten. Deze zijn tot op heden onvoldoende ontsloten. Het IHC wil de passagierslijsten digitaal ontsluiten als aanvulling op en verdieping van 'Het Verhaal van Indië'. Uiteraard wordt de ontsloten informatie meegenomen in de voorlichtingsactiviteiten aan het publiek.

Aanpak:

Pelita heeft de cd's met de passagierslijsten en het daarbij behorende papieren archief overgedragen aan het IHC. De Indische Genealogische Vereniging (IGV) beschikt ook over een deel van het passagierslijstenarchief en stelt die ter beschikking. In de tweede helft van 2014 is het projectplan ontwikkeld voor de digitale ontsluiting van de passagierslijsten.

Het resultaat van het vooronderzoek is een uitvoerbaar projectplan (incl. offerte Tinker), op basis waarvan een projectsubsidie wordt aangevraagd.

Dit project vindt pas doorgang zodra de externe financiering rond is.

Resultaat:

- Passagierslijsten zijn voor het publiek digitaal raadpleegbaar.

8. Vrienden uitbreiden

Doelgroep:

- Alle geïnteresseerden in de geschiedenis van Nederlands-Indië

In 2012 heeft het IHC een start gemaakt met het werven van Vrienden. Het is in 2013 en 2014 lastig gebleken om het aantal Vrienden substantieel te laten groeien. Met de aanwezigheid van het IHC op social media zijn de mogelijkheden daartoe wel vergroot, maar het concrete resultaat blijft tegenvallen. In 2015 wil het IHC Vrienden gericht werven door hen te benaderen voor concrete projecten.

Resultaat:

- Minimaal 50 extra Vrienden van het IHC in 2015.

3.2.3 Kennisloket en online media

Doel: Met zijn online media is het IHC hét (inter)nationale en centrale kennisloket voor alle zaken aangaande Nederlands-Indië in relatie tot de Tweede Wereldoorlog vanaf begin 1900.

Aanpak:

Jongeren en volwassenen zijn gewend om een groot deel van hun informatie online te vinden. Het IHC anticipeert hierop door de online informatie steeds te vernieuwen en te verbeteren. In 2015 wil het IHC het bereik van online media wederom vergroten.

Het vernieuwde webportaal 'Indië in Oorlog' biedt ook voor scholen interessante informatie. Er staan veel bronnen op en het is een portaal naar andere websites. In de klas is 'Indië in Oorlog' daarom goed te gebruiken, bijvoorbeeld door met het digibord foto's of films te laten zien aan de leerlingen. In 2015 wil het IHC daarom de bekendheid van Indië in Oorlog onder scholen vergroten en de informatie op de website uitbreiden. Om het aantal terugkerende bezoekers te bevorderen, zal het webportaal minstens een keer per maand een inhoudelijke bijdrage publiceren over een passend onderwerp. Hiervoor zal het Indisch Herinneringscentrum externe auteurs benaderen.

Bij de vernieuwing van het webportaal in 2013-2014 werden veel technische problemen ondervonden en liep het IHC tegen een aantal beperkingen aan. Dit heeft te maken met de oorspronkelijke opzet c.q. technische basis van het webportaal. Hierdoor kan het IHC het webportaal maar in beperkte mate vernieuwen. Aangezien het IHC de wens heeft het webportaal verder door te ontwikkelen en aan te passen aan de wensen van deze tijd, wordt in 2015 onderzocht of het nodig is het webportaal opnieuw te bouwen.

Verder zijn steeds meer mensen betrokken geraakt bij het werk en de doelen van het IHC via digitale media. Facebook, Twitter en de drie websites van het IHC vormen een onmisbaar deel van de voorlichting aan een breed publiek. Het IHC heeft blijvend aandacht

voor het vergroten van de reikwijdte van de digitale media. In 2015 wordt extra aandacht besteed aan de doelgroepencommunicatie om nog beter de verschillende doelgroepen en generaties aan te spreken in hun eigen taal.

Resultaat:

- De bekendheid en het gebruik van 'Indië in Oorlog' als een kenniscentrum voor leerlingen en docenten in het primair, voortgezet en hoger onderwijs is in 2015 vergroot.
- 'Indië in Oorlog' is een webportaal dat inhoudelijk en technisch voldoet aan de vereisten van deze tijd.
- Het webportaal (en zijn nieuwe onderdelen) wordt actief onder de aandacht gebracht bij de doelgroepen van het IHC via de communicatiekanalen van het IHC in het algemeen, waaronder nieuwsbrief, Facebook, Twitter, en meer specifiek kanalen richting het onderwijs.
- De verschillende digitale communicatiekanalen van het IHC worden gericht ingezet voor de verschillende doelgroepen.
- Een gemiddelde groei van 10 % van het bezoek aan 'Indië in Oorlog', de websites, Facebook en Twitter.

3.2.4 Podiumactiviteiten

Doel: Het IHC staat bekend als nationale netwerkorganisatie die zelfstandig of in samenwerking met andere organisaties - op verschillende locaties in Nederland - met enige regelmaat goed bezochte podiumactiviteiten organiseert over onderwerpen die betrekking hebben op WOII in Nederlands-Indië.

Het IHC organiseert podiumactiviteiten zoals debatten, lezingen en seminars, die inhoudelijk aansluiten op thema's met betrekking tot de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië. De bijeenkomsten vinden verspreid door Nederland plaats.

De selectie van te programmeren podiumactiviteiten komt tot stand op basis van verschillende bronnen:

- Uit te diepen thema's van de publiekspresentatie 'Het Verhaal van Indië'.
- Door derden (organisaties, personen) aangedragen onderwerpen.
- Inspelen op actualiteiten: nieuwe publicaties van boeken of films, historische momenten en actuele maatschappelijke ontwikkelingen.

Het aantal geplande podiumactiviteiten wordt in 2015 bewust laag gehouden, om twee redenen:

- Het IHC concentreert zich zoveel mogelijk op planning en uitvoering van educatieve activiteiten.
- Het IHC houdt ruimte open voor het organiseren van activiteiten in 2015 die inspelen op de actualiteit. Dergelijke activiteiten laten zich niet een jaar van tevoren programmeren. Dat gebeurt in de loop van het jaar.

Aanpak:

In 2015 worden onder andere de volgende activiteiten georganiseerd. Het overkoepelende thema is: *70 Jaar na dato: Kind van de oorlog in Indië.*

- **Indiëlezing 2015**

Op 8 maart 2015 wordt de vierde jaarlijkse Indiëlezing georganiseerd in de Openbare Bibliotheek in Amsterdam. IHC is mede-organisator.

- **Gedeeld verleden, gedeelde verhalen**

Op of rond 21 maart zal de jaarlijkse activiteit in samenwerking met de vier herinneringscentra plaatsvinden in het kader van 'Gedeeld verleden, gedeelde verhalen'. Centraal staat de (door de herinneringscentra gedeelde) geschiedenis van de Indische en Molukse gemeenschap en de gevolgen van de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië voor deze groep.

- **'Gedeeld Verleden, Gedeelde Toekomst'**

Door het jaar heen en op 15 augustus, de dag van de Indiëherdenking in Den Haag, zullen IHC en Stichting Herdenking activiteiten organiseren die tot doel hebben om de Indiëherdenking bij jongeren beter 'op de kaart' te krijgen. Speciaal aandachtspunt is het genereren van aandacht in de media, die gericht is op verschillende generaties en dan vooral op jongeren. Voor 1 november 2014 wordt een vervolgaanvraag ingediend bij het vfonds, om in lijn met de activiteiten van 2014 nieuwe invulling te geven aan het programma 'Gedeeld verleden, gedeelde toekomst'. Daarin zullen de basisactiviteiten terugkomen: YouTube en 'Vlagt u ook?' campagnes, Indische salons, INDOroutes en de lancering van de in 2014 ontwikkelde 'jasmijn', een herkenbaar symbool voor de Indiëherdenking.

Deze activiteiten worden extern gefinancierd.

- **Vriendendag van het Indisch Herinneringscentrum**

Het IHC organiseert jaarlijks een speciale dag voor de vrienden en vrijwilligers van het Indisch Herinneringscentrum. Op deze dag kunnen deze 'ambassadeurs' elkaar ontmoeten en herinneringen met elkaar delen. Ook worden vrienden uitgenodigd om mee te danken over de activiteiten en werkzaamheden van IHC.

4. BEGROTING 2015	2015
Stichting Indisch Herinneringscentrum (IHC)	(prijspeil 2014)
BATEN (schatting)	
Baten uit levering producten	2.000
Geschatte baten	2.000
Instellingssubsidie	481.753³
Totaal Instellingssubsidie en geschatte baten	483.753
LASTEN	
Salarissen en sociale lasten	260.553
Diverse personeel gerelateerde kosten	25.000
Totaal personeelslasten	285.553
Afschrijving MVA	1.500
Inkoopwaarde	1.500
Totaal afschrijving en inkoopwaarde	3.000
Ondersteuning algemeen	12.500
Totaal ondersteuning algemeen	12.500
Onkostenvergoeding bestuur	4.800
Advieskosten	15.000
Totaal adviescommissies	19.800
Kantoorbenodigdheden	3.300
Drukwerk/huisstijl/portokosten	7.000
Totaal kantoorkosten	10.300
Accountantskosten	7.300
Administratiekosten, advies en adm. Beheer	9.600
Opleidingen	4.650
Contributie / abonnementen / documentatie	3.300
Representatie IHC	6.000
Kleine aanschaffingen (< 2.500)	4.000
Beheerkosten inventaris	2.000
Automatisering / datacommunicatie	19.500
Assuranties / verzekeringen	3.250
Beheer en exploitatie webportaal	60.000
Bijdrage in onderhoud en beheer publiekspresentatie	10.000
Overige algemene kosten	12.000
Totaal algemene kosten	141.600
Publiciteitskosten	11.000
Totaal publicatie en voorlichtingskosten	11.000

³ Dit is nog het bedrag zonder OVA (Overheidsbijdrage in de arbeidskostenontwikkeling). De OVA van 2015 is nog niet bekend. In 2014 was het 1,94%.

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

Het bestuur van
Stichting Indisch Herinneringscentrum Bronbeek
Velperweg147
6824 MB Arnhem

Bezoekadres:
Rijnstraat 50
2515 XP DEN HAAG
T 070 340 79 11
F 070 340 78 34
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon
10.2.e

T 070 340 10.2.e

Ons kenmerk
SP/68551/2014

Relatienummer
1226701

Subsidienummer
322763

Verplichtingennummer
560012605

Bijlagen

Uw brief
22-9-2014

Datum 3-12-2014
Betreft Subsidieverlening instellingssubsidie 2015

Geacht bestuur,

Naar aanleiding van uw subsidieaanvraag d.d. 22 september 2014, met kenmerk subsidienummer 322763, bericht ik u het volgende.

Inhoudelijke overwegingen

In uw activiteitenplan heeft u opgenomen dat u voornemens bent in 2015 een aantal activiteiten uit te voeren.

Deze activiteiten passen binnen de hoofdlijnen van mijn beleid, zoals bekend gemaakt aan de Tweede Kamer (artikel 2 Kaderregeling VWS-subsidies).

Het IHC heeft als doelstellingen

- het blijvend betekenis geven aan de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië;
- het vergroten van kennis en bewustwording in Nederland (en in het buitenland) over dit hoofdstuk van de vaderlandse geschiedenis;
- het van landgoed Bronbeek de pleisterplaats voor de Indische gemeenschap maken;
- toegevoegde waarde bieden aan de Indische gemeenschap en de erfgoedinstellingen als het vierde nationaal herinneringscentrum van de Tweede Wereldoorlog.

Het is verheugend te zien dat het IHC deze doelstellingen wil realiseren als een echte netwerkorganisatie en in samenwerking met diverse andere organisaties. De beoogde activiteiten zijn:

1. herinneren in relatie tot herdenken;
2. voorlichting en educatie (Wereld Express; On the Ground Reporter Indonesië; Een theelepeltje rijst; Verhalen van Indië; uitbreiding Indische gastlessen; uitbreiding bezoek 'Het verhaal van Indië'; Ontsluiten passagiers- en bootlijsten; uitbreiding vrienden);
3. fungeren als (inter)nationaal en centraal kennisloket;
4. ontwikkelen van podiumactiviteiten (Indiëlezing 2015; Gedeeld verleden, gedeelde verhalen; Gedeeld verleden, gedeelde toekomst; Vriendendag van het IHC).

Ik wil u bij dit jaarplan twee gerichte opmerkingen meegeven. Allereerst ben ik van mening dat er in de laatste jaarplannen wat weinig visie naar voren komt, we spraken hier recent over. Ik zou benieuwd zijn naar de ontwikkelingen van het IHC met het oog op de langere termijn. Door de eerder benoemde operationele doelstellingen in te passen in dat grotere (beleids)kader, denk ik dat de zichtbaarheid en eigenheid van het IHC, en daarmee de betekenis van de herinnering van de Tweede Wereldoorlog in Nederlands Indië, van nog grotere toegevoegde waarde zullen kunnen zijn. Wij gaan hiertoe graag met u, en met de collega's van het Ministerie van Defensie, het gesprek aan.

Ons kenmerk
SP/68551/2014

Ten tweede is het van belang te beseffen dat het ministerie van VWS in 2015 een proces op gang zal brengen dat leidt tot een logischer verbinding en clustering van de diverse aanbieders van gastsprekers in Nederland. Wij hechten eraan ook de gastsprekers/gastdocenten Zuidoost Azië een veilige en brede haven te bieden, naar een zo efficiënt en effectief mogelijke inzet naar het onderwijs. Wij gaan ervan uit dat het IHC aan de realisatie van die ambitie maximaal zal bijdragen en afziet van het ontplooiën van initiatieven die niet in het verlengde van die ambitie liggen.

Ik ben bereid voor 2015 subsidie te verlenen voor vorenbedoelde activiteiten. Ik hecht eraan, dat de activiteiten, met inachtneming van de door mij gemaakte kanttekeningen, worden uitgevoerd conform de door u ingediende stukken. Wanneer zich omstandigheden voordoen die van belang kunnen zijn voor een beslissing tot wijziging, intrekking of vaststelling van de subsidie dient u dit zo spoedig mogelijk schriftelijk aan mij mede te delen (artikel 41 van de Kaderregeling VWS-subsidies). Bijvoorbeeld als aannemelijk is geworden dat (een deel van de) gesubsidieerde activiteiten niet, niet tijdig of niet geheel zullen worden uitgevoerd, of dat niet of niet geheel aan de subsidieverplichtingen zal worden voldaan. Het niet naleven van de meldingsplicht kan een extra verlaging van de subsidie tot gevolg hebben (zie hiervoor artikel 3a van de Beleidsregels handhaving subsidiebepalingen VWS).

Subsidieverlening

Gelet op de hierboven vermelde overwegingen, verleen ik u hierbij voor het jaar 2015 een instellingssubsidie van maximaal € 481.753,00.

Dit is een subsidie als bedoeld in artikel 8, onder f van de Kaderregeling VWS-subsidies.

In uw aanvraag heeft u geen eigen bijdrage opgenomen.

Op deze subsidie is de volgende wet- en regelgeving van toepassing:

- de Kaderwet VWS-subsidies;
- de Kaderregeling VWS-subsidies¹.

¹ Voor de meest actuele versie van de vigerende wet- en regelgeving verwijs ik u naar www.rijksoverheid.nl

Van het verleende subsidiebedrag worden de volgende delen in aanmerking genomen voor een eventuele bijstelling in verband met de ontwikkeling van het prijspeil, onderscheidenlijk van de kosten van de arbeidsvoorwaarden:

Ons kenmerk
SP/68551/2014

- loongevoelig	€ 284.372
- prijsgevoelig	€ 197.381

Bij de subsidieverlening is met een hiervoor bedoelde bijstelling nog geen rekening gehouden.

Wet normering topinkomens

Sinds 1 januari 2013 is de *Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector* (WNT) van kracht. Deze wet is onder meer van toepassing op alle in Nederland gevestigde rechtspersonen, waaraan door een of meerdere overheidsorganen een of meer subsidies zijn verleend:

- die samen per kalenderjaar ten minste € 500.000 bedragen;
- en ten minste 50% uitmaken van de inkomsten van de rechtspersoon in dat kalenderjaar;
- voor een periode van ten minste drie achtereenvolgende kalenderjaren.

Als uw instelling aan deze criteria voldoet zijn de bezoldigingsnormen van toepassing op uw instelling, geldt een transparantieplicht in het financieel jaarverslag van uw instelling, en dient uw accountant werkzaamheden te verrichten gericht op naleving van de WNT.

U dient digitaal melding te doen van de gegevens vallend onder de transparantieplicht van de WNT (<https://www.jaarverslagenzorg.nl>). Meer informatie hierover vindt u op <https://www.jaarverslagenzorg.nl/wnt/aanleverengegevens>. Indien uw accountant bevindingen heeft ten aanzien van de WNT dient hij deze tevens digitaal te melden, en deze melding op te nemen in het rapport van feitelijke bevindingen ten behoeve van de subsidievaststelling. Vanaf 1 januari 2014 is tevens de *Regeling bezoldigingsmaxima topfunctionarissen zorg- en welzijnssector* van toepassing voor de in deze regeling aangeduide instellingen. Dit is een afgeleide regeling van de WNT specifiek voor een deel van instellingen in het zorgveld. Meer informatie over de WNT vindt u op www.topinkomens.nl.

Subsidievaststelling

Binnen **22 weken** na afloop van 2015 moet een aanvraag tot vaststelling van de subsidie worden ingediend. Voor de vorm en inhoud van deze aanvraag tot vaststelling verwijs ik u naar Kaderregeling VWS-subsidies.

In dit geval betekent dit dat de verantwoordingsstukken **uiterlijk 2 juni 2016** in mijn bezit moeten zijn.

Wanneer u tussentijds vragen heeft over de verdere procedure kunt u contact opnemen met deze directie, telefonisch onder nummer 070 3405555 (keuze 4) of via e-mail dp_5555-s@minvws.nl. Het postadres is:

Ministerie van VWS
T.a.v. de directie Organisatie, Bedrijfsvoering en Personeel, afdeling Subsidies
Postbus 16006
2500 BA DEN HAAG

Ons kenmerk
SP/68551/2014

Bevoorschotting

De bevoorschotting zal plaatsvinden door middel van maandelijks, automatische overschrijvingen, conform het in artikel 33 van de Kaderregeling VWS-subsidies weergegeven bevoorschottingsschema, onder vermelding van het subsidienummer.

De voorschotten zullen worden overgemaakt op uw rekeningnummer NL56INGB0652221580.

AWB-procedure

Hebt u vragen over deze beslissing of bent u het er niet mee eens? Kijk eens op <http://www.rijksoverheid.nl/ministeries/vws/bezwaarschriften-vws>. Daar wordt uitgelegd wat u kunt doen als u het niet eens bent met de beslissing en misschien bezwaar wilt maken. Er staan voorbeelden waarmee u de kans op een succesvol bezwaar kan inschatten.

U kunt ook bellen met uw contactpersoon. Zijn naam en telefoonnummer staan rechts op de eerste pagina van deze brief. Misschien kan hij uw bezwaar wegnemen.

Wilt u toch een bezwaarschrift sturen, dan moet dit binnen zes weken na de datum die bovenaan deze brief staat. Let op: doe dit op tijd, anders kan uw bezwaar niet behandeld worden. Noem in het bezwaarschrift uw naam en adres, en de datum en het kenmerk van deze brief (dit kenmerk vindt u in de rechterkantlijn). Geef aan waarom u het niet eens bent met de beslissing. Vergeet niet om uw bezwaarschrift te ondertekenen en van een datum te voorzien. Wilt u zo vriendelijk zijn om een kopie van deze brief mee te sturen met het bezwaarschrift?

Het bezwaarschrift stuurt u naar:

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Directie Wetgeving en Juridische Zaken
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

U kunt uw bezwaarschrift ook faxen naar: (070) 340 59 84 of mailen naar:
WJZ.bezwaarenberoep@minvws.nl.

Ik verzoek u bij alle correspondentie omtrent deze subsidie het subsidienummer 322763 te vermelden.

Ons kenmerk
SP/68551/2014

Hoogachtend,

de staatssecretaris van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,
namens deze,
de directeur Maatschappelijke Ondersteuning,

10.2.e

drs. E.T.J. van Kooten

Startgesprek werkgroep "Herinnering WOII Toekomstvast"

12 januari – 12-14 uur (VWS, zaal 13.023)

Deelnemers	Praktisch qua planning (incl afwezig t/m eind maart)
10.2.e (voorzitter)	Reeds verwerkt in voorstellen
10.2.10.2.e (OGS)	Voorkeur ma t/m do. Afwezig 2, 5 en 21-28 feb.
10.2.e (NIOD)	1-14 feb alleen per mail.
10.2.e (NC)	21-28 februari afwezig.
10.2.e (Vfonds)	Liever niet maandag, voorkeur overleg rand van de dag.
10.2.e (secretaris)	eind jan/begin feb een kleine week afwezig

Agenda

1. Kennismaking en introductie
2. Werkwijze en aanpak t/m eind maart
 - a. Werkwijze werkgroep
 - b. Planning – vaststellen data, tijdstippen en locatie
 - c. Betrokkenheid bestuur en verbinding met SMH
3. Startdiscussie
 - a. Probleemschets – welke grootste problemen zien we?
 - b. Onderdelen van de inhoudelijke ambitie voor de sector (wat moet daar zeker in – en wat optioneel)
4. Inhoudelijke vervolgspraken
 - a. Incl. relevante aanvullende documentatie

Stukken

- Bijlage 1 – voorstel aanpak t/m eind maart
- Bijlage 2 – discussiestuk obv aanwezige documenten
- Bijlage 3 – basisdocumenten NC, OGS, NIOD en Vfonds (Vervolgingsroute).

Bijlage 1 – voorstel aanpak t/m eind maart*Voorstel werkspraken*

- Echte werkgroep – ook tussentijds korte lijnen en werk uitvoeren (alternatief: hogere frequentie overleg)
- 10.2.e daartoe ruim beschikbaar als secretaris
- Debat niet zozeer vanuit eigen functie/rol, maar vanuit collectieve opgave
- Deelnemers stemmen waar gewenst wel intern af
- Maximaal gebruik maken van reeds beschikbare informatie

Voorstel planning overleggen (1,5-2 uur per overleg)

Datum	Groep	Inhoud
<i>Januari</i>		
12	Werkgroep	Startbijeenkomst - gedeelde probleemschets - grote componenten van inhoudelijke ambitie ("inhoudsopgave")
22 (ochtend)	Werkgroep	- verdiepen inhoudelijke ambitie langs aantal hoofdlijnen - bepalen welke aanvullende expertise gewenst is
<i>Februari</i>		
6 (middag)	Werkgroep	- aanvullende input bespreken van andere experts - opstellen conceptversie inhoudelijke ambitie - eerste gedachtelijnt vertaling naar (financiële) kaders en functies
16 (hele dag)	Bestuurders	10.2.e (NC), 10.2.e (NIOD), lid RvT/10.2.e (OGS), 10.2.e 10.2.e (Vfonds) - Bespreken conceptversie inhoudelijke ambitie - bespreken denkrichtingen kaders en functies
16 (hele dag) of 18 (middag)	Bestuur SMH	10.2.e (vz), 10.2.e (secr), 10.2.e ... - wederzijdse toetsing inhoudelijke ambitie
18 (middag)	Werkgroep	- eindconcept inhoudelijke ambitie - concreet vertaling naar (financiële) kaders en functies
<i>Maart</i>		
9 (ochtend) of 10 (hele dag)	Werkgroep	- eindversie gehele document bespreken - voorbereiding bestuurlijk overleg en presentatie stas 31/3
16 of 17 (beide ochtend)	Bestuurders	Als na 16-18 februari constatering dat aanvullend gesprek wenselijk is. Lijkt logisch ivm vertaling van inhoud naar gedachten over functies.
24 (hele dag)	Werkgroep	- afronding, incl. presentatiewijze 31/3
31 (hele dag)	Allen	Congres SMH – aanbieden visie aan staatssecretaris (middag)

Parallel:

- Tweewekelijks afstemming secretaris (10.2.e) met secretaris van SMH (10.2.e)
- Waar nodig tussentijdse bestuurlijke afstemming door voorzitter (10.2.e)
- Waar wenselijk aanvullende afstemming en informatievergaring experts – bijv. rondom educatie (10.2.e)

Bijlage 2 – Opmaat voor startdiscussie

Naast het begeleidend schrijven bij het overleg van 12 december is er vanuit alle betrokken organisaties ook basisdocumentatie beschikbaar (zie documenten bijlage 3). Op basis hiervan is een aantal hoofdpunten beschreven als opmaat voor onze discussie.

Opdracht

- Inhoudelijke ambitie voor gehele sector van herinnering van WOII ("Wat")
- Een integraal product van gezamenlijke organisaties (werkwijze – gezamenlijk, voorbij individueel belang)
- Beschrijving hoe ambitie kan worden gerealiseerd – kaders en functies ("Hoe")

Probleemschets

Uit de verschillende documenten komt een divers palet aan geconstateerde problemen voort:

- Weinig beweging in de sector, organisaties in grote mate op zichzelf gericht;
- Weinig echt innovatief vermogen (bijv. vernieuwende wijze van museale presentatie);
- Beperkt anticiperen op wegvallen eerste generatie;
- Ondanks bezoekersaantallen musea en herdenkingen onderhuids een afnemende verbinding met de NLse geschiedenis van WOII (allochtonen, geen eigen familiehistorie, besef wat plaatsvond in Indië) en belang daarvan voor vandaag. Echte kennis over WOII neemt af;
- Op meer plekken gebeurt (ongeveer) hetzelfde. Onvoldoende benutting van goede brondata en slim meervoudig beschikbaar maken daarvan;
- In het verlengde hiervan: beperkt leren van elkaars goede ervaringen en onderbenutting van beschikbare mogelijkheden (bijv. lokale graven/monumenten/bijzondere plekken). Ook benadering vanuit marketing/toerisme nog beperkt. Wel aantal aansprekende voorbeelden (100 voorwerpen, liberation route);
- Vertalen van het gevoel dat "het echt beter kan" naar echte oplossingen ligt vaak erg gevoelig in dit veld. Veld is divers en emotioneel geladen, uiterste zorgvuldigheid nodig dus.

Mogelijke onderdelen van een inhoudelijke ambitie

De inhoudelijke ambitie kan langs verschillende lijnen worden vormgegeven. Hieronder een aantal mogelijke denklijnen als aftrap voor de discussie.

- ➔ Wijze van werken. Wat voor samenwerking tussen partijen zien we voor ons (publiek/privaat, regionaal/nationaal verbonden aan plekken, ...)? En welke achterliggend vraagstuk ligt onder die wijze van werken?
- ➔ Relevantie. Gepast behoud van het verleden, waardevol maken naar het heden (vrijheid, recht, democratie).
- ➔ Inhoudelijk verbinden. Verbinding tussen herdenken en herinneren en van daaruit (historische verhaal) vertaling naar het heden (actuele relevantie). Maar wel op passende wijze. +Naadloze aansluiting op educatie op lager en middelbaar onderwijs (landelijk gespreid), zodat boodschap beklijft.
- ➔ Feiten en beelden. Een stevige inhoudelijke basis waarmee vervlakking wordt voorkomen, maar nieuwe presentatiewijze wel kan. Met maximale toegankelijkheid.
- ➔ Gezag van... Naast inhoudelijke basis gedegen presentatie, persoonlijke dimensies etc. van belang om verhaal te laten beklijven.
- ➔ Doelgroepen. 8-12 jr, 12-18jr, slachtoffers en nabestaanden, specifiek geïnteresseerden, media en gehele maatschappij.

Bovenliggende kernvraag inhoudelijke ambitie: wat willen we nu vooral bereiken met de activiteiten van herdenken, onderzoeken, beheren, tentoonstellen, onderwijzen, etc. ?

Werkgroep "Herinnering WOII Toekomstvast"

22 januari – 10-12 uur (VWS, zaal 13.058)

Deelnemers: 10.2.e (vz), 10.2.e 10.2.e 10.2.e 10.2.e (secr)

M.k.a.: 10.210.2.e

1. Besprekpunten – 22 januari

- a) Update tussentijdse overleggen (o.a. SMH)
- b) Discussiepunten conceptambitie 0.2 (zie concrete vragen per onderdeel)
- c) Relevante aanvullende documentatie (reeds verspreid)
 - Afspraken NC/OGS over wederzijds verbinden van meerwaarde
 - Evaluatie projecten NC (subsidies)
 - Interne organisatie NC
 - Voorstel kenniscentrum oorlogsbronnen
- d) Relevante aanvullende expertise?

2. Planning overleggen – werkwijze conform opzet 12 januari

Datum/tijd	Groep	Inhoud
<i>Januari</i>		
12 – 12-14u	Werkgroep	Startbijeenkomst: gedeelde probleemschets en grote componenten van inhoudelijke ambitie ("inhoudsopgave")
22 – 10-12u	Werkgroep	- verdiepen inhoudelijke ambitie langs gekozen hoofdlijnen van onderdelen en functies – aansluitend debat over varianten in "hoe" - bepalen welke aanvullende expertise gewenst is
<i>Februari</i>		
6 – 15-17u	Werkgroep	- aanvullende input bespreken van andere experts (incl lijn van position paper vanuit SMH) - opstellen conceptversie inhoudelijke ambitie (incl functies) - eerste gedachtelijk vertaling naar (financiële) kaders
16 – 13-15u	Bestuur SMH	10.2.e (vz), 10.2.e (secr), 10.2.e 10.2.e - wederzijdse toetsing inhoudelijke ambitie
16 – 15-17u	Bestuurders	10.2.e (NC), 10.2.e (NIOD), lid RvT/10.2.e (OGS), 10.2.e (Vfonds) - Bespreken conceptversie inhoudelijke ambitie en functies - bespreken denkrichtingen (financiële) kaders
19 – 15-17u	Werkgroep	- eindconcept inhoudelijke ambitie en functies - concreet vertaling naar (financiële) kaders
<i>Maart</i>		
10 – 10-12u	Werkgroep	- eindversie gehele document bespreken - voorbereiding bestuurlijk overleg en presentatie stas 31/3
17 – 10-12u	Bestuurders	- eindversie ambitie en functies - wensen/verwachtingen van (financiële) kaders
24 – 16-18u	Werkgroep	- afronding, incl. presentatiewijze 31/3
31 – hele dag	Allen	Congres SMH – aanbieden visie aan staatssecretaris (middag)

Tussentijds: bestuurlijke afstemming per organisatie (eigen achterban) en via voorzitter. Afstemming SMH, relevante experts en individuele musea en HC's via secretaris.

3. Ambitie herinnering WOII Toekomstvast - Conceptversie 01

a. Opdracht

Het NC, NIOD en OGS hebben van VWS het verzoek gekregen om – als partijen met publieke rol en meeste inhoudelijke kennis – gezamenlijk te komen met een inhoudelijke toekomstvast ambitie voor de gehele sector van herinnering WOII. Vfonds is hierbij aangehaakt om te borgen dat inhoudelijke lijn van hen als grootste financier in de sector hiermee strookt.

11.1, 10.2.g

Voorstellen mogen leiden tot herordening van taken/functies en organisaties en benodigde wijzigingen van kaders die de rijksoverheid geeft. Belangrijkste is echter dat de ambitie ervoor zorgt dat het beschikbare potentieel meer wordt benut en op verwachte ontwikkelingen wordt aangesloten, zodat de herinnering aan WOII ook in 2025 nog van grote waarde zal zijn. De inhoud staat dus voorop, eventuele herordening en invulling van regierollen volgt daar logischerwijs uit. Kortom: via welke vorm van organisatie, financiering en wijze van samenwerking kan de ambitie maximaal worden gerealiseerd.

b. Probleemschets

Is er dan een probleem? In gesprekken met diverse personen en organisaties in het veld komen twee hoofdlijnen naar voren:

- er staat een stevige basis (groot belang dat samenleving hecht aan ritueel van herdenken, goede kennisbasis - ook internationaal gezien -, hoge en stijgende bezoekersaantallen musea, WOII prominente plek in het onderwijs); 11.1, 10.2.g
- er worden veel kansen gemist (beperkte samenwerking, beschikbare mogelijkheden niet benut, benadering vanuit marketing/toerisme beperkt, op meer plekken gebeurt ongeveer hetzelfde).

Hiernaast is er een aantal ontwikkelingen die de stevige basis kunnen bedreigen:

- weinig echt innovatief vermogen. De oplossingen – oa in wijze van presentatie en communicatie van gisteren werken vandaag en morgen niet meer. In de praktijk worden echter maar hele kleine stapjes gezet, gebaseerd op ervaringen van individuele organisaties;
- beperkt tot niet anticiperen op wegvallen van de eerste generatie (effect daarvan gaat veel verder dan de wijze van herdenken – heel WOII komt in een ander daglicht te staan);
- afnemende verbinding van groter wordend deel van de samenleving met WOII, al langer zichtbaar in het verleden met Indië. Echte kennis over WOII neemt af, onze WOII-ervaringen worden slechts beperkt verbonden met het wel aanwezige actuele besef van het belang om in vrijheid te leven.

Vraag 1

Toevoegingen/wijzigingen op probleemschets gewenst? Gedachte is de belangrijkste onderdelen te benoemen (compact houden).

11.1, 10.2.g

c. Beschouwing en onderdelen ambitie – wat is er nodig voor een toekomstvaste herinnering?

Vanuit de probleemschets en de gegeven opdracht concluderen we dat een toekomstvaste herinnering feitelijk stut op 4 pijlers:

- Kennis: een gedegen basis van beschikbare kennis over (en verwant aan) WOII;
- Educatie: vertaling van WOII in het onderwijs – besef van het eigen verleden en vertaling daarvan naar vraagstukken van vandaag
- Herdenken en vieren: rituele aspect van de herinnering, wat tevens een grote ondersteuning kan geven aan andere activiteiten ('kapstok')
- Museale functie: het feitelijk laten zien van de gehele herinnering aan de samenleving [input SMH].

Onderstaande tabel geeft een korte beschrijving van deze 4 pijlers. Voor elk van de pijlers geldt dat er een kanteling plaatsvindt van aanbod- naar vraagsturing (de maatschappij en bezoekers/gebruikers bepalen de invulling van de ambitie).

Pijler	Doel	Definitie/beschrijving (ambitie)
Kennis	- scheiden feit en fictie - vasthouden kennisniveau - ontsluiten (en ontdebellen) beschikbare kennis, ook voor niet-professionals -	Er is een stevige inhoudelijke basis aanwezig waarmee – in de beeldcultuur die er is – vervlakking wordt voorkomen. Digitalisering heeft vorm gekregen en het principe van eenmalige opslag en meervoudig gebruik is tot volle wasdom gekomen. Maximale toegankelijkheid van beschikbaar materiaal, ook voor niet-professionals. Professioneel collectiebeheer.
Educatie	- meegeven van WOII als nationale geschiedenis en moreel ijkpunt - verleden verbonden met het heden - verhaal met autoriteit vanuit gezag, kennis en persoonlijke verhalen / eigen ervaring (beklijft)	Op gepaste wijze lesgeven over hetgeen ons is overkomen, maar dit tevens vertalen naar het heden. Hiermee duidelijk maken welk belang het heeft om in vrijheid te leven. Door persoonlijke dimensie wordt dit tastbaarder voor m.n. jongeren. Dit toegespitst op de diversiteit in leeftijd en opleidingsniveau. Alle scholen hebben binnen 30 km een museum dat kan worden bezocht en benutten in de eigen plaats lokale graven en monumenten en hun verhalen als herinnering nabij.
Herdenken en vieren	- ritueel om betekenis van vrijheid te kunnen duiden - respectvol vasthouden erfgoed (graven, monumenten)	Zowel landelijk als lokaal krijgt herdenken en vieren gedegen vorm. Lokale comités krijgen maximale ondersteuning vanuit landelijk verzamelde ervaringen (verbinding en ondersteuning). Herdenken is stilstaan bij wat er is gebeurd en is daarmee het startpunt van de bewustwording.
Museale functie	- breedte van historie WOII zichtbaar maken voor gehele samenleving - veel breder verbinden met verwante onderwerpen (toerisme, marketing) - meeprofiteren van elkaars goede ervaringen, voeding geven aan educatie. PM – input SMH	In de museale functie wordt de herinnering aan WOII zichtbaar gemaakt voor de gehele samenleving. Hiertoe zoeken partijen inhoudelijk verbinding waar dat meerwaarde geeft, bouwen op vanuit eigen specifieke expertise en hetgeen vanuit overkoepelende kennis beschikbaar is. Collectieve aspecten (beheer collectie, marketing/toerisme) worden gedegen ingevuld. Een educatief aanbod voor lager en middelbaar onderwijs is conform state-of-the-art beschikbaar en blijft vernieuwen vanuit ervaringen van gebruikers. [landelijk vs lokaal?]

Vraag 2

Toevoegingen/wijzigingen op tabel gewenst?

- Welke ambitie zien we per onderdeel – wat willen we bereiken (wat zijn de juiste dingen...)?
- Verhouding professionele organisatie en aandeel vrijwilligers en kleine musea?

d. Hoe dat te vertalen - mogelijke scenario's in functies

De gezamenlijke ambitie vanuit de vier pijlers kan op meerdere manieren worden vertaald. Om niet te snel in een verkokerde blik te stappen zijn hieronder als start 6 varianten kort beschreven.

1. Volg de pijlers

Betekenis	De pijlers kunnen logischerwijs worden vertaald in een viertal instituties die zich kenmerken als autoriteit op dat onderdeel. Daarmee tevens degene die de regierol hierin vervullen. Voor die partijen is het ook reëel om voor dat onderdeel state-of-the-art te blijven (vgl het bijhouden van informatiebeheer in de pijler kennis).
Meerwaarde	Klip-en-klaar wie voor welke ambitie aan de lat staat. Enerzijds aanspreekbaar is, maar tevens degene die de lijnen uitzet. Zijn inhoudelijke en financiële kaders eenvoudig op toe te spitsen. Regierol wordt – vanuit inhoudelijke expertise – ook door anderen gegund.
Consequenties	a) Structuur verduidelijken. Focus NIOD op kennis en autoriteit zijn op dat vlak. NC richt zich op herdenken en vieren en is bestuurlijk en concreet (steun lokale activiteiten) aanspreekbaar op invulling geven aan herdenken. SMH ontwikkelt zich tot volwaardige brancheorganisatie (evt onder museumvereniging) die als volwaardige partner van overheid en financiers lijnen voor museale functie uitzet. Educatie krijgt vorm vanuit landelijke basis (rol SMH? AFS?), maar wordt lokaal toegespitst (beschikbare musea en graven/monumenten). b) Kaders stapsgewijs op richten. VWS stopt met individueel subsidiëren van museale functie, maar vertrouwt op route via SMH (eventueel met eis onafhankelijk oordeel via werkwijze Mondriaanstichting). Structurele financiering van herdenken/vieren en fundament van kennispijler via publieke lijn, overige ondersteuning via private en incidentele geldstromen. [educatie?]

2. Scheid publiek en privaat

Betekenis	Helderheid geven in wat in de kern publieke waarden betreft: herdenken/vieren en educatie. Voor andere twee pijlers primair invulling geven langs private lijn. Organisatievorm binnen beide terreinen is volgend, waarbij effectiviteit voorop staat.
Meerwaarde	Creëert helderheid over waar de overheid voor staat, geeft veel ruimte voor initiatief vanuit de samenleving. Via private (en internationale) financieringsstromen goed werkbaar om zowel gedegen kennisbasis als toepassing in musea vorm te geven. Bij smallere financiering van private deel tevens een stimulans om werkelijk vorm te geven aan samenwerking en vernieuwend denken (noodzaak).
Consequenties	Afbouwen instellingssubsidies aan musea en herinneringscentra, opbouwen inhoudelijke invulling van educatie deel (vanuit SLO-onderzoek en ervaringen in de praktijk, oa AFS). Bij NC focus beleggen van herdenken en vieren, inclusief gedegen lokale invulling daarvan (ontstaat ook financiële ruimte voor). Etc.

3. Werk samen – een collectieve taak

Betekenis	Voorkomen van structuurdiscussies, maar richten op de wijze van werken. Alle partijen spreken elkaar aan op een collectieve verantwoordelijkheid op de ambitie. Iedereen verantwoordt zich naar elkaar en de maatschappij over de bijdrage die aan verschillende pijlers wordt gegeven. Dit wordt bevestigd in “netwerktafels” die een aantal maal per jaar plaatsvinden.
Meerwaarde	Partijen kunnen “a la carte” meedoen in ontwikkelingen, maar eten wel gezamenlijk van eenzelfde menukaart. Hiermee wordt de collectieve ambitie maximaal verbonden met de individuele kwaliteiten. Ook in andere velden is gebleken dat zo’n convenant-achtige werkwijze – met respect voor ieders

	positie maar wel een gezamenlijk toekomstbeeld waaraan men zich commiteert – tot grote stappen voorwaarts kan leiden.
Consequenties	VWS en Vfonds kiezen ervoor om vanuit systeemverantwoordelijkheid en gedegen financiering partijen aan tafel te krijgen en gezamenlijk te verbinden aan een toekomstambitie met heldere wederzijdse verwachtingen. Hierbij committeren partijen zich aan 1 of 2 pijlers en geven aan op welke wijze men de geschetste ambitie zal gaan ondersteunen.

4. Bundel maximaal

Betekenis	Aan alle pijlers wordt vanuit 1 centraal punt richting gegeven. Door dit punt maatschappelijk goed in te bedden en meerjarig richting te geven ontstaat rust, waarbinnen op inhoud de ambitie vorm kan krijgen.
Meerwaarde	Grensgevechten ("wie heeft de regie") zijn niet meer relevant wanneer er slechts 1 partij is die integraal richting geeft aan de 4 pijlers. Door de maatschappelijke inbedding worden discussies over publieke en private sturing en/of financiering voorkomen.
Consequenties	Majeure reorganisatie, waarbij alle (semi-)publieke functies in 1 organisatie samenkomen. Wanneer andere partijen aanspraak willen maken op collectieve financiering (publiek of via Vfonds), dan dient men aansluiting te zoeken bij de ordening van deze centrale structuur. PM

5. Kennis centraal

Betekenis	Uiteindelijk bouwt niet alleen educatie maar ook de museale functie en het herdenken en vieren voort op een gedegen kennisbasis. Die is dan ook richtinggevend voor de andere drie pijlers.
Meerwaarde	Uiteindelijk is de gedegen basiskennis uniek en daarmee zeer relevant te behouden. Overige domeinen kunnen worden vernieuwd en ook door anderen worden ingevuld ('event-organisatie', helpt musea sinds 2000 gestart, educatie al deels privaat via AFS).
Consequenties	NIOD als ankerpunt voor andere organisaties. Keuzes worden ingericht vanuit inhoudelijke basislijn. Regie krijgt voor alle pijlers vanuit de inhoud vorm. Die bepaalt museale ontwikkelijn etc. PM

6. Herdenken en vieren centraal

Betekenis	De realiteit laat zien dat herdenken en vieren centraal staan in andere activiteiten. Herdenken is het startpunt voor de bredere bewustwording. Op scholen krijgt WOII aandacht in maart/april, zodat scholieren op 4/5 mei het ritueel kunnen plaatsen. Ook bezoekersaantallen in musea tonen dit aan. Het ritueel kan daarmee ook als startpunt worden genomen van waaruit de andere pijlers worden ingevuld.
Meerwaarde	De kracht van herdenkingsrituelen wordt maximaal benut. Zowel landelijk als lokaal. Musea en scholen kunnen hier perfect op aansluiten. Daarin komt bovendien naar voren voor welke onderdelen er kennisvernieuwing gewenst is.
Consequenties	Verder versterken van rol NC. Maatschappelijke verankering via bestuur meer koesteren en tentoonspreiden, regierol versterken door verder vergroten van haar netwerkfunctie en 'verdeelstation' voor prioriteiten in ontwikkeling van kennis, museale keuzes en vormgeven van educatieprogramma's. PM

Vraag 3

Vanuit de aangevulde ambitie:

wat zijn denkbare varianten om ambitie te realiseren?

Welke beschrijving is daarbij in de uitwerking nodig (anders dan huidige 3-deling betekenis-meerwaarde-consequenties)?

Vraag 4

Vervolgstap op de scenario's – hoe willen we die duiden? Bijvoorbeeld:

- Gezamenlijke selectie naar "3 kansrijke"
- en die "tot in detail" uitwerken
- en vervolgens kwalitatief scoren op relevante criteria (mate van benutting potentieel, haalbaarheid, financiering, politiek acceptabel, ...)?

e. Casuïstiek – een aantal voorbeelden ter afronding

PM (voorbeelden langs lijn van voorkeursscenario – zie eerder LRE, 100 voorwerpen, etc.).

Verankering van het Indisch Herinneringscentrum in de Nederlandse samenleving

Scenario's voor de toekomst

Inhoudsopgave

1. Het Indisch Herinneringscentrum	3
2. Ankerpunten	6
3. Huidige missie en visie van het IHC.....	7
4. SWOT toekomst IHC als onderdeel van KTOMMB.....	8
5. Randvoorwaarden.....	9
6. Ruimtebehoefte IHC.....	10
7. Mogelijke toekomstige story line IHC.....	11
8. Doelgroepen	13
9. Toekomstscenario's Indisch Herinneringscentrum.....	14
10. Financiering en Plan van Aanpak	18

Bijlage 1. Oprichtingsbrief IHC

Bijlage 2. De publieksidentiteiten van John H. Falk nader toegelicht en
vertaald naar het IHC. (door: 10.2.e

1. Het Indisch Herinneringscentrum

Het Indisch Herinneringscentrum (IHC) is een van de vier Nederlandse herinneringscentra van de Tweede Wereldoorlog, die een instellingssubsidie krijgen van het Ministerie van VWS. Het kantoor van het IHC is sinds augustus 2009 gevestigd op het Landgoed Bronbeek te Arnhem. Het centrum houdt de herinnering levend aan de gebeurtenissen tijdens de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië en de daaropvolgende dekolonisatie. Het IHC is het 'Indisch Geheugen voor de Toekomst'.

De Stichting Indisch Herinneringscentrum is in november 2007 opgericht. De taakstelling vanuit het ministerie van VWS voor het IHC is als volgt omschreven in de oprichtingsbrief: "Gekozen is voor een brede invalshoek: de kennismaking door een groot publiek - en vooral ook nieuwe generaties - met de Japanse bezetting en de Bersiapperiode in Nederlands-Indië gedurende de jaren 1941-1949, met ruime aandacht voor de voorgeschiedenis en de latere gevolgen. Daarnaast zal het centrum uiteraard een functie krijgen voor de Indische gemeenschap zelf: ontmoeten, delen en herdenken. Kern van het herinneringscentrum zal zijn een heldere semi-vaste presentatie van 'het Indische verhaal', aangevuld met activiteiten op het terrein van educatie en lezingen en met wisselexposities." (Brief VWS/Defensie dd. 26-07-2007 aan Voorzitter van de Tweede Kamer met kenmerk: OHW-U-2782806; Zie **bijlage 1**).

In de bovenvermelde oprichtingsbrief wordt aangegeven waarom het IHC op landgoed Bronbeek gevestigd wordt: Vanwege het Indische karakter van het landgoed, een uitstekend geoutilleerd activiteiten centrum (Kumpulan) en de meerwaarde die de verbinding van de semipermanente presentatie van het IHC met het bestaande museum zou bieden.

De staatssecretarissen van VWS en Defensie zien het als hun verantwoordelijkheid een maximale synergie te organiseren tussen het IHC en de bestaande functies op het landgoed. Activiteiten op het terrein van presentatie, herinnering en educatie zouden in de toekomst gaan plaatsvinden in nauwe onderlinge afstemming tussen het herinneringscentrum en museum Bronbeek. Daartoe is besloten (zie: Toekomstvisie Bronbeek, maart 2010, p. 12) dat Museum Bronbeek een zelfstandige stichting wordt buiten Defensie. De stichting Museum Bronbeek zal de activiteiten op museaal gebied, van KTOMM Bronbeek overnemen en, waar het gaat om de ontwikkeling van de nieuwe publiekspresentatie (i.c. Het Verhaal van Indië), samenwerken met IHC.

Eind 2014 zijn het IHC en het ministerie van VWS tot de conclusie gekomen dat van bovengenoemde plannen weinig van de grond is gekomen. Het IHC houdt weliswaar kantoor op het landgoed. Museum Bronbeek wordt echter niet in een stichting ondergebracht. Dit heeft consequenties voor de samenwerking, die niet van de grond komt. Het IHC heeft geen inbreng in het museum. Er zijn geen afspraken over onderhoud en beheer. De Kumpulan blijkt niet het uitstekend geoutilleerde activiteiten centrum te zijn en werkt ook niet samen met de andere partijen op het landgoed.

Dit alles staat de daadwerkelijke verankering van het Indisch Herinneringscentrum in de Nederlandse samenleving in de weg. Het IHC heeft zich heeft zijn fundamenten gelegd als organisatie en heeft ook een gezonde bedrijfsvoering. Het IHC kan zich echter bij een

gelijkblijvende situatie niet verder ontwikkelen en dat is noodzakelijk om daadwerkelijk een volwaardig herinneringscentrum te worden. Met het ministerie van VWS is afgesproken dat het IHC enkele scenario's voor de toekomst zal ontwikkelen. Die scenario's zullen ter besluitvorming op politiek niveau besproken worden tussen de ministeries van VWS en Defensie, samen met de vertegenwoordigers van het Koninklijk Tehuis voor Oud-Militairen en Museum Bronbeek (KTOMMB) en het (IHC).

In dit document worden de ankerpunten van het IHC benoemd en wordt de inhoudelijke koers van het IHC geformuleerd. Doelstelling is dat het IHC binnen enkele jaren daadwerkelijk verankerd is in de Nederlandse samenleving.

2. Ankerpunten

het IHC hanteert de volgende ankerpunten:

A. De oprichtingsbrief van 2007

Uitgangspunt hierbij is:

- De bovenvermelde oprichtingsbrief is en blijft het eerste ankerpunt van het Indisch Herinneringscentrum.

B. Een fysieke locatie c.q. pleisterplaats bieden.

Uitgangspunten hierbij zijn:

- Het IHC biedt het publiek een herinneringscentrum, dat de pleisterplaats is van Indisch Nederland en waar de Tweede Wereldoorlog van Nederlands-Indië met de nasleep centraal staat.
- De mogelijkheden voor toekomstige doorontwikkeling vanuit de eigen missie van het Indisch Herinneringscentrum op Bronbeek worden beperkt door de vanuit Defensie gestelde randvoorwaarden.
- Het IHC streeft naar groei en synergie binnen of buiten Landgoed Bronbeek.

C. Verbinder van Indische organisaties

Uitgangspunt hierbij is:

- Het IHC is opgezet als kenniscentrum (Indisch Geheugen voor de Toekomst) dat de verbindende factor is voor diverse Indische organisaties.

D. De middelen waarmee het publiek bereikt wordt.

Uitgangspunten hierbij zijn:

- De presentatie 'Het verhaal van Indië' zal in principe, minimaal tot 2020 in museum Bronbeek te zien blijven (dan is de beoogde levensduur van 10 jaar bereikt).
- Het IHC streeft naar optimale afstemming van de eigen presentatie(s) met die van de samenwerkingspartner.

- Een herinneringscentrum à la 10.2.e (Kenniscentrum Repatriëring): Nadruk wordt bij een nieuwe presentatie gelegd op het directe gevolg van de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië, de periode vanaf de onafhankelijkheidsverklaring van de Republiek Indonesië tot en met de repatriëring van Nederlanders, Indische Nederlanders en overige groepen in de periode 1946-1949 (inclusief de 'Bersiap' en de zogenaamde 'Politonele Acties') en de daarop volgende repatriërings-'golven' in de periode 1949-1965. Het gaat daarbij om verschillende groepen: de zogenaamde 'spijtoptanten', inwoners die door de RI als 'staatsgevaarlijk' werden aangeduid en anderen die gedwongen of vrijwillig kozen voor een bestaan in Nederland. Het kenniscentrum gaat zeker niet voorbij aan de periode van de Tweede Wereldoorlog, omdat de historische context van belang is om de verhalen te begrijpen.
- Bij het ontwikkelen van een nieuwe publiekspresentatie (op landgoed Bronbeek of daarbuiten) moet recht gedaan worden aan de gelaagde en complexe geschiedenis van de dekolonisatie, terwijl ook sprake moet zijn (indien buitend landgoed Bronbeek gevestigd) van een zinvolle en logische aanvulling op en verdieping van het 'Verhaal van Indië' indien dat vooralsnog –bij vestiging van IHC buiten het landgoed - in Arnhem te zien blijft.
- Digitale middelen blijven een belangrijk onderdeel voor overbrengen en uitwisselen van kennis en publiekscommunicatie.
- Publieksactiviteiten, educatie en voorlichting.

3. Huidige missie en visie van het IHC

Het IHC wil als het Indisch geheugen voor de toekomst:

- *de geschiedenis van Nederlands-Indië en Indonesië vanaf begin 1900 levend te houden;*
- *de kennis over dit hoofdstuk van de vaderlandse geschiedenis te vergroten;*
- *van het Landgoed Bronbeek dé pleisterplaats voor de Indische gemeenschap te maken;*
- *vanuit een onafhankelijke positie samen te werken en samenwerking te bevorderen.*

De missie is thans:

Het Indisch Herinneringscentrum informeert en verhaalt op waardige, inhoudelijke en beeldende wijze over de Tweede Wereldoorlog en de nasleep ervan in Nederlands-Indië en over de Indische gemeenschap vanaf 1900 tot heden. Het verrijkt kennis, bewustwording en empathie en zet aan tot nadenken over de toenmalige gebeurtenissen, actuele situaties en het eigen handelen.

Het IHC geeft vorm aan deze missie op verschillende manieren, thans permanent op locatie op het Landgoed Bronbeek, projectmatig, door (deelname aan) manifestaties op andere locaties, het organiseren van reizen en aanbieden van informatie via analoge (publicaties) en digitale media (internet, games), teneinde

- Blijvend betekenis te geven aan de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië en de nasleep.
- Vergroting van kennis en bewustwording in Nederland (en in het buitenland) over dit hoofdstuk van de vaderlandse geschiedenis.
- Uitbouwen van landgoed Bronbeek tot dé pleisterplaats voor de Indische gemeenschap
- Toegevoegde waarde te realiseren voor de Indische gemeenschap en de erfgoed instellingen als het vierde nationaal herinneringscentrum van de Tweede Wereldoorlog.

Vooraf het 'Uitbouwen van Landgoed Bronbeek tot dé pleisterplaats voor de Indische gemeenschap' staat op losse schroeven. Bij de scenario's waarbij het IHC op het landgoed gevestigd blijft, houdt het stand. Indien het IHC van het landgoed vertrekt, zal hieraan een andere invulling gegeven worden.

4. SWOT toekomst IHC als onderdeel van KTOMMB

IHC gevestigd op Landgoed Bronbeek (huidige situatie)	
Sterkten	Zwakten
• Publiekswaardering voor Het Verhaal van Indië • Publieksfaciliteiten • Museale ervaring en collectie KTOMM Bronbeek • Kwaliteit en belevingswaarde van het Landgoed • Naamsbekendheid Bronbeek • Historische verbinding van Landgoed Bronbeek met de koloniale geschiedenis • Landelijk bekende manifestaties/monumenten (herdenkingen)	• Militair karakter KTOMM Bronbeek • KTOMM is niet primair erfgoedinstelling maar een hybride instituut (museum én tehuis) • Demarcatie KTOMM Bronbeek en IHC • Gebrek aan inhoudelijke/organisatorische synergie tussen IHC en KTOMM Bronbeek • Wisselende kwaliteit publieksfaciliteiten (Kumpulan) • Huisvesting (back office) • Eigenaarschap van manifestaties/herdenkingen zal met uitval eerstelijnsgetuigen veranderen/afnemen
Kansen	Bedreigingen
• Theoretische nieuwe functies (wonen)	• Financiering VWS (bezuinigingen) • Wisselingen in leiding KTOMM Bronbeek • Marginalisering van het IHC als 'voetnoot' van Landgoed Bronbeek.

Het Landgoed Bronbeek kent ontegenzeggelijk een aantal voordelen waar het gaat om bekendheid en positionering binnen de 'Indische gemeenschap'. De samenwerking met het KTOMM wordt echter als onbevredigend ervaren, waardoor deze voordelen vanuit het IHC wegvallen tegen de organisatorische nadelen.

5. Randvoorwaarden

Een van de ankerpunten van het Indisch Herinneringscentrum is dat het een eigen herkenbare locatie en presentatie opteert. Een aantal uitgangspunten is van belang om t.o.v. de huidige situatie op Landgoed Bronbeek de gewenste toekomstbestendige meerwaarde te realiseren:

- a. Behoud van een duidelijke eigen identiteit en herkenbaarheid voor de (huidige) doelgroepen van het IHC.
- b. Het IHC zal op de huidige of nieuwe locatie minimaal alle huidige eigen (locatie gebonden) activiteiten en programmaonderdelen moeten kunnen realiseren:
 - Een permanente en/of tijdelijke publiekspresentatie(s)
 - Flankerende publieksactiviteiten (lezingen, manifestaties)
 - Digitaal online aanbod
- c. Het IHC zal daarnaast op de eigen locatie gezamenlijke (publieks)projecten realiseren met andere partijen die al dan niet op Bronbeek gevestigd zijn, waarbij te denken is aan:
 - Gezamenlijke tijdelijke tentoonstellingen
 - Gezamenlijke Flankerende publieksactiviteiten (lezingen, manifestaties)

Organisatorisch zal een kader voor dergelijke vormen van projectmatige samenwerking vastgesteld moeten worden (programmacommissie t.b.v. gemeenschappelijke projecten waarin de belangen van het IHC geborgd zijn).

- d. Alle IHC back office functies die thans op het Landgoed Bronbeek (in de Boerderij) zijn gehuisvest, en eventuele back office functies die samenhangen met mogelijke nieuwe activiteiten van het IHC, dienen ondergebracht te worden:
 - Kantoren
 - Vergaderruimte
 - Opslag
 - Bibliotheek en documentatie
 - e.a.

Concreet: Er moet een voldoende en optimaal geschikt aantal vierkante meters gerealiseerd worden t.b.v. deze functies. Waar dit organisatorisch mogelijk is en mogelijk en dat de effectiviteit en efficiency vergroot, kan dit wellicht binnen ruimten die met ander partijen op of buiten Landgoed Bronbeek gedeeld worden.

- e. Ondersteunende functies kunnen waar dit organisatorisch mogelijk is en waar dat de effectiviteit en efficiency vergroot, gedeeld worden. Gedacht kan worden aan:
 - Bewaking en beveiliging (BHV)
 - IT-voorzieningen

- Receptie
- Kantoorfaciliteiten
- Technische ondersteuning en facilitair beheer (schoonmaak)
- Etc.

6. Ruimtebehoefte IHC

Voor een volwaardig Indisch Herinneringscentrum is behoefte aan de volgende ruimtes:

IHC bezoekers en documentatiecentrum	80 m ²
IHC educatieruimte	70 m ²
IHC presentatieruimte	400 m ²
IHC kantoorruimte	<u>160 m²</u>
Totaal:	710 m ² nvo/bvo

Het ligt voor de hand dat daar waar mogelijk ruimtelijke faciliteiten gedeeld worden, zoals horeca en educatieruimtes.

Het huidige aantal in benutte vierkante meters op Landgoed Bronbeek is:

Presentatie Het Verhaal van Indië (samen met Museum Bronbeek):	400 m ²
Back office functies:	<u>120 m²</u>
Totaal:	520 m ²

7. Mogelijke toekomstige story line IHC

Een nieuwe publiekspresentatie van het IHC zal een duidelijke focus moeten krijgen.

Het IHC zoekt geen focus op de militair-historische geschiedenis van Nederlands-Indië, omdat het KTOMMB zich ook in de toekomst daarop blijft richten. Daarnaast is in december 2014 het Nationaal Militair Museum in Soesterberg geopend, dat in een presentatie over het KNIL eveneens aandacht aan het koloniale geweldsmonopolie besteedt. In het geval dat het IHC vertrekt van Landgoed Bronbeek, zal dat er vermoedelijk ook toe leiden dat het IHC voor zijn nieuwe presentatie niet uitgebreid gebruik zal kunnen maken van bruiklenen uit deze musea, hetgeen een extra argument is voor een focus op niet-militaire aspecten.

Ten slotte mag worden aangenomen dat 'het publiek' in toenemende mate zal gaan bestaan uit tweede, derde en volgende generaties en van wie de koloniale geschiedenis van ons land deel uitmaakt van de eigen biografie en identiteit. Hier is sprake van een verschuiving van memory naar history, zij het dat deze paradigmawisseling een andere fasering kent dan die rond het erfgoed van de Tweede Wereldoorlog. Daar is de periode 1940-1945 en de bevrijding in 1945 het ijkpunt, terwijl de koloniale geschiedenis formeel eindigde in 1963 met de overdracht van Nieuw-Guinea.

Bij de presentatie(s) van het IHC zal de nadruk dan ook primair gelegd worden op de effecten op en gevolgen van de militaire strijd in Nederlands-Indië samenhangend met kolonisatie, Japanse bezetting, onafhankelijkheid en dekolonisatie op *burgers*. Deze 'burgerverhalen' bieden goede kansen voor het slaan van bruggen naar het publiek dat in het verhaal van de (de)kolonisatie geïnteresseerd is. Het kan zich met deze 'verhalen' identificeren en de koppeling leggen naar bijvoorbeeld de 'petites histoires' uit de eigen familiebiografie: een Kenniscentrum Repatriëring.

Naast specifiek geïnteresseerden en (in)direct betrokkenen, zal de presentatie van het IHC optimale identificatiemogelijkheden bieden voor de gerichte en geïnteresseerde bezoeker met de 'Indische thematiek'. Daarnaast zal het IHC deze thematiek 'introduceren' en duiden voor het algemene publiek dat niet bekend is met deze thematiek. Dat betekent bijvoorbeeld:

- Stevig inzetten op contextinformatie (voor bezoekers zonder voorkennis).
- Rollen en posities in de koloniale historie belichten vanuit Familiebiografieën en 'rolmodellen'.
- Herkenbare referentie en feiten opnemen, afgewisseld met petite histoires.

Met als uitgangspunt de repatriëring (met ontsloten boot- en passagierslijsten), kan daarbij gedacht worden aan thema's als:

- Wonen en leven in Nederlands-Indië
 - De Nederlandse gemeenschap
 - De gemengd Europees-Indonesische gemeenschap

- De overige gemeenschappen (inlandse en andere gemeenschappen)
- Binnenlands Bestuur
 - Het Ministerie van Koloniën
 - Het Korps Binnenlands Bestuur
- De Japanse bezetting
 - Internering
 - Dwangarbeid
 - Buitenkampers
- Het uitroepen van de onafhankelijkheid
 - Bersiap
 - 'Politionele' acties
 - Repatrianten (Kenniscentrum Repatriëring)
 - Blijvers
 - Spijtoptanten
 - Staatsgevaarlijken
 - De Molukkers
- De nieuwe status quo
 - Indonesische sporen in de polder (Indische elementen in de Nederlandse samenleving, de Indo Cultuur, eten, muziek, overig erfgoed, maar ook zaken als de 'Lombokschat', etc.)
 - Nederlandse sporen in de archipel (taal, erfgoed, monumenten, beeldvorming, etc.)
 - Bilaterale betrekkingen en expat-communities

Samenwerking met Indonesische partners kan mogelijk bijdragen aan een thema als 'Nederlandse sporen in de archipel'. In de Republiek Indonesië is immers een groeiende belangstelling waar te nemen voor 'gedeeld erfgoed'. Daarmee versterkt het IHC mogelijk zijn eigen netwerk verder zowel binnen Nederland als in Indonesië.

8. Doelgroepen

Het IHC zoals dat op Bronbeek vorm kreeg, ging uit van de volgende doelgroepen:

- Geïnteresseerden in de vaderlandse geschiedenis.
- De Indische gemeenschap: allen die verbonden zijn met Nederlands-Indië of Indonesië of die zich daarmee verbonden voelen.
- Jongeren.

Voor het daadwerkelijk vormgeven van het Indisch Herinneringscentrum is een nader gedefinieerde doelgroepenstratificatie zinvol. Daarbij kan wellicht gebruik gemaakt worden van segmentatiemodellen die uitgaan van de specifieke behoefte van potentiële bezoekers, zoals bijvoorbeeld gehanteerd door ^{10.2e} H. Falk. Zijn model geeft richting bij verdere invulling van een werkelijk publieksgerichte presentatie die optimaal tegemoet komt aan de informatie en beleving die verschillende bezoekersgroepen zoeken (**zie bijlage 2**).

9. Toekomstscenario's Indisch Herinneringscentrum

Het IHC heeft een vijftal scenario's (1, 2, 3a, 3b, 4) summier uitgewerkt. De scenario's geven daarmee een denkrichting aan en dienen als input voor de discussie op politiek niveau. Uit deze discussie zal een scenario voortkomen, dat geheel in detail zal worden uitgewerkt.

Elk scenario is vanuit het IHC gebaseerd op de hierboven geformuleerde ankerpunten, randvoorwaarden en uitgangspunten. Het doel is *de verankering van het Indisch Herinneringscentrum in de Nederlandse samenleving*.

Scenario 1: Uitvoering geven aan de Oprichtingsbrief van 2007

Er wordt uitvoering gegeven aan de oprichtingsbrief om te komen tot in de brief benoemde verantwoordelijkheid van de staatssecretarissen van VWS en Defensie, die het als hun verantwoordelijkheid zien een maximale synergie te organiseren tussen het IHC en de bestaande functies op het landgoed. Alvorens dat te doen is het van belang om te onderzoeken of de elementen uit de oprichtingsbrief ook toekomstbestendig zijn. We zijn inmiddels namelijk 8 jaar verder.

In dit scenario werken IHC en Defensie intensief samen om het Indische karakter van het landgoed te behouden en daar waar nodig te bewerkstellingen. Doel is van het landgoed Bronbeek de pleisterplaats is van de Nederlands-Indische geschiedenis en de bijbehorende gemeenschap.

Activiteiten op het terrein van presentatie, herinnering en educatie zouden in de toekomst gaan plaatsvinden in nauwe onderlinge afstemming tussen het herinneringscentrum en museum Bronbeek. Daartoe is besloten (zie: Toekomstvisie Bronbeek, maart 2010, p. 12) dat Museum Bronbeek een zelfstandige stichting wordt buiten Defensie. De stichting Museum Bronbeek zal de activiteiten op museaal gebied, van KTOMM Bronbeek overnemen en, waar het gaat om de ontwikkeling van de nieuwe publiekspresentatie (i.c. Het Verhaal van Indië), samenwerken met IHC.

Defensie kan wellicht een ingang vinden om stichting Kumpulan te bewegen tot samenwerking met de organisaties op het landgoed. De Kumpulan zal de dienstverlening en de faciliteiten ook sterk moeten verbeteren om daadwerkelijk een uitstekend geoutilleerd activiteitencentrum te zijn.

Scenario 2: Partieel uitvoering geven aan Tweede Kamerbrief van 2007

In tegenstelling tot scenario 1, wordt hier slechts ten dele uitvoering gegeven aan de oprichtingsbrief.

Het IHC wordt ondergebracht in de hele boerderij van landgoed Bronbeek. De boerderij zal een grondige verbouwing ondergaan, waardoor het IHC wel alle functies van het Indisch Herinneringscentrum kan vervullen op het landgoed.

Ook bij dit scenario zou het goed zijn als de Kumpulan zich ontwikkeld, zoals hierboven beschreven.

Scenario 3: Een nieuwe koers uitzetten

In scenario 3 wordt de brief van de Tweede Kamer van 2007 niet meer uitgevoerd. Er zijn dan twee sub-scenario's (3a en 3b), die hieronder worden uitgewerkt.

3a. Defensie vertrekt van Landgoed Bronbeek

Het IHC ontwikkelt in dit scenario een nieuw plan voor landgoed Bronbeek, waarbij het landgoed daadwerkelijk de pleisterplaats van Indisch Nederland wordt. Het IHC kan al zijn functies als herinneringscentrum goed uitvoeren en beschikt over de benodigde fysieke plek voor doorontwikkeling. Er blijft ruimte voor alle huidige functies op het landgoed en meer dan dat.

Het toekomstbeeld: Verankering van het Indisch Herinneringscentrum in de Nederlandse samenleving:

In de toekomst kunnen allen die verbonden zijn of zich verbonden voelen met Nederlands-Indië of Indonesië, beschikken over een prominente en herkenbare pleisterplaats onder de Nederlandse zon. En wel op Landgoed Bronbeek in Arnhem: van oudsher de plek waar militairen van het Koninklijk Nederlands Indisch Leger (KNIL) en veteranen wonen sinds Koning Willem III het landgoed 150 jaar geleden aan de Staat schonk.

Ook in de toekomst biedt het landgoed een plek aan veteranen van het KNIL, is er een museum, een restaurant en heeft het Indisch Herinneringscentrum daar zijn natuurlijke plek. Het landgoed ademt de sfeer van de tropen uitademt in de moderne tijd.

We gaan naar 2020. Dan is Landgoed Bronbeek dé Indische pleisterplaats in Nederland. Het wordt bewoond door mensen met een Indische achtergrond en ook diegenen die zich thuis voelen in de tropische sfeer, zoals de enkele KNIL-veteraan en de veteranen die in Nieuw Guinea hebben gediend. Zij voelen zich thuis tussen de andere bewoners, waarvan velen ook wat jonger zijn. Zo kunnen de bewoners ook een beetje voor elkaar zorgen. En als het echt nodig is, zijn er de noodzakelijke zorgfaciliteiten en sociale voorzieningen waarop bewoners kunnen terugvallen. Er is een arts, er is een fysiotherapeut en men kan er naar de kapper. Bij de woningen zijn ook aparte ruimtes voor logés. Veel bewoners hebben namelijk familie in het buitenland. Zij kunnen altijd terecht op landgoed Bronbeek.

Daarnaast zijn er ook een winkel en een restaurant met een dans- en activiteitenzaal. Bewoners zoeken elkaar hier op. Het restaurant is er ook voor bezoekers op het landgoed. De bewoners waarderen dat zeer, omdat zij zo echt het gevoel hebben nog midden in de samenleving te staan. Zittend op de veranda, krijgen de bewoners het gevoel als waren ze in de tropen. De tuin is heerlijk groen met vele mooie bomen. In de winter is het prettig vertoeven in de tropische kas, waar het heerlijk warm is.

Landgoed Bronbeek biedt daarnaast aantrekkelijke culturele voorzieningen. Het Indisch Herinneringscentrum heeft daar, samen met enkele kleine Indische organisaties, een centrale rol in.

Het landgoed heeft zijn oude pracht behouden en nieuwe elementen zijn geheel in de stijl van het landgoed toegevoegd. De toegang tot het landgoed heeft een vriendelijke uitstraling. De woningen en de herdenkingsmonumenten hebben hun logische plek op het landgoed en er prijken strakke banieren, die laten zien welke organisaties er op het landgoed zijn, maar ook welke tentoonstellingen er zijn in het museum. Bezoekers vinden makkelijk hun weg op het landgoed. Bij velen is de tropische kas, die ook voor publiek toegankelijk is, een populaire plaats.

Het museum telt 60.000 bezoekers per jaar en het aantal stijgt nog steeds. Bezoekers komen vaak meerdere malen, vanwege de diversiteit aan activiteiten, de vaste tentoonstelling over de geschiedenis van Nederlands-Indië en de Indische Nederlanders én de wisseltentoonstellingen in het museum. Ook voor scholen is het een aantrekkelijk uitje. Voor de jeugd zijn er mooie educatieve programma's. Scholen schrijven in groten getale in voor de arrangementen voor onderwijsinstellingen. In het museum worden ook podiumactiviteiten georganiseerd. Daar komt veel publiek op af en na afloop is er altijd de gelegenheid om elkaar in het ontmoetingscentrum te treffen. De museumwinkel heeft een modern en aantrekkelijk assortiment en wordt daardoor druk bezocht.

Men kan er zelfs congressen en symposia organiseren, wat het ook voor bedrijven aantrekkelijk maakt.

Het Indische landgoed is een populaire bestemming. En niet in het minst – en dat geldt voor iedereen – vanwege het stijlvolle Indische restaurant dat voor elk wat wils biedt én waar de rijsttafel bovenaan de menukaart prijkt.

Landgoed Bronbeek is dé pleisterplaats van Indisch Nederland, waar het goed toeven is en waar bezoekers genieten van een dagje uit in Indisch Nederland!

3b. IHC vertrekt van Landgoed Bronbeek

Het IHC gaat op zoek naar een nieuwe fysieke plek in Nederland, waar het zijn verankering in de samenleving kan bewerkstelligen. Logischerwijs is de fysieke plek op enigerlei wijze verbonden met de geschiedenis van Nederlands-Indië. Een onderzoek naar deze alternatieven zou uitgevoerd moeten worden door een goed onderzoeksbureau in samenspraak met Het IHC en het ministerie van VWS.

Gedacht wordt aan:

- **Koninklijk Instituut voor de Tropen (KIT) in Amsterdam.** Het is van oudsher een plek van de koloniale geschiedenis van Nederland. Het KIT is bereid om het alternatief te onderzoeken. De nabijheid van het Tropenmuseum (wereldmuseum) strekt tot aanbeveling.
- **Den Haag (locatie nog niet nader bepaald).** Door omstandigheden is het IHC uiteindelijk buiten Den Haag gehuisvest. En dat terwijl Den Haag nog altijd dé Indische stad van Nederland is. Bij uitstek geschikt voor een Indisch Herinneringscentrum.
- **Paleis Soestdijk.** Dit is afhankelijk van de doorontwikkeling van het paleis zelf. Als het een plek wordt voor musea en culturele instellingen, heeft het dezelfde allure als Landgoed Bronbeek.
- **Voormalig contractpension (bijv. Landgoed Geerestein in Woudenberg).** Doordat vele panden in Nederland gebruikt zijn als contractpension voor de opvang van Indische Nederlanders, zijn er in het land meerdere geschikte panden. Het zou goed zijn te onderzoeken welk contractpension ook heel veel verschillende families gehuisvest heeft, zodat het gevoel van de 'fysieke plek' er ook daadwerkelijk is.

Scenario 4. Een virtueel IHC

In dit scenario is het IHC een geheel virtuele organisatie. Het Virtueel Indisch Herinneringscentrum is een kenniscentrum dat alleen zichtbaar is via een zeer geavanceerde interactieve website (een digitaal platform). Het platform biedt tevens een online verbinding met locaties in Indonesië. Het IHC verbindt zo het verleden met de toekomst.

10. Financiering en Plan van Aanpak

Deze notitie is een eerste aanzet om te komen tot de daadwerkelijke verankering van het Indisch Herinneringscentrum in de Nederlandse samenleving.

Het IHC is zich er van bewust dat er een gedegen uitwerking van een of meer van de scenario's moet komen in de vorm van een projectplan met financiële onderbouwing. Het IHC moet actief fondsen werven om zijn toekomst zeker te stellen. Dat kan alleen op basis van een wervende presentatie van het IHC in een gedetailleerd uitgewerkt projectplan inclusief de investerings- en exploitatiebegroting. Op basis daarvan is de (financiële) haalbaarheid vast te stellen.

Plan van Aanpak

Maart-april 2015

Overleg op politiek niveau (Defensie, VWS, IHC en KTOMMB) op basis van het onderhavige document 'Verankering van het Indisch Herinneringscentrum in de Nederlandse samenleving', teneinde te komen tot het besluit welk(e) scenario(s) uitgewerkt wordt/worden.

Mei-september 2015

Uitwerking van een of meer scenario's in een gedegen en uitvoerbaar projectplan met een wervende presentatie van het Indisch Herinneringscentrum als ankerpunt in de Nederlandse samenleving. Het plan wordt goed onderbouwd met doelstelling, missie en visie, swot analyse, technische en functionele eisen, op te leveren resultaten, inkadering in de Nederlandse samenleving en relatie tot andere organisaties uit de sector, een investeringsbegroting en exploitatiemodel.

September – december 2015

Fondsenwerving om het plan daadwerkelijk te kunnen realiseren in 2016

Vanaf januari 2016

Realisatie van de verankering van het Indisch Herinneringscentrum in de Nederlandse samenleving

Position paper 2015
Stichting Musea en Herinneringscentra 40-45

1. Inleiding

De Stichting Musea en Herinneringscentra 40-45 (hierna: de SMH) bestaat als geformaliseerd platform sinds 2012 en is voortgekomen uit het directeurenoverleg van een aantal WO2-musea en -instellingen.

In de SMH zijn de dertien grootste Nederlandse musea en herinneringscentra WO2 vertegenwoordigd:

- *Airborne Museum 'Hartenstein'*, Oosterbeek
- *Bevrijdingsmuseum Zeeland*, Nieuwdorp
- *Fries Verzetsmuseum*, Leeuwarden
- *Herinneringscentrum Kamp Westerbork*, Hooghalen
- *Hollandsche Schouwburg*, Amsterdam
- *Indisch Herinneringscentrum*, Arnhem
- *Museon*, Den Haag
- *Nationaal Bevrijdingsmuseum 1944-1945*, Groesbeek
- *Nationaal Monument Kamp Amersfoort*, Amersfoort
- *Nationaal Monument Kamp Vught*, Vught
- *Oorlogsmuseum*, Overloon
- *Rotterdam Museum '40-45' NU* (OorlogsVerzetsMuseum Rotterdam), Rotterdam
- *Verzetsmuseum Amsterdam*, Amsterdam.

Samen met het Anne Frank Huis vormen zij wat Erik Somers in zijn boek *De Oorlog in het Museum* (2014), de 'beeldbepalende musea' binnen deze sector noemt. Een sector die in totaal meer dan 80 musea en herinneringscentra omvat.

Onderhavig position paper is door de SMH opgesteld en beoogt twee vragen te beantwoorden:

- a. Welke rol vervult de SMH voor de aangesloten instellingen?
- b. Welke rol vervult de SMH, via de daarbij aangesloten instellingen, voor de voor haar belangrijkste stakeholders (ministerie van VWS, vfonds, Nationaal Comité 4 en 5 mei en het NIOD) en voor andere museale instellingen binnen de sector?

Voor de beantwoording van die vragen heeft de SMH haar eigen rol zodanig gedefinieerd dat deze de doelstellingen van de aangesloten instellingen versterkt, maar tegelijk ook voldoende aansluit op ambities en posities van stakeholders voor de versterking van de herinnering van de Tweede Wereldoorlog. Daarbij heeft afstemming plaatsgevonden met de Commissie Versterking herinnering WO2 die onder leiding van Job Cohen de afgelopen maanden een gedeelde visie van Nationaal Comité 4 en 5 mei, NIOD (Instituut voor oorlogs- holocaust en genocidestudies) en de Oorlogsgravenstichting heeft geformuleerd. Op uitnodiging van deze commissie heeft de SMH input geleverd met betrekking tot de invulling van de museale functie.

2. De SMH-instellingen: belangrijke publieksfunctie

De Nederlandse musea en herinneringscentra WO2 bereiken een breed en omvangrijk publiek. Daar ligt meteen ook hun kernkwaliteit. Als geen andere partij in de sector zijn deze musea in staat tot een kwalitatief hoogwaardig contact met het publiek – iedere dag, het gehele jaar. Zowel op locatie als digitaal. Door hun geografische spreiding bestrijken zij bovendien het hele land. Verheugend is de gestage groei van het publieksbereik de afgelopen jaren, met indrukwekkende bezoekerscijfers.

Die publieksfunctie vullen de aangesloten instellingen in hoge mate zelfstandig in, maar vaak vanuit eenzelfde visie. Hun onderling sterk verschillende, elkaar aanvullende collecties en herinneringslocaties vormen daarbij het belangrijkste instrument. Tezamen vertellen ze daarmee het totale verhaal van de Tweede Wereldoorlog in Nederland en de toenmalige overzeese gebiedsdelen.

2.1 De SMH

Bij de SMH zijn thans dertien musea en herinneringscentra aangesloten. De criteria voor deelname zijn gebaseerd op een gedeeld inhoudelijk en professioneel kwaliteitsniveau:

1. De instelling is (primair) gericht op het levend houden van de herinnering aan de bezetting, vervolging en verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog in het Koninkrijk der Nederlanden, dan wel één of meerdere aspecten daarvan;
2. Het zijn, waar het musea betreft, 'geregistreerde instellingen' conform het Nederlands Museumregister;
3. De instelling trekt minimaal 20.000 bezoekers per jaar;
4. De instelling betaalt een jaarlijkse contributie aan de stichting.

De SMH hanteert opname in het Nederlands Museumregister als kwaliteitseis voor deelname. Als nationaal en internationaal erkend kwaliteitssysteem voldoet dit uitstekend. Een uitzondering wordt gemaakt voor (enkele) herinneringscentra die - omdat deze in mindere mate museaal/collectiegericht opereren - niet zijn opgenomen in het Nederlands Museumregister.

Als platform evolueert de SMH nog steeds. Bij aanvang werd destijds een missie geformuleerd die toezag op collectieve belangenbehartiging, vergroting van de efficiency en effectiviteit van de aangesloten instellingen en tevens op verbreding van het publieksbereik. In de komende periode wil de SMH zich verder ontwikkelen tot een volwaardige brancheorganisatie aan de hand van de volgende missie:

De Stichting Musea en Herinneringscentra 40-45 behartigt de belangen van Nederlandse musea en herinneringscentra die ieder afzonderlijk en gezamenlijk op kwalitatief hoog niveau de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog overdragen aan een breed publiek, waarmee ze dit publiekaanzetten na te denken over vraagstukken met betrekking tot vrijheid en mensenrechten.

De SMH zal daarbij het platform zijn waar de musea en herinneringscentra strategie, beleid en programma's voor de gezamenlijke toekomst ontwikkelen, in afstemming met de belangrijkste stakeholders. In de relatie tot de hele WO2-sector fungeert de SMH daarbij als spreekbuis en aanspreekpunt. Doel is de bevordering van kwaliteit, ontwikkeling en continuïteit van het totale publieksaanbod en vergroting van de maatschappelijke waarde van de musea en herinneringscentra.

2.2. Taakvelden

Het Nederlandse oorlogserfgoed-veld is breed en complex. Rollen en functies zijn, behalve bij de musea en herinneringscentra, bij verschillende stakeholders belegd. De SMH acht de volgende rolverdeling bij de beoogde samenwerking effectief. De demarcatie tussen de rollen is daarbij niet altijd even scherp:

VWS	Beleid en financiering: herdenken, herinneren, vieren, educatie, erfgoed WO2
NC 4 en 5 mei	Uitvoering: herdenken, herinneren vieren, niet-museale educatie.
vfonds	Financiering (private middelen) en verbinden
NIOD	Onderzoek: collecties en ontsluiting van kennis

Daarnaast hecht de SMH aan samenwerking met andere organisaties, zoals:

OCW	Beleid en financiering: erfgoed, cultuur, educatie.
OGS	Uitvoering: onderhoud erevelden en graven; herdenken, herinneren, niet museaal
Liberation Route	Uitvoering: marketing, nationaal internationaal, verbinden
Anne Frank Stichting	Uitvoering: beheer Anne Frank Huis en (internationale) jongereneducatie.
Universiteiten/Hogescholen	Uitvoering: onderzoek en methode-ontwikkeling

Binnen dit stakeholdersveld positioneert de SMH zich als brancheorganisatie van de musea en herinneringscentra 40-45 in Nederland. De SMH opereert met een duidelijk mandaat namens de dertien aangesloten instellingen en wil als *linking pin* naar het gehele museale WO2-erfgoedveld gaan functioneren. Als brancheorganisatie beoogt de SMH versterking van de sector door gezamenlijke programmering en behartigt tevens de belangen van de aangesloten individuele instellingen, met hun zelfstandige presentaties en activiteiten.

De kennisontwikkeling met betrekking tot educatie en collectiebeheer vanuit de SMH-instellingen komt beschikbaar voor alle musea en herinneringscentra in ons land en wordt breed gedeeld. Dit gebeurt onder andere via het reeds bestaande Collectie Overleg en Educatief Overleg waarin ook andere organisaties dan de dertien SMH-instellingen participeren.

Als branchevereniging met een landelijke dekking en bereik verkent de SMH de mogelijkheid om via de dertien thans aangesloten instellingen regionale steunfunctie(s) ten behoeve van kennisdeling, educatie en programmering nader in te vullen.

Doordat de SMH en de bij de SMH aangesloten instellingen geen formele werkrelaties met andere individuele musea of herinneringscentra onderhouden, is de ontwikkeling ervan mede afhankelijk van:

- De vorm van een dergelijke steunfunctie in de eigen regio.
- De beschikbare middelen om die functie succesvol uit te kunnen voeren.
- De behoefte daaraan bij de overige WO2-erfgoedinstellingen binnen de regio's.
- De onderlinge taakverdeling in regio's waar meer dan één SMH-instelling gevestigd is.

De meest effectieve weg om regionale steunfuncties te ontwikkelen lijkt het (ver)binden van instellingen door middel van concrete projecten waarbij een direct wederzijds belang aan de orde is. Dus door samenwerking via onder andere de gezamenlijke programma's en -routes, educatie en kennisdeling.

Voor de musea en herinneringscentra zal overigens sprake blijven van decentrale beleidsuitvoering. Individuele musea en herinneringscentra zijn immers gehouden aan subsidiebesluiten van en prestatieafspraken met hun primaire subsidieverlener(s).

3. Ambitie

De SMH streeft naar optimalisatie van het publieksbereik. Doel is om bij het Nederlands publiek het besef en de betekenis van vrijheid en mensenrechten te borgen. De specifieke kracht van de sector is een permanent, kwantitatief groot en kwalitatief hoogwaardig publieksaanbod. Juist deze instellingen zijn in staat om inhoudelijke thema's te vertalen naar een breed publiek, gebruik makend van aansprekende verhalen, relevante collecties en unieke locaties.

De Tweede Wereldoorlog als historisch feit is het uitgangspunt, maar het aanbod is gericht op de relevantie daarvan voor het heden en de toekomst. Niet in abstracte zin, maar concreet: door met de Tweede Wereldoorlog als referentie en contrapunt, bezoekers uit te dagen een individueel standpunt in te nemen over democratisch gedragen kernwaarden, die de basis vormen van de hedendaagse open samenleving. Zo dragen de musea en herinneringscentra permanent bij aan meningsvorming en dialoog in de huidige samenleving, zich daarbij terdege realiserend dat die samenleving permanent verandert.

3.1 De dynamiek van publieksbereik

Musea en herinneringscentra moeten anticiperen op de veranderende samenleving, waarbij drie factoren het meest relevant zijn:

1. De uitval van de klassieke 'eigenaren' van het oorlogserfgoed, oftewel de generatie die de Tweede Wereldoorlog bewust meemaakte.
2. De veranderende bevolkingssamenstelling waarbij door migratie een steeds groter deel van het publiek geen indirecte biografische betrokkenheid bij het WO2-erfgoed heeft.
3. Afnemende feitelijke en contextuele kennis over de Tweede Wereldoorlog bij jonge generaties.

Door deze factoren komt de vanzelfsprekendheid van de Tweede Wereldoorlog als een moreel ijkpunt voor de Nederlandse samenleving onder druk te staan. De betekenis van de musea en herinneringscentra neemt hierdoor toe. Dit is een urgente uitdaging voor de SMH.

De SMH onderstreept daarbij drie lijnen:

- a. **Representatie**
Wat en wie representeren de Nederlandse WO2-collecties en herinneringsplekken? Zijn in de toekomst meer en andere perspectieven aan de orde dan die van de klassieke actoren (dader-slachtoffer en alles wat daar tussen ligt)? Dit hangt samen met de vraag of zich nieuwe 'mentale eigenaren' aandienen als de oorspronkelijk gerepresenteerde groepen niet meer onder ons zijn, en wat het belang is van deze nieuwe 'eigenaren'.
- b. **Toegankelijkheid**
Hoe borgen musea en herinneringscentra hun toegankelijkheid en betekenis in de toekomst als de kennis en waarden die ze representeren voor delen van de bevolking mogelijk minder evident blijken?
- c. **Participatie**
Hoe gaan de musea en herinneringscentra om met participatie, vraagsturing, co-creatie en pluriformiteit? Leiden deze ontwikkelingen - waarbij de klassieke gezagsverhouding tussen musea en herinneringscentra (als zendende partij) en het publiek (als ontvangende partij) verschuift - tot nieuwe *narratives*, presentaties en processen?

4. Speerpunten

In deze paragraaf wordt de inhoudelijke ambitie concreet vertaald, rekening houdend met de context waarin ze gerealiseerd wordt. Naast een algemene beschrijving wordt de prioriteitsvraag beantwoord, waarna op hoofdlijnen wordt aangegeven welke concrete (deel)projecten of functies worden voorzien. Ook wordt aangegeven met welke partijen de SMH daarbij samenwerking of afstemming zoekt.

4.1. Verbetering van het publieksbereik

De belangrijkste ambitie van de SMH is de verbetering van het publieksbereik, zowel in de breedte als in de diepte. Nog meer publiek dus, en een meer divers publiek, dat zowel analoog als digitaal wordt bereikt en waarmee het contact wordt verdiept. Musea en herinneringscentra kunnen immers met hun permanente presentaties, en met de authenticiteit van hun objecten of locatie, die aanzet tot historische beleving en identificatie, hun boodschap indringender overbrengen dan tijdelijke manifestaties en publiekscampagnes dat kunnen.

Waarom heeft het prioriteit?

Het gaat goed met de musea en herinneringscentra. De dertien SMH-participanten trokken in 2014 meer dan 1 miljoen bezoekers. Het huidige jaarlijkse publieksbereik van de gehele sector kan worden geschat op ca. 1,5 miljoen Nederlandse bezoekers.

Concrete aanpak:

a. Thematisch programmeren

Publieksbereik is gediend met slagvaardige publiekscommunicatie die zowel presentaties, educatie, en tentoonstellingsprogrammering behelst.

Samenwerking biedt daarbij aan alle partners schaalvoordelen. De SMH wil daartoe elke twee à drie jaar een inhoudelijk thema centraal stellen dat in een programma van exposities, educatie en/of evenementen, zo mogelijk met andere partners in de sector, onder de aandacht van het Nederlandse publiek wordt gebracht.

Het moet daarbij gaan om herkenbare en representatieve thema's waaraan instellingen individueel én collectief (in wisselende configuraties) kunnen deelnemen. Hierbij kan, naar analogie van de aanpak bij de totstandkoming van de expositie 'De Tweede Wereldoorlog in 100 voorwerpen', van tevoren gedefinieerd worden welke partijen respectievelijk stakeholders in welke rol aan het programma deelnemen. De SMH-instellingen kunnen bij de programmatische invulling functioneren als regionale 'hubs' en samen met overige WO2-erfgoedinstellingen en -locaties, themaprogramma's realiseren door middel van presentatieprojecten en toekomstige themaroutes, zoals een verzets- en vervolgsroute.

Gezamenlijke thematische programmering en themaroutes worden als krachtig sectoraal positioneringsinstrument gezien, naast de autonome presentaties en manifestaties die de instellingen (veelal ook in samenwerking met anderen) vanuit hun eigen missie en thematiek blijven organiseren. Juist deze combinatie levert een aantrekkelijk en veelzijdig publieksaanbod op (ten behoeve van een variatie aan doelgroepen), gebruik makend van de geografische spreiding en thematische diversiteit van de musea en herinneringscentra.

Om die landelijke dekking en inhoudelijke diversiteit te waarborgen benadrukt de SMH ook het belang van behoud van mogelijkheden voor bijdragen aan projecten van individuele instellingen die buiten de gezamenlijke programmering vallen.

b. Educatie

Alle SMH-instellingen zijn (mede) opgericht met een educatief doel en ontleen daaraan nog steeds in hoge mate hun bestaansrecht.

Zij zijn gericht op interactie met en overdracht van kennis en informatie aan hun doelgroepen. Een brede - zowel permanente als projectmatige - combinatie van programma's en methoden wordt daarbij ingezet (museumeducatie, informeel leren, formeel leren). Dit draagt bij aan historisch besef en overdracht van waarden.

De in paragraaf 3.1. gesignaleerde trends vragen passende antwoorden, juist op het terrein van educatie. De musea en herinneringscentra hebben daarom behoefte aan nieuwe gevalideerde methoden, gebaseerd op toegepast onderzoek en theorievorming. Samenwerking binnen en buiten de sector en uitdrukkelijk ook met de relevante universiteiten en hogescholen moet leiden tot ontwikkeling, validatie en concrete implementatie van de nieuwe methoden ten behoeve van sectorale en individuele programmering.

De SMH wil zich inzetten voor de instelling van een buitengewone leerstoel of lectoraat 'Educatie van de oorlog' met een specifieke onderzoeksopdracht ten behoeve van de gehele sector musea en herinneringscentra. Het reeds bestaande sectorale Educatief Overleg kan daarbij mede functioneren als *linking pin* naar niet-SMH-participanten.

c. Publieksonderzoek

Binnen de sector musea en herinneringscentra WO2 wordt geen doorlopend publieksonderzoek gedaan. Waar het gebeurt is sprake van onderzoek onder bezoekers aan instellingen of specifiek gericht onderzoek op basis van de eigen kennisbehoefte door instellingen als de Anne Frank Stichting of het Nationaal Comité 4 en 5 mei. Behoeft bestaat aan meer en grondiger inzicht in onder andere bezoekmotieven, bezoekcontext, (voor)kennisniveau, verwachtingen, waardering, interesses en mediagebruik van zowel (Nederlandse en buitenlandse) bezoekers als juist ook de non-participanten. Beschikbaarheid van dit inzicht is voorwaarde om in het veranderende (demografische en maatschappelijke) krachtenveld als 'inclusieve' instellingen te functioneren. De SMH wil daartoe aansluiting zoeken bij het Nationaal Vrijheidsonderzoek dat het Nationaal Comité 4 en 5 mei uitvoert. Mogelijk is daarnaast informatie te verkrijgen in de wisselwerking met de Stichting Liberation Route Europe, het NIOD, de Anne Frank Stichting, universiteiten en hogescholen en andere partijen. De borging met andere dan de SMH-instellingen vindt onder meer plaats via het bovengenoemde Educatief Overleg.

4.2. Dienstbaar maken van collecties en locaties

Bij het publieksbereik staat het vermogen om decentraal en divers 'verhalen van de oorlog' met museale middelen te 'vertellen' centraal. Behoud en beheer van objecten, collecties en herinneringslocaties is daaraan dienstbaar.

De SMH beschouwt het gezamenlijke oorlogserfgoed, dus de optelsom van alle individueel beheerde collecties, als de Collectie Nederland WO2. Gestreefd wordt naar optimale (digitale) ontsluiting en toegankelijkheid van de Collectie Nederland WO2, zodat die collecties, in hun context, veel gericht

onder de aandacht van het Nederlandse publiek kunnen worden gebracht en beter kunnen onderstrepen wat de SMH en haar stakeholders willen overbrengen. Inherent aan de functionele inzet van de aanwezige collecties is de rationalisatie van het beheer ervan. Waar relevant wordt rekening gehouden met de thematische programmering bij het stellen van prioriteiten. Doel is om het collectiebeheer daadwerkelijk 'beheersbaar' te houden: op een kwalitatief hoog niveau, tegen zo laag mogelijke kosten.

Waarom heeft het prioriteit?

Zichtbaarheid leidt tot relevantie, maar daarnaast wordt de prioriteitstelling ook ingegeven door recente ontwikkelingen op het terrein van digitalisering en erfgoed-brede initiatieven voor het ontwikkelen van gezamenlijke depotvoorzieningen. Ook selectie en afstoting (ontdubbeling) kan daarbij aan de orde zijn.

Concrete aanpak:

a. Kenniscentrum Oorlogsbronnen

De SMH participeert in het door het NIOD en Digitaal Erfgoed Nederland (DEN) geïnitieerde, sector-brede project Kenniscentrum Oorlogsbronnen, dat zich richt op thematisch intellectueel beheer van collecties.

Aansluitend werkt de SMH samen met het NIOD aan collectiedigitalisering van individuele musea en herinneringscentra waartoe een separaat project wordt gestart.

b. Afstemming collectiebeleid

De SMH-instellingen nemen het voortouw bij de afstemming van het collectiebeleid op de thematische programma's. Daartoe wordt het bestaande Collectie Overleg benut, waarbij het als *linking pin* kan dienen tussen de SMH-instellingen en de overige Nederlandse WO2-musea. In het speelveld met stakeholders zoekt de SMH ook hier voornamelijk afstemming met het NIOD, maar daarnaast bijvoorbeeld ook met andere partijen, zoals de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

c. Collectiebeheer

De wensen en mogelijkheden voor (een) gemeenschappelijk(e) depotvoorziening(en) worden onderzocht. Daarbij wordt de specifieke kennis van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed benut.

4.3. Afstemming met publieke en private stakeholders

Als brancheorganisatie heeft de SMH behoefte aan een sector-breed overlegplatform met de stakeholders met spilfuncties op het terrein van kennis, presentaties, herdenken en vieren en educatie. Dit overlegplatform heeft tot doel: beleidsmatige afstemming, het initiëren en coördineren van een gemeenschappelijk gedragen uitvoeringsagenda en de voortgangsbewaking daarvan. De SMH bepleit daarvoor een onafhankelijk voorzitterschap.

In het overlegplatform doet de SMH voorstellen voor de beoogde brede thematische programmering op museaal gebied, uit te werken in bijvoorbeeld gezamenlijke presentaties, marketing, educatie en themaroutes. In overleg met de overlegplatform-partners wordt deze programmering en een haalbare planning vastgesteld.

Waarom heeft het prioriteit?

De ambities van de SMH zijn stevig. Ze kunnen alleen uitgevoerd worden in overleg en in samenwerking met stakeholders. Zeker waar het de uitvoering betreft is sprake van overlap met taakgebieden van anderen. Om tot een efficiënte en effectieve uitvoeringsagenda voor de toekomst te komen is afstemming en het 'managen van verwachtingen' noodzakelijk.

Concrete aanpak

Het toekomstige overlegplatform wordt gezien als *level playing field* waar partijen vanuit hun eigen missie en ambitie en domein input leveren, informatie delen, en waar vanuit gemeenschappelijke doelen besluiten worden genomen. Het platform bestaat, in de ogen van de SMH, uit vertegenwoordigers van de vier inhoudelijke domeinen (deelprogramma's): **kennis, herdenken en vieren, museale functie en educatie**. Hoewel de demarcatie tussen deze domeinen in veel gevallen fluïde is (musea en herinneringscentra voeren in meer of mindere mate taken uit op alle genoemde domeinen), is aanwijzing van één partij als eerste aanspreekpunt en programmamanager gewenst. De SMH is dit binnen het domein 'museale functie' en levert een belangrijke bijdrage aan de invulling van het domein 'educatie'.

Overigens hebben de verschillende SMH-participanten decennialange ervaring in organisatie en uitvoering van activiteiten binnen alle vier domeinen. Naast museale presentaties gaat het dan ook om de ontwikkeling en gebruik van lesmateriaal, publicatie van relevant onderzoek en kennis over collecties, of over herdenkingsbijeenkomsten die, anders dan de nationale herdenkingen, specifiek zijn en grote maatschappelijke impact hebben (zoals het project De 102.000 Namen Lezen of Open Joodse Huizen).

Het beoogde overlegplatform wint aan effectiviteit als op Rijksniveau één ministerie optreedt als coördinerend ministerie namens de zes thans bij oorlogserfgoed, herinnering WO2 en veteranenzorg betrokken departementen. Op dit moment ligt het voor de hand van het ministerie van VWS deze rol vervult. De coördinatie betreft primair synchronisatie met betrekking tot beleidsdoelen en financiering.

Betrokkenheid van (publieke en private) financiers bij het platform is gewenst ten behoeve van een vroegtijdig commitment aan de thematische programma's die daar worden ontwikkeld en vastgesteld.

Ten aanzien van de voorzittersrol ziet de SMH een rol voor het ministerie van VWS. Als een van de partijen die als programmamanager binnen een van de vier domeinen optreedt deze rol zou vervullen, zou er immers geen sprake meer zijn van het gewenste *level playing field*.

4.4. Het verzorgen van Public Affairs voor de sector

De SMH verzorgt de Public Affairs voor de sector Musea en Herinneringscentra WO2. Deze instellingen moeten hun maatschappelijk belang permanent onderstrepen en hun bestaansrecht bewijzen. Dragere van deze Public Affairs zijn de sector-brede samenwerkingsprojecten en de mede in dat kader gevoerde permanente dialoog met de stakeholders en andere partners. Lobby en

agendaoverleg vormen het belangrijkste uitvoeringsinstrument. In sector-brede afstemming wordt voorzien door effectieve communicatie met alle Nederlandse musea en herinneringscentra.

Waarom heeft het prioriteit?

De belangrijkste stakeholders van de SMH hebben recent aangegeven behoefte te hebben aan één stem vanuit de sector. Daarmee benadrukken zij het belang van de musea en herinneringscentra bij het realiseren van hun eigen beleidsintenties. Dat biedt kansen, maar vraagt wel om heldere posities en het wederzijds respecteren daarvan op basis van geformuleerde gemeenschappelijke belangen.

Concrete projecten:

Public Affairs is een permanente functie met zowel pro- als reactieve aspecten. Het vraagt om een permanente dialoog en informatie-uitwisseling met de stakeholders.

5. Organisatie

De huidige organisatorische opzet van de SMH was in de afgelopen jaren gebaseerd op input door de dertien aangesloten instellingen, met uiterst beperkte secretariële ondersteuning via een projectsecretariaat. Financiering geschiedde door het vfonds via projectsubsiëring en contributies van de individuele instellingen.

Het is duidelijk dat de organisatie versterking en continuïteit behoeft om de geformuleerde ambities en speerpunten daadwerkelijk te kunnen realiseren en de gewenste rol binnen het toekomstige overlegplatform effectief te vervullen.

De gewenste externe financiering zal daarbij primair worden aangewend voor realisatie van de genoemde structuurversterkende speerpunten:

- verbetering van het publieksbereik (4.1)
- dienstbaar maken van collecties en locaties (4.2)
- afstemming met publieke en private stakeholders (4.3)

Het laatste speerpunt: verzorgen van Public Affairs voor de sector (4.4), zal ook in de toekomst worden gefinancierd uit de contributies van de SMH-participanten.

6. Planning

Dit position paper wordt gepresenteerd op het vaksymposium dat de SMH op 31 maart 2015 organiseert.

Onder de titel 'Relevantie voor de toekomst, musea en herinneringscentra 40-45 in een veranderende samenleving' wordt daar via inhoudelijke lijnen de huidige en toekomstige maatschappelijke positie van de sector musea en herinneringscentra WO2 verkend.

Aan het slot van het symposium worden zowel dit position paper als de notitie *Versterking van de herinnering WO2* van de Commissie Versterking herinnering WO2 gepresenteerd en toegelicht. De staatssecretaris van VWS zal vervolgens op beide stukken reageren en zijn visie op toekomstige samenwerking tussen de SMH en stakeholders voorleggen.

De SMH hoopt en verwacht dat beide documenten voor de staatssecretaris aanleiding zijn om het startschot te geven voor de uitvoering van de door de SMH gewenste samenwerking.

2015 zal daarbij een transitiejaar zijn waarin:

- De SMH organisatorisch en financieel zodanig versterkt wordt dat zij effectief en succesvol de ambities, speerpunten en de eigen platformfunctie kan verwezenlijken. Aanvullende externe financiering is daartoe een voorwaarde.
- De SMH de eigen governance- en organisatiestructuur aanpast met het oog op bovenstaande, gemandateerd door de dertien musea en herinneringscentra, teneinde als volwaardige en slagvaardige overlegplatformpartner te kunnen functioneren.
- Het gewenste overlegplatform wordt ingesteld als *level playing field* van de SMH en stakeholders, onder leiding van een onafhankelijk voorzitter.
- De SMH wordt aangewezen binnen dit overlegplatform om de spilfunctie in het domein 'museale functie' op zich te nemen.
- De SMH samen met het Nationaal Comité 4 en 5 mei de spilfunctie in het domein 'educatie' gaat invullen.
- In overleg met de platformpartners concrete voorstellen worden geformuleerd en vastgesteld ten aanzien van:
 - Thematische (domein-overschrijdende) programmering in de komende jaren, en het ritme daarvan.
 - Speerpunten ten aanzien van kennisontwikkeling en -deling in het domein 'educatie'.
 - Toekomstig sector-breed publieksonderzoek, mede met het oog op vraagsturing en -articulatie.
- De genoemde collectiegerichte activiteiten en samenwerking met derden op dat terrein worden gecontinueerd dan wel gestart.

Tekst: Stichting Musea en Herinneringscentra 40-45

Adres: p.a. Nationaal Monument Kamp Vught
Lunettenlaan 600
5263 NT Vught

Projectsecretariaat: 020-4220247

Datum: 28 maart 2015

www.smh-40-45.nl

De Stichting Musea en Herinneringscentra 40-45 wordt financieel ondersteund door het vfonds

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Staatssecretaris

Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
Team A
NLD

Ontworpen door

10.2.e
Externe Medewerker
10.2.e minvws.nl

Datum

13 april 2015

Kenmerk

752823-135430-DMO

Zaaknummer

C:\Users\PLINCKLE\AppData\Local\Microsoft\Windows\Temporary Internet Files\Content.Outlook\OUT9RHLB\Nota voorbereiding overleg 2015-04-13 7_52_30.docx

nota

(ter voorbereiding van een overleg)

Vergaderdatum en tijd 16 april 2015

Paraaf directeur DGLZ

1 Aanleiding en doel overleg

Op donderdag 16 april heeft u van 17:00-17.45 uur overleg met 10.2.e 10.2.e voorzitter van het Indisch Herinneringscentrum (IHC). 11.1, 10.2.g

2 Deelnemers overleg

10.2.e 10.2.e (IHC) en 10.2.e (DMO-OHW).

3 Te bespreken punten

- VWS heeft een structurele subsidierelatie met het IHC (€ 481.753 in 2014);
- Het IHC is gevestigd op de zolder van een boerderij op Bronbeek en 11.1, 10.2.g
- Het IHC heeft nu een aantal scenario's voor de toekomst gepresenteerd, onder de titel 'Verankering van het Indisch Herinneringscentrum in de Nederlandse samenleving';
- Gewezen wordt op de noodzakelijke heroriëntatie van het IHC ten

aanzien van plaatsgebondenheid en de diversiteit van de achterban. Geconcludeerd wordt dat aan de oprichtingsdoelen bij brief aan TK d.d. 26 juli 2007 niet voldaan kan worden op de huidige locatie Bronbeek. In september 2015 wordt een projectplan met uitgewerkte scenario's voorzien, gevolgd door fondsenwerving tot januari 2016. De geïdentificeerde mogelijkheden zijn

Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
Team A
Kenmerk

- 1. uitvoering blijven geven aan de Oprichtingsbrief van 2007;
- 2. gedeeltelijke uitvoering;
- 3a. Defensie vertrekt van Bronbeek;
- 3b. IHC vestigt zich elders (bijv. Koninklijk Instituut voor de Tropen (KIT), Den Haag, Soestdijk of Geerenstein), of
- 4. een virtueel IHC.

- 11.1, 10.2.g
[redacted]
[redacted]
[redacted]
- 11.1, 10.2.g
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
- Na het SMH-congres van 31 maart bevindt het traject van de versterking van de herinnering van de Tweede Wereldoorlog zich in de volgende fase, waarin o.a. een kwartiermaker wordt benoemd. In 2016 moet de hernieuwde samenwerking operationeel zijn. De ambitie om de herinnering te versterken is geschraagd door
 1. één spilfunctie per domein;
 2. afstemming tussen publiek en private betrokken: een overlegplatform;
 3. eenduidige coördinatie vanuit de rijksoverheid;
 4. ruimte voor vernieuwing;
 5. aansluitende financiering.
- Het traject vindt plaats in vier domeinen, namelijk
 - kennis:
 - kennis over collecties,
 - kennis overbrengen over de context en internationale dimensie van de oorlog,
 - kennis over doelgroepen in de samenleving.
 - museale functie;
 - thematische programmering,
 - dienstbaar maken van collecties en locaties.
 - herdenken, eren en vieren;
 - educatie en informatie
 - educatie op scholen,
 - educatie en informatie buiten scholen (erfgoed),
 - infotainment en cultuur.
- Voor alle vier van deze domeinen vervult het IHC onmiskenbaar een essentiële rol richting de Indische gemeenschap;
- Er zijn nog andere zelfstandige ontwikkelingen die parallel lopen aan

de versterking van de herinnering van de Tweede Wereldoorlog, zoals de nieuwbouwplannen van herinneringscentrum Kamp Amersfoort; het bestendigen van het voortbestaan van SMH; de continuering van gastsprekers WOII; de vereenvoudiging van subsidiestroming voor herinneringscentra; het ontsluiten van niet toegankelijke archieven en collecties (via IHRA).

Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
Team A

Kenmerk

4 Advies en toelichting

11.1, 10.2.g
[Redacted text block]

11.1, 10.2.g
[Redacted text block]

11.1, 10.2.g
[Redacted text block]

11.1, 10.2.g
[Redacted text block]

11.1, 10.2.g
[Redacted text block]

11.1, 10.2.g
[Redacted text block]

10.2.e
Senior beleidsmedewerker

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 21 april 2015 9:28
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: gesprek stas/IHC 10.2.e 10.2.e

Hoi 10.2.e

De essentie van het gesprek tussen stas en 10.2.e 10.2.e van afgelopen donderdag:

OHW

- 11.1, 10.2.g [redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
- 11.1, 10.2.g [redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
- Als IHC op Bronbeek blijft zal ze bij nieuwe tentoonstelling niet zo snel kiezen voor 6 zalen samen met Defensie, maar voor zelf invulling geven aan de 3 eigen zalen
- 11.1, 10.2.g [redacted]
[redacted]
- 11.1, 10.2.g [redacted] Stas is akkoord met gesprek.

Zorg jij dat gesprek plaatsvindt (evt en marge ergens bij herdenkingen komende weken) en stas juiste voorbereiding krijgt (incl 2007 brief)? 10.2.e 11.1, 10.2.g [redacted]

[redacted], 11.1, 10.2.g [redacted]. Evt. overleggen met 10.2.e of 10.2.e

Groet!

10.2.e

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Secretaris-generaal

nota

(ter bespreking)

Organisatie van herinnering, herdenken en vieren

Paraaf afd.hoofd OHW

Paraaf directeur

DGLZ

Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
OHW (team D)

Ontworpen door

10.2.e MPA
plv afd hoofd

T 070-340 10.2.g

M +31(0)6 10.2.e

10.10.2.e minvws.nl

Datum

5 juni 2014

Kenmerk

383569-122180-DMO

Bijlage(n)

geen

Afschrift aan

C:\Users\PLINCKLE\AppData\Local\Microsoft\Windows\Temporary Internet Files\Content.Outlook\7TMKFYIP\nota SG_concept v4_marjolein.docx

1 Aanleiding voor deze nota

Dinsdag 10 juni 2014 brengt u een werkbezoek aan het NIOD en is er aansluitend bestuursvergadering van het Nationaal Comité (NC). U ontvangt hiervoor 2 separate annotaties.

Op de achtergrond speelt echter ook het toekomstig landschap van herinnering, herdenken en vieren (lange termijn perspectief). Hier informeert deze nota u over. De bijeenkomsten lenen zich goed voor verkenningen en richtinggevende keuzes voor de organisatie van de herinnering.

Er spelen naast inhoudelijke vraagstukken rond educatie en bewustwording meerdere actuele organisatorische vraagstukken bij drie grote betrokken uitvoerders:

- NC
 - o Doorlichting organisatie met 11.1, 10.2.g conclusies voor bureau en bestuur;
 - o In 2015 moet een nieuwe voorzitter van het bestuur worden aangesteld. In 2016 loopt huur af, geeft kans heroverweging locatie.
- NIOD
 - o 11.1, 10.2.g nu herbezinnen op toekomst (perspectieven: internationaal, academisch, WOII/genocide);
 - o In 2016 nieuwe directeur aanstellen.
- Oorlogsgravenstichting (OGS)
 - o 11.1, 10.2.g, terwijl dekking/spreiding in het land wel zeer groot is (veel potentie voor invullen educatieve functie);
 - o 11.1, 10.2.g
 - o In 2015 moet een nieuwe directeur worden aangesteld.

Het V-fonds heeft als financier een nadrukkelijk ander karakter ("investeert in vrede"). Overige organisaties zijn veel kleinschaliger (Veteraneninstituut, herinneringscentra, musea etc.) of trekken zelfstandig een professionele lijn (Anne Frank Stichting).

Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
OHW (team D)

Kenmerk
383569-122180-DMO

Het gelijktijdig spelen van deze vraagstukken geeft kansen voor duurzaam organiseren, intensievere en innovatieve samenwerkingsverbanden en aanhoudende stabiliteit. Vanuit het besef dat het anders kan en moet, kan er worden gebouwd aan een toekomstvaste ordening van het veld met een brede scope en voldoende armslag, waarbij ook internationaal aansluiting ontstaat.

11.1, 10.2.g

2 Beslispunten, advies en mogelijk alternatief

Advies is om:

- 11.1, 10.2.g
- 11.1, 10.2.g

De stevigheid van advisering in deze – gezamenlijk met SG AZ – hangt samen met de uitkomsten van de doorlichting NC (staat voor 10 juni 2014, vooralsnog zonder stukken geagendeerd).

In 2011 is, met de toevoeging van zes nieuwe taken, het werkveld van het NC verbreed met als doel een centrale regierol in het WO II veld te kunnen verwerven. Deze taken werden eerder door VWS zelf uitgevoerd. 11.1, 10.2.g

t.

11.1, 10.2.g

De politieke ambitie de herinnering aan WOII aan volgende generaties door te geven, staat daarbij niet ter discussie.

11.1, 10.2.g

11.1, 10.2.g

Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
OHW (team D)

Kenmerk
383569-122180-DMO

11.1, 10.2.g

3 Samenvatting en conclusies

Situatieschets

Er is veel dynamiek bij verschillende organisaties momenteel. Onderstaande tabel geeft zicht op de belangrijkste organisaties, hun functies en de dynamiek die er speelt.

Organisatie	Functies	Dynamiek
NC	- vormgeven van het ritueel van herdenken en vieren (januari, 4/5 mei, 15 aug) - mandaat subsidieverlening (administratief) - mandaat subsidieverlening inhoudelijk rondom educatie (gericht op samenwerking)	- doorlichting heeft plaatsgevonden. Breed: toekomst van herdenken en vieren, maar ook interne organisatie. - daarnaast tevens zelfevaluatie bestuur (rol, werkwijze etc.) - wisseling voorzitter bestuur - verschil binnen bestuur over breedte functie-invulling (alleen ritueel of het bredere maatschappelijke gezicht rondom herdenken en herinneren). - besluit wel/niet doorgaan met subsidieprogramma rondom educatie en voorlichting. - 80% begroting (circa 6 MEURO) is vanuit VWS. 11.1, 10.2.g
NIOD	- verzamelt, bewaart, ontsluit en stelt archieven en collecties over WOII beschikbaar; - verricht wetenschappelijk onderzoek en publiceert; - geeft informatie aan overheden en particulieren; - stimuleert en organiseert debatten en activiteiten over oorlogsgeweld en processen	- bestaat sinds mei 1945, sinds 1999 onderdeel KNAW, sinds december 2010 gefuseerd met Centrum voor Holocaust- en Genocidestudies; - heeft zich gekeerd tegen voorstel KNAW om samen te gaan met meerdere instituten op geheel andere werkterreinen. Nu dreiging om uit de KNAW te worden gezet;

	die grondslag daarvoor zijn Nu autoriteit – ook internationaal – voor duiden van (gevoelige) oorlogsgelateerde zaken (vgl Srebrenica en Irak-onderzoek).	- herbezint zichzelf op de toekomst, parallel ook "rouwproces" nav verwachte breuk met KNAW. Inhoudelijk o.a. gedacht aan academische kant (verder van praktijk), verbinding met tribunalen (hedendaags oorlogsgeweld) en internationale dimensie (o.a. EU-(gefinancierde) projecten). Stas heeft aangeboden mee te denken; - inhoudelijk constateert NIOD dat publieksfunctie wijzigt door andere behoefte van de huidige samenleving (m.n. beeldcultuur). - 11.1, 10.2.g [redacted] [redacted] [redacted] [redacted] [redacted]
Oorlogsgravenstichting	- beheer en onderhoud van ca 50.000 oorlogsgraven (BZK), op erevelden Loenen en Grebbeberg, maar ook op vele honderden begraafplaatsen in heel Nederland, wat uit oogpunt van educatie veel kansen biedt (Adopteer een monument/graf als kapstok voor het verhaal) - herinnering van oorlogsslachtoffers actueel houden (eigen financiering)	- aansluiting binnen BZK zeer beperkt, kleine niche-activiteit; - zoektocht naar verbinden van aanwezige graven met herinnering. Nu diverse herdenkingen op 4 mei, maar bijv. weinig connectie met educatie/scholen. - eerder heeft OGS aangegeven samenwerking/samenvoeging met andere organisatie te waarderen. Onder nieuwe voorzitter 10.2.e mogelijk meer zelfstandige lijn. - financiering nagenoeg geheel door BZK, permanent debat over hoogte, 11.1, 10.2.g [redacted] [redacted]
V-fonds (nationaal fonds voor Vrede, Vrijheid en Veteranen-zorg)	- financier projecten rondom vrede, vrijheid en veteranenzorg. Uitgangspunt is inzet geüniformeerden en hun effect voor burgers. Beschouwing is breed (projecten rondom democratie, mensenrechten en internationale rechtsorde)	- financiering komt (met name) vanuit loterijen. Fluctuaties daarin hebben effect op mogelijke projecten. - geen formele lijn met VWS, wel veelinhoudelijk contact (incl mogelijkheden voor rol van 'financiële mediator' om overgangen te ondersteunen).
Grote musea (AFS, Overloon, etc.)	- zichtbaar maken herinnering, ook internationaal.	- internationale verbanden versterken. Oa via dependances (AFS) en samenwerking (Liberation Route Europe).

Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
OHW (team D)

Kenmerk
383569-122180-DMO

		- grote diversiteit in ontwikkelingen in professionaliteit van overbrengen (passend bij deze tijd), 11.1, 10.2.g , fors toenemend bezoekersaantal laatste decennium 11.1, 10.2.g
Herinneringscentra en kleine musea	- regionale historie van WOII zichtbaar maken. Laagdrempelig voor scholen en burgers in de regio	- positieve ontwikkelingen in aantal (nu ca 80) en bezoekers (in lijn met grote musea); 11.1, 10.2.g - herinneringscentra bewegen naar eigen specialisatie/doelgroep; - 11.1, 10.2.g

Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
OHW (team D)

Kenmerk
383569-122180-DMO

Toekomstbeelden

11.1, 10.2.g

Daarbij geldt voor VWS in termen van doelen en randvoorwaarden dat:

- We herinnering naar toekomstige generaties tenminste geborgd willen zien;
- Nieuwe vormen van bewustwording ontstaan, o.a. door (internationale samenwerking, anders leren en communiceren door jongeren en intensiever ICT-gebruik;
- We d risico's rondom houdbaarheid van de organisatie-infrastructuur (o.a. op bedrijfsmatig vlak) willen minimaliseren. Hiertoe is een professionele basisinfrastructuur nodig, waar kleinere organisaties (m.n. musea) op aan kunnen haken;
- Projectmatige financiering – zoals het Vfonds die verleend – kan hier los van staan

Deze doelen leiden tot twee varianten waarin een netwerkorganisatie ontstaat die voldoende armslag heeft om de afzonderlijke functies goed vorm te geven.

1. 11.1, 10.2.g

11.1, 10.2.g

[Redacted text block]

- [Redacted list item]
- [Redacted list item]
- [Redacted list item]
- [Redacted list item]
- [Redacted list item]

11.1.

- [Redacted list item]
- [Redacted list item]
- [Redacted list item]
- [Redacted list item]
- [Redacted list item]
- [Redacted list item]
- [Redacted list item]

11.1.

- [Redacted list item]
- [Redacted list item]
- [Redacted list item]
- [Redacted list item]

11.1, 10.2.g

[Redacted text block]

[Redacted text block]

- [Redacted list item]
- [Redacted list item]
- [Redacted list item]

Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
OHW (team D)

Kenmerk
383569-122180-DMO

11.1.

1. g

[Redacted text block]

Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
OHW (team D)

Kenmerk
383569-122180-DMO

2. 11.1, 10.2.g

[Redacted text block]

Voordelen

o 11.1, 10.2.g

[Redacted text block]

Nadelen

o 11.1, 10.2.g

[Redacted text block]

Fasegewijs werken

Bij de toekomstbeelden spelen verschillende onderdelen een rol, die ook een rol spelen bij de vervolgstappen. Het gaat onder andere om:

- Van negatieve naar positieve motivatie voor verandering: de huidige dynamiek is feitelijk een constatering dat verbeteringen nodig zijn om te voorkomen dat er zaken misgaan (ingrijpen voor iets omvalt). 11.1, 10.2.g
- Wenselijke betrokkenheid vanuit VWS: in welke mate willen we sturend optreden in het samenvoegen van taken/organisaties, al dan niet door hen ondersteund. Dit raakt ook aan de afstand die VWS ten opzichte van organisaties wenst in sturing (zie huidige variatie in juridische/bestuurlijke verhouding van VWS/Rijksoverheid ten opzichte van NIOD, NC en AFS);
- Variëteit in cultuur van werken. Taken rondom onderzoek, "evenementen" en beheer/onderhoud kennen ook andere type medewerkers. Dit heeft gevolgen voor de wijze van (re)organisatie;

- Na besluitvorming: de wijze van transitie. Er kan worden gekozen voor snelle helderheid op hoofdlijnen (voorkomen van lang rumoer in organisaties) of juist voor een behoedzame stapsgewijze ontwikkeling (de winkel moet open blijven en partijen zijn niet per definitie meegaand).

Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
OHW (team D)
Kenmerk
383569-122180-DMO

Conclusie van deze constatering is dat er sowieso sprake zal moeten zijn van een stapsgewijs proces (gewenning en acceptatie). Welke stappen kunnen/moeten gezet worden in 2014/2015 (benoemingen, strategische visies per organisatie, samenwonen) en wat wordt pas na de zomer 2015 bespreekbaar geacht.

4 Draagvlak politiek

Hier bestaat politiek weinig discussie over. Centrale punt is dat herdenken en vieren – nu en in de toekomst – goed blijft verlopen (4 mei als enig 'Nationaal moment'). Via bestuur NC enige verbinding met politieke partijen aanwezig maar Kamerleden maken zich informeel wel zorgen over ontwikkelingen rond NC.

5 Draagvlak maatschappelijk

Belang van herdenken en vieren blijvend groot. Dit blijkt o.a. uit het jaarlijks vrijheidsonderzoek van het NC maar ook uit de toenemende bezoekersaantallen van de WO II musea.

Onderwerp wordt niet breed besproken. 11.1, 10.2.g

6 Financiële en personele gevolgen

Eventuele samenvoeging organisaties kan personele gevolgen hebben (m.n. bij ondersteunende functies). Er is echter geen financieel doel aanwezig.

7 Juridische haalbaarheid

Het NC en de OGS zijn zogenaamde overheidsstichtingen en het NIOD is een rechtspersoon met een wettelijke taak (RWT). Ze ontvangen allen subsidies van het rijk. Samenvoeging van deze drie partijen in bijvoorbeeld één ZBO en/of RWT is juridisch haalbaar.

8 Interne afstemming

Nvt (besproken binnen OHW, op zichzelf staand).

9 Gevolgen administratieve lasten

Beperkte reductie mogelijk waar wordt gekozen voor samenvoeging organisaties en vergroten van beleidsvrijheid voor hen.

10.2.e MPA

plv afd hoofd / coördinerend beleidsmedewerker

Van: 10.2 e

Verzonden: maandag 8 juni 2015 9:59

Aan: 10.2 e 10.2 e

CC: 10.2 e 10.2 e 10.2 e

Onderwerp: RE: SPOED: Input PO SG

Hoi 10.2 e

De headlines:

- 2007: afspraak Def/VWS - ontwikkeling van Bronbeek tot Indische pleisterplaats. Verbinding van functie van tehuis voor veteranen, museum, plaats van herdenking en samenkomen (Kumpulan). VWS financiert IHC structureel als één van de 4 Herinneringscentra
- gezamenlijke inrichting museale tentoonstelling van Defensie en Indisch Herinneringscentrum (IHC) - "Het Verhaal van Indië";
- IHC Bronbeek krijgt ruimte op zolder van "de boerderij". Meer ruimte is zeer gewenst, 11.1, 10.2.g ;
- veel overleg tussen directeur IHC en commandant Bronbeek. 11.1, 10.2.g
[redacted]
[redacted]
[redacted] 11.1, 10.2.g
[redacted]
[redacted]
[redacted]
- 11.1, 10.2.g
[redacted]
[redacted]
- in een paar jaar tijd een halve ordner vol met rapporten en annotaties voor overleg tussen Defensie en VWS.
- IHC heeft afgelopen jaar laatste inspanning gedaan om vanuit haar bestuur

(10.2.e 10.2.e) langs relevante personen bij Defensie (incl SG) te gaan om uit de impasse te komen. Zonder resultaat. 11.1, 10.2.g

Andere meldingen blijken onvoldoende krachtig te zijn.

- parallel heeft IHC een scenario-analyse gemaakt. Ze zien 3 richtingen:

- * blijven bij besluit 2007 - IHC op Bronbeek, maar dan meer feitelijke ruimte (gehele boerderij) en grotere inspraak op inhoudelijke keuzes

- * vertrek van IHC vanaf Bronbeek (10 jaar geprobeerd, niet gelukt). Naar passende plek elders in het land (met historische context)

- * vertrek van Defensie van Bronbeek - was eerder geen reële optie, maar wie weet zijn de tijden verandert. Is voor Defensie in ieder geval een grote kostenpost en qua zorg niet perse beter dan in andere intramurale instellingen.

11.1, 10.2.g

Indien gewenst kan ik even aansluiten straks.

Groet!

10.2.e

----- Oorspronkelijk bericht -----

Van: 10.2.e 10.2.e

Verzonden: Monday, June 08, 2015 08:20 AM

Aan: 10.2.e

Onderwerp: SPOED: Input PO SG

Hoi 10.2.e

DGLZ spreekt vandaag om 11.30 uur met de SG, hij wil het kort over Bronbeek hebben. Kun jij mij wat info mailen?

Alvast bedankt!

Groet,

10.2.e

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

DG LZ

directoraat-generaal
Langdurige Zorg
 directie Maatschappelijke
 Ondersteuning
 Oorlogsgetroffenen en
 Herinnering WO II
 Postbus 20350
 2500 EJ Den Haag

Inlichtingen bij

10.2.e
 senior beleidsmedewerker

T (070)-340 10.2.e
 M (31)-6 10.2.e
 10.2.e minvws.nl

Datum
 08-07-2015

Bijlage(n)

Aantal pagina's
 3

memo

Vorbereiding gesprek IHCB met DEF 9 juli

1 Aanleiding en doel overleg

Op 9 juli om 9.00 uur heb jij overleg met DEF. Op de agenda staat de slechte samenwerking met DEF op Bronbeek.

2 Deelnemers overleg

Aanwezig zullen zijn Schout-bij-nacht Itzig Heine (HDP), en vertegenwoordigers van de Commandant der Strijdkrachten (CDS) op minimaal commandeurs- en kolonelsniveau.

3 Te bespreken punten

Ten aanzien van de samenwerking met DEF het IHC op Bronbeek:

- Met de brief aan de Tweede kamer d.d. 26 juli 2007 was de oprichting van het Indisch Herinneringscentrum (IHC) op locatie Bronbeek een feit;
- DEF zou "het algemene beheer van het landgoed, van het verzorgingstehuis en van het museum op zich blijven nemen";
- Vervolgens is een bestuurlijk convenant opgesteld;
- VWS heeft aan het nieuwe IHC jaarlijkse instellingssubsidies betaald (à raison van € 481.783) en een miljoen voor de nieuwe presentatie;

11.1, 10.2.g

- Bronbeek is buiten de herverkaveling van militaire musea gebleven en gaat dus zozegd rustig door op de voet van de afgelopen acht jaar;
- In februari 2015 heeft het IHC zelf op basis van een onderzoek, getiteld 'Verankering van het Indisch Herinneringscentrum in de Nederlandse samenleving', geconcludeerd dat aan de oprichtingsdoelen bij brief aan TK d.d. 26 juli 2007 niet voldaan kan worden op de huidige locatie Bronbeek;
- Van de vier geboden scenario's, namelijk
 - o 1. uitvoering blijven geven aan de Oprichtingsbrief van 2007;

- o 2. gedeeltelijke uitvoering;
- o 3a. Defensie vertrekt van Bronbeek;
- o 3b. IHC vestigt zich elders (bijv. Koninklijk Instituut voor de Tropen (KIT), Den Haag, Soestdijk of landgoed Geerenstein), of
- o 4. een virtueel IHC,

**directoraat-generaal
Langdurige Zorg**
directie Maatschappelijke
Ondersteuning
Oorlogsgetroffenen en
Herinnering WO II

Datum
08-07-2015

11.1, 10.2 g

- Uit het recent gepubliceerde onderzoeksrapport van het NIOD, 'De Nederlandse belangstelling voor de Tweede Wereldoorlog' onder 82.000 Nederlanders, blijkt dat de interesse voor de onafhankelijkheidsstrijd in Indonesië 8 % bedraagt, en het koloniale aspect 4 %. Bij de verschillende onderzochte doelgroepen (docenten, studenten en leerlingen) is de associatie van Tweede Wereldoorlog met Indië en Azië minimaal, hetgeen zou kunnen pleiten voor een veel beter toegankelijk (in de brede zin van het woord) herinneringscentrum. Van de respondenten is 85 % immers van mening dat de Tweede Wereldoorlog relevant is voor komende generaties, en 70 % is van mening dat die kennis helpt om de huidige wereld te begrijpen.

4 Advies en toelichting

11.1, 10.2 g

-
Category	Percentage
1	100%
2	95%
3	90%
4	95%
5	50%
6	100%
7	95%
8	100%
9	40%
10	90%
11	55%
12	95%
13	100%
14	40%
15	95%
16	90%
17	85%
18	95%
19	100%
20	15%
21	100%
22	75%
23	95%
24	100%
25	35%
26	95%
27	100%

11.1, 10.2 g

directoraat-generaal
Langdurige Zorg
directie Maatschappelijke
Ondersteuning
Oorlogsgetroffenen en
Herinnering WO II

Datum
08-07-2015

10.2.e

senior beleidsmedewerker

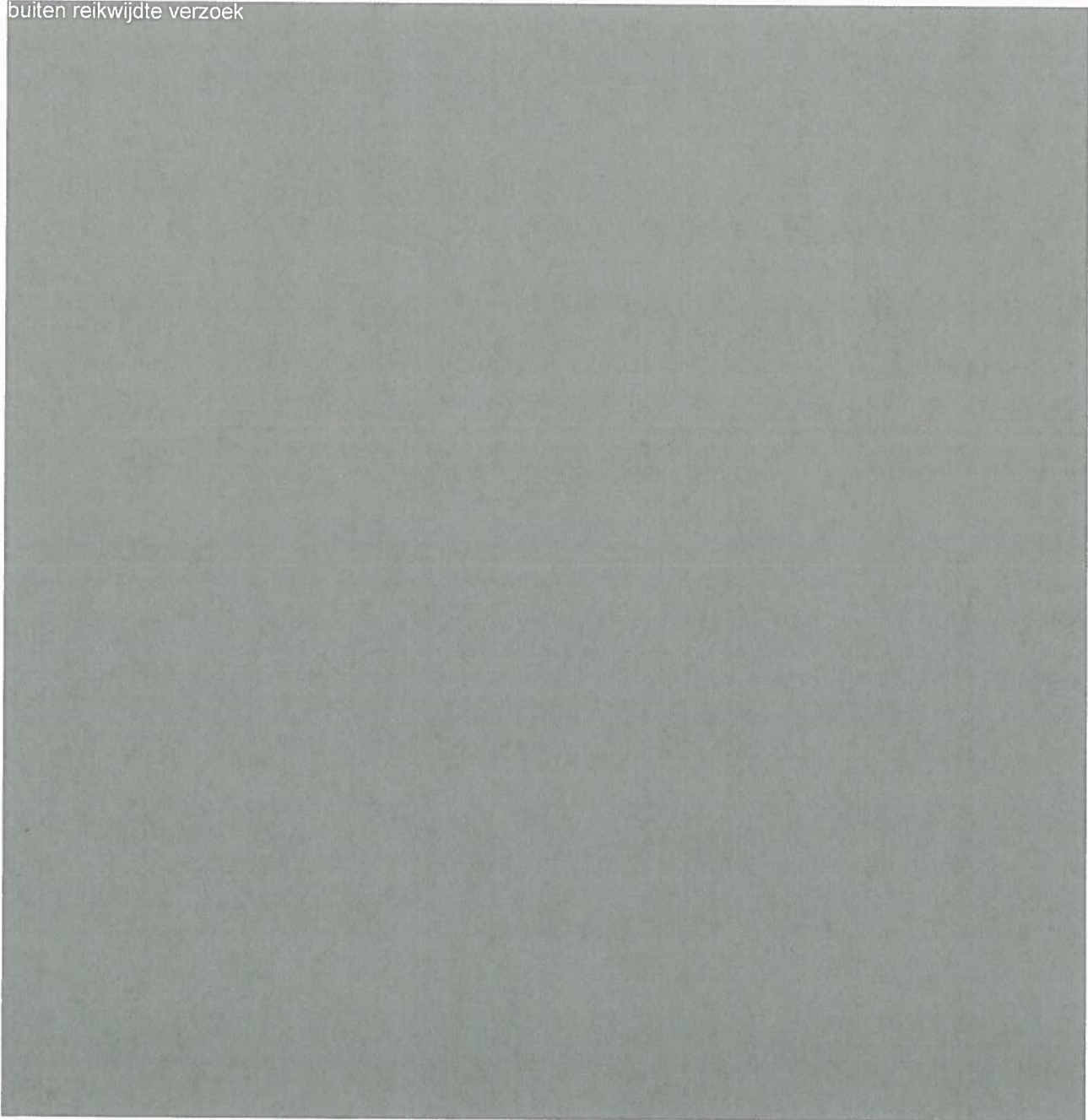
kenmerk: 2015.07.H110.S119.12

TOEKOMST VAN HERDENKEN, EREN EN VIEREN IN NEDERLAND

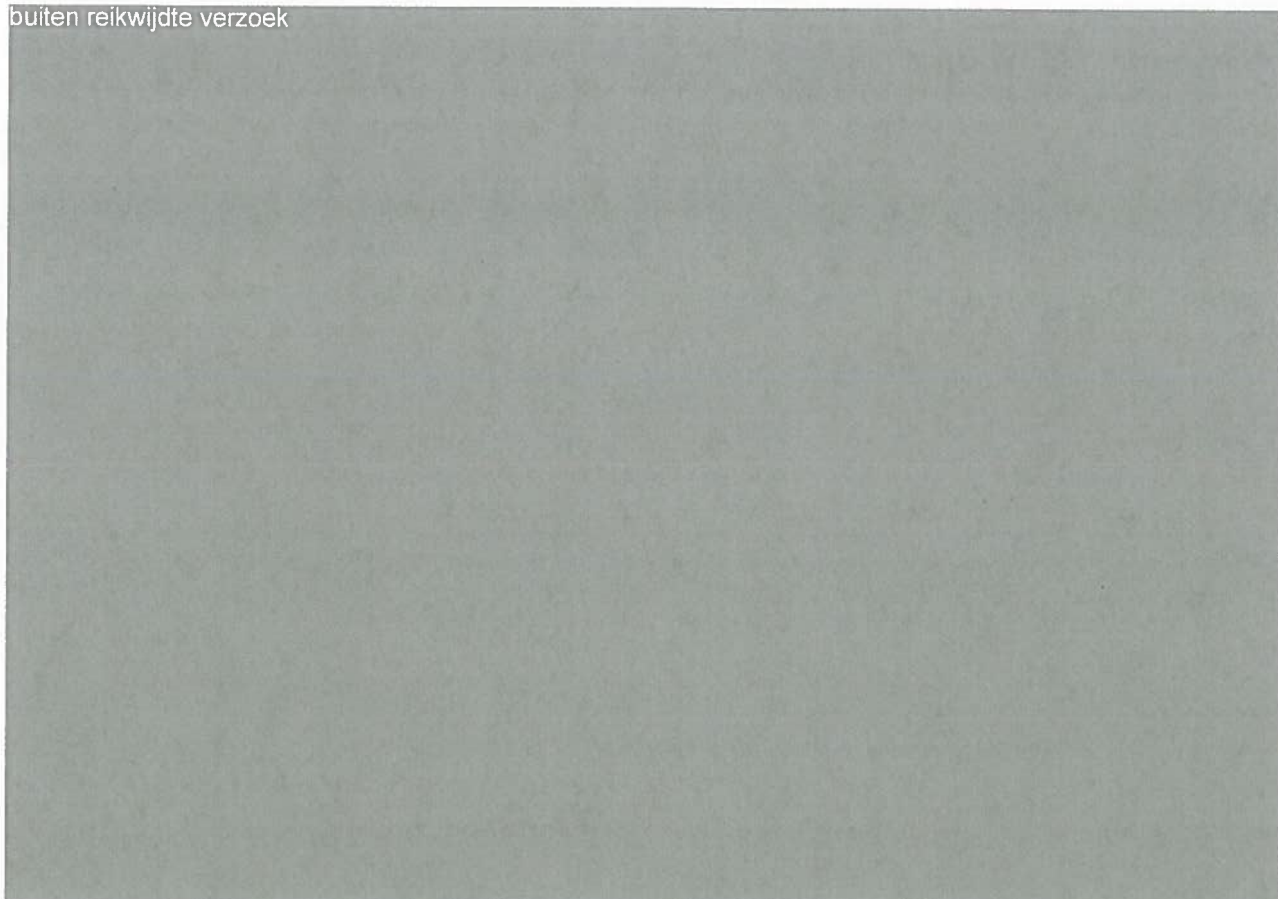
In deze notitie wordt een schets gegeven van het diverse landschap van herdenken, eren en vieren in Nederland anno 2015, alsook de toekomstambities voor de komende jaren. Het Nationaal Comité 4 en 5 mei is binnen dit werkveld de spilorganisatie. Andere belangrijke partijen op het terrein van herdenken (en eren) zijn de Oorlogsgravenstichting, het Nederlands Auschwitz Comité, Stichting 15 augustus 1945, de vier herinneringscentra, het ministerie van Defensie en diverse eigen organisaties. Op het gebied van vieren moeten de veertien Bevrijdingsfestivals worden genoemd.

1. Stand van zaken

buiten reikwijdte verzoek

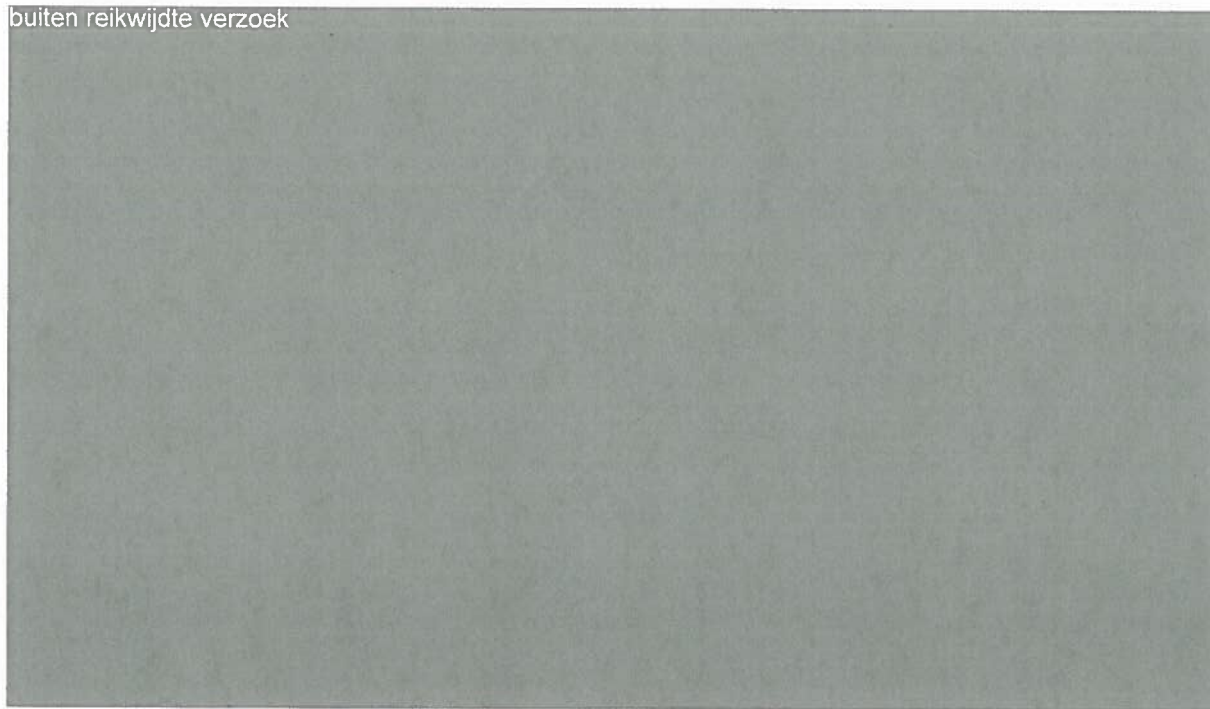
buiten reikwijdte verzoek

1.2 Bovenregionale herdenkingen

Naast 4 en 5 mei hebben twee andere herdenkingen een nationale uitstraling, namelijk de Nationale Holocaust Herdenking rondom 27 januari en de herdenking van de capitulatie van Japan en het formele einde van de Tweede Wereldoorlog, oftewel de Indiëherdenking, op 15 augustus.

buiten reikwijdte verzoek

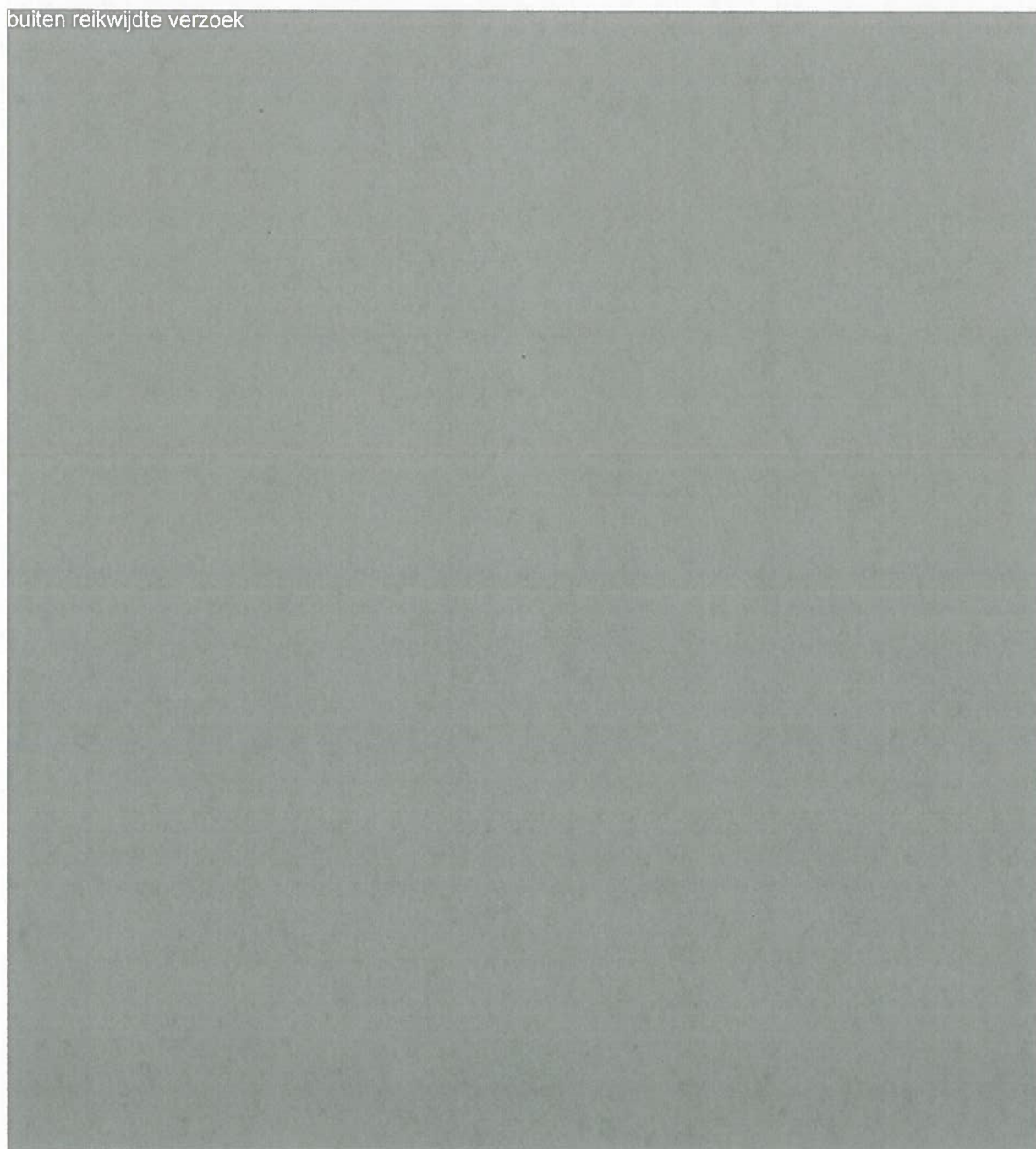

1.2.2 Indië herdenking

Op 15 augustus worden jaarlijks de capitulatie van Japan in 1945 en de oorlog in Zuidoost-Azië herdacht bij het Indiëmonument in Den Haag. De capitulatie betekende het einde van de Tweede Wereldoorlog in Zuidoost-Azië en daarmee ook het einde van de Tweede Wereldoorlog voor het Koninkrijk der Nederlanden. Alle slachtoffers - burgers en militairen - van de Japanse bezetting in Azië worden die dag herdacht. De herdenking wordt jaarlijks bijgewoond door zo'n 1.500 mensen die veelal een relatie hebben met Nederlands-Indië. Het Nationaal Comité ondersteunt sinds 2013 Stichting Herdenking 15 augustus 1945 bij de organisatie van de herdenking.

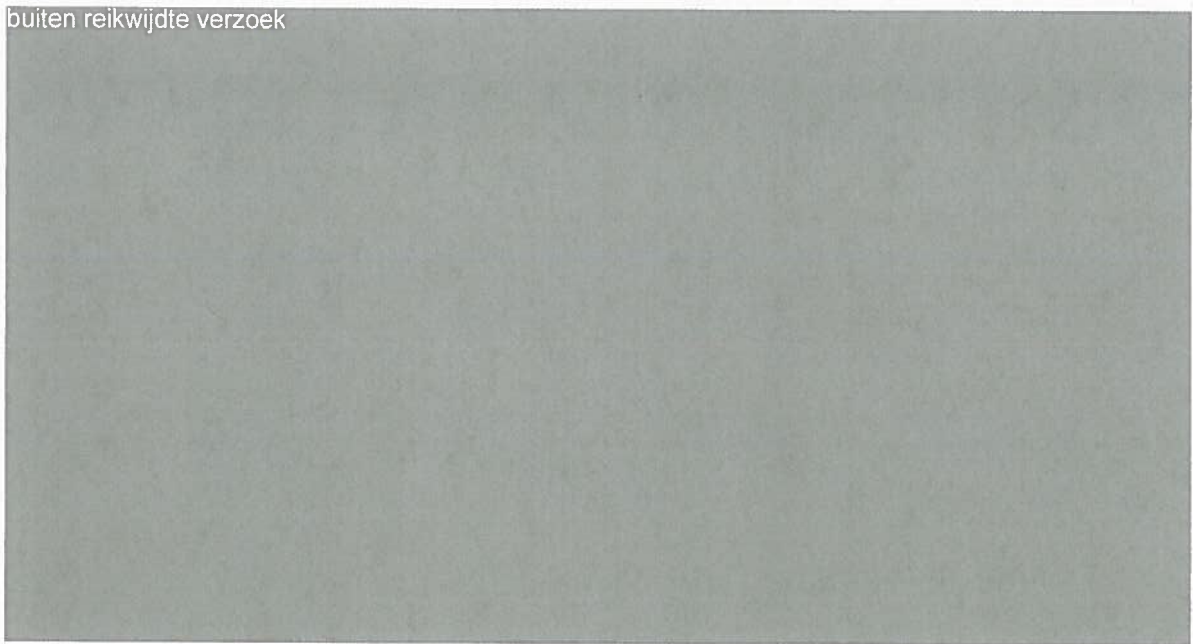
15 augustus is geen nationale feestdag en ook geen algemeen erkende feestdag. Voor 15 augustus geldt sinds enkele jaren wel een vlaginstructie: de vlag hangt de gehele dag, zonder wimpel, in top.

buiten reikwijdte verzoek

en de Kinderherdenking in de Hollandsche Schouwburg of de herdenking van de Kindertransporten in Kamp Vught. Deze herdenkingen organiseren de museale instellingen in eigen beheer.

buiten reikwijdte verzoek

1.6 Erevelden in Nederland en het buitenland

De Oorlogsgravenstichting, opgericht in 1946, onderhoudt ongeveer 50.000 graven van Nederlandse oorlogsslachtoffers in meer dan vijftig landen op vijf continenten (waarvan meerdere erevelden in Indonesië). De meeste van deze graven bevinden zich op speciale erevelden, maar ook op gewone begraafplaatsen zijn oorlogsgraven te vinden. De Oorlogsgravenstichting heeft zowel in Nederland als in Indonesië een team dat zorgt voor het beheer van de graven.

Op de erevelden liggen niet alleen militairen begraven, maar ook burgers die hun omkwamen tijdens de Tweede Wereldoorlog in het toenmalige koninkrijk en daarbuiten, of tijdens oorlogssituaties daarna - zoals in voormalig Nederlands-Indië. Ook Nederlandse militairen die tijdens vredesmissies zijn omgekomen, zijn soms begraven op erevelden. Daarnaast onderhoudt de Oorlogsgravenstichting ook zo'n 8.000 graven van geallieerde militairen in Nederland. Daarnaast faciliteert de Oorlogsgravenstichting de organisatoren van herdenkingen op erevelden en ontsluit het informatie over (de graven van) oorlogsslachtoffers via het online slachtofferregister.

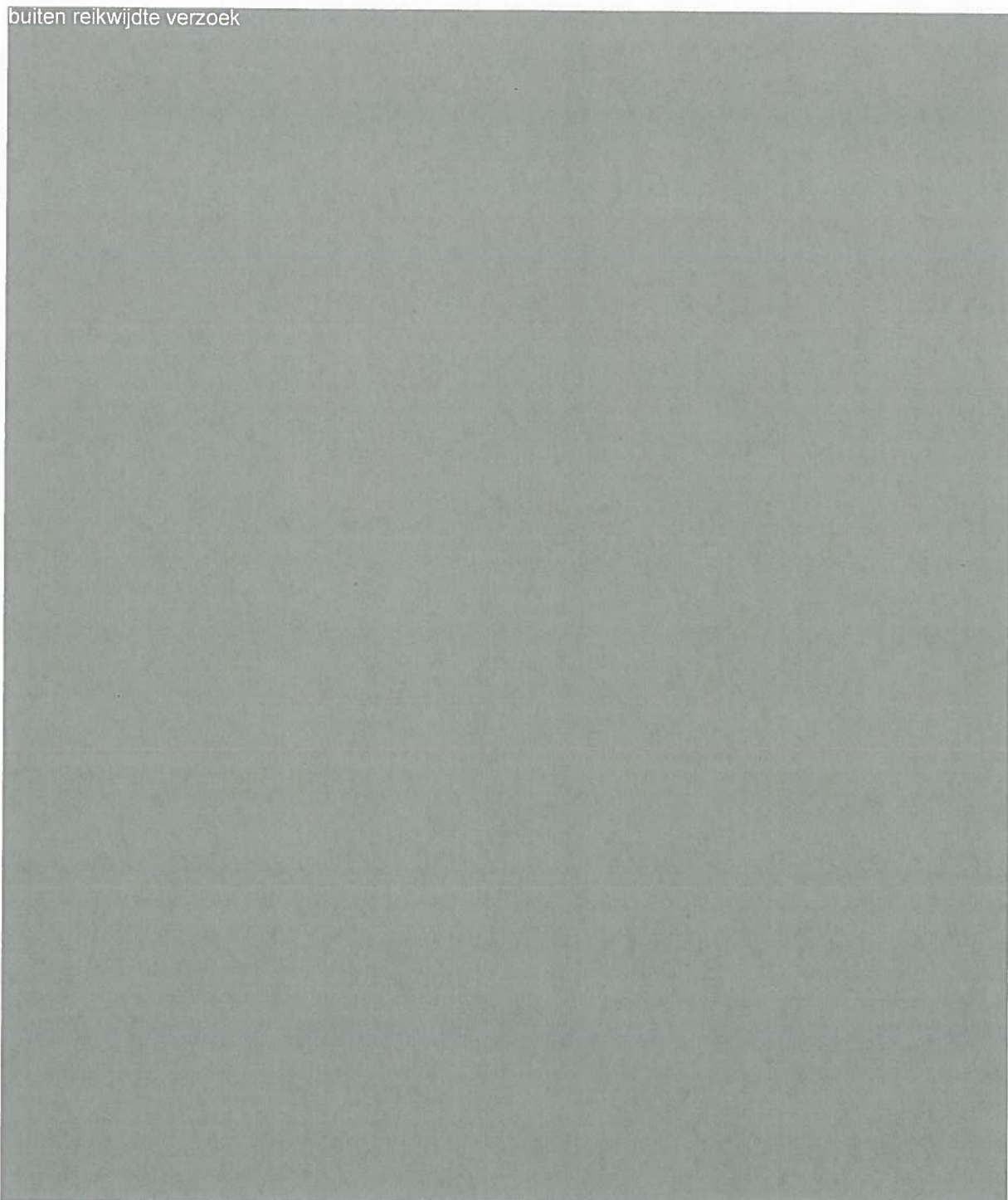
buiten reikwijdte verzoek

¹ http://www.4en5mei.nl/onderzoek/toegepast_onderzoek/onderzoek_organisaties_van_oorlogsslachtoffers.

2. Ontwikkelingen en ambities

buiten reikwijdte verzoek

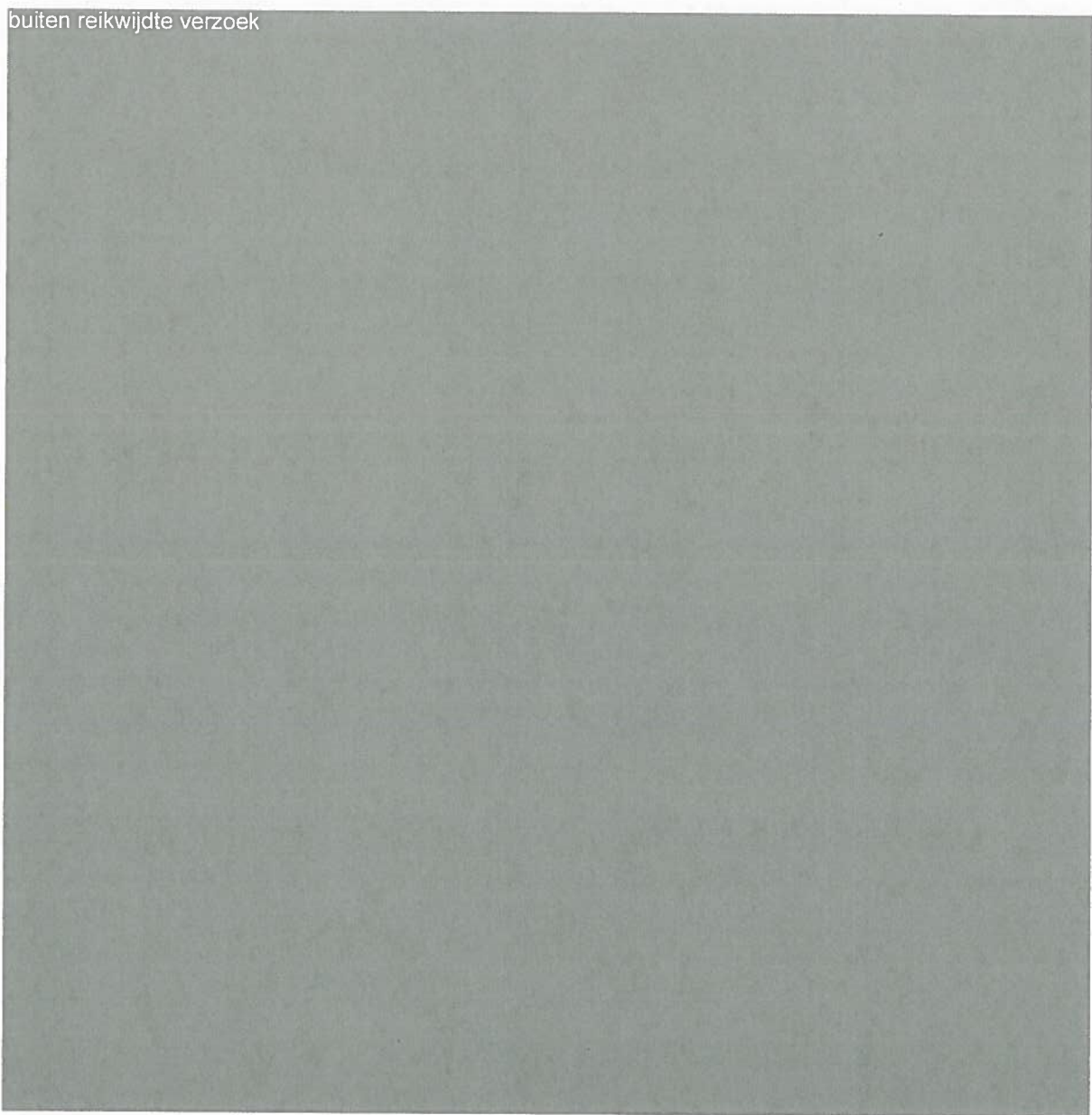
2.1.2 *Etnische diversiteit*

Tegelijkertijd is de bevolking van ons land steeds meer divers van samenstelling geworden. Migranten nemen een eigen geschiedenis mee en op basis van deze geschiedenis kijken zij naar onze oorlog en de bijbehorende rituelen van herdenken en vieren. De aanwezigheid van deze groepen binnen onze samenleving is geen nieuw gegeven. Al kort na de oorlog kwamen Indische Nederlanders naar een moederland waar velen niet eerder waren geweest. Aandacht besteden aan hun perspectief op onze

oorlog geschiedde echter pas veel later. Het Indiëmonument in Den Haag werd bijvoorbeeld pas in 1988 opgericht.

Een gedeeld uitgangspunt binnen de sector van herdenken en vieren is dat migrantengroepen zich deelgenoot zouden moeten voelen bij de inhoud en activiteiten op dagen als 4 en 5 mei. Uit het Generatieonderzoek dat het comité in samenwerking met de Universiteit Utrecht heeft uitgevoerd, blijkt dat als mensen met een niet-Westerse achtergrond die deelnemen aan een nationale (herdenkings-)dag, meer nationale verbondenheid ervaren dan Nederlanders met een westerse achtergrond. Dit inzicht biedt legio aanknopingspunten voor het verwelkomen van mensen met historische wortels die (deels) buiten Nederland liggen, zoals het comité stelt in zijn beleidsvisie *Kom vanavond met verhalen*. In personeel en organisatie binnen de sector van herdenken en vieren, maar ook in aanwezigheid, tekst, beeld en geluid bij herdenkingen en vieringen is het streven dat deze meer in verhouding staan met de huidige samenstelling van de bevolking.

buiten reikwijdte verzoek

buiten reikwijdte verzoek

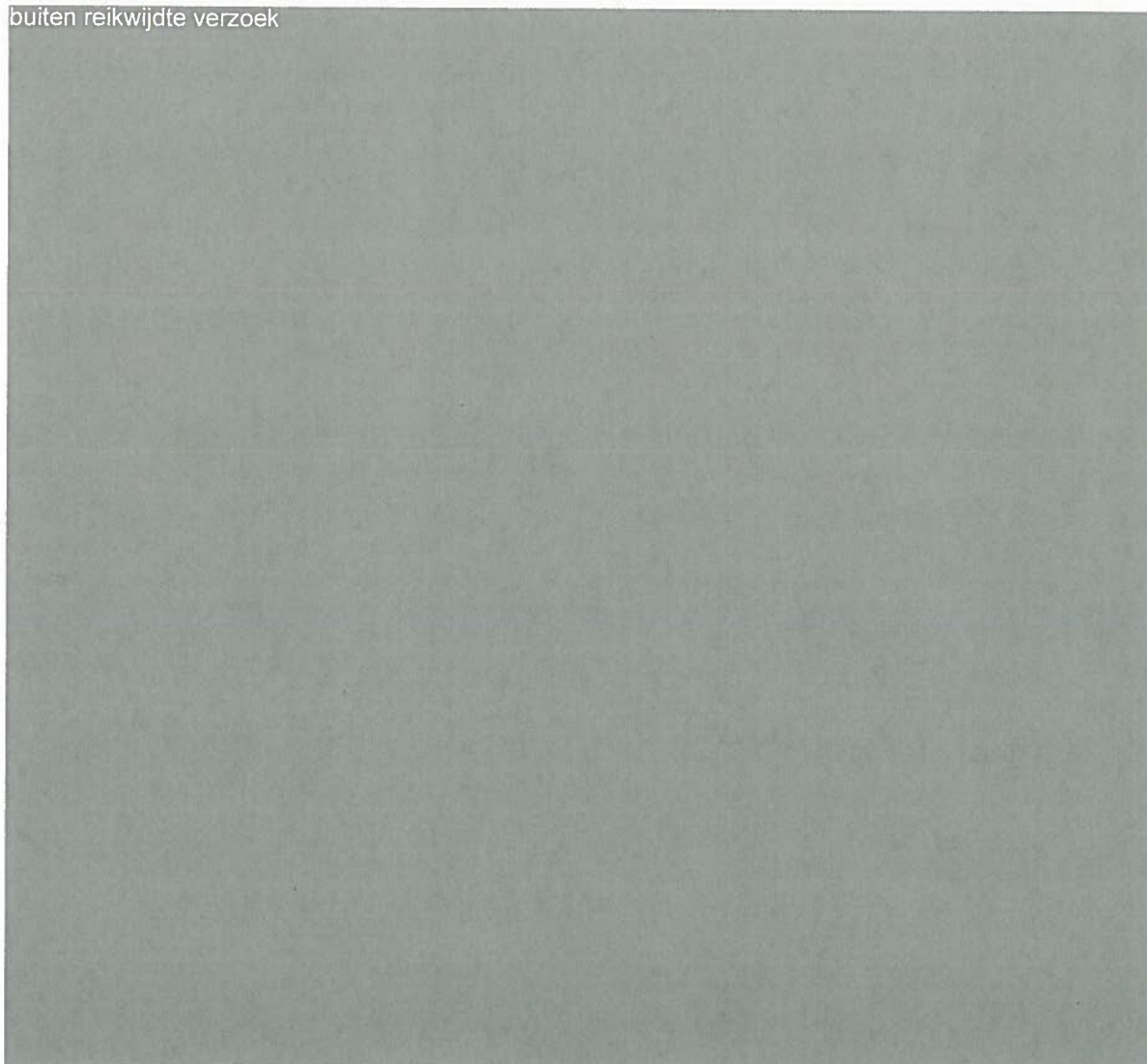

2.1.6 *De oorlog als ijkpunt*

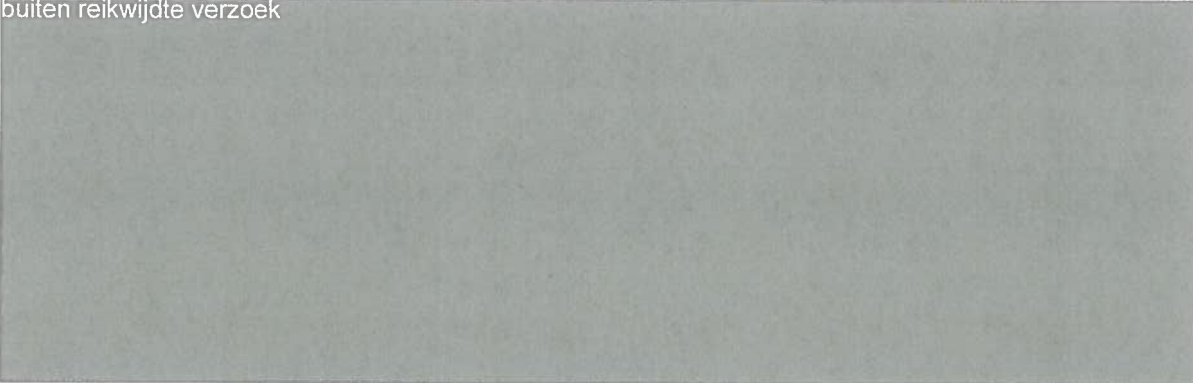
De Tweede Wereldoorlog is hét morele ijkpunt van onze Nederlandse maatschappij, zo verwoordde 10.2.e jaren geleden. En ook al nuanceerde 10.2.e de dominante positie van de Tweede Wereldoorlog als moreel ijkpunt, nog steeds is het zo dat andere gerelateerde thema's uit ons blikveld lijken te verdwijnen door een sterkte maatschappelijke focus op '1940-1945'. Zo weet drie op de vijf jongeren tussen de 16 en 29 jaar niets van Srebrenica. En is voor de meeste Nederlanders de dekolonisatiestrijd in Nederlands-Indië/ Indonesië tussen 1945-1949 en de rol van Nederland als 'dader' een ver van hun bed show.

2.2 Ambities voor de sector

buiten reikwijdte verzoek

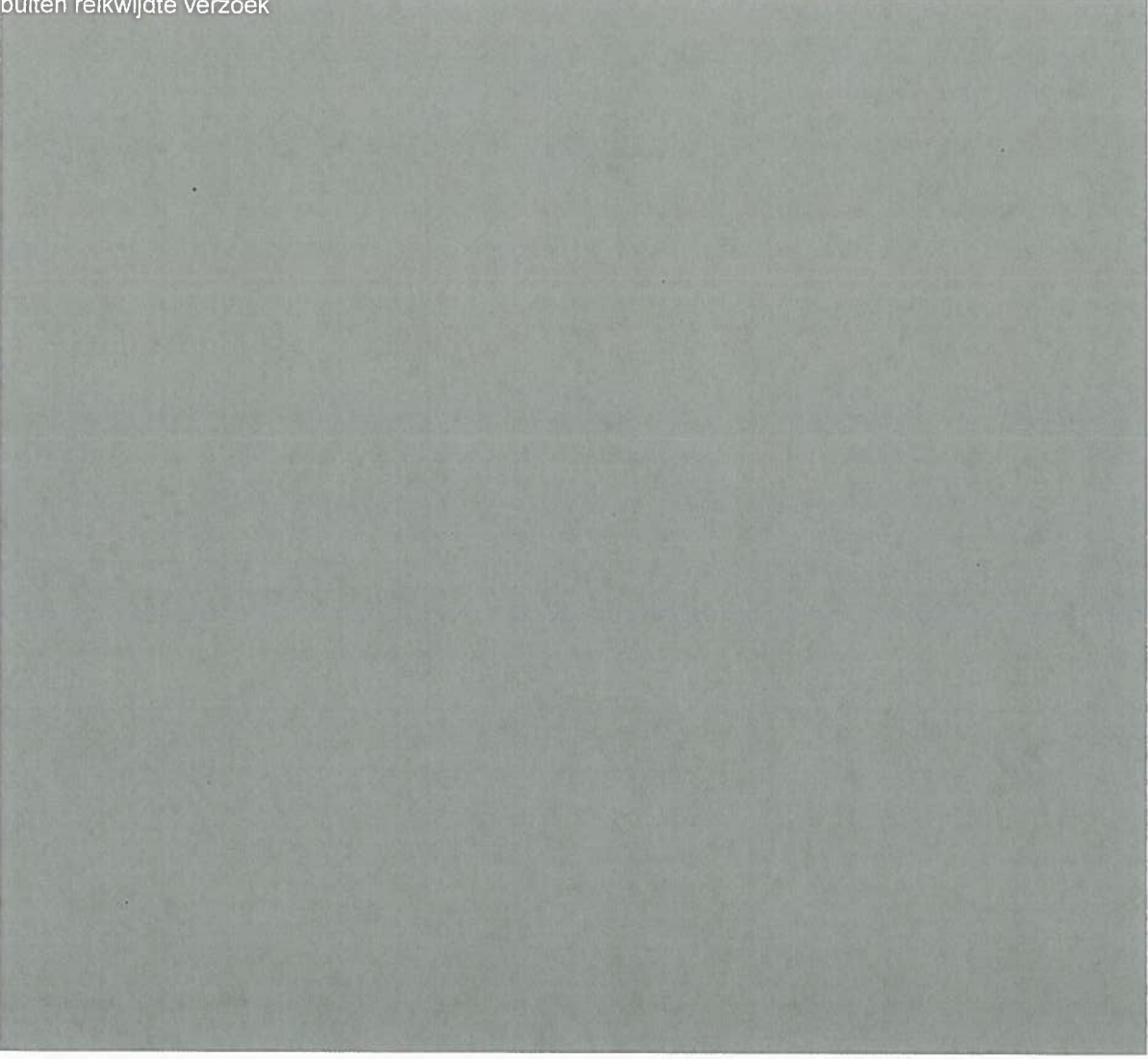
buiten reikwijdte verzoek

2.2.3 *Ondersteunen bovenregionale herdenkingen*

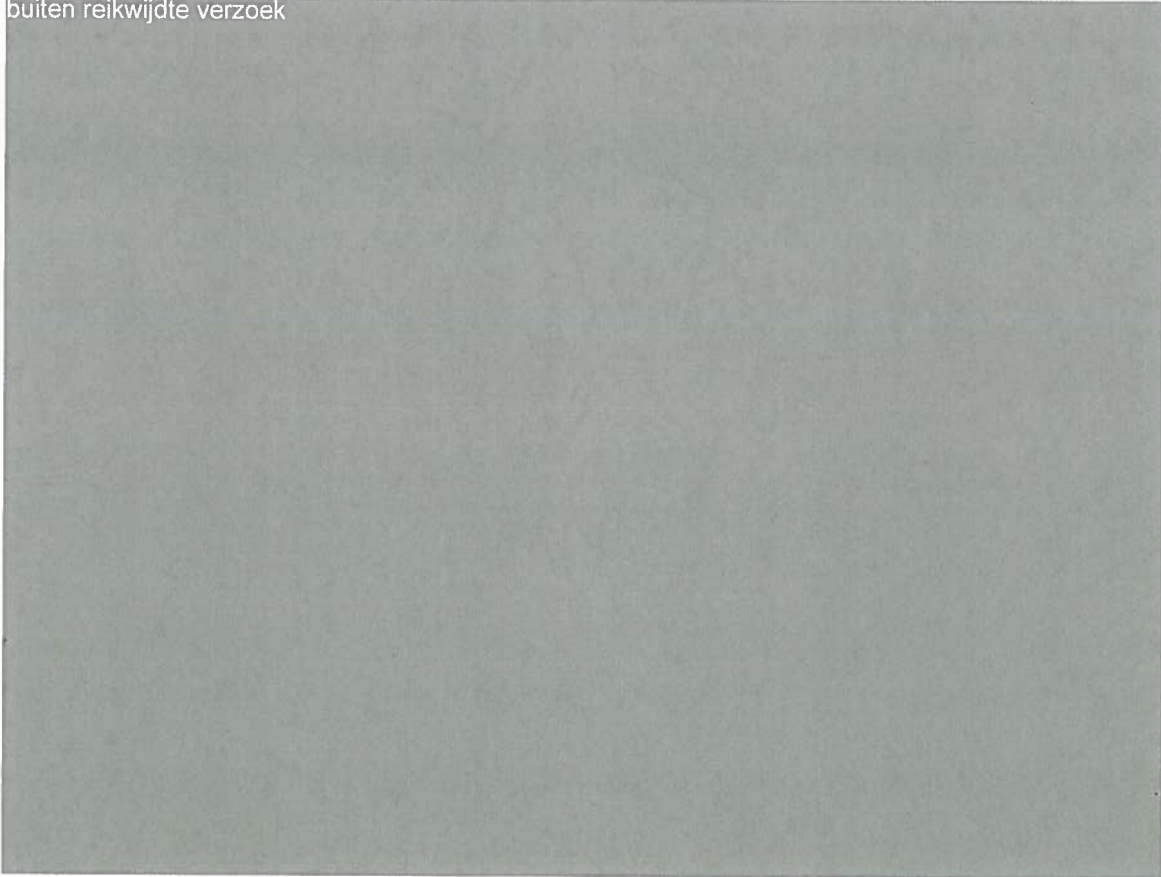
Ook bovenregionale herdenkingen zoals die van Dachau, Ravensbruck of de Japanse Vrouwenkampen, georganiseerd door soms nog eerste generatie organisaties, zal het comité de komende jaren, waar dat gewenst is, met advies en productionele hulp ondersteunen. De Holocaust Herdenking in januari en de Indiëherdenking in augustus blijft het comité sowieso productioneel ondersteunen.

buiten reikwijdte verzoek

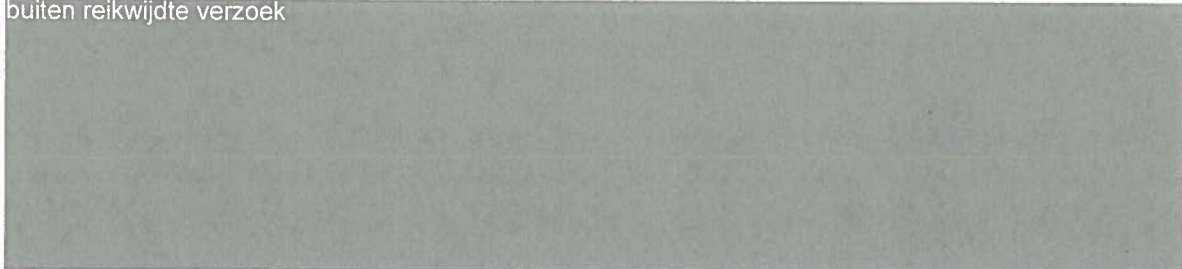
2.3.3 Bevrijdingsfestivals

buiten reikwijdte verzoek

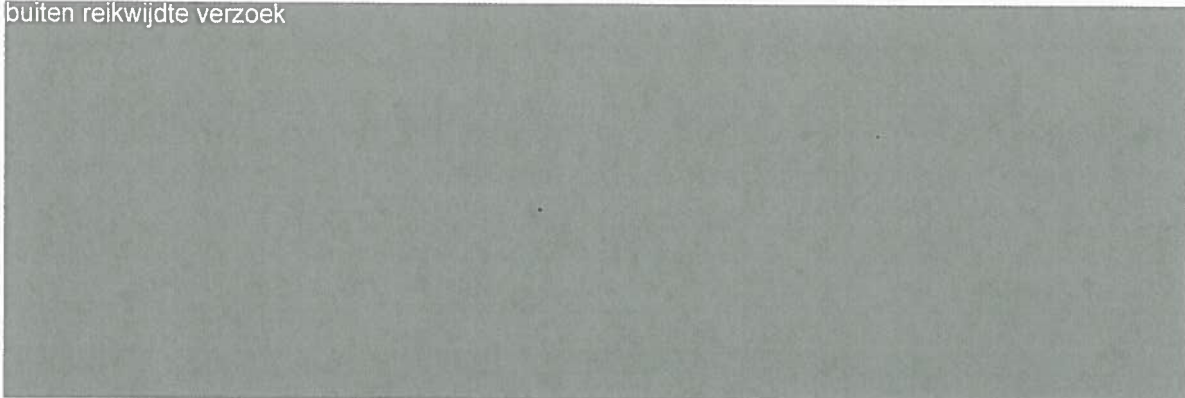
2.3.4 5 mei-concert

buiten reikwijdte verzoek

2.3.5 Educatie

buiten reikwijdte verzoek

2.3.6 Onderzoek

Vanuit de taak Toegepast Onderzoek start het comité in 2016 een nieuw meerjarig onderzoeksprogramma: 'Herdenken en vieren rond de Tweede Wereldoorlog: vorm, inhoud en betekenis van rituelen' (werktitel). Het comité wil herdenken en vieren als met elkaar samenhangende dagen blijvend betekenis geven naar de toekomst. De Tweede Wereldoorlog en de bevrijding in 1945 staan daarbij, sterker dan voorheen, centraal. Persoonlijke verhalen en duidelijk benoemde gebeurtenissen uit de oorlog zijn daarbinnen leidend.

De achterliggende gedachte bij het meerjarig onderzoeksprogramma is dat abstracte en monumentale vormen van herdenken steeds meer samengaan met initiatieven op het lokale en individuele niveau. Officiële, lang(-er) bestaande en relatief grootschalige (landelijke) herdenkingen, zoals de Holocaust Herdenking rondom 27 januari, de Nationale Dodenherdenking op 4 mei en de Indiëherdenking op 15 augustus, gaan hand in hand met recente, kleinschalige en lokale projecten, zoals Oorlog in mijn Buurt, Open Joodse Huizen, Huizen van Verzet, Theater na de Dam en struikelstenen. Aangezien deze initiatieven voldoen aan een behoefte in de samenleving is het belangrijk om de implicaties van deze ontwikkeling te analyseren met het oog op het toekomstig beleid van het comité, maar ook van het brede werkveld.

Voor zowel het comité als de sector van herdenken, eren, vieren en herinneren is het cruciaal om in beeld te hebben welke trends en ontwikkelingen in de samenleving gaande zijn en hoe deze hun weerslag kunnen hebben op herdenken en vieren. Om adequaat in te spelen op mogelijk veranderende behoeften op dit terrein is het voor het comité van belang om hier onderzoek naar te doen. Op deze manier kan het comité tijdig en adequaat projecten opzetten, nieuwe netwerken uitzetten en samenwerkingsverbanden aangaan.

Het meerjarig onderzoeksprogramma is een samenwerking tussen het comité, het Cobbenhagen Centrum van Tilburg University en Centrum 45/Stichting Arq.

Het jaarlijkse Nationaal Vrijheidsonderzoek – het langlopende monitoronderzoek naar herdenken, vieren en herinneren in Nederland – behoort tot de kernactiviteiten van het comité en zal de komende jaren vanzelfsprekend worden voortgezet. Daarbij liggen inhoudelijke samenwerkingsverbanden met het NIOD, de Oorlogsgravenstichting en de Stichting Musea Herinneringscentra 40-45 voor de hand.

3. Realiseren van ambities - organisatie

buiten reikwijdte verzoek

SAMENWERKINGSVERBANDEN HERDENKEN EN VIEREN						
4 mei nationaal	4 mei lokaal	5 mei nationaal	5 mei lokaal	Bovenregionaal herdenken	Educatie	Onderzoek
Ministerie van Defensie	Organistoren van lokale herdenkingen. ²	Provincies	Organistoren van lokale vieringen	Eigen organisaties van oorlogsgetroffenen	Oorlogsmusea/ SMH	NIOD
Gemeente Amsterdam	Herinneringscentra	Bevrijdingsfestivals		Nederlands Auschwitz Comité	Oorlogsgravenstichting	Arq (Centrum 45)
Veteranen Instituut	Oorlogsmusea/ SMH	Prodemos		Stichting Herdenking 15 augustus 1945		Tilburg University
	Oorlogsgravenstichting ³	Amnesty International				Universiteit Utrecht
	NIOD ⁴	Veteranen Instituut				
		Ministerie van Defensie				

buiten reikwijdte verzoek

² In Nederland zijn 700 partijen betrokken bij de organisatie van lokaal herdenkingen en vieringen. Dit zijn Oranjeverenigingen, gemeenten en 4 en 5 mei comités. In de meeste gemeenten wordt iets georganiseerd op 4 mei. Minder organisaties bieden een programma aan op 5 mei.

³ Er zijn samenwerkingsmogelijkheden in het kader van ontsluiten van lokale en persoonlijke oorlogsgeschiedenis.

⁴ Ibidem.

buiten reikwijdte verzoek

3.3 Rol Nationaal Comité 4 en 5 mei

Het Nationaal Comité is benoemd als spilorganisatie binnen het domein herdenken, eren en vieren, voornamelijk als een serviceverlener en facilitator. Het comité ondersteunt hen die werkzaam zijn binnen dit domein en geeft inhoudelijk richting aan herdenken en vieren. Daarbij is het van groot belang om op te merken dat het comité niet de positie heeft of wil hebben om bepaalde zaken dwingend op te leggen. Men is niet verplicht om gebruik te maken van de diensten en services die het comité aanbiedt.

De komende jaren biedt het comité, naast de eigen activiteiten op 4 en 5 mei, de volgende diensten aan het netwerk en andere domeinen aan:

- Ondersteuning van organisatoren van lokale herdenkingen en vieringen met inhoudelijke en praktische hulp, door hen bijeen te brengen en door het (deels) financieren van plaatselijke projecten.
- Ontsluiten van kennis over ontwikkelingen op het gebied van herdenken en vieren middels *NC Magazine*.
- Beschikbaar stellen van de Database Oorlogsmonumenten als platform voor het ontsluiten van lokale oorlogsgeschiedenis.
- Praktische ondersteunen organisatie Holocaust Herdenking en Indiëherdenking.
- Waar gewenst praktisch ondersteunen van bovenregionale herdenkingen van eerste generatie oorlogsgetroffenen en nabestaanden.
- Het organiseren van het jaarlijkse NC Congres voor allen werkzaam op het terrein van herdenken en vieren opdat mensen elkaar kunnen ontmoeten, inspireren en nieuwe ontwikkelingen kunnen delen.
- Realiseren van een meerjarig onderzoeksprogramma met onderzoekers van Tilburg University en Stichting Arq over ontwikkelingen ten aanzien herdenken en bijbehorende rituelen.
- Het verder ontwikkelen van het Nationaal Vrijheidsonderzoek met ondersteuning van de afdeling sociologie van de Universiteit Utrecht ten aanzien van het draagvlak van herdenken en vieren.
- Ontsluiten van wetenschappelijk onderzoek voor het werkveld via de halfjaarlijkse publicatie *Onderzoek Uitgelicht*.
- Faciliteren van een jaarlijks Internationaal Studieprogramma op het gebied van herdenken en vieren voor het werkveld bestaande uit oorlogsmusea, onderzoekinstellingen, educatoren, journalisten en beleidsmakers. Intensivering van de samenwerking met de SMH ligt hierbij voor de hand.
- Faciliteren van een jaarlijks overleg tussen de directeurs van oorlogsmusea rondom het thema herdenken en vieren. Intensivering van de samenwerking met de SMH ligt hierbij voor de hand.

Aan: SG Defensie,
DG Langdurige Zorg , VWS

Refertes:

- a) Bestuurlijk convenant ontwikkeling landgoed Bronbeek, d.d. 15 augustus 2008
- b) Ondertekende toekomstvisie landgoed Bronbeek, Boer& Croon, kenmerk LSI/WHE/kkm d.d. 11 maart 2010
- c) Brief VWS Indisch Herinneringscentrum aan Tweede Kamer, kenmerk OHW-U-2782806 d.d. 26 juli 2007

1. Achtergrond

Zowel het ministerie van VWS als het ministerie van Defensie zien het als hun gezamenlijke verantwoordelijkheid om een maximale synergie te bereiken tussen het Indisch Herinneringscentrum (IHC) en de bestaande functies van het Koninklijk Tehuis voor Oud-Militairen en Museum (KTOMM) Bronbeek op het landgoed. Op 15 augustus 2008 hebben het Ministerie van Defensie, het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), het Ministerie van Wonen, Wijken en Integratie, het IHC , de stichting Kumpulan, de gemeente Arnhem en de provincie Gelderland een bestuurlijk convenant gesloten om gezamenlijk de ontwikkeling van landgoed Bronbeek vorm te geven. Aanleiding voor dit convenant was het feit dat het IHC in januari 2008 een nieuwe bewoner van het landgoed werd. Het IHC werd vanaf 2009 gehuisvest op de bovenverdieping van de gerenoveerde boerderij.

Sindsdien is een impasse ontstaan die heeft bestaan tot de huidige commandant na zijn aantreden begin 2013 enige maatregelen trof zoals het vrijgeven van de entree, de Indische zaal en de benedenverdieping van het hoofdgebouw van Bronbeek voor activiteiten als wisseltonstellingen en ontmoetingen.

2. Aanleiding

In deze nota informeer ik u op hoofdlijnen nader over de voortgang in de samenwerking tussen KTOMM en het IHC vanaf begin 2013.

Ondersteuningsgroep
Afdeling
Bestuursondersteuning

Herculeslaan 1
MPC 55 A
Postbus 90004
3509 AA Utrecht
www.defensie.nl/cdc

Contactpersoon

10.2.e
Adviseur
Bestuursondersteuning DF&L

M 06 10.2.e

10.2.e mindef.nl

Datum
14 augustus 2015

Onze referentie

Afschrift aan
N.v.t.

Referten

Bij beantwoording datum, onze referentie en betreft vermelden.

3. Uitgangspunten IHC/VWS

P.M. (VWS)

Ondersteuningsgroep
Afdeling Bestuursondersteuning

4. Uitgangspunten Defensie

Het landgoed Bronbeek speelt een prominente rol in het veteranenbeleid van Defensie. Defensie is en blijft hoofdgebruiker van het landgoed. Het kiest daarbij voor samenwerking met immaterieel karakter met het IHC, waarbij het uitgangspunt is behoud van bestaande samenwerking en doorontwikkeling daarvan waar mogelijk.

Datum
14 augustus 2015
Onze referentie

Sinds het aantreden van de huidige commandant is sprake van synergie op alle vier de hoofdfuncties van Bronbeek, te weten de tehuisfunctie, herinneren, herdenken en de reünie- en congresfunctie. Er wordt verder gekeken naar mogelijkheden om de samenwerking met het IHC uit te breiden door gezamenlijk gebruik te maken van de beschikbare ruimte op het landgoed.

5. Toekomstvisie landgoed Bronbeek (2010)

In het bestuurlijk convenant stellen partijen dat:

"... zij als uitgangspunt hebben dat zij zich er voor zullen inzetten het landgoed Bronbeek, in lijn met zijn historie, voor de herinnering aan Nederlands-indië te behouden..."

en

"... teneinde het Indisch karakter van het landgoed voor de toekomst te behouden, zullen de partijen op basis van de bestaande functies op het landgoed alsmede het Indisch Herinneringscentrum, een gezamenlijke toekomstvisie ontwikkelen..."

Met behulp van externe deskundigen hebben partijen vervolgens de belofte voor een gezamenlijke toekomstvisie ingelost. In lijn met het bestuurlijk convenant staat in de Toekomstvisie Bronbeek (maart 2010) beschreven dat op Bronbeek zowel de herinnering aan Nederlands-Indië als het Indisch karakter van het landgoed behouden moet blijven op basis van de bestaande functies van het landgoed. Vanuit deze achtergrond zijn samenwerking, toezeggingen, detailafspraken en vervolgoopdrachten in het document beschreven.

In bijlage I treft u de stand van zaken aan van realisatie van actiepunten uit de Toekomstvisie. Bij een tweetal actiepunten wordt hieronder stilgestaan.

5.1 Masterplan inrichting landgoed

In 2010 heeft het IHC de wens te kennen gegeven om voor haar activiteiten over meer ruimte te kunnen beschikken. In eerste aanleg was het de wens van IHC om de benedenverdieping van de boerderij daarvoor te gebruiken. Bureau en vergaderruimte t.b.v. de staf van het IHC zijn ondergebracht op de bovenverdieping van de boerderij.

Om de mogelijkheden voor nieuwe huisvesting voor IHC te onderzoeken is door de Rijksgebouwendienst (thans Rijksvastgoedbedrijf) in september 2011 een zogenaamde inpassingsstudie uitgevoerd om mogelijkheden voor het IHC in kaart

te brengen. Daartoe is gebruik gemaakt van een programma van wensen van het IHC waarbij al haar kantoor-vergader- en publieksfuncties zo mogelijk in één locatie in kaart werden gebracht. Uit de studie kwam naar voren dat het herbeleggen van de defensiefuncties van de boerderij in bestaande infrastructuur vanwege de monumentale en beschermde status van gebouwen en de vergunningtechnische condities niet mogelijk is. Voor eventuele nieuwbouw zal in verband met planologische beperkingen en de kwetsbaarheid van het landgoed een gedegen locatieonderzoek moeten worden uitgevoerd. Daarnaast heeft de Gemeente Arnhem op 25 juni 2012 het bestemmingsplan Paasberg e.o. 2012 vastgesteld. Onder dit bestemmingsplan valt Bronbeek. Nieuwbouw op het landgoed lijkt strijdig met dit bestemmingsplan.

Ondersteuningsgroep
Afdeling Bestuursondersteuning

Datum
14 augustus 2015

Onze referentie

Om toch invulling te kunnen geven aan de wens van het IHC om een ontmoetingsplaats te realiseren heeft defensie samen met het IHC de volgende initiatieven ondernomen¹:

- *Herinrichting entree van het hoofdgebouw.* Ter versterking van de publieksfunctie van KTOMM en IHC is een ontmoetingsruimte ("Café Batavia") gerealiseerd in het hoofdgebouw. Deze ruimte is op 28 mei jl. samen met bestuursleden van IHC geopend. Het assortiment van de winkel wordt in nauw overleg met IHC vastgesteld.
- *Herinrichten van de Indische zaal.* Activiteiten op het terrein van presentatie, herinnering en educatie zullen in deze ontmoetingsruimte gaan plaatsvinden in nauwe onderlinge afstemming tussen het IHC en KTOMM. Deze herinrichting heeft een vertraging opgelopen en zal naar verwachting voor oktober zijn afgerond.
- *Vervanging van de verouderde multimedia apparatuur.* de verouderde multimedia apparatuur in de gezamenlijke publiekspresentatie "Het verhaal van Indië" is voor rekening van Defensie vervangen.

5.2 Uitwerking samenwerking convenantpartners binnen stichting Museum Bronbeek

Destijds is door Defensie in de Raad van Advies Landgoed Bronbeek aan de convenantpartners de mededeling gedaan dat een stichtingsvorm voor KTOMM Bronbeek niet aan de orde is in verband met de stringente voorwaarden waaraan overheidspartijen dienen te voldoen bij oprichting van een stichting.² Daarnaast is de commandant van Bronbeek krachtens Koninklijk Besluit verantwoordelijk voor de instandhouding van Museum Bronbeek en kan hij deze verantwoordelijkheid niet bij een stichting beleggen.

¹ Genoemde projecten zijn uiteindelijk alleen door Defensie gefinancierd, totaal 130.000 Euro. Gezien het beoogd gemeenschappelijk gebruik en op grond van de toezeggingen in 2013 van Stas VWS en de toenmalige DG Langdurige Zorg had Defensie de verwachting dat VWS de helft van de kosten voor haar rekening zou hebben genomen.

² Zie Beleidskader voor betrokkenheid van de Rijksoverheid bij het oprichten van stichtingen, Minister van Financiën, kenmerk BZ 2006-874M van 11 december 2006

Het lopende actiepunt betreft de nadere uitwerking van de dienstverlenings-overeenkomst tussen Defensie en Bronbeek en IHC en specifiek de samenwerking in het kader van de instandhouding van de gezamenlijke publiekspresentatie. De concept samenwerkingsovereenkomst tussen Defensie en het IHC lag in juni 2014, na jaren touwtrekken, eindelijk ter tekening voor. In juli 2014 kwam in een gesprek tussen IHC, VWS en Defensie naar voren het intellectueel eigendom van de tentoonstelling "Het verhaal van Indië" in deze samenwerkingsovereenkomst aan het IHC toegewezen moest worden. Dat bracht de discussie weer terug bij af. In juni 2015 is een nieuwe concept-overeenkomst door het IHC aan Defensie aangeboden. In die versie is het intellectueel eigendom niet opgenomen, maar wel een bepaling dat de helft van de opbrengst van de museumkaartjes aan het IHC wordt geschonken. Defensie beziet of zij tegemoet kan komen aan die wens.

Ondersteuningsgroep
Afdeling Bestuursondersteuning

Datum
14 augustus 2015
Onze referentie

6. Tot slot

De gedeelde ruimten op het landgoed Bronbeek worden gebruikt voor wisseltentoonstellingen, herdenkingen, reünies, medaille-uitreikingen en tal van andere activiteiten. De Commandant KTOMM Bronbeek ervaart daarbij geen ruimtegebrek en stelt vast dat veel ruimte eerder onderbenut blijft.

In overleg tussen Commandant KTOMM Bronbeek en directeur IHC is het al mogelijk om gebruik te maken van het landgoed zelf en delen van het hoofdgebouw (de multifunctionele ruimte inclusief de museumwinkel, de Indische zaal, de bibliotheek/ kenniscentrum en de benedengalerij) en de mogelijkheden tot medegebruik door het IHC die al bestaan kunnen worden uitgebreid.

Mocht het IHC evenwel nog steeds behoefte hebben aan meer ruimte, dan zou de gehele of gedeeltelijke huur kunnen worden overwogen van een tegenover het landgoed gelegen pand³.

COMMANDANT DIVISIE FACILITAIR & LOGISTIEK

A.J. van den Hoek
Brigade-generaal

³ Velperweg 168, 1100 M², ca. 145.000,-- p/jr

Bijlage I: Stand van zaken actiepunten Toekomstvisie

Ondersteuningsgroep
Afdeling Bestuursondersteuning

Datum
14 augustus 2015
Onze referentie

1. Open uitstraling toegang Bronbeek, bewegwijzering en parkeersituatie -

Status: gerealiseerd

In afstemming met Bronbeek en het IHC heeft de Rijksgebouwendienst dit opgepakt. Het toegangsbord en bewegwijzering zijn aangepast, zodat het kantoor IHC en de gezamenlijke expositie "Het verhaal van Indië" eenduidig te vinden zijn. Daarnaast zijn IHC banieren bij de voorpoort geplaatst. Vast is gesteld dat het juridisch niet noodzakelijk is om specifieke woorden op te nemen op het welkombord met betrekking tot het betreden van een militair terrein. In 2016 zal deze aanvullende aanpassing alsnog worden doorgevoerd. Het IHC heeft vier eigen parkeerplaatsen gekregen naast de boerderij.

2. Beplanting/begroeiing landgoed (inclusief de kas) - Status: gereed (bezien maar onmogelijk gebleken)

De overdracht en omvorming van de bestaande kas naar een tropische plantenkas aan het IHC vindt om verschillende redenen niet plaats. Specifiek is door Defensie aangegeven dat de plantenkas de productiekas is voor de bloeiende groenvoorziening van Bronbeek (overeenkomstig de plantenkalender) en de overwinteringskas voor de palmbomen en kuipplanten van het landgoed. Daarnaast is de kas bouwtechnisch geschikt noch geschikt te maken als tropische kas.

3. Wandeling landschap/gedenktekens - Status: gerealiseerd

Bronbeek kent vele gedenktekens, die op verschillende plaatsen op het landgoed staan. Bezoekers kunnen met behulp van de bestaande landschap wandeling hun eigen weg langs de herdenkingstekens vinden. De wens van Defensie is om het gebied voor het plaatsen van herdenkingsmonumenten uit te breiden op het landgoed. Daarnaast is een landgoedgids verschenen met een beschrijving van alle gebouwen, monumenten, bijzondere bomen, etc.

4. Huwelijksvoltrekkingen in de Kumpulan - Status: gerealiseerd

Het is de wens van IHC om het landgoed als huwelijkslocatie op de kaart te zetten. Dit actiepunt betreft de mogelijkheid voor huwelijksvoltrekkingen in Reünie en congrescentrum De Kumpulan. Jaarlijks vinden vier à vijf huwelijksvoltrekkingen plaats in de Kumpulan.

5. Borgen dat toekomstige inwoners zich conformeren aan het Indisch karakter -

Status: gerealiseerd

Bronbeek bespreekt met potentiële bewoners de aard van het instituut, zodat zij bewust kiezen voor een woonsfeer waarin met Indische elementen en activiteiten de herinnering aan Nederlands Indië en het KNIL levend wordt gehouden.

6. Opzetten PR gezamenlijke publiekspresentatie - Status: gerealiseerd

Dit actiepunt heeft o.a. gespeeld in de aanloop naar de opening van de publiekspresentatie "Het verhaal van Indië" en wordt gezamenlijk onderhouden via tal van media-uitingen, sociale media, websites, foldermateriaal, ontwikkeling van een kijkwijzer, werving op scholen etc. Daarnaast wordt samenwerking tussen KTOMM en IHC gerealiseerd op de volgende gebieden:

- Het plannen en realiseren van wisseltentoonstellingen in het hoofdgebouw. Het IHC heeft eind 2014 de wisseltentoonstelling "met stille trom" georganiseerd/gefinancierd.
- Uitvoeren van diverse projecten, waarbij inbegrepen educatieve projecten, presentaties en workshops
- Het samenwerken met partnerorganisaties, waarbij de overdracht van kennis en aandacht voor groepen in sociaal en cultureel verband centraal staan. Een voorbeeld hiervan is de realisatie van een fototentoonstelling en bijbehorend symposium met het nationaal Monument Kamp Vught, studio ANTARA (Jakarta, Indonesië) en het IHC.

Ondersteuningsgroep
Afdeling Bestuursondersteuning

Datum
14 augustus 2015

Onze referentie

7. Ontwikkeling museumwinkel - Status: gerealiseerd

Door de oplevering van café Batavia is de winkelfunctie geoptimaliseerd. De winkel is verder uitgebreid tot een meer volwaardige museumwinkel met een koloniale uitstraling. Met het IHC is de winkelinrichting en het assortiment en het assortiment besproken. Het concept is in de eerste maanden na heropening (28 mei 2015) een enorm succes gebleken. Het IHC dient echter haar terughoudende opstelling te laten varen en haar bijdrage, inbreng en verantwoordelijkheid te vergroten. Daartoe heeft commandant KTOMM Bronbeek al aangegeven financieel borg te zullen staan voor, door het IHC, in het assortiment ingebrachte eventueel onverkoopte artikelen. Tevens is deze ruimte, evenals de Indische zaal, te gebruiken als ontmoetingsruimte waarvoor defensie vanaf de opening al een tiental malen gebruik heeft gemaakt. Nog steeds niet door het IHC.

8. Ontwikkeling kenniscentrum - Status: open

Dit actiepunt betreft de voorgestelde uitbouw van de Bronbeek bibliotheek / kenniscentrum, die nu vooral militair /KNIL is georiënteerd, naar een meer breder Indisch georiënteerd kenniscentrum. De huidige personele capaciteit (1 VTE) en de ruimte voor de uitbreiding is zeer beperkt. Desondanks vindt er een pragmatische doorontwikkeling plaats, waarbij digitalisering en ontsluiting van de collectie museum Bronbeek via internet centraal staan.

9. Onderzoek naar mogelijk gebruik van depot - Status: gerealiseerd

Dit actiepunt hangt samen met de wens van het IHC om aan collectievorming te doen en daartoe depot- en opslagruimte op Bronbeek te verkrijgen voor de opslag van "burgerlijke" objecten, welke passen in het verhaal van Indië. De omvang van het depot is gebaseerd op de verwachte behoefte van museum Bronbeek en is niet ruim bemeten. Daarnaast maakt KTOMM Bronbeek gebruik van niet geconditioneerde opslagcapaciteit op de Oranjekazerne te Schaarsbergen. Ook het IHC kan gebruik maken van opslag in Schaarsbergen maar heeft daarvan tot op heden geen gebruik gemaakt. Tot nog toe was de noodzaak vanuit het IHC niet aanwezig. Het aanbod vanuit defensie blijft staan.

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

DG LZ

memo

Kennismaking nieuwe voorzitter IHC

directoraat-generaal
Langdurige Zorg
directie Maatschappelijke
Ondersteuning
Oorlogsgetroffenen en
Herinnering WO II
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

Inlichtingen bij

10.2.e
senior beleidsmedewerker

T (070)-340 10.2.e

M (31)-6 10.2.e

10.2.e minvws.nl

Datum

13-10-2015

Bijlage(n)

Aantal pagina's

2

Op dinsdag 6 oktober om heb jij om 14:30 uur een kennismakingsgesprek met 10.2.e de nieuwe voorzitter van het Indisch Herinneringscentrum (IHC). Hij volgt in die functie 10.2.e 10.2.e op; die is eveneens ter introductie van zijn opvolger aanwezig.

10.2.e (voormalig voorzitter Raad van Bestuur TNO a.i.; vice-admiraal b.d.; voormalig commandant der zeestrijdkrachten) is net als 10.2.e bestuurslid van het IHC vanaf het eerste uur (2007) en 11.1, 10.2.g. Hij is in 1949 geboren in Semarang. De meervoudig gedecoreerde 10.2.e heeft bij zijn aantreden als nieuwe voorzitter reeds het volgende verklaard: "Ik vind het een eervolle taak. Er is nog veel te winnen. Ons verhaal moet verder worden ingekleurd. Moet nog meer facetten krijgen: een vaste plek, die voor vele generaties na ons nog steeds gemakkelijk toegankelijk is."

11.1, 10.2.g

. Op dinsdag 29 september heb jij het landgoed Bronbeek bekeken (de ligging van het museum annex verzorgingstehuis, woning commandant, de Kumpulan, gedenkstenen en het IHC) en de sfeer opgesnoven.

Ik adviseer jou om bij 10.2.e o.a. onder de aandacht te brengen

- 11.1, 10.2.g

10 2 e

senior beleidsmedewerker

**directoraat-generaal
Langdurige Zorg**
directie Maatschappelijke
Ondersteuning
Oorlogsgetroffenen en
Herinnering WO II

Datum
13-10-2015

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

Het bestuur van de Stichting
Indisch Herinneringscentrum Bronbeek
Velperweg 147
6824 MB Arnhem

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX DEN HAAG
T 070 340 79 11
F 070 340 78 34
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

10 2 e

M 06-10 2 e

Ons kenmerk
SP/75117/2015

Relatienummer
1226701

Subsidienummer
324629

Verplichtingnummer
560015302

Bijlagen

Uw correspondentie
28 september 2015
16 november 2015

Datum 11-12-2015
Betreft Subsidieverlening instellingssubsidie 2016

Geacht bestuur,

Naar aanleiding van uw subsidieaanvraag van 28 september 2015, alsmede de toelichting per mail van 16 november 2015, bericht ik u het volgende.

Inhoudelijke overwegingen

In uw activiteitenplan heeft u opgenomen dat u voornemens bent in 2016 een drietal activiteiten uit te voeren.

Deze activiteiten passen binnen de hoofdlijnen van mijn beleid, zoals bekend gemaakt aan de Tweede Kamer (artikel 2 Kaderregeling VWS-subsidies). Conform het kader aangegeven in de brief van VWS van 3 september 2015, met kenmerk 819435-138307-DMO, heeft uw stichting subsidie aangevraagd voor:

A: Behoud en beheer	€ 423.705,-
B: Voorlichting, educatie en pr	€ 52.275,-
C: Herdenken en herinneren	€ 6.000,-
	€ 481.980,-

Ik ben bereid voor 2016 subsidie te verlenen voor vorenbedoelde activiteiten.

Ik hecht eraan, dat de activiteiten, met inachtneming van de door mij gemaakte kanttekeningen, worden uitgevoerd conform de door u ingediende stukken. Wanneer zich omstandigheden voordoen die van belang kunnen zijn voor een beslissing tot wijziging, intrekking of vaststelling van de subsidie dient u dit zo spoedig mogelijk schriftelijk aan mij mede te delen (artikel 4.1 van de Kaderregeling VWS-subsidies). Bijvoorbeeld als aannemelijk is geworden dat (een deel van de) gesubsidieerde activiteiten niet, niet tijdig of niet geheel zullen worden uitgevoerd, of dat niet of niet geheel aan de subsidieverplichtingen zal worden voldaan. Het niet naleven van de meldingsplicht kan een extra verlaging van de subsidie tot gevolg hebben (zie hiervoor artikel 3a van de Beleidsregels handhaving subsidiebepalingen VWS).

Subsidieverlening

Gelet op de hierboven vermelde overwegingen, verleen ik u hierbij voor het jaar 2016 een instellingssubsidie van maximaal € 481.980,-.

Dit is een subsidie als bedoeld in artikel 8, onder f, van de Kaderregeling VWS-subsidies.

Ons kenmerk
SP/75117/2015

Op deze subsidie is de volgende wet- en regelgeving van toepassing:

- de Kaderwet VWS-subsidies
- de Kaderregeling VWS-subsidies¹

Van het verleende subsidiebedrag worden de volgende delen in aanmerking genomen voor een eventuele bijstelling in verband met de ontwikkeling van het prijspeil, onderscheidenlijk van de kosten van de arbeidsvoorwaarden:

- loongevoelig	€ 285.780,-
- prijsgevoelig	€ 196.200,-

Bij de subsidieverlening is met een hiervoor bedoelde bijstelling nog geen rekening gehouden.

Wet normering topinkomens

Sinds 1 januari 2013 is de *Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector* (WNT) van kracht. Deze wet is onder meer van toepassing op alle in Nederland gevestigde rechtspersonen, waaraan door een of meerdere overheidsorganen een of meer subsidies zijn verleend:

- die samen per kalenderjaar ten minste € 500.000 bedragen;
- en ten minste 50% uitmaken van de inkomsten van de rechtspersoon in dat kalenderjaar;
- voor een periode van ten minste drie achtereenvolgende kalenderjaren.

Als uw instelling aan deze criteria voldoet zijn de bezoldigingsnormen van toepassing op uw instelling, geldt een transparantieplicht in het financieel jaarverslag van uw instelling, en dient uw accountant werkzaamheden te verrichten gericht op naleving van de WNT.

U dient digitaal melding te doen van de gegevens vallend onder de transparantieplicht van de WNT (<https://www.jaarverslagenzorg.nl>). Meer informatie hierover vindt u op <https://www.jaarverslagenzorg.nl/wnt/aanleverengegevens>. Indien uw accountant bevindingen heeft ten aanzien van de WNT dient hij deze tevens digitaal te melden, en deze melding op te nemen in het rapport van feitelijke bevindingen ten behoeve van de subsidievaststelling. Vanaf 1 januari 2014 is tevens de *Regeling bezoldigingsmaxima topfunctionarissen zorg- en welzijnssector* van toepassing voor de in deze regeling aangeduide instellingen. Dit is een afgeleide regeling van de WNT specifiek voor een deel van instellingen in het zorgveld. Meer informatie over de WNT vindt u op www.topinkomens.nl.

¹ Voor de meest actuele versie van de vigerende wet- en regelgeving verwijst ik u naar www.rijksoverheid.nl

Subsidievaststelling

Ons kenmerk
SP/75117/2015

Binnen **22 weken** na afloop van 2016 moet een aanvraag tot vaststelling van de subsidie worden ingediend. Voor de vorm en inhoud van deze aanvraag tot vaststelling verwijs ik u naar Kaderregeling VWS-subsidies.

In dit geval betekent dit dat de verantwoordingsstukken **uiterlijk 3 juni 2017** in mijn bezit moeten zijn.

Wanneer u tussentijds vragen heeft over de verdere procedure kunt u contact opnemen met deze dienst, telefonisch onder nummer 070 3405555 (keuze 4) of via e-mail dp_5555-s@minvws.nl. Het postadres is:

Ministerie van VWS
T.a.v. de Dienst Uitvoering Subsidies aan Instellingen
Postbus 16006
2500 BA DEN HAAG

Bevoorschotting

De bevoorschotting zal plaatsvinden door middel van maandelijks, automatische overschrijvingen, conform het in artikel 33 van de Kaderregeling VWS-subsidies weergegeven bevoorschottingsschema, onder vermelding van het subsidienummer.

De voorschotten zullen worden overgemaakt op uw rekeningnummer NL56 INGB 0652 221 580.

AWB-procedure

Hebt u vragen over deze beslissing of bent u het er niet mee eens? Kijk eens op <http://www.rijksoverheid.nl/ministeries/vws/bezwaarschriften-vws>. Daar wordt uitgelegd wat u kunt doen als u het niet eens bent met de beslissing en misschien bezwaar wilt maken. Er staan voorbeelden waarmee u de kans op een succesvol bezwaar kan inschatten.

U kunt ook bellen met uw contactpersoon. Zijn naam en telefoonnummer staan rechts op de eerste pagina van deze brief. Misschien kan hij uw bezwaar wegnemen.

Wilt u toch een bezwaarschrift sturen, dan moet dit binnen zes weken na de datum die bovenaan deze brief staat. Let op: doe dit op tijd, anders kan uw bezwaar niet behandeld worden. Noem in het bezwaarschrift uw naam en adres, en de datum en het kenmerk van deze brief (dit kenmerk vindt u in de rechterkantlijn). Geef aan waarom u het niet eens bent met de beslissing. Vergeet niet om uw bezwaarschrift te ondertekenen en van een datum te voorzien. Wilt u zo vriendelijk zijn om een kopie van deze brief mee te sturen met het bezwaarschrift?

Het bezwaarschrift stuurt u naar:

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Directie Wetgeving en Juridische Zaken
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

Ons kenmerk
SP/75117/2015

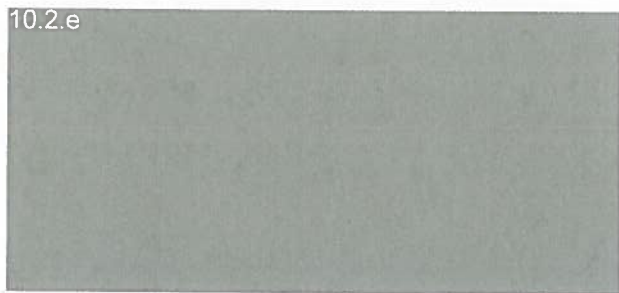
U kunt uw bezwaarschrift ook faxen naar: (070) 340 59 84 of mailen naar:
WJZ.bezwaarenberoep@minvws.nl.

Ik verzoek u bij alle correspondentie omtrent deze subsidie het subsidienummer 324629 te vermelden.

Hoogachtend,

de staatssecretaris van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,
namens deze,
de directeur Maatschappelijke Ondersteuning,

10.2.e

Mw. dr. M.A. Kleiboer

Van: 10.2.e 10.2.e | Indisch Herinneringscentrum
[10.2.e indischherinneringscentrum.nl]
Verzonden: woensdag 23 december 2015 17:13
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: 2015 12 23 Eindversie ENQUETE IHC - Indische organisaties.docx

Hi 10.2.e

Dank je wel voor je reactie. Ik zal je adviezen ter harte nemen.

Met vriendelijke groet,

10.2.e 10.2.e
directeur

Indisch Herinneringscentrum (IHC)
Landgoed Bronbeek
Velperweg 147
6824 MB Arnhem

Tel.: 026 - 10.2.e

www.indischherinneringscentrum.nl
www.hetverhaalvanindie.com
www.indieinoorlog.nl

www.facebook.com/IndischHC

www.twitter.com/IndischHC

Draagt u het Indisch Herinneringscentrum een warm hart toe? Word dan Vriend van het IHC! [Meer informatie](#)

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e minvws.nl]
Verzonden: woensdag 23 december 2015 16:02
Aan: 10.2.e 10.2.e | Indisch Herinneringscentrum
CC: 10.2.e A. T. (10.2.e 10.2.e)
Onderwerp: FW: 2015 12 23 Eindversie ENQUETE IHC - Indische organisaties.docx

Hi 10.2.e

Dank!

Ik heb er naar gekeken.

Zoals je wellicht al weet heb ik meestal wat op te merken 😊.

Ik zou echt in het begin de vraag al breder trekken; nu stel je nl. letterlijk dat het IHC pleisterplaats is; het gaat juist om het realiseren van een pleisterplaats voor de Indische gemeenschap, en misschien hebben de bevroegde organisaties daar wel heel andere beelden bij. Verderop zeg je juist wel dat Staatssecretaris Van Rijn van het ministerie van VWS heeft onlangs aangegeven dat hij een fysieke pleisterplaats voor de Indische gemeenschap ziet als een belangrijk onderdeel voor erkenning van de geschiedenis van de Indische gemeenschap.

Dus hoe zien jouw ge-enquêteerde organisaties dat dan? De eerste vraag is nu of IHC die pleisterplaats moet bieden, en de tweede vraag gaat over samenwerking IHC en St 15 augustus. Ik zou eerst die bovenliggende vraag maar eens nadrukkelijk stellen: Deelt u de behoefte naar de inrichting van een pleisterplaats voor de Indische gemeenschap in Nederland? Is er draagvlak om het immateriële erfgoed over het Indische verleden over te dragen? Misschien zijn er wel Indische organisaties die dat allemaal niet onderschrijven! Pas dan komt aan welke functionele eisen zo'n pleisterplaats zou moeten voldoen (OV, herdenkingen, restaurant etc).

Dat onbedoeld beperken komt vaker terug. Als je naar locaties vraagt waar zo'n pleisterplaats (hier noem je weer expliciet IHC) zich idealiter moet bevinden, noem je vier locaties: waarom geen vijfde "Overig, namelijk: ..." Dit is op zijn minst sturend en misschien hebben organisaties echt andere wensen.

Dus bijv. eerste pagina alinea 'pleisterplaats' herformuleren tot
Nu, bijna 10 jaar na het onderzoek van Boer & Croon, wordt door het bestuur en de directie onderzocht hoe het Indische verleden het best vorm gegeven kan worden in de vorm van de alom gewenste pleisterplaats. Wij zijn benieuwd hoe u het Indische verleden in de Nederlandse samenleving verankerd zou willen zien. Uitdrukkelijk willen wij u als Indische instelling hierbij betrekken.

Fijne kerstdagen en gelukkig 2016!

10.2.e 10.2.e

10.2.e | [Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport](#) |
Directie Maatschappelijke Ondersteuning (DMO) | Oorlogsgetroffenen en Herinnering WOII (OHW) |
Department of Social Support | Victims and Remembrance WWII |
Rijnstraat 50 | 2511 VX | Den Haag |
Postbus 20350 | 2500 EJ | Den Haag |
Telefoon: (070) 340 10.2.e / 06 517 16 223 | 10.2.e [minvws.nl](mailto:10.2.e@minvws.nl) |

Van: 10.2.e 10.2.e | Indisch Herinneringscentrum
[mailto:10.2.e@indischherinneringscentrum.nl]

Verzonden: woensdag 23 december 2015 9:52

Aan: 10.2.e

Onderwerp: 2015 12 23 Eindversie ENQUETE IHC - Indische organisaties.docx

Dag 10.2.e

Zoals beloofd, de enquête voor de Indische organisaties. Ik ben benieuwd wat je er van vindt? Voor mij is dit mijn laatste werkdag. Ik ben er 4 januari weer (en gluur af en toe in mijn mail).

Fijne feestdagen!

Met vriendelijke groet,

10.2.e 10.2.e
directeur

Indisch Herinneringscentrum (IHC)
Landgoed Bronbeek
Velperweg 147
6824 MB Arnhem

Tel.: 026 - 10.2.e

www.indischherinneringscentrum.nl
www.hetverhaalvanindie.com
www.indieinoorlog.nl

www.facebook.com/IndischHC

www.twitter.com/IndischHC

Draagt u het Indisch Herinneringscentrum een warm hart toe? Word dan Vriend van het IHC! [Meer informatie](#)

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

DG LZ

Deadline: xx-xx-201x

directie Maatschappelijke
Ondersteuning
Oorlogsgetroffenen en
Herinnering WO II

Ontworpen door

10.2.e
senior beleidsmedewerker

T (070)-340 10.2.e

M (31)-6 10.2.e

10.2.e minvws.nl

Datum document

Kenmerk
911485-146756-DMO

nota

(ter voorbereiding van een overleg)

Betreft Overleg met Henk Itzig Heine over IHC op 29 januari 2016

Vergaderdatum en tijd Vrijdag 29 januari 8:00 uur

Vergaderplaats Min. Defensie, ingang Kalvermarkt 32, C4.14

Paraaf directeur

1 Aanleiding en doel overleg

Vrijdag 29 januari heb je overleg met je collega van Defensie, Schout-bij-nacht Henk Itzig Heine. Dit overleg is meermaals verzet.

2 Deelnemers overleg

Henk Itzig Heine, 10.2.e, jijzelf en 10.2.e.

3 Te bespreken punten

- 11.1, 10.2.g
[redacted]
[redacted]
[redacted]
- Over twee jaar loopt het huurcontract van het IHC met Defensie af;
- Ten aanzien van de huisvesting van het IHC zijn meerdere hoogambtelijke gesprekken gevoerd tussen defensie en VWS;
- Ook zou een onafhankelijke verkenner aangesteld worden door de Commissaris van de Koning in Gelderland, die eind 2015 een advies zou indienen;
- Na dat bericht in november heeft het IHC op 11 januari een brief ontvangen dat de heer 10.2.e die rol heeft gekregen en binnenkort bij het IHC langs komt;
- In de Tweede Kamer heeft de staatssecretaris tijdens de AO's van 14 oktober en 10 december over de backpay-regeling ook het IHC genoemd;

**directie Maatschappelijke
Ondersteuning**
Oorlogsgetroffenen en
Herinnering WO II

Kenmerk
911485-146756-DMO

- In het VAO van 14 januari gaf de staatssecretaris aan meerdere mogelijkheden te zien om Indisch erfgoed, rekening houdend met de gevoelens van de gemeenschap, blijvend te verankeren in de Nederlandse samenleving, o.a. door een permanente pleisterplaats te creëren;
- In het voorjaar moet de staatssecretaris de Tweede Kamer informeren over de voortgang van de uitbetaling van eenmalige backpay-uitkeringen, en over de voortgang van de bovengenoemde verankering (het collectieve gedeelte);
- 11.1, 10.2.g
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]

4 Advies en toelichting

- 11.1, 10.2.g
[redacted]
- OHW gaat dit in februari inventariseren onder enkele vertegenwoordigende organisaties van Indisch Nederland (bijv. Indisch Platform; St. 15 Augustus 1945; Pelita; Molukse stichtingen Vaassen, Culemborg en Wierden; Volkenkundig Museum in Leiden en/of Koninklijk Instituut voor de Tropen in Amsterdam);
- Aanvullende zouden nog enkele openbare regio-bijeenkomsten gepland kunnen worden;
- Het IHC heeft nu een enquête lopen onder de 250 Nederlands-Indische verenigingen en stichtingen, maar die is vooral gericht op de locatie van het IHC als toekomstige 'pleisterplaats';
- 11.1, 10.2.g
[redacted] . 10.2.e [redacted] wilde in december een gesprek met jou omdat een pand naast Bronbeek te huur stond. Hem is gezegd dat het goed zou zijn om eerst de bovenliggende vraag te beantwoorden ("wat wil Indisch Nederland en wat wil het IHC");
- Dit betekent dat over pakweg drie maanden een ambtelijk advies klaar ligt over de invulling van het collectieve deel van de backpay, ten aanzien van
 - 1 Specifieke zorg en ondersteuning voor eerste generatie;
 - 2 Indische geschiedenis in het onderwijs (curriculum en projectmatig);
 - 3 Steun voor herdenkingen en reünies;
 - 4 Indische pleisterplaats: voor de Indische gemeenschap maar ook de brede Nederlandse samenleving (nu Bronbeek).
- Dit ambtelijke advies vertrekt vanuit het bredere geheel (het vormgeven van Indisch erfgoed in de Nederlandse samenleving) en zal in lijn zijn met de uitkomsten van de Commissie Cohen en onze beleidsreactie daarop.

10.2.e

Senior beleidsmedewerker

Samenvatting

- VWS heeft een structurele subsidierelatie met het IHC (€ 481.753 in 2014);
- Het IHC is gevestigd op de zolder van een boerderij op landgoed Bronbeek 11.1, 10.2.g
[redacted];
- Geconcludeerd wordt door IHC dat aan de oprichtingsdoelen bij brief aan TK d.d. 26 juli 2007 niet voldaan kan worden op de huidige locatie Bronbeek. IHC heeft zelf de volgende mogelijkheden geïdentificeerd:
 1. uitvoering blijven geven aan de Oprichtingsbrief van 2007;
 2. gedeeltelijke uitvoering;
 - 3a. Defensie vertrekt van Bronbeek;
 - 3b. IHC vestigt zich elders (bijv. Koninklijk Instituut voor de Tropen (KIT), Den Haag, Soestdijk of Geerenstein), of
 4. een virtueel IHC.
- Voor wat betreft Bronbeek heeft VWS er 11.1, 10.2.g hoogambtelijke overleggen op zitten. In de nabije toekomst kent Bronbeek
 - het IHC als bewoner (focus: Indische gemeenschap);
 - DEF als bewoner (focus: veteranenzorg);
 - het IHC en DEF als bewoner.
- DEF zou een nota maken met een geobjectiveerd overzicht, omdat het probleem van de tekortschietende samenwerking op Bronbeek gedeeld werd. Hierin o.a. naar voren zou komen
 - welke voorstellen worden gedaan over hoe de vereiste toename voor koloniaal verleden gezamenlijk vorm gegeven wordt;
 - hoe de zichtbaarheid van het IHC groter zou worden;
 - hoe gezamenlijk culturele activiteiten ontplooid kunnen worden;
 - welke alternatieven ten aanzien van huisvesting worden onderzocht.

Centraal daarin zou steeds staan hoe de Indische pleisterplaats blijvend vorm gegeven zou worden door VWS en DEF, kortom waarin die gezamenlijkheid de basis vormt (zoals verwoord in brief aan de Kamer d.d. 26 juli 2007, van staatssecretarissen VWS en DEF).

- Op 17 augustus ontvingen wij per mail de voorzet voor die gezamenlijke nota. Dit bleek vooral een lijst van 11.1, 10.2.g actiepunten te bevatten die als 'gerealiseerd' door DEF zijn afgevinkt (DEF geeft aan daarbij te kiezen "voor samenwerking met immaterieel karakter met het IHC, waarbij het uitgangspunt is behoud van bestaande samenwerking en doorontwikkeling daarvan waar mogelijk"). Dat betreft dan open uitstraling, bewegwijzering en parkeersituatie; wandelings- en gedenktekens; huwelijksvoltrekkingen; conformeren aan Indisch karakter toekomstige inwoners; PR publiekpresentaties; museumwinkel en gebruik depot. 11.1, 10.2.g
[redacted]
[redacted];

**directie Maatschappelijke
Ondersteuning**
Oorlogsgetroffenen en
Herinnering WO II
Kenmerk
911485-146756-DMO

- 11.1, 10.2.g [redacted]
[redacted]
[redacted]
- Op 6 oktober heb jij kennis gemaakt met de nieuwe bestuursvoorzitter van het IHC, 10.2.e [redacted]
- 11.1, 10.2.g [redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted];
- Op dinsdag 29 september heb jij het landgoed Bronbeek bekeken (de ligging van het museum annex verzorgingstehuis, woning commandant, de Kumpulan, gedenkstenen en het IHC) en de sfeer opgesnoven;
- In de Tweede Kamer is de backpay inmiddels uitgebreid besproken tijdens de AO's van 14 oktober en 10 december en het VAO van 14 januari. Daarmee is huisvesting van het IHC nu onderdeel geworden van het immateriële Indische erfgoed.

**directie Maatschappelijke
Ondersteuning**
Oorlogsgetroffenen en
Herinnering WO II
Kenmerk
911485-146756-DMO

10.2.e [redacted]
senior beleidsmedewerker

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Staatssecretaris

Deadline: xx-xx-201x

directie Maatschappelijke
Ondersteuning
Oorlogsgetroffenen en
Herinnering WO II

Ontworpen door

10.2.e
senior beleidsmedewerker

T (070)-340 10.2.e

M (31)-6 10.2.e

10.2.e minvws.nl

Datum document

Kenmerk

919738-147335-DMO

nota

(ter voorbereiding van een overleg)

Betreft gesprek met IP over collectieve deel
 Vergaderdatum en tijd 10 februari 2016 12:00-13:00 uur
 Vergaderplaats kamer staatssecretaris

Paraaf directeur

1 Aanleiding en doel overleg

U hebt aangegeven op 10 februari met het Indisch Platform in gesprek te willen over de follow-up van de Indische kwestie.

2 Deelnemers overleg

10.2.e en 10.2.e 10.2.e (IP), 10.2.e en 10.2.e (OHW).

3 Te bespreken punten

- 11.1, 10.2.g
Gisteren (maandag 8 februari) is de tweede reeks erkenningsbrieven verstuurd. In totaal zijn nu bij de eerste run van januari 180 gevallen toegekend, en bij deze tweede run 135. Het totaal aantal positieve beoordelingen ligt iets hoger maar betreft extra uitzoekgevallen i.v.m. erfgenamen. Medio februari komt een eerste rapportage van de SVb.
- Langzaam komen nu ook aanvragen uit het buitenland los.
- U hebt aangegeven in de AO's en het VAO Indische kwestie ook te willen voorzien in de verankering van het immateriële erfgoed, aansluitend op het materiële stuk van de backpay. Hiervoor zou input onder de Indische gemeenschap worden gegenereerd.
- Expliciet benoemd aan de TK zijn:
 - Specifiek zorg en ondersteuning voor eerste generatie;
 - Indische geschiedenis in het onderwijs (curriculum en projectmatig);

- Steun voor herdenkingen en reünies;
- Indische pleisterplaats: voor de Indische gemeenschap maar ook de brede Nederlandse samenleving (nu Bronbeek).

**directie Maatschappelijke
Ondersteuning**
Oorlogsgetroffenen en
Herinnering WO II

Kenmerk
919738-147335-DMO

4 Advies en toelichting

- Het collectieve deel zou starten na de uitvoering van de backpay. In de planning staat een consultatieronde van Indische partijen, waaronder het Indisch Platform;
- 11.1, 10.2.g
- 11.1, 10.2.g
- Ten aanzien van de pleisterplaats is vorige week overleg geweest tussen DGLZ en zijn counterpart bij Def. 11.1, 10.2.g
- Op ambtelijk niveau is eensgezindheid tussen Def en VWS om de aandacht te richten op een modernisatie annex uitbreiding van het Indisch Herinneringscentrum (IHC) op Bronbeek (nieuwbouw?). 11.1, 10.2.g
- en het IHC heeft nog een enquête uitstaan onder 250 Indische verenigingen en stichtingen waarbij beelden worden gegenereerd over de invulling van het collectieve deel. 11.1, 10.2.g
- o 11.1, 10.2.g
- o 11.1, 10.2.g
- Het advies is 11.1, 10.2.g
- . In de planning staat om eind maart een

ambtelijk advies aan u voor te leggen zodat, conform afspraak met de TK, in het voorjaar de Kamer geïnformeerd kan worden.

**directie Maatschappelijke
Ondersteuning**
Oorlogsgetroffenen en
Herinnering WO II

Kenmerk
919738-147335-DMO

10.2.e

senior beleidsmedewerker

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

staatssecretaris

Deadline: n.v.t.

directie Maatschappelijke
Ondersteuning
Oorlogsgetroffenen en
Herinnering WO II

Ontworpen door

10.2.e
senior beleidsmedewerker

T (070)-340 10.2.e

M (31)-6 10.2.e

10.2.e minvws.nl

Datum Document

Kenmerk

943193-148317-DMO

Bijlage(n)

nota

(ter beslissing) Vormgeving immateriële stuk backpay en oorlogsschade
(collectieve erkenning)

1 Aanleiding voor deze nota

In twee AO's (op 14 oktober en 10 december 2015) en een VAO (op 10 januari 2016) heeft u aanvullende acties met betrekking tot de toekomst van Indisch Nederland geschetst, het zgn. collectieve gedeelte van backpay en oorlogsschade. Erkenning naar de gehele Indische gemeenschap staat daarbij centraal. De Tweede Kamer is toegezegd hen hierover in het voorjaar te informeren. Het traject kent in zijn algemeenheid meerdere keuzemomenten.

2 Beslispunten, advies en mogelijk alternatief

- Bent u akkoord om na de eerste fase van verkennen en verzamelen van input (april) verder te gaan met
 - 11.1, 10.2.g
 -
 -
- Bent u akkoord met het verbinden van twee verschillende sporen, namelijk
 - 11.1, 10.2.g
 -
- Wilt u voor fase 2 (uitvoeringsagenda erkenning) dat
 - a) 11.1, 10.2.g

b) 11.1, 10.2.g

c)

Advies: 11.1, 10.2.g

**directie Maatschappelijke
Ondersteuning**
Oorlogsgetroffenen en
Herinnering WO II

Kenmerk
943193-148317-DMO

• Wilt u fase 3 (organisatiestructuur):

a) 11.1, 10.2.g

b)

c)

Advies: b) 11.1, 10.2.g

• Wilt u

a) 11.1, 10.2.g

b)

Advies: a) 11.1, 10.2.g

3 Samenvatting en conclusies

Context

- De uitvoering van de materiële backpay door de SVb loopt (inmiddels 440 in aanmerking gekomen, waarvan 366 vastgesteld en uitbetaald);
- Het is de ambitie om nu gezamenlijk te werken aan een nieuwe fase in de relatie tussen overheid, Nederlandse samenleving en de Indische gemeenschap in ons land. Hierbij is het essentieel dat niet de overheid bepaalt wat er voor de erkenning nodig is, maar dat vooral de Indische gemeenschap daar input voor geeft;
- Zaak is te bewerkstelligen dat Indische organisaties hun cultuur en geschiedenis serieus genomen voelen dankzij deze collectieve erkenning vanuit de overheid;
- Essentieel is te achterhalen wat beklijft, wat duurzaam, tastbaar en zichtbaar is. Door het ervaren gebrek aan erkenning moeten hierbij respect, emoties, intermenselijkheid en waardigheid centraal staan (voor eerste aanzet zie Bijlage 1);
- Er is geen natuurlijke, plaatsgebonden locatie voor de Indische gemeenschap, zoals Westerbork, Amersfoort of Vught;
- 11.1, 10.2.g

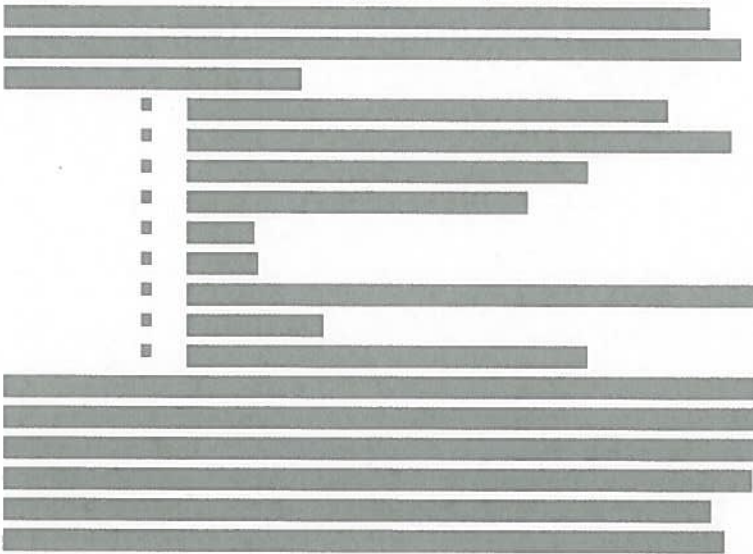
11.1, 10.2 g

**directie Maatschappelijke
Ondersteuning**
Oorlogsgetroffenen en
Herinnering WO II

Kenmerk
943193-148317-DMO

- Om te bepalen welke onderwerpen hoe dan ook meegenomen moeten worden is een onderscheid binnen de doelgroep van belang, namelijk tussen A) eerste generatie en de B) tweede, derde en vierde generaties. Voor de eerste generatie kan het verleden niet ongedaan worden gemaakt: respect, aandacht en vooral erkenning moeten getoond blijven vanuit de overheid. Voor de overige generaties moet de collectieve erkenning toekomstgericht zijn op de Indische roots, ook al is dat een eenheid door verscheidenheid. NB: eea kan in de praktijk niet gescheiden worden.
De verschillende Indische groepen in Nederland met elk hun eigen identiteit (o.a. Javanen, Molukkers, Ambonezen, Nieuw-Guineëers, Papoea's en totoks – uit Indië afkomstige blanken) zijn wel degelijk verbonden door die verre archipel die onderdeel vormt van de Nederlandse geschiedenis;
- De onderwerpen die sowieso meegenomen moeten worden zijn:
 1. Specifieke zorg en ondersteuning voor de eerste generatie (o.a. rol van Pelita als zorgverlener);
 2. Indische geschiedenis in het onderwijs (curriculum – verbonden met ontwikkelingen Onderwijs 2032 - en projectmatig);
 3. Steun voor herdenkingen en reünies;
 4. Indische pleisterplaats: voor de Indische gemeenschap maar ook de brede Nederlandse samenleving (nu op Bronbeek);
 5. eventueel overig.

Fasering

- Ten aanzien van beslispoint 1: 11.1, 10.2.g
-
- Ten aanzien van fase 1 (verkenning en input): 11.1, 10.2.g

11.1, 10.2.g

directie Maatschappelijke
Ondersteuning
Oorlogsgetroffenen en
Herinnering WO II
Kenmerk
943193-148317-DMO

- Fase 2 betreft omzetting van de inventarisatie naar een passende uitvoeringsagenda/beleidskader voor de erkenning. Dit kan op verschillende manieren worden ingericht:

a) 11.1, 10.2.g

• 11.1, 10.2.g

- Ten aanzien van fase 3 (organisatiestructuur): hiervoor zijn verschillende scenario's:

1

1.

• 11.1, 10.2.g

- Ten aanzien van fase 4 (uitvoering): 11.1, 10.2.g

• 11.1, 10.2.g

- Parallel speelt de kwestie van Bronbeek. 11.1, 10.2.g

11.1. [redacted]

- o 11.1, 10.2.g [redacted]

- o 11.1, 10.2.g [redacted]

- Op dit moment is voormalige gedeputeerde 10.2.e [redacted] op verzoek van de Commissaris van de Koning in Gelderland aan het bemiddelen. Hij doet twee rondjes (één inventariserend en één concluderend) en heeft met DG LZ gesproken. Zijn voorlopige observatie was dat het probleem van slechte samenwerking niet op departementaal niveau ligt, maar echt op uitvoerend niveau op locatie. Het advies van 10.2.e [redacted] wordt in mei verwacht;
- In juni is een brief aan de Tweede Kamer voorzien met de besluitvorming en feitelijke richting;
- 11.1, 10.2.g [redacted]

directie Maatschappelijke
Ondersteuning
Oorlogsgetroffenen en
Herinnering WO II

Kenmerk
943193-148317-DMO

4 Draagvlak politiek

- De Tweede Kamer heeft zich (behalve SP en Denk) positief uitgelaten over het door u bereikte akkoord over de backpay (de financiële genoegdoening als ex gratia regeling) en staat welwillend tegenover en is benieuwd naar het immateriële stuk (verzoek om de TK te informeren in het voorjaar).

5 Draagvlak maatschappelijk

Voor wat betreft de door u aan de Tweede Kamer genoemde punten zorg, onderwijs, herdenkingen en pleisterplaats:

- Ad 1: zorginstelling Pelita ontvangt structurele subsidie voor begeleiding van Indische oorlogsgetroffenen;
- Ad 2: 11.1, 10.2.g [redacted]
- Ad 4: VWS is met DEF in gesprek over de 11.1, 10.2.g samenwerking op Landgoed Bronbeek. Er zijn drie scenario's:

- o 11.1, 10.2.g [redacted]

Met 10.2.e [redacted] is door DGLZ afgesproken eind mei hierop terug te komen, dus daarvoor kan een bestuurlijke keuze niet gemaakt worden. In de tussentijd zal DGLZ nog een gesprek moeten

hebben met Schout bij Nacht Itzig Heine en met de burgemeester van Arnhem (hoe staan die tegenover ev. uitbreidingsplannen op Bronbeek); begin april verschijnt de definitieve uitkomst van de enquête van het IHC.

**directie Maatschappelijke
Ondersteuning**
Oorlogsgetroffenen en
Herinnering WO II

Kenmerk
943193-148317-DMO

6 Financiële en personele gevolgen

- Dit is nog niet in de Voorjaarsnota opgenomen vanwege de onzekerheid van benutting in 2016, en daarmee eventueel beslag op onderuitputting in najaar;
- Voor de uitvoering van projecten voor Indisch Nederland in het kader van Het Gebaar (2000) was Hfl. 35 miljoen (bijna € 16 miljoen) ter beschikking;

11.1, 10.2.g

7 Juridische haalbaarheid

N.v.t.

8 Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)

Nader te bepalen in vervolgtraject.

9 Gevolgen administratieve lasten

N.v.t.

10. Toezeggingen

In twee AO's (op 14 oktober en 10 december 2015) en VAO (op 10 januari 2016).

10.2.e

Senior beleidsmedewerker

BIJLAGE 1: SUGGESTIES OP BASIS VAN EERSTE GESPREKKEN

directie Maatschappelijke
Ondersteuning
Oorlogsgetroffenen en
Herinnering WO II

Kenmerk
943193-148317-DMO

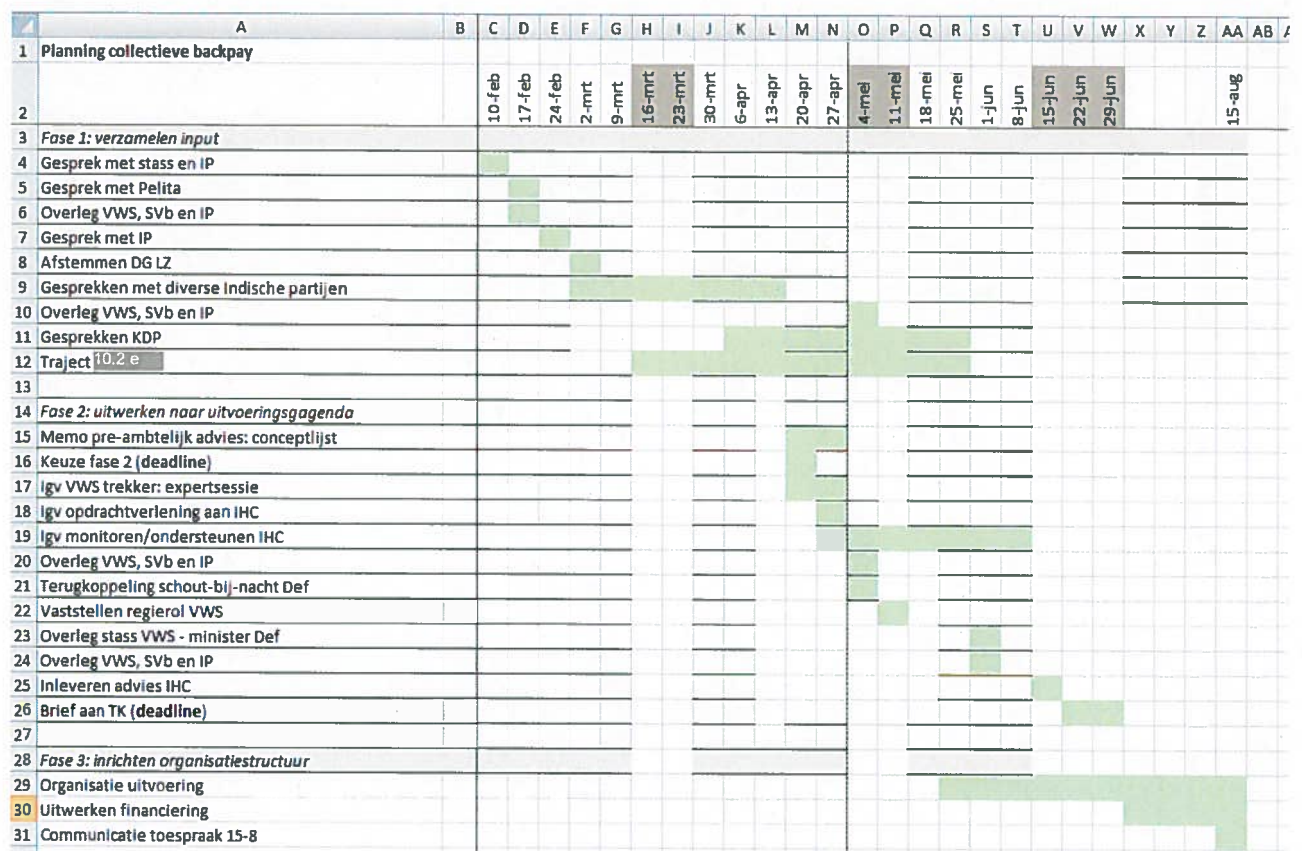
Door u genoemd aan TK (mogelijkheid)	Concretisering o.b.v. inventarisatie
Pleisterplaats	11.1, 10.2.g
Onderwijs	
Herdenkingen	
Zorg eerste generatie	

Door Indische partijen aanvullend genoemd	11.1, 10.2.g	
Kennisfunctie		
Museum		
Culturele activiteiten		
Begraafplaats		

directie Maatschappelijke
Ondersteuning
Oorlogsgetroffenen en
Herinnering WO II
Kenmerk
943193-148317-DMO

BIJLAGE 2: GENCHART

directie Maatschappelijke
Ondersteuning
Oorlogsgetroffenen en
Herinnering WO II
Kenmerk
943193-148317-DMO

BIJLAGE 3: HISTORISCH TIJDPAD IHC EN BRONBEEK

**directie Maatschappelijke
Ondersteuning**
Oorlogsgetroffenen en
Herinnering WO II

Kenmerk
943193-148317-DMO

- Landgoed Bronbeek is in 1859 in door Koning Willem III aan de staat geschonken onder de bestemming 'koninklijk militair invalidenhuis'.
- De gezamenlijke brief van VWS en DEF aan de Tweede Kamer d.d. 26 juli 2007 was het vertrekpunt voor samenwerking op weg naar een Indische pleisterplaats. In dit schrijven (kenmerk OHW-U-2782806) werd de oprichting van het Indisch Herinneringscentrum aangekondigd;
- 11.1, 10.2.g [redacted]
[redacted]
[redacted]
- Het IHC is sindsdien gevestigd op de zolder van een boerderij op Bronbeek en 11.1, 10.2.g [redacted] De uitstraling en het Indische karakter van het landgoed corresponderen allerminst met feitelijke locatie (11.1, 10.2.g [redacted]) en faciliteiten van het IHC als drager van het Indische culturele erfgoed;
- 11.1, 10.2.g [redacted]
[redacted]
[redacted]
- In 2010 zijn verschillende vernieuwingsscenario's van landgoed Bronbeek gepresenteerd, variërend van minimale aanpassingen tot verbouwingen van bijna 9 ton;
- VWS heeft een structurele subsidierelatie met het IHC (jaarlijks ruim € 480.000);
- Geconcludeerd wordt door IHC dat aan de oprichtingsdoelen niet voldaan kan worden op de huidige locatie Bronbeek. IHC heeft zelf de volgende mogelijkheden geïdentificeerd:
 1. uitvoering blijven geven aan de Oprichtingsbrief van 2007;
 2. gedeeltelijke uitvoering;
 - 3a. Defensie vertrekt van Bronbeek;
 - 3b. IHC vestigt zich elders, of
 4. een virtueel IHC.
- Het bureau van IHC wil vertrekken van Bronbeek als het huurcontract in 2017 afloopt; de tentoonstelling Het Verhaal van Indie is in 2020 economisch afgeschreven
- Voor wat betreft Bronbeek heeft VWS er al 11.1, 10.2.g hoogambtelijke overleggen met Defensie op zitten;
- 11.1, 10.2.g [redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted] 11.1, 10.2.g [redacted]
[redacted]
- 11.1, 10.2.g [redacted]
[redacted]
- 11.1, 10.2.g [redacted]
[redacted]
[redacted]

11.1, 10.2.g

**directie Maatschappelijke
Ondersteuning**
Oorlogsgetroffenen en
Herinnering WO II

Kenmerk
943193-148317-DMO

- 11.1, 10.2.g
- De gemeente Den Haag is momenteel bezig met de ontwikkeling van het Internationaal Park, een groot stadspark door drie bestaande parken (Scheveningse Bosjes, Waterpartij en Westbroekpark) zodanig te verbinden dat een stadspark ontstaat van 140 hectare met volop ruimte voor natuur, cultuur, sport en ontspanning. Gemikt wordt op een realisatie in 2030 en er is € 6,5 miljoen gereserveerd. De partij die hierbij over het hoofd is gezien is de Stichting 15 Augustus. De mogelijkheid bestaat dat het IHC hier ook bij wil aanhaken.
- 11.1, 10.2.g
- IHC heeft een enquête uitgeschreven onder 250 Indische stichtingen en verenigingen hoe zij het Indisch erfgoed verankerd willen zien en welke locatie het IHC dan idealiter moet hebben;
- Op woensdag 14 oktober heeft de staatssecretaris in het AO het "nu of nooit" karakter van de Indische kwestie in den brede goed voor het voetlicht gebracht. Hij heeft gezegd "met het IHC in gesprek te zijn om de herdenkingen beter vorm te geven" als mogelijke invulling van het collectieve deel van de backpay/oorlogsschade;
- Op 4 maart is ex-statenlid 10.2.e op bezoek geweest bij DG LZ. Hij is als bemiddelaar aangesteld door Commissaris van de Koning van Gelderland. Provincie en gemeente hebben een groot belang om het IHC in Arnhem te houden (zijn Nationaal Historisch Museum ook al kwijt geraakt).
- Op korte termijn politiek overleg over op hoofdlijnen drie scenario's:
 - 1) 11.1, 10.2.g
- Kosten van eender welke optie zal moeten voorzien in
 - 11.1, 10.2.g
- De kosten voor alleen de verbouwing van de huidige boerderij op Bronbeek zijn indertijd geschat op € 840.000. 11.1, 10.2.g

BIJLAGE 4: REPATRIËRING EN IMMIGRATIE

De repatriëring van Nederlanders van Indische herkomst (volgens het CBS "Westerse allochtonen") verliep in vier golven:

- 1 De eerste golf (1945-1949, 110.000 repatrianten): na de capitulatie van Japan waren het vooral de Nederlanders die tijdens de Japanse bezetting in kampen gezeten hadden die repatrieerden. De Indische Nederlanders bleven nog;
- 2 De tweede golf (1950-1951, 81.000 repatrianten): na de soevereiniteits-overdracht aan Indonesië vertrokken bestuursambtenaren, politie-apparaat, rechterlijke macht en leger naar Nederland. Na de opheffing van het KNIL in juli 1950 vertrokken ook veel ex-KNIL-militairen, waaronder 4.000 Molukkers met hun gezinnen en vele Belanda Hitam, KNIL-soldaten van Afrikaanse afkomst;
- 3 De derde golf (1952-1957, 79.000 repatrianten): de leefomstandigheden in Indonesië waren slecht en de toekomst zag er niet goed uit. Naast de repatrianten kwamen ook de zogenaamde spijtoptanten, mensen die na de soevereiniteitsoverdracht hadden gekozen voor het Indonesische staatsburgerschap, terug op hun keuze en vertrokken alsnog naar Nederland;
- 4 De vierde golf, (1958 -1964, 67.000 repatrianten): in verband met de overdracht van Nieuw-Guinea aan Indonesië werden alle nog op Nieuw-Guinea verblijvende Nederlanders geëvacueerd. Naar aanleiding van de Nieuw-Guinea-kwestie, werden Nederlanders tot ongewenst vreemdeling verklaard. Ook in de periode van het zogenaamde UNTEA-bestuur kwam een groep van ongeveer 500 Papoea's met hun gezinnen naar Nederland, waarvan de mannen in overheidsdienst waren en als zodanig niet in Nieuw-Guinea konden blijven.

Op het moment dat de Nederlandse overheid vond dat men genoeg geassimileerd was via contractpensions, doorgangskampen en leegstaande vakantieverblijven, kwam men in aanmerking voor zelfstandige huisvesting. Voor vele Indische Nederlanders was het al gauw duidelijk dat Nederland het land was waar zij opnieuw moesten beginnen. Het feit dat teruggaan geen optie was, maakte Indische Nederlanders meester in het creëren van twee werelden:

- A de wereld waarin zij zichzelf konden zijn, en
- B de wereld waarin zij dat gedrag lieten zien dat verwacht werd.

**directie Maatschappelijke
Ondersteuning**
Oorlogsgetroffenen en
Herinnering WO II
Kenmerk
943193-148317-DMO

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Staatssecretaris

Deadline: xx-xx-201x

directie Maatschappelijke
Ondersteuning
Oorlogsgetroffenen en
Herinnering WO II

Ontworpen door

10.2 e
senior beleidsmedewerker

T (070)-340 10.2 e

M (31)-6 10.2 e

10.2 e minvws.nl

Datum Document

Kenmerk

961301-149760-DMO

Bijlage(n)

nota

(ter beslissing)

Structuur en organisatie vormgeving collectieve
erkenning Indisch Nederland**1 Aanleiding voor deze nota**

U hebt positief gereageerd op de eerste contouren rondom de vormgeving van de collectieve erkenning van Indisch Nederland (nota 943193-148317-DMO). Daarin is o.a. geadviseerd om geld vrij te maken voor een IHC 2.0 als pleisterplaats voor de Indische gemeenschap én om via projectgelden activiteiten voor de doelgroep uit te rollen waarin voor ca. 2 miljoen Nederlanders de identiteit uit die verre Indische archipel gevoeld en gevierd wordt (sommige groepen zoals Molukkers hebben geen herkenning bij de term 'Indische Nederlanders').

Behalve een gevraagde financiële schatting ten aanzien van het IHC (volgt) is ook wat meer duidelijkheid nodig ten aanzien van de structuur en organisatie van het gehele traject van een brede erkenning.

2 Beslispunten, advies en mogelijk alternatief

a. Financieel: gaat u akkoord met 11.1, 10.2.g

[Redacted text block for item a]

b. Organisatorisch: gaat u akkoord met 11.1, 10.2.g

[Redacted text block for item b]

Gaat u akkoord met de 11.1, 10.2.g

[Redacted text block for final question]

- 11.1, 10.2.g ?
- c. Ev. uitbreiding van zorg aan eerste generatie: gaat u akkoord om
11.1, 10.2.g
?

**directie Maatschappelijke
Ondersteuning**
Oorlogsgetroffenen en
Herinnering WO II

Kenmerk
961301-149760-DMO

3 Samenvatting en conclusies

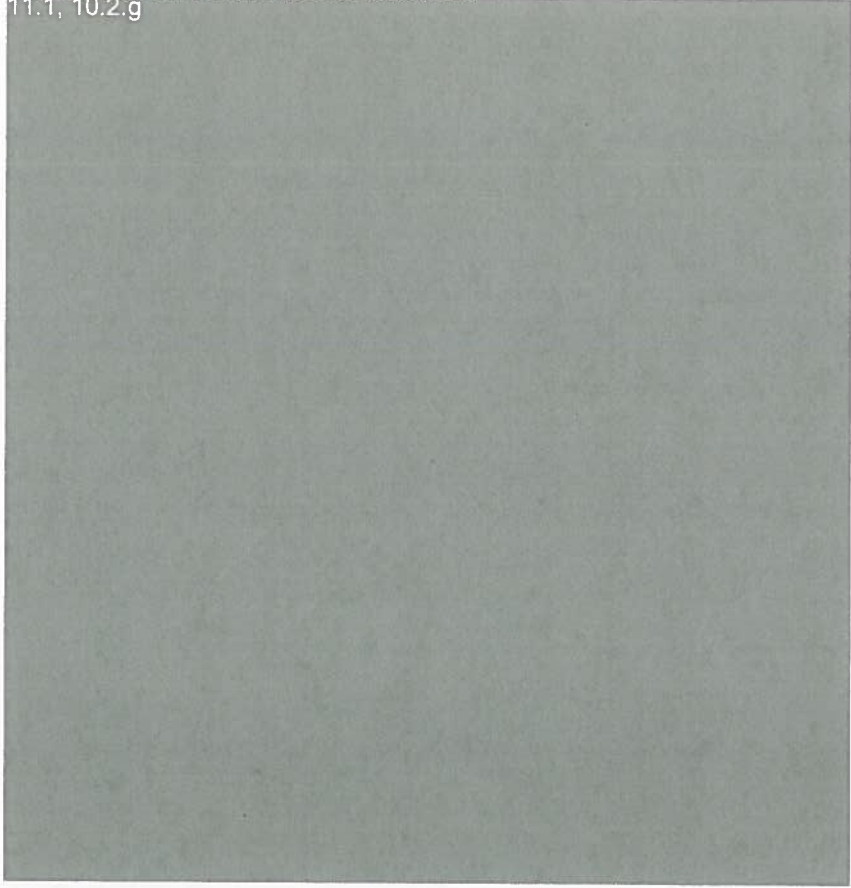
Inhoudelijk

- Wij hebben een eerste verkenning gedaan naar eventuele behoeften van de verschillende groepen met roots in Nederlands Indië en Indonesië. Daaruit kwam een aantal inhoudelijke suggesties.
- Het uitgangspunt is steeds geweest dat de invulling van deze erkenning vanuit de Indische gemeenschap dient te komen. Anno 2016 hebben ca. 2 miljoen Nederlanders roots in Nederlands Indië en Indonesië (werkdefinitie: "iedereen met roots in die verre archipel, waarvan de voorouders door oorlogs- en naoorlogse ontwikkelingen in vier golven tot 1967 naar Nederland zijn gekomen").
- Op 2 juni zal een expertsessie plaatsvinden, waarbij enerzijds de contouren worden geschetst van de plannen, en aanvullend op de eerste rondgang langs Indisch Nederland nog aanvullende input wordt gevraagd. Daartoe is meer duidelijkheid noodzakelijk over de structuur en organisatie van deze brede, collectieve erkenning.

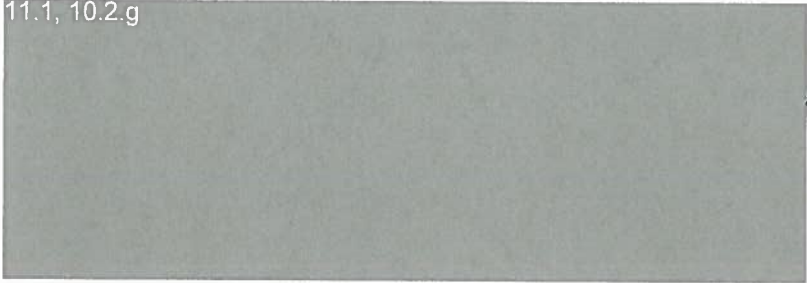
Samenvatting drie beslispunten:

a. *Financieel: omvang collectieve deel*

11.1, 10.2.g

11.1, 10.2.g

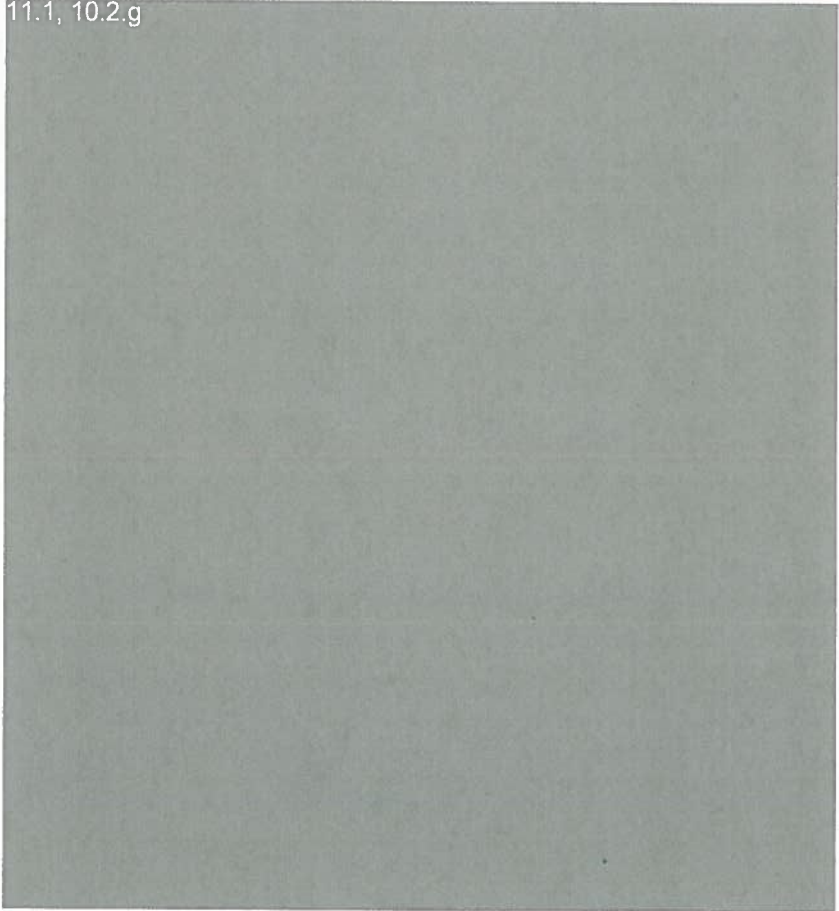

**directie Maatschappelijke
Ondersteuning**
Oorlogsgetroffenen en
Herinnering WO II

Kenmerk
961301-149760-DMO

b. Organisatorische vormgeving

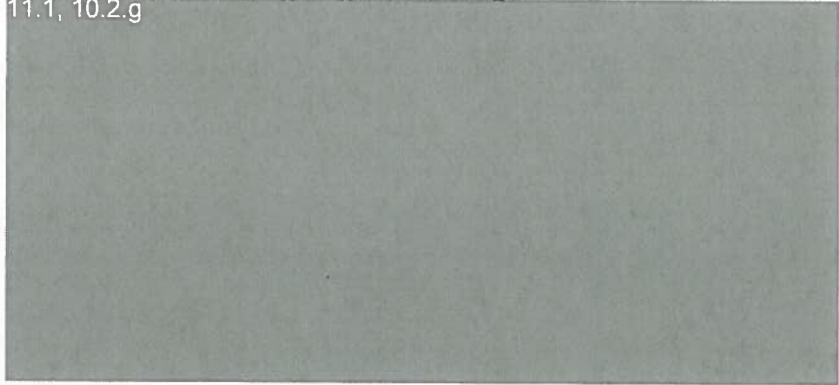
- 11.1, 10.2.g

-

c. Eventuele uitbreiding zorg aan eerste generatie

- 11.1, 10.2.g

-

-

11.1, 10.2.g

directie Maatschappelijke
Ondersteuning
Oorlogsgetroffenen en
Herinnering WO II
Kenmerk
961301-149760-DMO

4 Draagvlak politiek

U hebt de collectieve variant reeds toegezegd aan de TK tijdens de AO's en het VAO van de individuele erkenning op morele gronden (backpay-uitkering).

5 Draagvlak maatschappelijk

11.1, 10.2.g

6 Financiële en personele gevolgen

Voor het IHC volgt een raming van kosten op basis van scenario's. 11.1, 10.2.g

7 Juridische haalbaarheid

N.v.t.

8 Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)

N.v.t.

9 Gevolgen administratieve lasten

N.v.t.

10. Toezeggingen

N.v.t.

10.2.e

senior beleidsmedewerker

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

SG

directie Maatschappelijke
Ondersteuning
Oorlogsgetroffenen en
Herinnering WO II

Ontworpen door

10.2.e

senior beleidsmedewerker

T (070)-340 10.2.e

M (31)-6 10.2.e

10.2.e minvws.nl

Deadline: xx-xx-201x

nota

(ter informatie)

Werkbezoek aan IHC (Bronbeek)

Datum 12 mei

Tijd 13:00-14:30 uur

Datum document

Kenmerk

965530-150128-DMO

Bijlage(n)

Paraaf directeur

1 Aanleiding voor deze nota

Op 12 mei van 13:00-14:30 uur staat een werkbezoek van de SG aan het IHC gepland. 10.2.e (DMO-OHW) vergezelt jou en treft jou daar (telefoon: 06-10.2.e)

Binnen VWS speelt beleidsmatig 11.1, 10.2.g ten aanzien van de Indische gemeenschap: zo is er

- het traject van individuele backpay,
- het traject van de collectieve erkenning,
- de 11.1, 10.2.g samenwerking rond het Indisch Herinneringscentrum op Bronbeek.

In augustus vinden, naast de grote herdenking van 15 augustus in Den Haag, een viertal herdenkingen plaats op Bronbeek (Arnhem). 11.1, 10.2.g

[Redacted text block]

2 Samenvatting en conclusies

- Eind 2015 heeft de staatssecretaris een akkoord bereikt met het Indisch Platform over de zgn. individuele backpay. Het betreft mensen die in dienst zijn geweest van het Nederlands Indisch Gouvernement tussen 8 maart 1942 en 15 augustus 1945, in die periode geen of te weinig salaris hebben ontvangen en op 15 augustus 2015 zelf nog in leven waren. Momenteel zijn 466 gevallen vastgesteld en heeft deze kwestie ca. 200 stuks correspondentie, met name van de tweede

generatie, opgeleverd;

- In de AO's en het VAO van de individuele backpay heeft de staatssecretaris aan de Tweede Kamer gemeld dat hiermee de kous niet af is. Er komt een traject waarin de erkenning voor de Indische gemeenschap vorm gegeven wordt en blijvend in de Nederlandse samenleving verankerd, maar wel komend vanuit de Indische gemeenschap zelf. Te denken valt aan culturele projecten, educatie, zorg voor de eerste generatie etc. Belangrijk onderdeel hiervan is ook een pleisterplaats te bieden, waarvoor het Indisch Herinneringscentrum (IHC) een serieuze kandidaat is. De eerste aanzet voor dit hele traject van collectieve erkenning volgt in een brief aan de Tweede Kamer in juni;
- Het Indisch Herinneringscentrum (IHC) is in 2007 opgericht bij brief aan de Tweede Kamer van staatssecretarissen van VWS en Defensie. Eén van de aanleidingen was 11.1, 10.2.g van het zogeheten Indische Huis te Den Haag (organisatorisch, financieel, draagvlak etc.). Het was de bedoeling om in gezamenlijkheid de pleisterplaats te bieden voor de Indische gemeenschap op het landgoed Bronbeek, waar veteranenzorg is ondergebracht. 11.1, 10.2.g; het IHC wil derhalve graag verhuizen naar Den Haag. Een door IHC uitgezette enquête onder 200 Indische stichtingen en verenigingen, en voor het grote publiek via facebook, toont een nipte meerderheid voor Den Haag. De provincie Gelderland heeft een bemiddelaar aangesteld (dhr. 10.2.e om IHC toch in Arnhem te behouden, die met DGLZ heeft gesproken. Het IHC werkt op verzoek van directeur DMO nu de scenario's uit op basis van hun reeds geformuleerde behoefte van 700 m2:
 - nieuwbouw/uitbreiding van de zolder op het landgoed Bronbeek,
 - overname van de zgn. commandantswoning op landgoed Bronbeek,
 - aanschaf pand en verbouwing vlakbij Indisch Monument in Den Haag,
 - dan wel nieuwbouw vlakbij Indisch Monument in Den Haag.

11.1, 10.2.g

3 Belangrijkste punten van informatie

- Het IHC heeft laten weten zeer vereerd te zijn dat jij op bezoek komt en voelen zich hiermee ook 'gezien'. Over de toekomst van het IHC, 11.1, 10.2.g, zijn overleggen gaande met het IHC zelf, Defensie, de bemiddelaar namens de Provincie Gelderland etc. 11.1, 10.2.g;
- VWS heeft een subsidierelatie met het IHC van € 478.000 per jaar;
- 11.1, 10.2.g

**directie Maatschappelijke
Ondersteuning**
Oorlogsgetroffenen en
Herinnering WO II

Kenmerk
965530-150128-DMO

11.1, 10.2.g

■

■

■

■

■

■

■

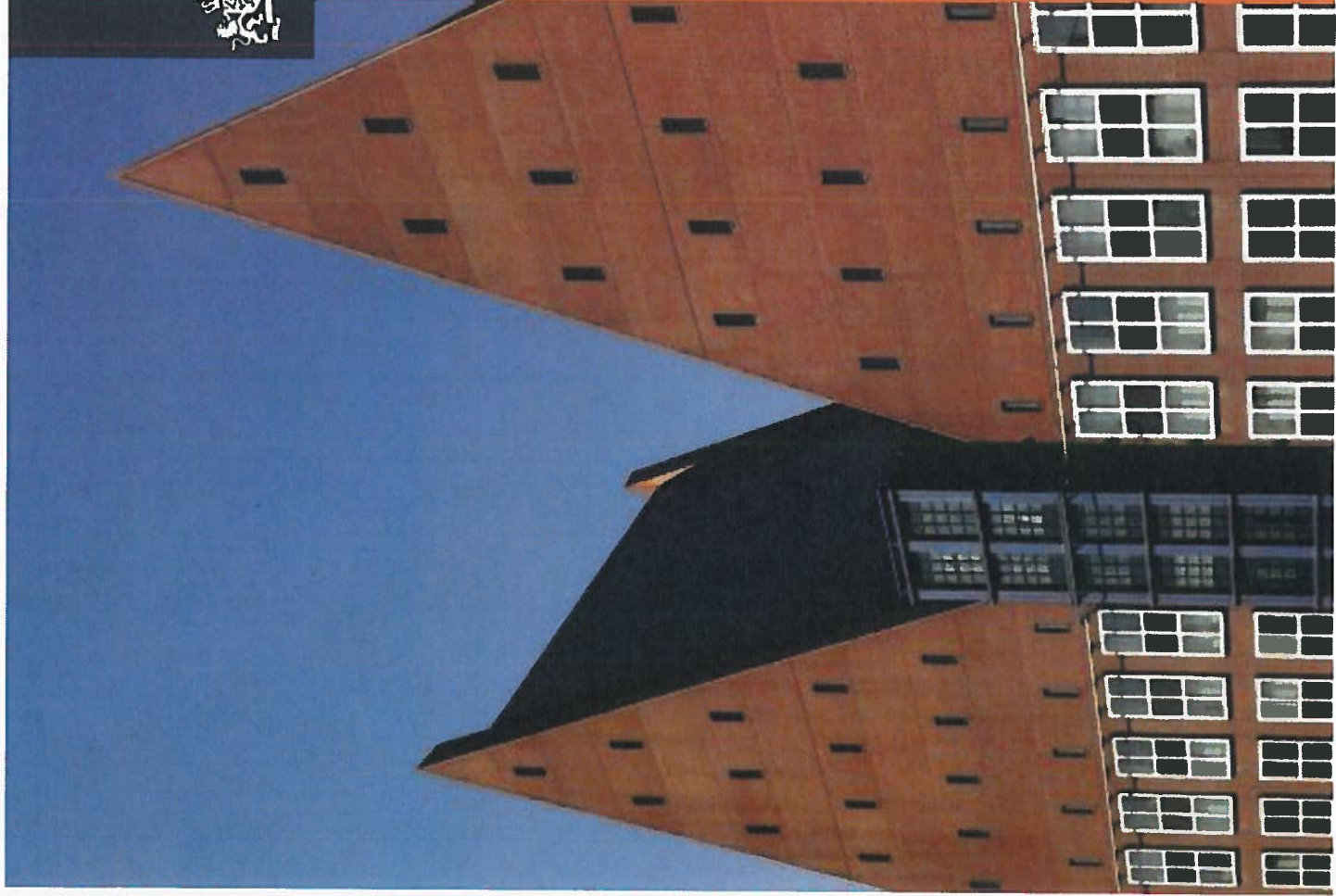
11.1, 10.2.g

**directie Maatschappelijke
Ondersteuning**
Oorlogsgetroffenen en
Herinnering WO II

Kenmerk
965530-150128-DMO

- Het bezoek op 12 mei zal bestaan uit een kennismaking met de Raad van Bestuur (o.l.v. 10.2.e ex vice-admiraal, ex voorzitter Raad van Bestuur TNO) en directeur 10.2.e 10.2.e een rondleiding op het landgoed met de gedenksteden en een bezoekje aan het museum. De centrale tentoonstelling (Het Verhaal van Indië) is door VWS gefinancierd, 11.1, 10.2.g en in 2010 door een van je voorgangers geopend. Economische levensduur staat op tien jaar, vandaar dat IHC ook al wat vooruit wil kijken.
- 11.1, 10.2.g Van oorsprong voor oud-KNIL-ers, nu steeds meer een oudedagsvoorziening voor eenzame oud-soldaten. 11.1, 10.2.g IGZ heeft er geen mandaat maar kijkt op verzoek van Defensie adviserend mee.

10.2.e
senior beleidsmedewerker

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

doc. 46

Gedachtenvorming fase 2

Collectieve erkenning Indisch Nederland

10.2.e

10.2.e

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Inhoud

1. Intro/achtergrond
2. Voorstelrondje
3. Uitgangspunten
4. Criteria
5. Wat
6. Hoe

Uitgangspunten

- Indisch Nederland: "iedereen met roots in die verre archipel, die zelf of waarvan de voorouders door oorlogsgeweld en na-oorlogse ontwikkelingen tot 1967 naar Nederland zijn gekomen"
- anno 2016 ca. 2 miljoen Nederlanders
- geen doelgroepenbeleid, wel erkenning voor Indisch Nederland
- eind 2015: op morele gronden backpay-regeling tussen 8/3/1942 en 15/8/1945 geen/onvoldoende salaris als ambtenaar of militair van Nederlands Indisch Gouvernement en op 15/8/2015 nog in leven
- tijdens AO's en VAO in TK heeft stass Van Rijn aangekondigd dat er gedacht wordt over een *collectieve* erkenning, naast de *individuele* backpay
- diverse gesprekken

Criteria

- blijvend, niet incidenteel
- gericht op Indische identiteit(en)
- cultureel erfgoed
- niet locatiegebonden, dus nationale of regionale dimensie
- verbindend voor NL-NL Indië en Indisch onderling
- vrij van politiek-historische lading
- minimale inbreng van VWS
- parallel aan dit traject: IHC bezint zich i.o.m. VWS op positionering en profilering om zo de opdracht, zoals geformuleerd aan TK in 2007, beter te kunnen vervullen

Wat 1

- pleisterplaats
- scholing/educatie
- herdenkingen
- museaal/kennisfunctie
- culturele activiteiten
- zorg eerste generatie
- ?

Wat 2

- pleisterplaats:
 - brugfunctie
 - herkenbaar
 - attractie
 - ontmoeting (heimwee en verdriet)
 - informatieve waarde
 - tentoonstelling
 - horeca
 - kas/volière/kruidentuin/vlindertuin

IHC, in Den Haag of Arnhem

- scholing/educatie:
 - geschiedenis van Nederlands Indië opnemen in eindtermen
 - geen dvd's/boeken
 - beide zijden belichten (VOC, kolonialisme, uitbuiting)

- herdenkingen:
 - in stand houden voor 1e generatie
 - moderniseren voor 2e/3e/4e generaties
 - opwaarderen 15 augustus

- museaal/kennisfunctie:
 - coördinatie tussen deelcollecties
 - anders één nationaal museum (in pleisterplaats)
 - gebruik interactieve media
 - studiecentrum
 - digitaliseren deelcollecties
 - social media
 - virtueel monument (10.2.e)

- culturele activiteiten:
 - samenzijn
 - zang
 - dans
 - verhalen
 - sport
 - wajang
 - batikken
 - eten

- zorg eerste generatie: intensiveren indien nodig

Nogmaals: de criteria

- blijvend, niet incidenteel
- gericht op Indische identiteit(en)
- cultureel erfgoed
- niet locatiegebonden, dus nationale of regionale dimensie
- verbindend voor NL-NL Indië en Indisch onderling
- vrij van politiek-historische lading
- minimale inbreng van VWS
- en bij voorkeur per 2017

Hoe

Optie 1: VWS (beleidskader, DUS-I)

Optie 2: derde partij (beleidskader, adviescommissie, andere te mandateren organisatie)

Optie 3: IHC (beleidskader, mandatering, IHC)

Overige vragen?

Overige opmerkingen?

Achtergrond

- 15 augustus 1945 Japanse capitulatie
- vier golven repatrianten/immigranten: 1945-49 110.000 vnl. Nederlanders; 1950-51 81.000 vnl. bestuur, ex-KNIL en Molukkers; 1952-57 79.000 'spijtoptanten'; 1958-64 67.000 vnl. bestuur Guinea en Papoea's
- 1958 HR: geen juridische gronden betaling NL achterstallige soldij
- 1966 Traktaat van Wassenaar: betaling claims genationaliseerde eigendommen
- 1973 Wet Uitkeringen Vervolgingslachtoffers 1940-1945; 1981 Wet Uitkering Indische Geïnterneerden; 1984 de Wet Uitkering Burgeroorlogslachtoffers; 1986 de Wet buitengewoon pensioen Indisch Verzet
- 2000 5 commissies rechtsherstel WOII en strijd in Nederlands-Indië
- 2000 Het Gebaar: 97.000 uitkeringen
- 2015 backpay-regeling
- warmte, voor en door Indisch Nederland

**Verankering van het Indisch Herinneringscentrum
in de Nederlandse samenleving**

Een Scenariostudie

Mei 2016

Inhoudsopgave

1. Inleiding scenariostudie Indisch Herinneringscentrum	3
2. Scenariostudie	5
2.1 Scenario's op landgoed Bronbeek	5
2.2 Scenario's in Den Haag	8
2.3 Scenario in Amsterdam	14
3. Toetsing scenario's op de voornaamste ankerpunten c.q. uitgangspunten	16
4. Slotconclusie.....	18
5. Financiering en Plan van Aanpak.....	19
5.1 Financiering	19
5.2 Plan van Aanpak	20

Bijlage 1	Brief aan de Tweede Kamer - Oprichtingsbrief IHC (kenmerk: OHW-U-2782806)
Bijlage 2	Rapport Boer en Croon: eindrapport IHC
Bijlage 3	Een volwaardig Indisch Herinneringscentrum
Bijlage 3a	De publieksidentiteiten van John H. Falk nader toegelicht en vertaald naar het IHC. (door: 10.2.e)
Bijlage 4 a-c	Uitkomsten enquête IHC
Bijlage 5	Randvoorwaarden en ruimtebehoefte
Bijlage 6	SWOT-analyse Landgoed Bronbeek (Arnhem), Den Haag en Amsterdam
Bijlage 7	Toekomstvisie Bronbeek
Bijlage 8	Plattegrond Parkweg 2, Den Haag
Bijlage 9	Artist impression van Stücken, Carp Architecten

1. Inleiding scenariostudie Indisch Herinneringscentrum

Het Indisch Herinneringscentrum (IHC) is een van de vier Nederlandse herinneringscentra van de Tweede Wereldoorlog, die een instellingssubsidie krijgen van het Ministerie van VWS. Het kantoor van het IHC is sinds augustus 2009 gevestigd op het Landgoed Bronbeek te Arnhem.

De Stichting Indisch Herinneringscentrum is in november 2007 opgericht. De taakstelling vanuit het ministerie van VWS voor het IHC is als volgt omschreven in de oprichtingsbrief: "Gekozen is voor een brede invalshoek: de kennismaking door een groot publiek - en vooral ook nieuwe generaties - met de Japanse bezetting en de Bersiapperiode in Nederlands-Indië gedurende de jaren 1941-1949, met ruime aandacht voor de voorgeschiedenis en de latere gevolgen. Daarnaast zal het centrum uiteraard een functie krijgen voor de Indische gemeenschap zelf: ontmoeten, delen en herdenken. Kern van het Herinneringscentrum zal zijn een heldere semi-vaste presentatie van 'het Indische verhaal', aangevuld met activiteiten op het terrein van educatie en lezingen en met wisselexposities." (Brief VWS/Defensie dd. 26-07-2007 aan Voorzitter van de Tweede Kamer met kenmerk: OHW-U-2782806; Zie **bijlage 1**).

N.a.v. een Boer & Croon onderzoek (zie **bijlage 2**) is in 2006 besloten om het IHC te vestigen op het landgoed Bronbeek te Arnhem dat eigendom is van het Ministerie van Defensie. Voor de invulling van de bovengenoemde taakstelling kreeg het IHC de beschikking over 120 vierkante meter kantooruimte op de bovenverdieping van de zo genoemde "boerderij" boven de zagerij achter het hoofdgebouw. Na overleg werd de beoogde semi-vaste presentatie samengevoegd met het al bestaande KNIL-museum in het hoofdgebouw.

Al snel werd duidelijk dat met deze toegewezen ruimtes en colocatie met het KNIL-museum de opgedragen taakstelling niet volledig tot zijn recht kon komen. In de jaren die volgden is door het IHC, echter zonder resultaat, getracht in overleg met het Ministerie van Defensie en VWS meer ruimte daarvoor ter beschikking te krijgen.

Teneinde voor de ontstane situatie een oplossing te verkrijgen, heeft het IHC eind 2015 middels een enquête de Indische gemeenschap om advies gevraagd of: 1) zij het eens zijn met de hierboven geschetste taakstelling voor het IHC waarbij het een **volwaardig Herinneringscentrum** moet zijn (zie **bijlage 3 en 3a** voor de omschrijving daarvan) en 2) waar het IHC gehuisvest zou moeten zijn.

Mede gesteund door de uitkomsten van de enquête (zie **bijlage 4 a-c**) zijn het IHC en het ministerie van VWS van mening dat de bovengenoemde taakstelling volledig tot zijn recht moet komen en het IHC daardoor kan uitgroeien tot een volwaardig Herinneringscentrum, echter dat het met de huidige toegemeten ruimte en de huidige samenvoeging van het de semi-vaste presentatie en het KNIL-museum niet mogelijk is.

Om een volwaardig Herinneringscentrum te zijn dat de opgedragen taakstelling naar behoren kan uitvoeren, dient dat centrum - naast de in bijlage 3 opgenomen punten - aan **de volgende vijf voornaamste ankerpunten c.q. uitgangspunten** te voldoen.

1. **Het IHC dient ongeveer 900 vierkante meters (bruto) ter beschikking te hebben om de opgedragen taakstelling van de oprichtingsbrief 2007 te kunnen uitvoeren (zie voor een toelichting bijlage 5).**
2. **Er dient rekening gehouden te worden met de uitkomsten van de in begin 2016 uitgevoerde enquête (zie bijlage 4 a-c).**

3. **Het IHC dient goed bereikbaar (openbaar vervoer) te zijn**

4. **Samenwerking met derden dient gebaseerd te zijn op vergelijkbare doelstellingen.**

De huidige samenwerking heeft zijn zwaartepunt in de Randstad, in het bijzonder in Den Haag en Amsterdam. Zo wordt er samengewerkt op de diverse thematische gebieden (herinneren, herdenken, diversiteit, migratie, identiteitsvorming, discriminatie). Er wordt structureel samengewerkt met Stichting Herdenking 15 Augustus 1945, waarvan het secretariaat is ondergebracht bij het IHC. Gezamenlijk borgen zij de nationale Indiëherdenking in Den Haag.

5. **Daadwerkelijke verankering in de samenleving in het bijzonder voor de toekomstige generatie.**

Het Indisch Herinneringscentrum wil zijn daadwerkelijke verankering als volwaardig Herinneringscentrum in de Nederlandse samenleving binnen 3 tot 5 jaar realiseren. Het IHC heeft inmiddels zijn fundamenten gelegd als organisatie en heeft ook een gezonde bedrijfsvoering maar dient nog beter de jeugd te betrekken, zodat het IHC aantrekkelijk is voor de jeugd.

2. Scenariostudie

In overleg met het Ministerie van VWS is besloten dat het IHC een scenariostudie uitwerkt om daarmee tot een volwaardig Herinneringscentrum te komen.

In deze scenariostudie worden een vijftal **scenario's op hoofdlijnen uitgewerkt**. De scenario's die worden uitgewerkt zijn:

1. Commandantswoning op Landgoed Bronbeek in Arnhem;
2. Uitbreiding/Nieuwbouw boerderij op Landgoed Bronbeek in Arnhem;
3. Bestaand pand nabij het Indiëmonument in Den Haag;
4. Nieuwbouw nabij het Indiëmonument in Den Haag;
5. Koninklijk Instituut voor de Tropen in Amsterdam.

De scenario's geven een denkrichting aan en dienen als input voor de besluitvorming op bestuurlijk niveau. De scenario's worden getoetst aan de hiervoor genoemde vijf voornaamste ankerpunten c.q. uitgangspunten. Op basis daarvan zal blijken welk scenario de voorkeur verdient om te komen tot *de verankering van het Indisch Herinneringscentrum in de Nederlandse samenleving*. In **bijlage 6** zijn tevens twee SWOT-analyses opgenomen (Landgoed Bronbeek en Den Haag) waarbij de sterkten-zwakten en de kansen en bedreigingen schematisch zijn weergegeven.

Bij de realisatie van 'Het Verhaal van Indië' is het IHC samen met het ministerie van VWS er van uitgegaan dat het na 10 jaar aan vervanging toe zou zijn. Daarom is het van belang om **nog dit jaar (2016) tot besluitvorming te komen over de toekomstige huisvesting van het IHC**. Dat wordt in een slotanalyse samengevat.

Het voorkeursscenario zal worden uitgewerkt in een Bedrijfsplan, waarin uiteraard een exploitatie- en investeringsplan worden opgenomen. Daarna wordt de haalbaarheid getoetst.

2.1 Scenario's op Landgoed Bronbeek (Arnhem)

Waarom Landgoed Bronbeek?

In de eerder vermelde oprichtingsbrief (**bijlage 1**) wordt aangegeven waarom het IHC op landgoed Bronbeek gevestigd wordt: Vanwege het Indische karakter van het landgoed, een uitstekend geoutilleerd activiteitencentrum (Kumpulan) en de meerwaarde die de verbinding van de semipermanente presentatie van het IHC met het bestaande museum zou bieden.

De staatssecretarissen van VWS en Defensie zien het als hun verantwoordelijkheid een maximale synergie te organiseren tussen het IHC en de bestaande functies op het landgoed. Activiteiten op het terrein van presentatie, herinnering en educatie zouden in de toekomst gaan plaatsvinden in nauwe onderlinge afstemming tussen het Herinneringscentrum en museum Bronbeek. Daartoe is besloten (zie: Toekomstvisie Bronbeek, maart 2010, **Bijlage 7**, p. 12) dat Museum Bronbeek een zelfstandige stichting

wordt buiten Defensie. De stichting Museum Bronbeek zal de activiteiten op museaal gebied, van KTOMM Bronbeek overnemen en, waar het gaat om de ontwikkeling van de nieuwe publiekspresentatie (i.c. Het Verhaal van Indië), samenwerken met het IHC.

Zoals in de inleiding al is aangegeven zijn het IHC en het ministerie van VWS tot de conclusie gekomen dat het IHC zijn opdracht met de huidige toegemeten ruimte en de huidige samenvoeging van het de semi-vaste presentatie en het KNIL-museum nu niet goed kan uitvoeren. Naast de genoemde Sterkten en Zwakten in bijlage 6 heeft het Landgoed Bronbeek ontegenzeggelijk een aantal voordelen waar het gaat om bekendheid en positionering binnen 'de Indische gemeenschap' en dan met name bij de eerste generatie. De tweede en derde generatie is wat minder bereid om naar het landgoed te komen.

Scenario 1: Commandantswoning op Landgoed Bronbeek

Het IHC heeft onderzocht welk bestaand pand op het landgoed wel geschikt zou zijn voor een zelfstandige vestiging van het Indisch Herinneringscentrum. Dat is de huidige Commandantswoning. Het is naast het museumgebouw het enige gebouw met voldoende ruimte voor een volwaardig Indisch Herinneringscentrum. Het IHC kan zich hier zelfstandig vestigen en daarmee zijn alle functies onder één dak. Daarbij is het IHC goed zichtbaar op het landgoed. Defensie/KTOMMB heeft echter informeel wel aangegeven dat de Commandantswoning in principe niet beschikbaar is.

Het gebouw is een monument, wat een verbouwing kan bemoeilijken. De mogelijkheden om wijzigingen in het pand aan te brengen zijn beperkt. Toch zal het gebouw een verbouwing moeten ondergaan: Er is geen lift in het gebouw en die is noodzakelijk vanwege de bezoekersfunctie. Een verbouwing zal worden uitgevoerd door de Rijksvastgoeddienst. Het IHC beschikt niet over de maatvoering van de ruimtes in de Commandantswoning, maar gaat uit van ongeveer 800 m².

Indeling voor het Herinneringscentrum

- *Begane grond:* Bezoekers- documentatiecentrum
Kantoorruimtes
- *Eerste verdieping:* Publiekspresentatie en educatieruimte
- *Tweede verdieping:* Tijdelijke presentatie, ruimte voor publieksactiviteiten en opslagruimte

Scenario 2: Uitbreiding/nieuwbouw boerderij op Landgoed Bronbeek

Bij deze optie wordt de boerderij van landgoed Bronbeek - waarin de werkplaats van Defensie en het kantoor van het IHC gehuisvest zijn - volledig afgebroken. Het huidige gebouw maakt plaats voor een nieuw gebouw met een totale oppervlakte van ong. 900 m². De basisoppervlakte wordt vergroot of er komt een ondergrondse verdieping bij. Het nieuwe gebouw zal gebouwd worden in een moderne stijl, uiteraard passend bij het historische landgoed. Ook zou het landgoed een herinrichting moeten ondergaan, waarbij de huidige uitgang een ingang wordt voor het IHC.

Dit scenario heeft nagenoeg dezelfde voordelen en nadelen als het eerste scenario, met dien verstande dat 1) het bezwaar van Defensie/KTOMMB t.a.v. ruimtegebrek vervalt; 2) Het een minder goed zichtbare locatie is; 3) Het een relatief dure oplossing is; 4) de buurt en de gemeente in principe tegen nieuwbouw zijn; 5) de doorlooptijd van nieuwbouw i.v.m. bestemmingsplanwijziging en vergunningentraject relatief lang is.

In 2011 is een inpassingsstudie van het IHC op het landgoed gemaakt. Daarin zijn ook de kosten van nieuwbouw opgenomen. In 2011 rekende de Rijksgebouwendienst (nu Rijksvastgoeddienst) voor nieuwbouw met een bedrag van € 1.653,- per m² (excl. btw).

Voor de berekening van de nieuwbouwkosten wordt in dit plan uitgegaan van € 1.700,- per m², excl. btw. **Totale kosten nieuwbouw** worden dan $(900 \times 1.700) = \text{€ } 1.530.000,-$ excl. btw.

2.2 Scenario's in Den Haag

Waarom Den Haag?

Den Haag is van oudsher **dé Indische stad van Nederland**. Er is een grote en actieve Indische gemeenschap, er zijn veel goede Indische restaurants en de stad kent het jaarlijkse evenement Tong Tong Fair. Het Indisch monument staat in Den Haag. Den Haag is ook **de internationale stad van vrede en recht**. Tienduizenden mensen werken hier elke dag samen aan een vrediger, rechtvaardiger en veiliger wereld. Het is een gaststad voor internationale conferenties en ontmoetingsplek voor dialoog en debat. Het is mogelijk de actualiteit op de voet te volgen, te participeren en te anticiperen.

In Den Haag zijn **diverse organisaties en musea** gevestigd, waarmee het IHC inhoudelijk en thematisch raakvlakken heeft en vaak al mee samenwerkt. De fysieke nabijheid van deze organisaties heeft een aantal voordelen zoals kostenefficiëntie (minder reistijd, efficiëntere inzet uren) en een minder hoge drempel om elkaar te ontmoeten (betere relaties).

- **Het Museon** beheert in Nederland de belangrijkste collectie kamprelicten uit de Japanse bezetting van Zuidoost-Azië. Meer dan 7500 tekeningen, voorwerpen en documenten vormen de levende herinnering van vele duizenden Nederlanders aan de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië. Deze collectie maakt deze belangrijke periode uit de geschiedenis tastbaar voor jongere generaties. Het IHC en het Museon hebben een samenwerkingsconvenant, waarbij het IHC altijd kan putten uit de collectie van Museon. Er kunnen objecten aan het Museon worden geschonken met een label IHC.
- **Oorlogsgravenstichting (OGS)** De OGS gedenkt ongeveer 180.000 Nederlandse oorlogsslachtoffers. Dit zijn soms militairen maar vaak burgers: mannen, vrouwen en kinderen die hun leven verloren tijdens de Tweede Wereldoorlog of tijdens gewelddadige conflicten daarna – zoals in voormalig Nederlands-Indië. Het zijn ook de Nederlandse militairen die tijdens recente vredesmissies om het leven zijn gekomen. De OGS beheert in Indonesië ruim 24.000 graven op zeven erevelden. Daar liggen de slachtoffers van de Japanse overheersing gedurende de Tweede Wereldoorlog en de Indonesische onafhankelijkheidsstrijd, en van de daaropvolgende politieke acties. Het IHC en de OGS hebben samenwerkingsplannen: gezamenlijk is een projectplan ontwikkeld voor het vastleggen van de verhalen achter de Verzamelgraven op de erevelden. Daarnaast worden ideeën ontwikkeld over een vernieuwde invulling van nabestaandenreizen in de vorm van oorlogserfgoedreizen.
- **Prodemos – huis voor democratie en rechtstaat, Haags Historisch Museum, Stichting Tong Tong en Humanity House.** Het IHC werkt op verschillende vlakken samen met de hierboven genoemde organisaties in Den Haag. Dat, vanwege diverse raakvlakken op thematische basis: bijv. de Wereld Express staat vanaf 16 augustus 2016 gedurende een week tegenover Prodemos, die een bezoek aan de Wereld Express promoot (gedeelde thematiek). In het Haags Historisch Museum wordt een gezamenlijke activiteit georganiseerd n.a.v. de

tentoonstelling 'Uitgaan in de fifties en sixties' (raakvlak met Indorock). Op de Tong Tong Fair is het IHC present met drie podiumactiviteiten. Humanity House heeft ver gevorderde plannen om te verhuizen naar het huidige gebouw van het Joegoslaviëtribunaal. Daar wordt een bezoekersfunctie aan gekoppeld, eveneens in de nabijheid van het Indisch monument. Het vergemakkelijkt bezoekersstromen naar deze plek in de stad.

Scenario 3: Bestaand pand nabij het Indiëmonument in Den Haag

In Den Haag is gezocht naar een bestaande locatie in de nabijheid van het Indisch monument. Een logische keuze, omdat het IHC structureel samenwerkt met Stichting Herdenking 15 Augustus 1945.

Op basis van de randvoorwaarden en behoeften is het te huur staande pand aan de **Parkweg 2 in Den Haag** geselecteerd:

Locatie: Parkweg 2, Den Haag

Dit **klassieke kantoorpand met monumentale uitstraling** bestaat uit twee aan elkaar geschakelde klassieke villa's en ligt in het Van Stolkpark in Den Haag, nabij het Indisch monument. Het pand is totaal gerenoveerd.

De entree is op de begane grond en geeft toegang tot de overige ruimtes, verdeeld over het souterrain, de begane grond, 1e verdieping en 2e verdieping.

Het totale verhuurbaar vloeroppervlak bedraagt circa 1.461 m². Rondom het kantoorgebouw ligt een tuin. Het totale pand is te ruim voor het IHC, maar door zijn flexibele indeling is het mogelijk om al kantoorruimte te huren vanaf 240 m².

Logische plek

Het gebouw lijkt uitermate geschikt voor de vestiging van het Indisch Herinneringscentrum in een historische omgeving:

- In het Van Stolkpark nabij het Indisch monument
- In dé Indische stad van Nederland, Den Haag
- Aan de rand van het bruisende internationale centrum van vrede en recht van Den Haag
- In de nabijheid van het museumkwartier waar ook het Museon gevestigd is
- In de nabijheid van andere organisaties waarmee wordt samengewerkt

Bereikbaarheid

Zowel met eigen vervoer als met het openbaar vervoer is locatie uitstekend bereikbaar. In deze buurt kan men vrij parkeren.

Te huren ruimte

Totaal aantal vierkante meters: **994 m² bvo** (incl. trappenhuizen en verkeersruimtes)

- Begane grond 550 m²
- 1e verdieping 324 m²
- 2e verdieping (deel) 120 m²

Hiermee worden alle benoemde functies voor een volwaardig Indisch Herinneringscentrum gerealiseerd:

Type ruimte	Gewenste aantal m ²	Te realiseren aantal m ²
IHC bezoekers- en documentatiecentrum	100	75,3
IHC educatieruimte	80	64
IHC presentatieruimte (vast en tijdelijk)	500	369,5
IHC kantoorruimte	160	156,3
IHC opslag/depotruimte	60	63
Totaal nvo/bvo*	900	728,1*

* De overige ruimtes bestaan uit Pantry's, toiletten en verkeersruimtes.

Indeling Herinneringscentrum Parkweg 2, Den Haag

De verschillende functionele ruimtes zijn voorlopig ingedeeld op de begane grond, de 1^e verdieping en de 2^e verdieping. In **bijlage 8** (souterrain, begane grond, 1^e verdieping en 2^e verdieping) kunt u zich een beeld van vormen van de volwaardige huisvesting van het Indisch Herinneringscentrum in het pand Parkweg 2. Zichtbaar is ook de nog beschikbare ruimte.

Huurkosten

De gevraagde huurprijs bedraagt € 150,- per m² excl. servicekosten. De huur bedraagt **op jaarbasis € 149.100,-**. Het pand staat reeds lange tijd te huur. Naar verwachting is hier nog ruimte voor onderhandeling.

Pleisterplaats van de Indische gemeenschap

Het pand aan Parkweg 2 heeft meer ruimte ter beschikking dan het IHC behoeft. Dat biedt mogelijkheden voor andere (Indische) organisaties of vergelijkbare cultureel erfgoed organisaties. Indien meerdere organisaties hier een thuisbasis hebben, heeft het pand de potentie in zich om een pleisterplaats te bieden voor de Indische gemeenschap.

Gemeente Den Haag: de Haagse kantorenloods

De Haagse Kantorenloods is een initiatief van de Gemeente Den Haag, dat gericht is op iedereen met een goed idee of initiatief voor kantoorverandering. De kantorenloods stimuleert en faciliteert bij het omzetten van leegstaande panden naar woningen, ruimten voor startende bedrijven, creatieve broedplaatsen of iets anders.

Het IHC zal in een mogelijk volgende fase in contact treden met de Haagse kantorenloods. In eerste instantie om advies in te winnen. Mocht blijken dat de optie Parkweg niet realiseerbaar is, dan zal in overleg met de kantorenloods gezocht worden naar een ander pand in Den Haag. In de huidige catalogus staan 2 panden benoemd in het centrum van Den Haag met een herbestemming museum: Lange Voorhout 9-11, Korte Vijverberg 4 (tussen het Mauritshuis en het Haags Historisch Museum) en Lange Vijverberg 4-5.

Scenario 4: Nieuwbouw nabij het Indiëmonument in Den Haag

Het nieuwbouwscenario van het IHC in Den Haag is in de nabijheid van het Indisch Monument. De gemeente Den Haag heeft daar plannen ontwikkeld voor een Internationaal Park.

Het park bevindt zich in het hart van de Internationale Zone en wordt omgeven door topattracties als het Vredespaleis, het Gemeentemuseum, het Museon, Humanity House (in de nabije toekomst) en Madurodam. Daarom hanteert de gemeente voorlopig de werktitel 'Internationaal Park' voor de geplande investeringen in het groen en de aanleg van bruggen en paden. De bestaande parknamen worden niet vervangen en de eigen identiteit van de 3 parken blijft bestaan.

Luchtfoto Internationaal Park

Nieuwe gesprekken met de stad

Het College van B&W gaat opnieuw kijken naar het concept-plan voor het Internationaal Park en neemt extra de tijd om in gesprek te gaan met de stad. Dat staat in een commissiebrief die 23 februari 2016 naar de gemeenteraad is gestuurd.

Het concept-plan voor een Internationaal Park werd 18 november 2015 gepresenteerd. Ongeveer 3200 Hagenaars hebben op het plan gereageerd. De ingekomen reacties worden geïnventariseerd en verwerkt in een rapportage. Op basis van deze rapportage volgt een uitgebreide serie gesprekken met de stad. Dit moet leiden tot een gedragen ambitie voor de groengebieden en een bijpassend definitief raadsvoorstel.

Het IHC ziet mogelijkheden in het kader van **het Internationaal Park. In dit park bevindt zich ook het Indisch monument.** Een geschikte locatie is aan de rand van het water tegenover het Indisch monument aan de Verhuëllweg.

Logische plek

De plek lijkt uitermate geschikt voor de vestiging van het Indisch Herinneringscentrum in een historische omgeving:

- In het Van Stolkpark nabij het Indisch monument
- In dé Indische stad van Nederland, Den Haag
- Aan de rand van het bruisende internationale centrum van vrede en recht van Den Haag
- In de nabijheid van het museumkwartier (waar ook het Museon gevestigd is) en ander organisaties waarmee wordt samengewerkt

Bereikbaarheid

De bereikbaarheid is nagenoeg hetzelfde als die van de bestaande bouw optie. Er is parkeergelegenheid aan de Verhuëllweg en in de directe omgeving. Met het openbaar vervoer is het 4 minuten lopen vanaf de tramhalte bij Madurodam.

Ontwikkelingskosten nieuwbouw Herinneringscentrum

Bij de totale investeringskosten van het ontwikkelen van een kantoorpand moet rekening worden gehouden met de grondkosten, de bouwkosten van het pand, de bouwkosten van het terrein, inrichtingskosten, bijkomende kosten en de omzetbelasting. De grondkosten

zijn sterk afhankelijk van de locatie en de mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt. Grondprijzen kunnen zodoende sterk variëren. Daarnaast wordt de grondwaarde vaak residueel bepaald. De bijkomende kosten worden onder andere gevormd door voorbereidingskosten, verzekeringen, aanloopkosten, financieringskosten en onvoorziene uitgaven.

Uitgaande van een kantoorpand **van 900 vierkante meter** (exclusief inrichtings- en terreinkosten) kunnen we een schatting maken van **de totale kosten**:

De grondkosten schatten we op € 400/m² ($900 * € 400 = € 360.000$) plus de bouwkosten € 1.100/m² ($900 * € 1.100 = € 990.000$), bijkomende kosten ($20\% * € 990.000 = € 198.000$) en omzetbelasting ($21\% * (€ 990.000 + € 198.000) = € 249.480$) wordt **in totaal afgerond € 1.800.000**. (Bron: www.exploitatiekosten.com)

Gezien het korte tijdsbestek waarin dit plan geschreven wordt, is slechts in grote lijnen aan te geven wat de ontwikkelingskosten zullen zijn.

Een volgende stap is een haalbaarheidsonderzoek in te stellen met behulp van een professioneel bureau, waarbij alle aspecten van nieuwbouw worden onderzocht:

Daarvoor wil het IHC een organisatie als IGG Bointon de Groot inschakelen. IGG specialiseert zich in integraal bouwadvies en kostenmanagement van ontwerpfase tot realisatie, en is vanuit deze achtergrond bij verscheidene museale bouwprojecten betrokken. Het bedrijf biedt een combinatie van heldere kostenrapportages, vooruitziend kostenadvies in combinatie met open communicatie (<http://www.igg.nl/project/musea/>). Op basis van dit onderzoek wordt de haalbaarheid van het plan onderzocht. Er dient helder inzicht te zijn in het bestemmingsplan en later bij de bouw, naast inzicht in de bouwkosten ook inzicht van de exploitatiekosten.

Bijlage 9 laat een artist impression van de heer Stücken van Carp Architecten zien. De tekening geeft een beeld van de locatie aan de Verhuëllweg en een impressie van hoe een Indisch Herinneringscentrum eruit zou kunnen zien. Uiteraard is dit geen officieel ontwerp.

2.3 Scenario in Amsterdam

Waarom Amsterdam?

Uit de enquête is gebleken dat Amsterdam niet in eerste instantie gezien wordt als een ideale plek voor het IHC. Tegelijkertijd is Amsterdam een **bruisende stad**, waar veel toeristen komen en waar veel **creatieve culturele bedrijvigheid** is. In gesprek met 2^e en 3^e generatie Indische Nederlanders, blijkt dat Amsterdam in hun ogen zo gek nog niet is. Het is een stad met een **internationaal karakter** en een ontmoetingsplek voor dialoog en debat. Het is mogelijk de actualiteit op de voet te volgen, te participeren en te anticiperen.

In Amsterdam zijn veel initiatieven van kunstenaars, schrijvers en filmmakers met een Indisch perspectief. Het IHC zal, als enige professionele Indische organisatie, een unieke speler zijn binnen de erfgoedsector in Amsterdam. Het opent de deur voor samenwerking en is goed is voor verbreding van de doelgroep.

Het IHC werkt regelmatig samen met Amsterdamse instellingen, musea en creatieve ondernemingen, o.a. met:

- Het **Tropenmuseum (Museum Wereldculturen)** is een museum over mensen, gevestigd in een van de mooiste originele museumgebouwen van Nederland. Vanuit de monumentale Lichthal is er een weids uitzicht op wat het museum te bieden heeft: negen vaste tentoonstellingen (waaronder de koloniale geschiedenis van Nederlands-Indië) waarbij de objecten stuk voor stuk een menselijk verhaal laten zien en nieuwsgierig maken naar de enorme **culturele diversiteit** die de wereld rijk is. Het IHC en het Tropenmuseum werken op activiteitsniveau samen. Bij vestiging in hetzelfde gebouw is een verdergaande samenwerking voorzien.
- Het **Joods Historisch Museum/Joods Cultureel Kwartier** houdt zich bezig met het verzamelen en tentoonstellen van datgene dat een beeld geeft van de Joodse geschiedenis en cultuur, waaronder de Tweede Wereldoorlog. Het IHC en het JHM werkten samen in relatie tot de tentoonstelling 'Selamat Sjabbat' over Joden in Nederlands-Indië. Samen organiseerden zij een Table Ronde en Indische dag.
- Het **Verzetsmuseum Amsterdam** maakt net als het IHC deel uit van het bestuur van SMH 1940-1945. In het verzetsmuseum wordt zowel in de vaste opstelling aandacht besteed aan Nederlands-Indië, als in diverse wisseltentoonstelling. Het IHC werkte o.a. mee aan de expositie over borduurwerk tijdens de Tweede Wereldoorlog.
- Het **Nationaal Comité 4 en 5 mei** en het IHC werken samen met Stichting Herdenking 15 Augustus 1945 om gezamenlijk de nationale Indiëherdenking vorm te geven. Daarnaast werken we bij diverse projecten samen met andere partners.
- Het **Comité 4 en 5 mei Amsterdam en Amsterdam Zuidoost**, het IHC en diverse andere organisaties werken reeds drie jaar samen in de organisatie van de jaarlijkse Indiëlezing in Amsterdam op 8 maart. Daarnaast werkten we samen in diverse educatieve projecten (Wereld Express).

- **Universiteit van Amsterdam.** Het IHC heeft de bijzondere leerstoel Koloniale en postkoloniale literatuur- en cultuurgeschiedenis gevestigd aan de UvA. Bijzonder hoogleraar Remco Raben draagt ertoe bij dat het IHC de actuele ontwikkelingen in het onderwijs en het onderzoek op dit gebied op de voet kan volgen en kan uitdragen.
- **Promuse culturele projecten** en het IHC hebben de digitale tour van Het verhaal van Indië ontwikkeld.
- **Oorlog in mijn buurt en het 4-5 mei Comité Amsterdam** leiden 70 kinderen op tot de nieuwe generatie vertellers van de oorlogsverhalen uit hun buurt. Het IHC en Oorlog in mijn buurt zijn in gesprek over een samenwerking, waarbij het IHC het deel Nederlands-Indië op zich neemt.

Amsterdam is dan ook een fysieke plek in Nederland, waar het IHC zijn verankering in de samenleving goed kan bewerkstelligen. De stad heeft op vele plaatsen een verbondenheid met de geschiedenis van Nederlands-Indië. Eerder al deed het IHC onderzoek naar een geschikte locatie in Amsterdam, waarbij het Koninklijk Instituut voor de Tropen naar voren kwam. Deze scenariostudie wordt daarom gecomplementeerd met een vijfde scenario in Amsterdam.

Scenario 5: Koninklijk Instituut voor de Tropen in Amsterdam

Het **Koninklijk Instituut voor de Tropen (KIT)** in Amsterdam is van oudsher een plek van de koloniale geschiedenis van Nederland. De nabijheid van het Tropenmuseum (onderdeel van het Museum Wereldculturen) strekt tot aanbeveling. Daarnaast zijn ook andere musea waarmee het IHC samenwerkt in de nabije omgeving: o.a. het Verzetsmuseum en het Joods Historisch museum. Het IHC werkt ook samen met de lokale 4 en 5 mei comités en onderhoudt contacten met diverse creatieve culturele ondernemingen. In Amsterdam komen veel jongeren en young professionals bijeen bij tal van culturele activiteiten. De diversiteit is groot.

Logische plek

Het KIT lijkt uitermate geschikt voor de vestiging van het Indisch Herinneringscentrum:

- Het is een historische locatie die verbonden is met de geschiedenis van Nederlands-Indië
- Het KIT is een not-for-profit organisatie voor duurzame internationale en interculturele samenwerking.
- Amsterdam is de grootste toeristische trekpleister van Nederland
- In de nabijheid van diverse musea, culturele ondernemingen en andere organisaties waarmee wordt samengewerkt.

Bereikbaarheid

De bereikbaarheid is goed, zowel met het openbaar vervoer als met de auto. Er is in de nabije omgeving veel betaalde parkeergelegenheid.

Gebouwdeel F In het KIT

In april 2015 heeft het IHC informatie ingewonnen voor huur van ruimtes in Het KIT-gebouw. Daar is gebouwdeel F beschikbaar. Dit is een zijvleugel van het gebouw (grenzend aan het Tropenmuseum Junior). Het heeft eigen entree (zie de foto hieronder).

Verhuuroptie van begane grond en eerste verdieping: Totaal 797 m²

Gemiddelde huurprijs per m²: € 172,-

Servicekosten per m²: € 42,-

Totale huur en servicekosten: € 214,- * 797 = **€ 170.558,- per jaar**

In het KIT is bovendien nog meer ruimte te huur, waardoor ook andere verhuuropties bespreekbaar zijn. In 2017 komt de voormalige bibliotheekruimte vrij. Deze ruimte is een interessante optie voor het inrichten van een publiekspresentatie

3. Toetsing scenario's op de voornaamste ankerpunten c.q. uitgangspunten

In de inleiding zijn de vijf **voornaamste ankerpunten c.q. uitgangspunten** genoemd:

1. Het IHC heeft ong. 900 m² aan ruimte nodig.
2. Het IHC houdt rekening met de uitkomsten van de enquête
3. Het IHC dient goed bereikbaar te zijn.
4. Het IHC werkt alleen samen met organisaties die vergelijkbare doelstellingen hebben.
5. Het IHC moet aantrekkelijk zijn voor de jeugd.

De vijf scenario worden hieronder aan de hand van deze 5 punten gezien. Daarnaast zijn de sterkten en zwakten én de kansen en bedreigingen van Bronbeek, Den Haag en Amsterdam weergegeven in de SWOT-analyse (**bijlage 6**).

Scenario's Bronbeek

Punt 1:

Er zijn op Bronbeek twee opties onderzocht: De Commandantswoning of nieuwbouw op de plek van de huidige boerderij. De woning is een monument en kent vele beperkingen voor eventuele verbouw. Qua ruimte voldoet het niet volledig. De nieuwbouw wel.

Punt 2:

De uitkomsten van de enquête laten zien dat met name de jeugd de voorkeur geeft aan Den Haag/Amsterdam.

Punt 3:

Bronbeek is slecht bereikbaar.

Punt 4: Het IHC en Museum Bronbeek hebben verschillende doelstellingen, waardoor samenwerking slechts op beperkte schaal mogelijk is.

Punt 5: De jeugd komt niet op Bronbeek.

Sub conclusie: Voorkeur op Bronbeek gaat uit naar de nieuwbouwoptie. Met name omdat de Commandantswoning een monument is en verbouwen daardoor in beperkte mate mogelijk is en informeel al vernomen is dat Defensie/KTOMMB de Commandantswoning niet beschikbaar willen stellen.

Scenario's Den Haag

Punt 1:

Er zijn in Den Haag twee opties onderzocht: een bestaande bouw en een nieuwbouw optie. In Den Haag is een bestaand pand te vinden, dat voldoet aan de ruimtebehoefte van ong. 900 m². Ook bij nieuwbouw is dat te realiseren.

Punt 2:

Beide opties voldoen aan de enquête.

Punt 3:

Beide opties in Den Haag zijn goed bereikbaar.

Punt 4:

De samenwerking met andere organisaties (Stichting Herdenking etc.) komt in Den Haag beter tot zijn recht vanwege vergelijkbare doelstellingen.

Punt 5:

Den Haag is aantrekkelijk voor de jeugd.

Sub conclusie: Een nieuwbouwoptie is kostbaar en de realisatie daarvan neemt naar verwachting vele jaren in beslag. Dit in tegenstelling tot de bestaande locatie, die nu beschikbaar is.

Scenario Amsterdam

Punt 1:

De ruimte in het Koninklijk Instituut voor de Tropen voldoet aan de ruimtebehoefte van ong. 900 m². De getoonde invulling is uit te breiden.

Punt 2:

Voldoet aan de enquête.

Punt 3:

Is goed bereikbaar.

Punt 4:

De samenwerking met Stichting Herdenking is hier minder direct, maar daarbij zijn er vele andere samenwerkingspartners met samenwerking met overige organisatie hier goed tot zijn recht.

Punt 5:

Amsterdam is aantrekkelijk voor de jeugd.

4. Slotconclusie

Op basis van de toetsing van de voornaamste ankerpunten en de SWOT-analyse, komen wij tot de volgende conclusie:

1. Voorkeursscenario's (ex aequo)*

- Bestaand pand nabij het Indiëmonument in Den Haag (Scenario 3)
- Koninklijk Instituut voor de Tropen in Amsterdam (Scenario 5).

** Het IHC spreekt hiermee de voorkeur uit voor een vertrek van Landgoed Bronbeek naar Den Haag dan wel Amsterdam.*

2. Uitbouw/nieuwbouw op Landgoed Bronbeek in Arnhem (Scenario 2)

5 Financiering en Plan van Aanpak

In deze scenariostudie is een onderbouwing gegeven voor de twee voorkeursscenario's van het IHC. Het geeft aan hoe het IHC zich wil ontwikkelen tot een volwaardig Indisch Herinneringscentrum, zodat er over enkele jaren daadwerkelijk sprake is van de verankering van het Indisch Herinneringscentrum in de Nederlandse samenleving. Hiermee wordt voor een deel invulling gegeven aan de collectieve erkenning van de Indische gemeenschap. Het IHC is zich ervan bewust dat de verkozen scenario's nog in detail moet worden uitgewerkt in een helder projectplan met financiële onderbouwing. Beide scenario's dienen vervolgens getoetst te worden op hun haalbaarheid. De definitieve keuze hangt dan ook af van de uitkomsten van de haalbaarheidsstudie.

5.1 Financiering

Het IHC gaat actief fondsen werven om zijn toekomst zeker te stellen. Dat kan alleen op basis van een wervende presentatie van het IHC in een gedetailleerd uitgewerkt **projectplan inclusief de investerings- en exploitatiebegroting**. Op basis daarvan is de (financiële) haalbaarheid vast te stellen.

Den Haag

Voor uitvoering van het plan in Den Haag wil het IHC de volgende partners benaderen:

- Gemeente Den Haag
- Provincie Zuid-Holland
- Ministerie van VWS
- Vfonds

Arnhem

Voor mogelijke uitvoering van een plan in Arnhem (Landgoed Bronbeek) zou het IHC de volgende partners benaderen:

- Gemeente Arnhem
- Provincie Gelderland*
- Ministerie van VWS
- Vfonds

** De Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland stellen € 4.100.000,- ter beschikking aan de versterking van het herinneringstoerisme in Gelderland. Op 17 mei is de GS-Brief (zaaknummer 2016-001601) uitgegaan, waarin het volledige bedrag besteed wordt aan diverse organisatie (o.a. Bevrijdingsmuseum Groesbeek, Oorlogsgravenstichting en Omroep Gelderland). Het Indisch Herinneringscentrum wordt niet genoemd. Het is de vraag of het IHC nog voor financiële ondersteuning bij de provincie kan aankloppen*

Amsterdam

Voor uitvoering van het plan in Den Haag wil het IHC de volgende partners benaderen:

- Gemeente Amsterdam
- Provincie Noord-Holland
- Ministerie van VWS
- Vfonds

5.2 Plan van Aanpak

Mei 2016

IHC geeft voorkeursscenario aan in Scenariostudie.

Juni 2016

De plannen van het IHC worden meegenomen in de behandeling in de Tweede Kamer over de collectieve erkenning van de Indische gemeenschap.

2^e helft 2016

Uitwerking in detail van de twee voorkeursscenario's in een gedegen en uitvoerbaar projectplan met een wervende presentatie van het Indisch Herinneringscentrum als ankerpunt in de Nederlandse samenleving. Het plan wordt goed onderbouwd met doelstelling, missie en visie, SWOT-analyse, technische en functionele eisen, op te leveren resultaten, inkadering in de Nederlandse samenleving en relatie tot andere organisaties uit de sector, een investeringsbegroting en exploitatiemodel. Daaraan gekoppeld wordt de haalbaarheidsstudie van beide scenario's, op basis waarvan de definitieve keuze bepaald wordt.

Al tijdens de uitwerking van het plan start het IHC de fondsenwerving om het plan daadwerkelijk te kunnen realiseren. Alles gaat in goed overleg met het ministerie van VWS, de lokale en provinciale overheden en de diverse stakeholders in relatie tot de nieuwe situatie.

Medio 2017-medio 2018

Realisatie van de verankering van het Indisch Herinneringscentrum in de Nederlandse samenleving. Het IHC wil zo spoedig mogelijk gaan opereren vanuit Den Haag. Bij een bestaande locatie zal de doorlooptijd korter zijn.

Mocht de periode van inrichting langer duren dan gepland, dan wil het IHC alvast een voorpost in Den Haag inrichten, om vandaaruit als kwartiermaker actief te zijn.